

DEFNE ORMANI

KÖLE SAHİPLERİ EKMEK KAYGUSU ÇEKMEDİKLERİ
İÇİN FELSEFE YAPIYORLARDI, ÇÜNKÜ
EKMEKLERİNİ KÖLELER VERİYORDU ONLARA;
KÖLELER EKMEK KAYGUSU ÇEKMEDİKLERİ İÇİN
FELSEFE YAPMIYORLARDI, ÇÜNKÜ EKMEKLERİNİ
KÖLE SAHİPLERİ VERİYORDU ONLARA.
VE YIKILDI GİTTİ LİKYA.
KÖLELER FELSEFE KAYGUSU ÇEKMEDİKLERİ
İÇİN EKMEK YAPIYORLARDI, ÇÜNKÜ
FELSEFELERİNİ KÖLE SAHİPLERİ VERİYORDU ONLARA;
FELSEFE SAHİPLERİ KÖLE KAYGUSU ÇEKMEDİKLERİ
İÇİN EKMEK YAPMIYORLARDI, ÇÜNKÜ KÖLELERİNİ
FELSEFE VERİYORDU ONLARA.
VE YIKILDI GİTTİ LİKYA.
FELSEFENİN EKMEĞİ YOK EKMEĞİN
FELSEFESİ. VE SAHİPSİZ FELSEFENİN
EKMEĞİNİ, SAHİPSİZ EKMEĞİN FELSEFESİ YEDİ.
EKMEĞİN SAHİPSİZ FELSEFESİNİ
FELSEFENİN SAHİPSİZ EKMEĞİ.
VE YIKILDI GİTTİ LİKYA.
HALA YEŞİL BİR DEFNE ORMANI ALTINDA.
M. CEVDET ANDAY...

21. Dünya Felsefe Kongresi 10-17 Ağustos tarihleri arasında İstanbul'da yapıldı.

14

ankara şubesi

BÜLTEN

tmmob mimarlar odası

0 1 9 0 3

Eylül 2003

YARIŞMALAR	2
Editör: İlhan Kesmez, Gülnur Güvenç	
* TANIM	4
* TARİHÇE	10
* ELEŞTİRİ	28
* SONRASI HİKAYELERİ	44
* ÖNERİ	58
Bacalar	72
Levent Şentürk	
Taştaki İz	73
A. Can Ertuna, Selda Salman	
Jyväskylä / İz(lenim)ler	62
M. Onur Yılmaz	
İnönü Bulvarı'nda Kent içi Otoyol	78
Cüneyt Elker	
Bir Yaz Okulu Üzerine Notlar	80
Rabia Çiğdem Çavdar	
1000 Mimar 1000 Okulda	83
Mimarlık ve Kent Danışma Kurulu	86
Düzgün İşleyen, Güvenilir Bir Yapı Denetim Sistemi...	87
Ato Ek Binası Proje İlanı İle Başlayan Süreç...	88
Duyurular	90
Kullanıcı Profilleri	95
Etajer	
Haziran Ayı Gelir Gider Tablosu	96

E k i m :
“İmar ve Şehirleşme”

İmar, Şehirleşme ve kent olgusu etrafında örülebilecek pek çok konuya mimarlık alanından kalkarak cevap aramaya ve ortama sunmaya çalışacağız.

K a s ı m :
“Yerel Yönetim Seçimleri”
A r a l ı k :
“Yeni Dönem Perspektifleri”

·
·
·
·
·

“Bir ülkenin mimarlık (ya da aslında herhangi bir sanat) ortamına, yeni fikir ve yaklaşımların sunulması, nüfuz etmesi, birkaç yöntemle olabilir.

Birkaç yöntem ancak yeterli etkiyi elde edip iz bırakabilir. Bunlar: manifestolar, sergiler, eleştiri ve görüş kitapları ile tabii ki yarışmalardır. Ancak ülkemiz, ortamın ilerlemesine ve kimliğini kazanmasına yarayacak bu aparatlar konusunda oldukça fakirdir. Aslında yarışmalar dışında gerisi yok gibidir.

Yarışmalar ise onlara çoğumuz tarafından biçilen değerın gerçek sebebi olan bu görevlerini, yerine getirip getiremedikleri konusunda sorgulanma ve tartışılmaya ihtiyaç duymaktadırlar.

Acaba yarışmalar, ülke mimarlık ortamını dönüştürmeye, ilerletmeye ya da en azından tartıştırmaya uygun bir yapı içerisinde işlemekte midir? Yarışmalar, çağdaş ve özgün görüş ve projelerin sunulduğu, elde edildiği, ödüllendirildiği, tartışıldığı, yayınlandığı ve hatta inşa edildiği bir ortamı oluşturabilmekte midir, yoksa sadece demokratik bir iş paylaşım yöntemi olup, şartnamelerin başındaki “ve güzel sanatları teşvik” lafı vergiden kurtarmak için midir?

Ya da öyle mi olmalıdır, başka türlü olabilir mi, nasıl?” Diye sorduk, hep beraber tartıştık.

Mimarlara ve mimarlık öğrencilerine projelerini gerçekleştirmek için ortam sunan **Açık Proje Alanı** tarafından desteklenmek üzere kabul edilen iki projeyi tanıtıyoruz: **Taştaki İz** ve **Bacalar**.

Eylül Ayı boyunca sizleri sık sık Oda'ya davet ediyoruz. Hergün, öğlen ve akşam yemeklerini yiyebileceğiniz ve meslektaşlarınızla sohbet

edebileceğiniz lokalimiz **oda**ya beklemenin yanı

sıra, çalışmalarımızın ana eksenlerini oluşturan konularda da yardımınızı ve katılımınızı rica ediyoruz. Bir çok etkinliği birlikte tasarlamak için toplantılara, **Yapı Denetimi** ve **Mimarlık ve Kent** konularını derinlemesine tartışmak için Danışma Kurullarına davetlerimizi, bülten sayfalarında ve takvimde bulacaksınız.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Ayhan Çelik

Yayına Hazırlayan
Gülnur Güvenç

Grafik Tasarım
Altuğ Demirel

Reklam Yetkilisi
KAREMEDYA
Telefon: (312) 425 69 24, 425 69 42
Faks: 0 (312) 425 55 41
e-posta: ank@karemedya.com

Baskı
Matsa Basımevi

Adres: Konur Sokak No: 4/3 Kızılay Ankara
Telefon: 0 312 417 86 65
Faks: 0 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
http://www.mimarlarodasiankara.org

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni
ayda bir yayınlanmaktadır.

Modernist bir binayı görünce “şıp” diye tanırırsınız. Postmodernist ya da herhangi bir izm’in temsilcisi binayı görünce de “ebelersiniz”. Çünkü onlar bir “Akım” oluşturacak kadar kuvvetli bir altyapının ürünleridir.

Bir Corbusier ya da bir Mies tasarımı yine bir bakışta algılanır, çünkü onlar kendi “tarz” larını yaratabilmiş büyük ustalardır.

Aynı şekilde bir Güney Amerika modernizmi yapısını ya da bir Kuzey Avrupa modernist yapısını hemen tanırırsınız. Çünkü onlar modernizmin içerisinde çağdaş ve özgün bir çizgiyi yakalamışlardır.

Taklit olmadan, tekrar olmadan her sanatçının kendi kişiliğini yeterince ifade edebildiği, ama dikkatli bakınca da, hepsine ait bir ortak karakterin gözlemlendiği bir çizgi.

Aslında tüm sanat dallarında da böyle değil midir? Rus edebiyatını Fransız edebiyatından ya da İtalyan sinemasını Hollywood’ dan ayıran; sanatçıların hangi ülkede doğdukları değil beslendikleri ortamdır. Bakar bakmaz, birini diğerinden ayırabilirsiniz çünkü karakterleri ayırdır.

Peki ya Türk mimarlığı? Bizim ülkemizde yapılan mimarlığın tek ortak noktası nüfus cüzdanlarımızdaki T.C. ibaresi midir?

Çağdaş ve özgün bir karakterde birleşmek her kültürel ortamın doğal sonucu. Bu aslında kendisi ile barışık, gelişen ve devinen bir kültürün ifadesi. Bu karakteri kurgulayarak yaratamayacağımız, dönüp kendi tarihimizi kopya ederek ya da yut dışındaki en “başarılı” uygulamaları taklit ederek ulaşamayacağımız belli olduğuna göre, ne yapmak lazım?

Sanat, bir “milieu” yani “ortam” meselesi; beslenen, etkilenilen, tartışılan ve üretilen bir “ortam”. Resimde Empresyonizm’ in ortaya çıkışında Paris’deki iki kafe’nin ve bir serginin çok önemli olduğu bilinir. Bu iki kafede genç ressamlar, yazarlar şairler oturur sohbet ederlermiş.

Tabii iki kafe ile bir akım ortaya çıkmıyor. Dergiler, gazeteler ve kitaplarla yayılan eleştiri yazıları, sergiler, manifestolar bir ortamdaki karşılıklı etkileşimi hızlandırıyor.

Bazen de bir büyük usta, alıp götürüyor bir ülkenin sanatını, örneğin Aalto yada Corbusier gibi. Ondan sonra örneğin bir Kuzey Avrupa mimarisinden bahsediliyor, ama dikkatli bakınca bu büyük ustaların

ancak ortam belirli bir yoğunluğa erdiğinde ortaya çıktıkları görülüyor. Aalto’ yu Asplund’suz, Corbusier yi Perret’siz düşünmek imkansız. Sonuç hep aynı yere dayanıp kalıyor: kültürel paylaşım ortamı. Özgün değerlerin öne çıkartıldığı, “çok satan” a değil de başka bazı niteliklere yaslanan bir ortam. Tersine seçim kurallarının işlemediği, gündeme hep nitelikli çalışmaların çıkartılabildiği bir ortam. Peki böyle bir ortam nasıl sağlanır?

Bizde, ne gerçek anlamda bir mimarlık eleştirmenliği, ne sergiler, ne de benzeri imkanlar olmadığından, onlar oluşuncaya kadar tüm ümidimiz yarışmalara yoğunlaşıyor. Mimarlık ortamına yeni fikir ve yaklaşımların sunulacağı, tartışılacağı, eleştirileceği, uygulanacağı ve yayınlanacağı tek ortam olmanın yükü yarışmaların omuzlarına bindiriliyor.

Oysa yarışmaların bunları kaldırması şu ana kadar mümkün olmamış gibi görünüyor. Yarışmalar, başından itibaren ve hala, iş paylaşımının “demokratik” bir ortamı olarak kurgulanmış gibi gözüküyor. Sanatsal yaklaşımlar yerine katı bir profesyonelizm’in öne çıkartıldığı, buna bahane olarak da ülkenin ekonomik koşullarından tutun da diğer projelerin “uçtuğu” dolayısı ile “yapılamaz” olduğuna, devletin parasını çar çur etmenin yanlışlığına kadar çeşitli savların öne sürüldüğü bir ortam. Bu profesyonelizm kendi yarışmacı profilini ortaya çıkartıyor: jüri uzmanı, sunuş tasarımcısı, yarışmacı mimarlar türüyor. Ortam tersine seçime giriyor; düşün dünyamız, sanatımız üzerine söylenen, yapılan projeler eleniyor, ya çekirdek ve çatı çözümleri öne çıkıyor, yada iyi kurgulanmış sunumlar. Her ihtimalde, özgün dolayısı ile henüz emekleme aşamasındaki fikirler profesyonelizm tarafından kabul görmüyor. Bilindik “şema” lar daha “olgun” olduklarından tekrar tekrar ödül alıyorlar.

Belki de tüm bunların sebebi, hepimizin “okullu” mimarlar olmamızdır. Belki de diğer sanatlarda ya da ülkelerde olduğu gibi, duyarlı bir kişinin kendiliğinden, sanatın içinden mimar olmasına izin vermediğimiz içindir. Belki de akademizm bize mimarlığı bir sanat olarak okutmuyor, bu yüzden gerekli ortamı biz mimarlar, aramızda alaylı sanatçılar olmadığı için kuramıyoruz. Belki bu yüzden, büyük çoğunluğumuz mimarlığın sanat olduğuna inanmıyoruz. Belki bu yüzden kimse göğsünü gere gere mimarlık bir sanattır diyemiyor.

Oysa, Dünyanın yuvarlak ya da düz olduğunu iddia etmek bir görüş farkı değildir. Biri bilgi eksikliğidir.

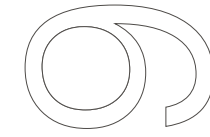
Mimarlık bir sanattır, bizler sanatçı olamasak ta.

ÇAĞDAŞ VE ÖZGÜN

M i m a r l ı k b i r s a n a t t ı r , b i z l e r s a n a t ç ı o l a m a s a k t a .

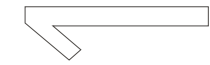

TANIM

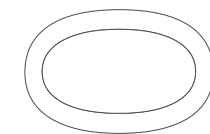
YARIŞMALARI ÇAĞDAŞ
VE ÖZGÜNE

ULAŞMAK İÇİN ARAÇ
OLARAK GÖRÜYORUZ
AMA, NEDİR

“ÇAĞDAŞ VE ÖZGÜN”?
YENİ VE YEREL' DEN
FARKI NEDİR?

ARADIĞIMIZIN
TANIMINA İHTİYACIMIZ
VAR.

* TANIM

4

Çağdaş Ve Özgün Üzerine Düşünceler

6

Zeynep Onur

ÇAĞDAŞ VE ÖZGÜN ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Zeynep Onur

Ziya Tanalı, Madde Bağımlıları Kliniği, Ankara

*

Mimarlar Odası Ankara Şubesi bülteninin son sayısının çağdaş ve özgün üzerine olması, tam da, tüm düşünceleri “çağsız” olanda yoğunlaşan bir mimarın çalışmalarını anlamaya çalışırken¹ ortaya çıktı. Bu kavramları bir kere daha düşünme fırsatı verdi.

Çağdaş, güncel, özgün... Bu kavramlar kültürün, sanatın her alanında, mimarlıkta, hatta eğitimde sorguladığımız kavramlar;

Çağdaş nedir?

Çağa ait düşünceler gündeme getirildiğinde, verilen yanıtlar dolayısıyla mı çağdaş olan yakalanmış her zaman?

Özgün olan nedir?

Özgün olanın, çağdaş olanda bulunması mı gerekiyor? Asırlar öncesinden gelenler, içinde bulundukları gün ile ilgili bir yanıt verdikleri için mi o kadar değerliler?

Dostoyevski yaşadığı çağa ait bir düşünce mi ortaya koyuyordu? Artık çağdaş değil mi Dostoyevski... Biz bugün Mikangelo'yu, kendi çağı içinde vermiş olduğu yanıtın değerinden dolayı mı özgün buluyoruz.

Yoksa o zaman kesiti içinde önemli olan, bugün de önemli mi, niye?

Ya da hangi nitelikler, hem o çağa, hem de günümüze ilişkin kılıyor?..

Süleymaniye'nin mekanı bizi hala etkiliyor. Oysa, Osmanlı mimarlığı artık çağdaş bir mimarlık değil. Ama zamanında çağdaş ve özgün bir mimarlıktı. Belirli bir çağın özgün mimarlığından söz edebiliyoruz. O zaman;

Bugün, “çağdaş” olarak nitelenebilecek olan bir mimarlığın nasıl olması gerekiyor?

Ortaya konulan mimarlığın “özgün” olduğunu nereden anlarız?

Türkiye'de çağdaş ve özgün bir mimarlık var mıdır, olabilir mi?

*

Türk Dil Kurumu sözlüğü, özgün için şöyle bir yanıt veriyor. “Yalnız kendine özgü bir nitelik taşıyan, orjinal”; Webster'de de ek olarak **“kaynağa ilişkin olan”** diye bir karşılığı daha var. Kendi konumuza yansıtıldığında nasıl da eksik kalıyor...

*

Ziya Tanalı'nın özgünün ne olduğuna ilişkin düşünceleri, bir açılım getirecek diye düşünüyorum.

“İki düşünceye değinmek gerekiyor. İlki 'öz' kavramı, ikincisi ise 'töz' denen şey. Bilinen şeyler aslında...”

“Öz, yani 'essentia', bir varlığın temel özelliği, nesnenin arkasındaki nedensellik... Kalıcı ve en değişmez olan şey... Örneğin mimarlıkta buna “yaşanan yer” diyerek, mimarlığın özü üstüne bir spekülasyon üretme olasılığı var sanırım.”

“Töz, yani 'substantia' ise, varlığı ortaya çıkaran ve 'fiziksel' olandır. Ama bu öyle bir fiziksel varlıktır ki en temel olanların bir araya gelmesinden oluşur. Değişen durumlara karşın kalıcıdır, değişen şeylerin içinde değişmeyen şeyler, kendi kendine varolabilen şeylerdir. Bir başka deyişle biçimler değişse de bunlar biçimleri barındıran taşıyıcılar, formlardır (biçim demek istemiyorum). Bunu ben söylemiyorum felsefe söylüyor. Biçimler zaman içinde değişir, ama taşıyıcıları değişmez. ...”,

“...özgünlük, bu tözü kendince nesnelleştirmede, nesneye dönüştürmede gösterilen başarıdır²”...

Günümüzün mimarlık eğitiminde de öğrencilerin özgün sonuçlara ulaşabilmeleri için, “yaratıcılığın ortaya çıkarılması” amaçlanıyor.

“Bunu yapabilmesi için kişinin,kendi kişiliğine eğitilmesi gerekiyor. Çünkü eğer kişi kendi kendisi ile yüzleşmeyi öğrenebilirse, kendi duyarlılıklarını gündeme getirmeyi ve böyle bir insan olmayı sevebilir ve üretilenler, kendileri gibi olur ve kalıcı olmak için de bir şansları olabilir³”.

“Çünkü dünyada hiç kimse kendi gibi olmadan sahici olamaz, ve ölümsüzlüğü haketmez⁴”.

Ancak kendince olunabilirse, özgün bir sonucu elde edebilmenin umudu yaşanabilir.

Peki, bu özgünlüğü çağdaş olanın içinde mi aramak gerekmektedir?

“...Çağdaş dediğimiz yer, bir şeyin 'geçirdiği' aşamalar sonucu gelip dayandığı son çizgi'yi temsil

1- M.Ziya TANALI “Seçilmiş yazılar ve projeler” der: Zeynep Onur (yayına hazırlanıyor)

2- M.Ziya TANALI “Seçilmiş yazılar ve projeler” der: Zeynep Onur (yayına hazırlanıyor)

3- M.Ziya TANALI “Seçilmiş yazılar ve projeler” der: Zeynep Onur (yayına hazırlanıyor)

4- M.Ziya TANALI “Seçilmiş yazılar ve projeler” der: Zeynep Onur (yayına hazırlanıyor)

ediyor. İnsanoğlunun bütün kültür birikimini içeriyor, kültürün yaşama dönüşmesi sonucu elde edilen bir olgudur. Denenebilecek herşeyin denenerek varıldığı son çizgidir. Duygu, teknik, değişim ve sayılabilecek pek çok nitelik ve nicelik açısından elde edilen kazançların bütünü bu 'çağdaşlık' çizgisinde duruyor, insanoğluna sunuluyor.”

...(mimarlık) “Eğer bu, kendi gününe kadar yapılanların ötesine geçerek, çağdaş çizgiden yola çıkılarak yapılmaya çalışılmamışsa zaten yapılanları bir kere daha, yeniden keşfetmekten, yani tekrarlamaktan öteye gidemez.”⁵”

*

Bu çağa ilişkin değişimlerin neler olduğuna baktığımızda, bir yığın spekülatif düşünce ile karşılaşyoruz. Hız, görsel imgeler bombardımanı, sanal dünya, sürdürülebilirlik, sanatın sonu, tarihin sonu, iletişimin sınırsızlığı, bunlara 'kaos teorisi' de ekleniyor. Bunlar, çağa ilişkin saptamalar... Ancak bunların, mimarlığın doğası ile doğrudan bir ilişkisi yok. Postmodern, -genel anlamı ile, modern sonrası yapılan ve moderne karşı çıkan mimarlık anlayışlarının tümünü içermek üzere kullanılıyor burada- çağımızın bu saptamalarını mimarlıkta sorgulamaya çalışıyor.

Bu çağa ilişkin bir özgün mimarlık, bu söylemleri “mimarlıkta yanıtlama” çabaları olarak görülüyor. Özgün olan ile, değişik olan birbirine karıştı. Şaşırtan ve içinde en az bir değişik söylem barındıran bir ürün, çağa yanıt veren özgün bir örnek olarak kabulleniliyor. Değişik olmak yeterli bir ölçüt olarak kabul görüyor...

*

Türkiye'de özgün bir mimarlık var mıdır? Böyle bir zinciri Anadolu Türk mimarlığında Selçuklular'dan 18. yüzyıl Osmanlı mimarlığına kadar izleme olasılığı var diye düşünülür. 18. yüzyılda başlayan batılılaşma hareketinin “etkilenme”den başlayıp, giderek “taklid”e dönüştüğü, 20. yüzyılın ikinci çeyreğinden başlayarak, zincirde bugün vardığımız noktaya gelinceye kadar büyük bir kopukluk olduğu, mimarlığımızdaki değişimin gelişim olmaktan çok dış kaynaklı mimarlık akımlarının kısa süreli taklitleri halini aldığı kanaati hakim.

Mimarlığımızda hangi ortak yön vardı ve koptu?

Leyla Baydar, bu soruyu sormuştu mimarlığımıza... Özgün mimarlığımızın evrelerinden birisi olarak kabul

edilen Osmanlı klasik mimarlığını estetik kriterler açısından incelediğinde, Leyla hoca, şu sonuçlara varmıştı⁶;

- Osmanlı mimarlığı estetiğini büyük ölçüde strüktür öğelerinin kurgusu ile elde eder.
- Bezeme anlatıma katılsa da kitle ve iç mekan biçimlenmesi doğrudan mimarlık öğesi ile sağlanır.
- Önyüz kavramı yoktur yapının her yüzüne aynı önem verilmiştir.
- Simgesel değerlere yer verir, işlev kavramı fiziksel işlev anlayışı ile sınırlanmaz. Biçim ile işlev arasında çok sıkı bir bağ yoktur. Biçim dili kamu yapısı olduğunu anlatır. Aynı yapının tekrarı kamu yapısı olmasını anlatır, bunun aracı da kubbedir.
- Kitle iç mekan biçimlenişinin sonucudur tasarım içten dışa geliştirilmiştir.
- Biçimlendirme, elemanter geometriye bağlıdır. Geometri bir anlatım aracıdır.
- Yapılar arası düzenler eksenler aracılığı ile kurulur.

Bugün kopan zincirlerin yeniden kurulabilmesi için de klasik Osmanlı mimarlığının kavranması gerekliliğini vurgulamıştı. Hem evrensel, hem de özgün bir mimarlık üretebilme yollarından biri olduğu kanaatindeydi.

Bu kriterler yüzyılın başında benimsenen rasyonel mimarlığın biçimlendirme kriterlerine yabancı olmadığı gibi⁷, örneğin Rönesans ya da Gotik mimarlığının ölçütleriyle de ters düşmüyordu.

*

Kendimizden kuşkuluyoruz, yerel ya da ulusal öğeleri ne kadar kullanıyoruz diye soruyoruz mimarlara, onlar da diyorlar ki,

“...Ulusallık, yanıltır dedim, niye? Zira ulusallık sınırlı bir durumdur, insanoğlunun tüm biriktirdiklerini içermez de ondan... Tüm dünya üstünde yaşayanları bir aile gibi görmek gerekiyor. Bu büyük ailenin vardığı son çizgiden işe başlamak gerekiyor, o çizgiden sonra birşeyler katmayı denemek gerekiyor. Oradan başlanılmazsa, varılmış olan evrensel sınırlara varılamaz ve bunlar aşılamaz.”⁸”

Eisenman'ın yaptığı mimarlık ne kadar Amerikan, Hadid'inki ne kadar Iraklı? Koolhaas'inki ne kadar Hollandalı? Ungers'inki ne kadar Alman, Ando'nunki ne kadar Japon, Barragan'inki ne kadar Meksikalı, Rossi'ninki ne kadar İtalyan? Bir Türk mimarının yaptığı bir yapıda neyin Türk olmasını bekliyoruz?

Biçim oluşturmaanın ardında yatan kriterler evrensel değerlerdir. Mimarlığın oluş nedeninde de evrensel yasalar geçerli ama, mimarlığı biçime, dile indirgeyince, klasik Osmanlı mimarlığından bugüne, devam etmiyormuş gibi gözükten, özgün bir mimarlık üretmediğimizi düşündüren bir durumdan söz ediyoruz sanki...

Süleymaniye'nin mekanı bizi hala etkiliyor, “ölçeği ile”, “mimaride kullanılan elemanların bir araya konuşu ile”... Çağdaş olmayan durumlar ise, din duygusuna o yüzyıldaki gibi aracılık etmemesi, kullanılan strüktür ve yapı malzemesi. Mimarlığın teknoloji girdisi ile kullandığı strüktürel olanaklar değişiyor ve biçimi de değişiyor buna bağlı olarak. Öyle bir yerden başlamak zaten abes...

*

Borges'e soruyorlar; yazdığınız romanlar da Arjantinli kimliğinizi ne kadar yansıtıyorsunuz diye;

“Ben ayda yaşayan bir adam üzerine bir roman yazsam bile, bir Arjantin öyküsü çıkar ortaya, çünkü Arjantinliyim, kaynağı da Batı uygarlığı olur çünkü o uygarlıktanım, bunun için uğraşmaya gerek yok ki...”

*

Modern mimarlık, Batı mimarlığının özgün bir dönemidir, ancak geçmişle olan tüm bağlarını kopartarak bu mimarlığı gerçekleştirdiği kabul edilir. Biçimlendirme kriterlerine bakarsak, bunun bir kopuş değil bir devamlılık olduğunu görüyoruz oysa, ama salt biçimlere indirgeyince, Yunan'dan beri devam eden ve bir yüzyıl öncesine kadar da mimarlığın kullandığı kriterlerin sonuçları olan biçimlerin yerini, başka biçimlerin aldığını söylemek mümkün oluyor.

Modernde gelenek ve tarihsel mirastan kopuş olarak nitelendirilen ve değişiklik olarak gözükten biçimsel dili ZT şöyle yanıtlamıştı:

“Beni hiç şaşırtmıyor. Yaşananlara sabırla tanıklık etmek'ten söz etmiştim ya. İşte o büyük farklılaşma Mies'in, Corbusier'nin, Gropious'un değişen çağda neyin sahiden değiştiğini kavramalarından kaynaklanıyor. Endüstri dönemi ile birlikte yeni malzeme kullanımları çıkıyor orta yere. Bu durum çok yüz yılda bir ve seyrek oluyor her halde. Zaman ileri sıçrayınca, büyük bir değişim olduğunda, siz de büyük bir adım atmış oluyorsunuz. Onlar da oturup, yığma bir yapı yapar gibi kullanmıyorlar çeliği,

betonu; onun sınırlarını sorguluyorlar. Modern'in değeri belki de buradadır, hiç birşey yapay değildir. Herşeyiyle “cuk oturtulmuş” bir sonuçtur, zamanın getirdiklerinin bir sonucudur. Değişim, her keresinde “zamanı geldiğinde” yaşanan birşey... Değiştirebildikleri de dildir ve gramerdir. Yoksa bakmayın, aslında İmhotep'le ya da Palladio ile aynı şeyleri söylerler, aynı hikayenin bir başka çeşitlemesini anlatırlar!⁹”

Biçimendirme kriterleri önceki dönem ile aynı olmasaydı, Porphyrios¹⁰, Mies'in Barcelona pavyonunun, klasik yunan tapınağı ile aynı klasik düşünceye sahip olduğunu, söyleyebilir miydi? ZT, tartışmayı sürdürüyor;

“...16.yy ile bugün arasında yapılanların hepsini yeni baştan keşfetmenin anlamı yok” diye... Bu yüzden “çağdaş” ve “özgün” düşünceleri gerçekten bir birini tamamlayan, ötekine yakışan iki kavramdır. İkisinin bir aradalığı iyi bir evliliktir diye düşünüyorum!”...

...“Zaman içindeki tüm etkilerden arındırarak baktığınızda görebildiğiniz şey varsa o kaynağa ilişkin olan yani “original” olandır ve tözdür. Sadece o şeye 'has' olandır. Özgünlük, yaratıcı bir zihnin, o değişmeyen, sadece o şeye has olanı, yaşadığı günlerin birikimi ile, kendince biçimlendirmesi olgusundan başka ne olabilir ki...”¹¹”

*

Yaratma eyleminin gerektirdiği bir kişiliğe sahip olmak ve kendi duyarlılıklarını gündeme getirebilmek, özgün olanı elde etmek için tek yol... Ancak bir de çağdaş olmak istiyorsak, o zaman, evrensel kültür birikimine de sahip olmamız gerekiyor.

Türk Kültürü, çağdaşlığa ne kadar yakın, ya da ne kadar uzaksa, Türk Mimarlığının çağdaşlığı ve özgünlüğü de orada durmaktadır.

5- M.Ziya TANALI “Seçilmiş yazılar ve projeler” der: Zeynep Onur (yayına hazırlanıyor)

6- Leyla BAYDAR, 1986 “Batı Tesirine Kadar Osmanlı Mimarlığı Estetik Kriterleri

7- Leyla BAYDAR, 1986 “Batı Tesirine Kadar Osmanlı Mimarlığı Estetik

Kriterleri” Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, basılmamış doktora tezi

8- Leyla BAYDAR, 1986 “Batı Tesirine Kadar Osmanlı Mimarlığı Estetik

Kriterleri” Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, basılmamış doktora tezi

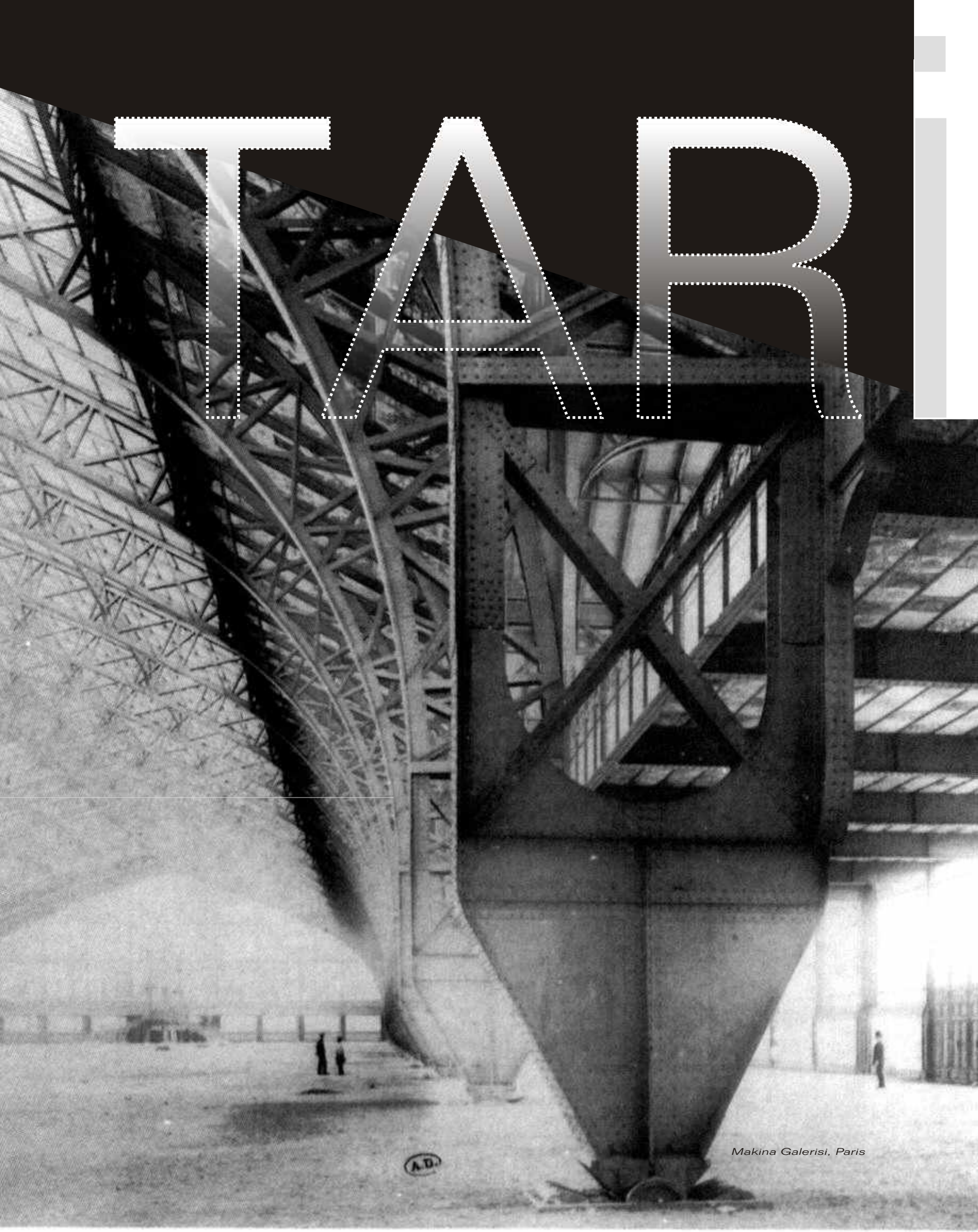
9- M.Ziya TANALI, 2003 “yerel ve evrensel” TMMOB Mimarlar Odası kütühpane söyleşileri

10- M.Ziya TANALI “Seçilmiş yazılar ve projeler” der: Zeynep Onur (yayına hazırlanıyor)

11- M.Ziya TANALI “Seçilmiş yazılar ve projeler” der: Zeynep Onur (yayına hazırlanıyor)

12- D.Porphirios, Classical Architecture, 1991, Acadamy Group Ltd, London.

13- M.Ziya TANALI “Seçilmiş yazılar ve projeler” der: Zeynep Onur (yayına hazırlanıyor)

Makina Galerisi, Paris

0 1 9 0 3

* TARİHÇE	10
Mimari Yarışmalar	12
Dr. Merve Akansel	
Türkiye' de Yarışmaların Tarihi	20
Nejat Ersin	
Bir Örnek... İstanbul Adalet Sarayı...	24
Süreyya Atalay	
70'ler ve 80'lerde Türkiye' de Yarışmalar	26
Affan Yatman, Nesrin Yatman	

MİMARLIK YARIŞMALARI, ÖZELLİKLE BATIDA MİMARLIK TARİHİNİN ÖNEMLİ KİLOMETRE TAŞLARINI OLUŞTURURLAR. KİMİ AKIMLAR İLK UYGULAMA FIRSATLARINI YARIŞMALAR ARACILIĞI İLE BULURLAR, YARIŞMA İLE ELDE EDİLMİŞ KİMİ BİNALAR İSE, MİMARLIK TARİHİNDE BAHSEDİLMEDEN GEÇİLEMİYEN YAPITLARDIR.

MİMARİ YARIŞMALAR

Dr.Merve Akansel

Yarışmaların Önemi

Mimarlık tarihinin yakın dönemi, mimari proje yarışmalarının mimarlığa dair görüşlerin gündeme getirilmesini olanaklı kılması bakımından ne kadar önemli bir rol oynadığının tarihidir. Yarışmalar, bir tasarım elde etmek için bir araç, yeni fikirlerin üretildiği, yeni savların öne sürüldüğü, tasarımcıların en uç fikirlerini sorguladıkları platformlardır.

Mimari proje yarışmaları sonucu elde edilen ürün mimarın konuya yaklaşımının bir özetidir.

Yarışmalar genç mimar potansiyelinin yönlendirilmesi, çalışmalarının desteklenmesi ve yeni 'yeteneklerin' tanınması açısından da önem taşımaktadır. Genç mimarların kendilerini sınamak, geliştirmek ve kanıtlamak olanağı buldukları bir çalışma platformu yaratılır. Bu yolla mesleki deneyimlerinin artırılmasına da olanak tanınmaktadır.

Avustralya'nın simgesi olacak bir kültür yapısı olan Sdney Opera Binası yarışmasını 'genç ve deneyimsiz' bir mimar Utzon'un kazanması zamanında tartışmalara neden olmuşsa da yapının gerçekleşmesinden sonra, Utzon'a uluslararası haklı bir ün sağlamıştır. (Taschen, 1994).

Ülke mimarlığı açısından her yarışmanın, yeni kuşağın bilgi ve deneyimini arttırması, yeni fikirler ortaya koyması yanında sonraki kuşaklara bilgi birikimi oluşturulmasında önemi büyüktür. Bu anlamda yarışmalar mimari davranışların arşivlenmesi olarak değerlendirilebilir.

Eğitim açısından da yarışmaların önemi yadsınamaz. Yarışmaya katılanların sayısı genellikle sınırlıdır ancak tartışma yarattığı ve ışık tuttuğu topluluk çok geniştir: öğrencilerden, üniversitelere, mesleki uygulamanın içinde bulunan mimarlardan ve toplumun diğer kesimlerine kadar geniş bir yelpazeye hitap eder. Bir anlamda mimarın yarışmalar yoluyla eğitimi söz konusudur.

Dünyadaki Yarışmalar

Yapılı çevre açısından incelendiğinde yarışma ile elde edilmiş yapıların genele oranı oldukça düşüktür. Ancak dünya mimarlığına yön veren yapılar olarak değerlendirdiğimizde yarışmaların önemi ortaya çıkmaktadır. Tarihte ilk kayıtlı yarışma MÖ. 448'de Atina, Akropolis'teki savaş anıtı yarışmasıdır (Nasar, 1999). Brunelleschi'nin kazandığı, Floransa Katedrali'nin Kubbesini tasarlamak için açılan

yarışma Rönesans'ı başlatmıştır ve Rönesans'ın verdiği ilk ürün olarak değerlendirilmektedir (Mimarlık, 1993).

Günümüzde, dünya çapında tanınmış mimarlardan Alvar Alto, Corbusier, Utzon, Stirling ve Rossi yarışmalar ile fikirlerini geniş kitlelere duyurabilme olanağını yakalamışlardır.

CORBUSIER KATILDIĞI HİÇ BİR YARIŞMADA ÖDÜL ALAMAMASINA RAĞMEN, ONUN YAPMIŞ OLDUĞU TASARIMLAR TÜM MİMARLIK TARİHİNDE ÖNEMLİ BİR YER TUTMAKTADIR.

Rossi'nin Bragheri ile kazandığı San Cataldo Cemetery, Modena yarışması Avrupa'daki neo-rasyonel yaklaşımın ilk işareti olarak tanımlanmaktadır. Tshumi'nin La Villette Parkı dekonstrüktivist düşüncenin hayata geçişi açısından önemli bir dönüm noktasını oluşturmaktadır.

AIA 1961-1972 yılları arasında 115 mimari yarışma yapıldığını açıklamıştır (Nasar, 1999). Progressive Architecture dergisinin 1979'dan beri yayınladığı Amerika'da ki yarışmalar üzerinden oluşturduğu listeye göre: 1979 yılında 7 yarışma açılmasına karşın 1986 yılında 107 yarışma açılmıştır; 1975'den 1985'e kadar olan sürede yarışmalar on katı artmıştır. Yapılan araştırmalara göre Amerika'da yarışmalara 1500 ile 2000 arasında mimar ve mimarlık şirketinin düzenli olarak katıldığı belirtilmektedir (Nasar, 1999).

Avrupa'da yarışma yöntemi ile yapı elde etme oranı Amerika'ya oranla daha yaygındır (Nasar, 1999). Bunun nedenini iki faktöre bağlamak olasıdır. Birincisi Amerika'nın ve Avrupa'nın mimarlığa yaklaşımlarından kaynaklanmaktadır. Amerika'da mimarlık büroları büyük sermaye sahibi yatırımcı kuruluşlar olarak (service-oriented) konuya yaklaşmaktayken; Avrupa'da daha küçük ölçekli mimarlık büroları ile sanat ağırlıklı bir yaklaşım yürütülmektedir (Cohn, 2000). Bir diğer faktör ise Avrupa Birliği'nin Avrupa Yarışmalar Yönetmeliği'dir. Avrupa Birliği'nin Resmi Gazetesi'nde 24 Temmuz 1992 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren 92/50 nolu direktifi olan bu yönetmeliğin 7. Maddesinde 200.000 EUC ve daha büyük

maliyetli kamu yatırımlarının projelerinin yarışma ile açılması zorunluluğu getirilmiştir.

Almanya'daki yarışma geleneği bu karardan önce de benzer şekilde yürütülmüştür. 1980'de çıkartılmış olan bir kanun ile kamu yapılarının yarışma ile elde edilmesi ön görülmüştür. Böylelikle 1970'den 1990'a uzanan süreç içinde Almanya'daki yılda çıkartılan yarışmaların sayısı 300'den 500'e yükselmiştir.

Avrupa Konseyi'nin 1992'de almış olduğu bu kararlar Almanya'da Serbest Meslek Hizmetleri Şartnamesi (VUF) yürürlüğe girmiştir. Bu şartnameye göre Avrupa Birliği ülkelerinde ikamet eden her mimarın -milliyetine ve ikamet yerine bağlı kalmaksızın - kamu yatırımlarının gerçekleştirilmesine teklif vermesine yani işi almasına olanak tanınmaktadır. Bunun için kullanılan en geçerli yöntem yarışmalardır (Matuschak, 2001). Dolayısıyla 1997-2001 arasında yılda yaklaşık 240-300 yarışma yapıldığı; bunların % 60'ını mimarlık ve bina yarışmalarının oluşturduğunu belirtilmektedir. Kamu yatırımlarının 2/3'ü, özel yatırımların da yaklaşık 1/3'ü yarışmalar yöntemiyle elde edilmektedir (Matuschak, 2001).

Almanya'nın dışında Fransa ve İspanya'da da tüm kamu yapılarının yarışma ile elde edilmesine ilişkin yasalar yürürlüktedir. Fransa'da 1986'da yapılan değişikliklerle 177.000 dolardan daha büyük bütçeli kamu yapılarının -ister mimari ister mühendislik yapısı olsun- yarışma ile elde edilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Bu çerçevede Fransız devriminin 200. Yıldönümü kutlamaları çerçevesinde Fransa genelinde ve Paris şehri özelinde, mimarlık ve şehircilik alanlarında çok çeşitli yarışmalar açılmıştır. Gerçekleştirilen 'Büyük Projeler', Fransız kamuoyunun ve dünyanın ilgisinin mimarlık üzerinde yoğunlaşmasını sağlarken, 'yarışmalara 2000'den fazla uluslararası tasarım ekibi katılmış ve yeni Fransız tasarımcılarının da kendilerini ifade etmeleri için önemli bir platform oluşturulmuştur.

Dünyadaki Yarışmalar ve Dönemin Mimarlık Anlayışlarına Katkıları

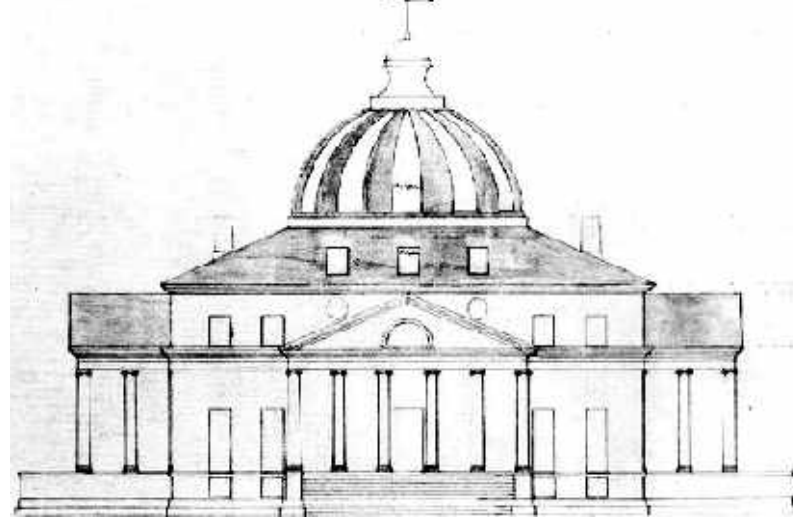
- Beyaz Saray, 1792, Washington DC., James Hoban**

Amerika'nın ilk başkanı George Washington sonradan (1791) kendi adıyla anılacak yeni Başken'tin yapılanması çerçevesinde, Başkent'in tasarımı görevini, Başkanlık Evi ve çevresiyle ilgili çalışmalar yapan Pierre Charles L'Enfant vermiştir. Geleceğin yeni Başkenti için başkan Washinton'un ve Dışişleri Bakanı Thomas Jefferson'un çok farklı düşünce ve beklentileri vardı: Jefferson'a göre şehir sade, gösteriştten uzak ölçülerde olmalı ve kırsal karakter taşımalydı; oysa Washington 600.000, 800.000 nüfuslu Londra ve Paris'le yarışacak bir metropol düşlüyordu.

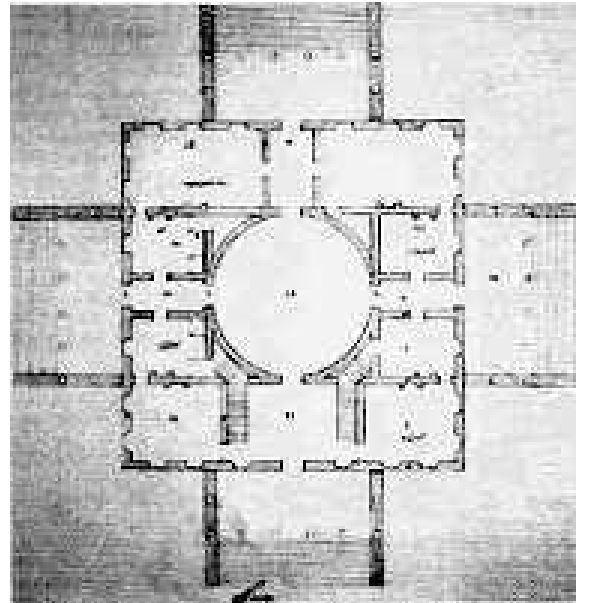
Jefferson başta olmak üzere pek çok kişi, geleceğin Başkenti açısından önem taşıyan yapıların yarışmayla elde edilmesine inandıkları için bu projeye karşı çıktılar. Bu nedenle projenin L'Enfant'dan alınmasına; iki önemli bina Başkan Evi ve Capitol (Parlamento Binası) için mimari proje yarışması açılmasına karar verildi (1792). Yarışmaya 18 kişi katılmış, bunların içinden 8 kişi Başkanlık Konutu projesi hazırlamışlardı.

Ancak o tarihlerde Amerika'da profesyonel anlamda mimarlık mesleğini yürütenler azınlıktaydı. Yarışmaya katılanlar arasında sadece iki profesyonel mimar vardı: Stephen Hallet ve James Hoban.

Mimarlık alanında mesleki eğitim görmeden, mimarlık yapan kişilerden en iyi tanınanı Thomas Jefferson'dı. Bu yarışmada öne çıkan A.Z. rumuzlu projenin Jefferson'a ait olduğu ancak 1915 yılında öğrenilebilmişti. Proje 16. yy İtalyan mimarı Andrea Palladio'nun, 18. yy Avrupa'sındaki etkilerini Amerika'ya taşımayı amaçlamakta; Palladio'nun Villa Rotunda'sına benzerlik taşımaktaydı

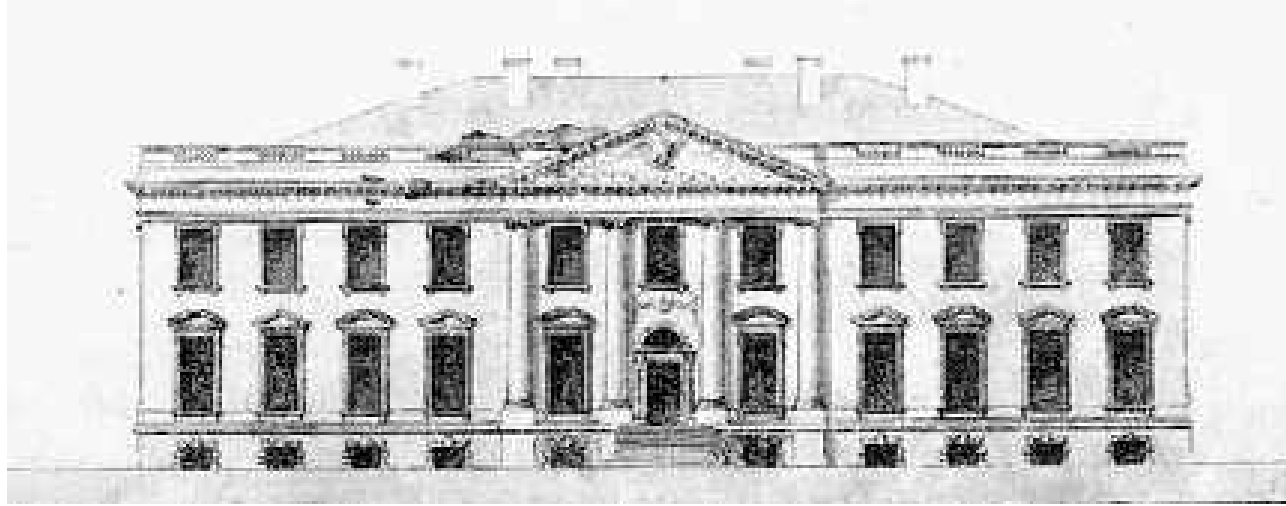
T. Jefferson Beyaz Sarayı, zemin kat planı ve ön cephe.

Yarışmayı kazanan James Hoban'ın projesi sonraki yıllarda Başkanlık konutunun yürütücüsü olacak mimar Benjamin Henry tarafından eleştirilmiş, “bu proje Dublin yakınındaki kötü bir binanın kopyası olup, orijinal özelliği bile yoktur” demişti (Taschen, 1994). Beyaz Saray yıllar boyu süren yenilenmeler ve değişikliklere rağmen 1792 yılında Başkan Washington ve mimar Hoban tarafından öngörülen görkemli ana karakterini korumaktadır.

Beyaz Saray, Amerikanın köklerinin Yunan ve Romaya çekilmeye çalışılması, 'kolonyel stil' yerine neo akımların Amerikan tarzını oluşturmaya yönelik bir ürün olması açısından önemlidir. Jefferson'ın Palladio'nun orantılı Rönesans mimarisine ve Roma klasik mimarisine duyduğu ilgi, Yunan ve Roma Klasizminin yeniden canlandırılmasına yönelik bir çalışmanın başlangıcını oluşturur.

YAPININ TARİHSEL GÖNDERMELERİYLE İŞLEVİ ARASINDA BELİRLİ BİR UYUM OLMALI FİKRİ BU YAPIDA JEFFERSON'IN CUMHURİYETÇİ HÜKÜMETİNİN İŞLEVİNİ GÖRSEL OLARAK DA PEKİŞTİRMEK ANLAMINDA KULLANILMIŞTIR (ROTH, 2000).

J. Hoban Beyaz Sarayı ,ön görünüşü.

- **İngiliz Parlamento Binası, 1835, Londra, Charles Barry, Augustus Welby, Northmore Pugin**

İngiliz parlamentosu onüçüncü yüzyıldan beri oturumlarını Westminster Sarayı'ndaki Saint Stephen şapelinde sürdürmekteydi; ancak yapı baştan bir parlamentonun işlevine göre tasarlanmamıştı. 1843'deki büyük yangında Parlamento'nun toplandığı Westminster Sarayı'nın harap olmasından sonra parlamento binalarının aynı yerde tekrar inşaa edilmesine karar verildi ve 1835 yılında yarışmaya çıkartıldı. Yeni yapılacak yapıların var olan orijinal yapılara özellikle Westminster Hall'ün yaşayan bölümlerine uyum sağlaması amacıyla ortaçağ üslubuna uygun olarak tasarlanması kararlaştırıldı. Yarışmayı C. Barry, A.W. N. Pugin kazandı; daha sonra çalışmaları E. Barry sürdürdü.

C. Barry, İngiliz Parlamento Binası.

Pugin, Neo-Gotik mimarinin önde gelen savunucuları arasında kabul edilmektedir. Parlamento'nun uzun yıllar ortaçağ Westminster Sarayı'nda çalışmalarını yürütmesi sonucunda, parlamento yönetim biçimiyle Gotik üslubun bağlantılı olduğu düşünülmekteydi. Bu nedenle Lordlar ve Avam Kamaralarının yeni bölümlerini tasarlarken Barry ve Pugin, ortaçağ şapelinin oturma düzenini korumaya özen gösterdiler. Böylece parlamento binaları inşaa edilirken kullanılabilecek tek üslubun Gotik üslup olduğu düşüncesi gelişti. Yarışmanın önemi muhalefet üyelerinin ve hükümet

üyelerinin ikiye ayrılıp, karşılıklı oturmasını ön gören bir tasarımın tarihte ilk defa kullanılmasında yatmaktadır.

Oturma düzeni.

sırasında Alman bombalarıyla tahrip olan parlamento binalarının (1941) yeniden inşası söz konusu olduğunda Churchill 'önce biz yapılarımızı şekillendiriyoruz, daha sonra da onlar bizi şekillendiriyorlar' diyerek İngiliz Parlamentosunun içinde yer aldığı fiziksel çevre tarafından şekillendirildiğini savunmuştur. Churchill farklı 'davranışsal mekan' kazandırmanın parlamento işleyişin doğasını da değiştireceğinden, yapının bir önceki oturma şekline sadık kalınarak tekrar yapılması yönünde görüş bildirmiştir (Roth, 2000) Günümüzdeki İngiliz Parlamentosunun işleyişini, 1935'de Parlamento Binası yarışmasında C. Barry, E. Barry ve Pugin'in önerdiği mekan kurgusu şekillendirmiştir.

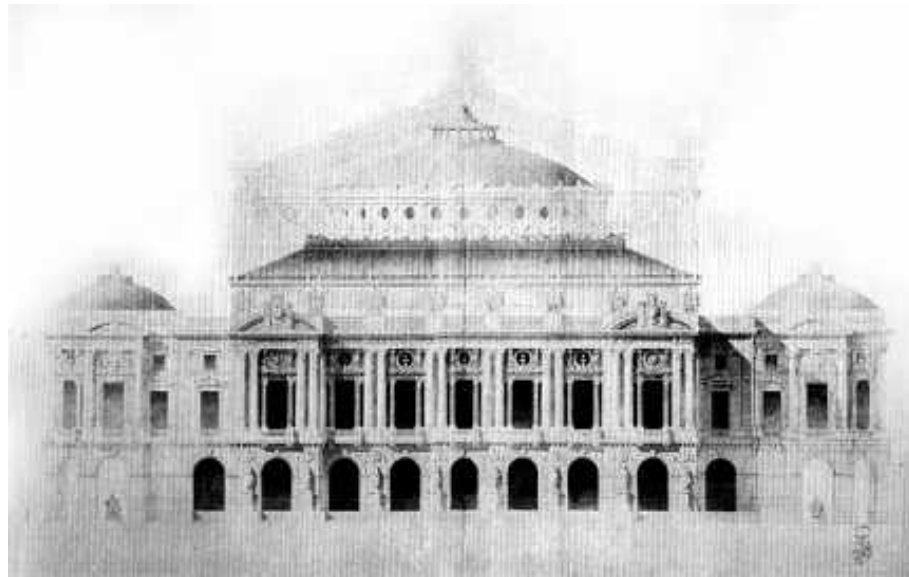
- **Paris Opera Binası, 1861, Paris, Charles Garnier**

1860'larda Paris bir burjuva kentidir. Opera bu yenilenmiş şehrin adeta bir anıttır. Hükümet aynı yıl yeni Opera binası için bir yarışma açmıştır. Yarışma milliyetine bakılmaksızın tüm mimarlara açıktı. Katılımcılardan zemin kat planı, boyuna bir kesit ve bir cephe olmak üzere üç çizim istenmişti.Devlet Bakanı Walewskin'in başkanlığında 12 mimardan oluşan yarışma jürisinin 8 üyesi Güzel sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümü üyeleridir. Yarışmaya katılan 171 proje, Palais de l'Industrie binasında jüri üyelerinin ve basının incelemesine açık olarak sergilenmiştir.

Jüri bu yeni opera binasıyla alışılmışı değil, yeniliğe açık bir tasarımı desteklemektedir; ancak çalışmaların sonunda hiç bir proje birincilik ödülüne layık görülmemiştir.

1861 yılında jüri Paris Opera binası için kapalı bir yarışma yapılmasını önermiştir. Katılımcılardan Charles Garnier'in projesi estetik kalitesi, gösterişli planları, görkemli cepheleri ile diğer yarışmacıların çalışmalarından üstün bulunmuş ve birincilik ödülüne layık görülmüştür. Yeni opera binasının yapımına hız verilmiş ve 1875 yılında Garnier'in opera binası Cumhurbaşkanı tarafından açılmıştır.

Garnier'in opera binasıyla İkinci İmparatorluk dönemi

C. Garnier, Paris Opera Binası.

arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır. Garnier'in Opera binası Neo-Barok tarzındaydı, Fransız ve İtalyan Rönesans'ının izlerini taşıyordu. Garnier asiller için değil, yurttaşları için bir opera sarayı gerçekleştirmişti. Burası adeta Burjuva'nın 'zafer tapınağı'dır.

O'na bu projeyi gerçekleştirme şansı taniyan jürinin önemi

Ana merdiven holünden görünüş.

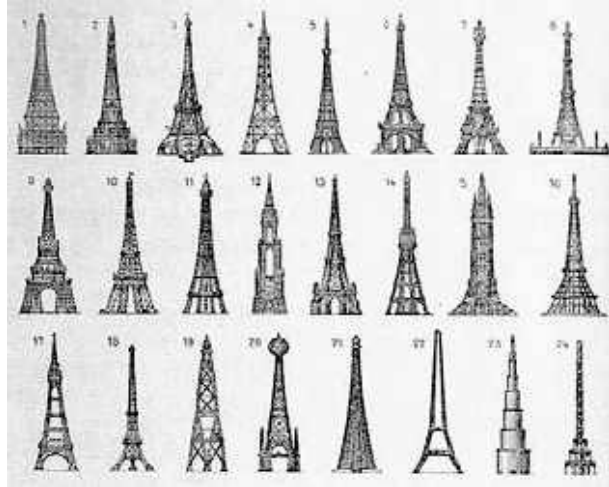
de büyüktür. Çünkü İmparatorun baskısına karşı çıkma cesaretini gösteren bu jüri üyeleri, kendilerini başarılı burjuvalar olarak değerlendireceklerdir. Paris Opera Binası Burjuva kültürünün yükselmesi, bu kültürün kendi estetiğini yaratması yerine soylu sınıf ile kendini özdeşleştirme çabası ve soylu sınıftan üstün olduğunu kanıtlamaya çalışmasının bir ifadesi olarak önem taşımaktadır.

BU YARIŞMA AYRICA NEO AKIMLARIN ÇIKMASINA ÖNCÜLÜK ETMESİ AÇISINDAN DA ÖNEMLİDİR.

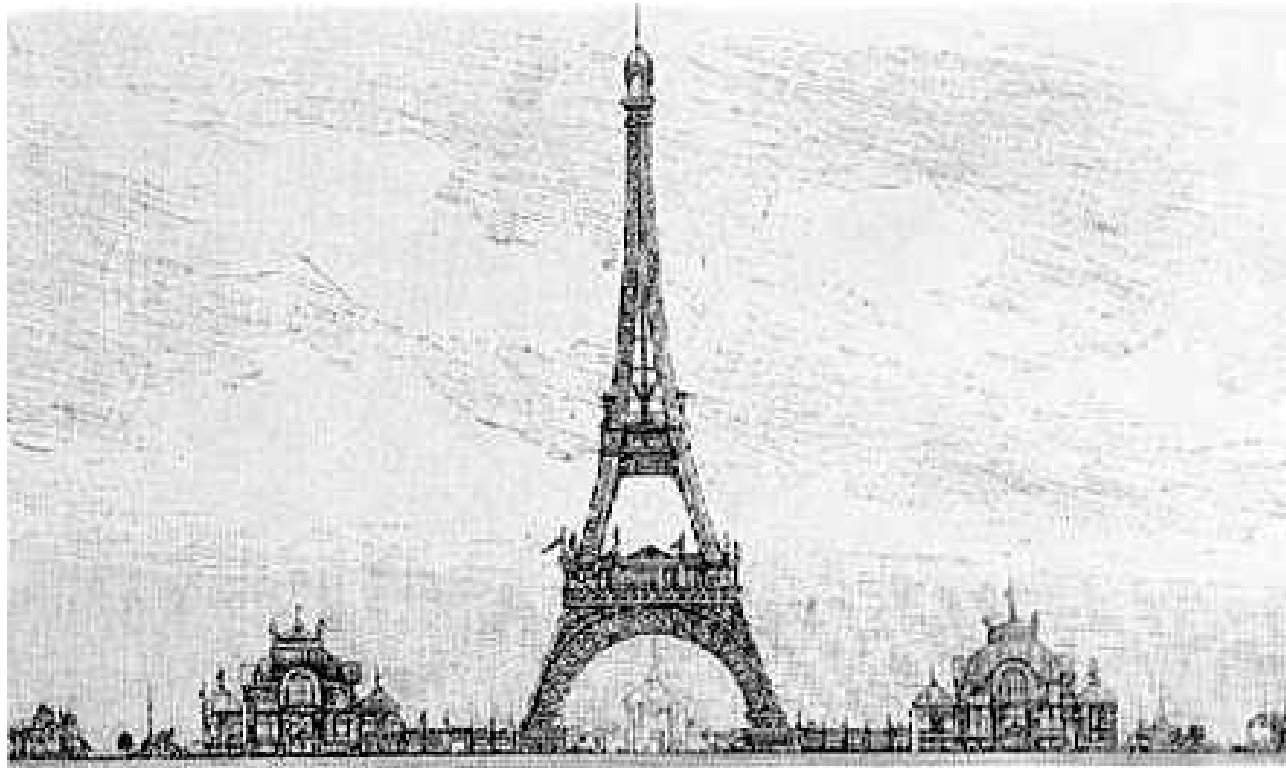
- **Eiffel Kulesi, 1889, Paris, Gustave Eiffel**

1886 yılında Fransız mimar ve mühendisler arasında toplam inşaat alanı 125m2 bir alanda 300 m. yüksekliğinde demir bir kule konulu fikir yarışması ilan edilmiştir. 107 katılımcıdan bir çoğu bu olayın bir şaka olduğunu düşünüyordu. Yarışmada 3 birincilik ödülü alanlardan biri olan Eiffel'in önerisinin yapılmasına karar verildi (Şekil 5.7.). Bu yükseklikteki bir

kulenin teknik açıdan yapılabilirliğinin kesinlik kazanması yarışmanın amaçlarından biriydi. Jüri final raporunda Eiffel'in projesinin Fransız demir-çelik endüstrisinin orijinal bir başyapıtı olduğunu vurguluyordu (De Haan, 1988). Sonucun açıklanmasından sonra basında 'aleyhte' bir kampanya başlatılmış;

Eiffel Kulesi .

Günlük Le Temp's gazetesinin başlattığı protestoya sanat dünyasının önemli isimleri de katılmıştır. Guy de Maupassant, Alexandre Dumas Fils (ÜNLÜ YAZARIN, KENDİSİDE "KAMELYALI KADIN"IN YAZARI OLAN OĞLU) ve Charles Gounod gibi.

Eiffel'in teknik bilgisi ve kendine olan güveni sonucunda 26 ayda inşaatı tamamlanan yapı bir anlamda 'rüyayı' gerçekleştirdi.

ZAMANININ İLERİSİNDE OLMASI NEDENİYLE DÖNEMİNDE ÇOK ELEŞTİRİLMEKLE BERABER, BUGÜN PARİSİN SİMGESİ OLMUŞTUR. ASLINDA YARIŞMA İLE ELDE EDİLEN BU YAPI ZAMANIN ÖNÜNE GEÇEREK AMACA ULAŞMANIN BİR SİMGESİDİR. (VE PARİSİN HATTA FRANSANIN SİMGESİ TASARIMCISININ ADI İLE ANILMAKTADIR)

- **Chicago Tribune, 1922, Chicago, John Mead Howells, Raymond M. Hood**

Bu yarışma dikkatleri modern gökdelen düşüncesi üzerine çevirmiş ve Amerika'nın bu alanda öncü rolü üstlenebileceği bir platform yaratmıştır. Teorik açıdan yeni gökdelen tiplerinin oluşturulmasına öncülük etmiştir (Sharp, 1983). Yarışma dünya çapında ilgi görmüş; yarışmaya 263 proje teslim edilmiş; ve yabancı ülkeden 23 tasarımcı ekip katılmıştır.

Amerika'da kendilerine özgü stilleriyle gökdelenlerin gelişimine tanıklık eden iki önemli şehirden biri Chicago

Şekil 1.8. J. M. Howells, R. M. Hood, Chicago Tribune Yarışma çizimi ve uygulanmış hali.

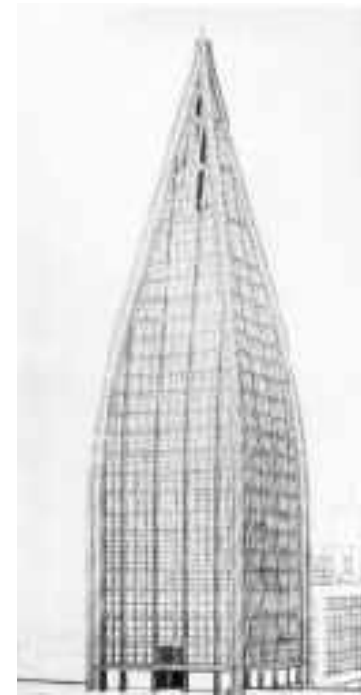
Avrupadan katılan tasarımların çoğunluğu 'klasik stil'de olması açısından jüri tarafından 'eski moda' olarak değerlendirilmiştir.

BU YARIŞMAYLA WALTER GROPIUS, ADOLPH MEYER, BRUNO TAUT GİBİ AVRUPALI TASARIMCILARIN MİMARLIK ALANINA SUNDUKLARI YENİ KONSEPTLER, O DÖNEM AMERİKA'SINDA KARŞILIKLARINI TAM OLARAK BULAMAMIŞLARDIR. ANCAK YARIŞMAYA KATILAN TASARIMLAR VE MİMARLARIN TAŞIDIKLARI FİKİRLER BAKIMINDAN SAVAŞ SONRASI AMERİKA'YI ETKİLERİ ALTINA ALACAKLARDIR (CURTIS, 1996).

Saarinen için bu yarışma yeni bir dönemin başlangıcı olmuş ve 1923'de Amerika'ya yerleşmiştir. Saarinen'in tasarımının Amerika'daki mimarlık ortamına etkisi, R. Hood'un New York Daily News (1930) binasında görülmektedir (De Haan, 1988).

Yarışmanın en ilgi çekici ve vurucu tasarımlarından bir tanesi de, Adolf Loos'un gazete ofislerinden oluşan tabanın (basement) üzerine oturan çıplak Dorik kolon formundaki önerisidir. Chicago Tribune yarışmasının bir ilginç yanı da bugün kazana projeden çok katı bir rasyonalist olarak bilinen Adolf Loos'un yapmış olduğu dorik kolon görünümü projesinin hatırlanması ve mimarlık tarihini ve gelişimini etkilemiş olmasıdır.

B. Taut, W. Gropius, ve A. Meyer, A. Loos, Chicago Tribune önerileri.

diğeri ise New York'dur. Chicago'da 1880-1910 arasında mimaride çelik strüktür önemli bir rol oynamaktadır. 1910-1920 arasında ise geleneksel form kullanımı, Gotik stil etkileri mimarlık anlayışını etkisi altına almıştır. Bu durum jüri üyelerini de etkilemiş; 'Gotik Revival Stili'ndeki şemalardan biri olan Howells ve Hood'un tasarımı; güvenli ve yerel özellikler taşıması açısından (Curtis, 1996); bu gazetenin genel merkezi için en uygun proje ilan edilmiştir

Chicago Tribune'nün 'dünyanın en güzel ve özel ofis binası' ilanıyla açılan yarışması dönemin mimari görüşlerini yansıtmaması ve sonraki jenerasyonlara esin kaynağı oluşturması açısından önemlidir. Yarışmayı kazanan projeden daha fazla, yarışmaya katılan mimarlar ve tasarımları mimarlık tarihi açısından önem taşımaktadır. 1922'de gazetenin editörü 'şimdiye kadar böyle bir yarışma olmadı, bundan sonrada olacağı çok şüpheli' yorumu sanırım doğruluğunu kanıtlamıştır (De Haan, 1988).

Chicago Tribune yarışmasının yankıları sadece mimarlık ortamında sınırlı kalmamış, edebiyat ve sinemayı da içine alan bir etki oluşturmuştur. Amerikan edebiyatının başyapıtlarından biri olan Ayn Rand'in (Pınar) adlı kitabında bu yarışma özellikle anlatılır.

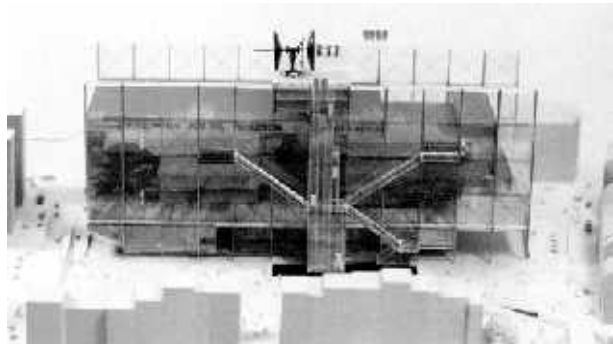
- **Pompidou Kültür Merkezi ve Müzesi, 1970, Renzo Piano ve Richard Rogers**

George Pompidou Merkeziyle, Eiffel Kulesinin başlangıçları birbirine benzemektedir. Önceleri çok eleştirilen bu iki 'high-tech' yapı, yarışma ile elde edilen, Paris'in merkezinde yer alan, modern mimarlığın seçkin örnekleridir.

Fransız Cumhurbaşkanı, kraliyet döneminde başlatıldığı gibi vergilerin büyük bir kısmını prestijli projelere yatırarak, kendilerini mimari bir ürün aracılığıyla ölümsüz kılmayı amaçlamaktaydılar. Modern sanatın hayranı Cumhurbaşkanı Georges Pompidou da 7 yıllık görev süresini belgeleyecek, bütün sanat dallarının toplanacağı ve çok sayıda ziyaretçinin geleceği bir merkez inşaa ettirmek istiyordu. Konuyla ilgili yarışma Başkanın desteği ile Kültür Bakanlığı tarafından bu bölgede 1970'de açıldı.

Bu yapıda modern sanatlar müzesi, endüstriyel tasarım merkezi, kütüphane ve müzik merkezinin yer alması planlanmıştı. Kültür merkezinin amacı, sanatların araştırılmasını ve bütünleşmesini sağlamak ve buna odaklanmaktı. Ortaya konan bu kavramlar çerçevesinde mimarlardan da yeni yaklaşımlar bekleniyordu. Mimari forma ve bina maliyetine ilişkin bir kısıtlama getirilmemiştir. Uluslararası olarak düzenlenen yarışmada 681 katılımcı arasından, Oscar Niemayer gibi ünlü mimarlardan oluşan jüri, birincilik ödülü Renzo Piano ve Richard Rogers'ın projesine layık görüldü.

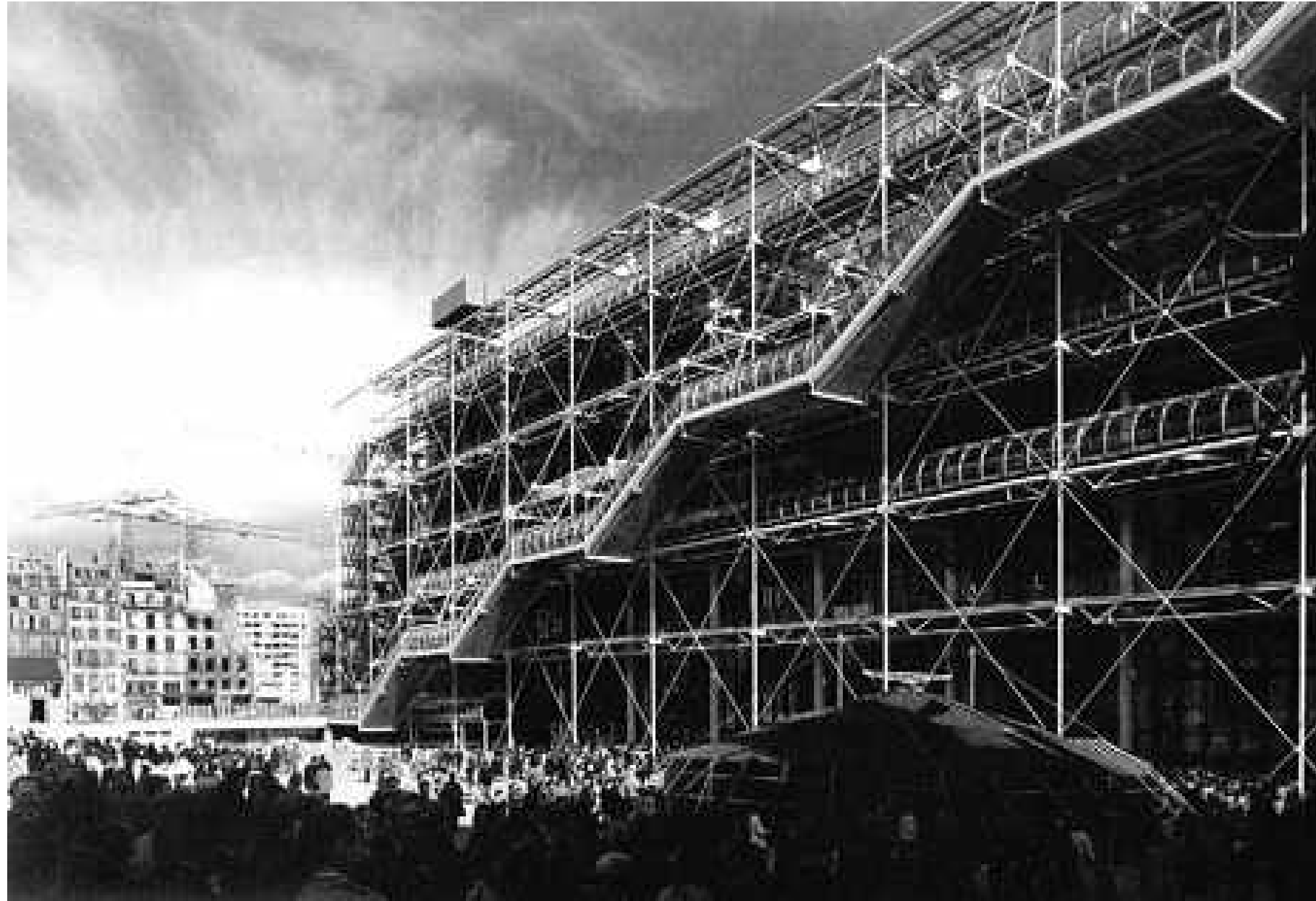
R. Piano ve R. Rogers, Pompidou Kültür Merkezi ve Müzesi. Yarışma maketi ve uygulanmış hali

Renzo Piano'nun belirttiği gibi "Bir fabrika kadar bildik bir şey ve aynı zamanda bir uzay mekiği kadar gizemli bir bina inşa ederek, kamu ve modern sanat arasındaki şüphe duvarını yıkmalı-başka bir deyişle içinde olanı keşfetmek amacıyla içine girme isteğini uyandırmak" amaçlanmıştı. Roger ve Piano'nun orijinal tasarımları ve Pompidou, Paris halkının olumsuz tepkileri ile karşılaşmalarının ardından Kültür Merkezini ziyaret edenlerin onbinleri aşması, Pompidou'nun rüyasını gerçek kılmıştır.

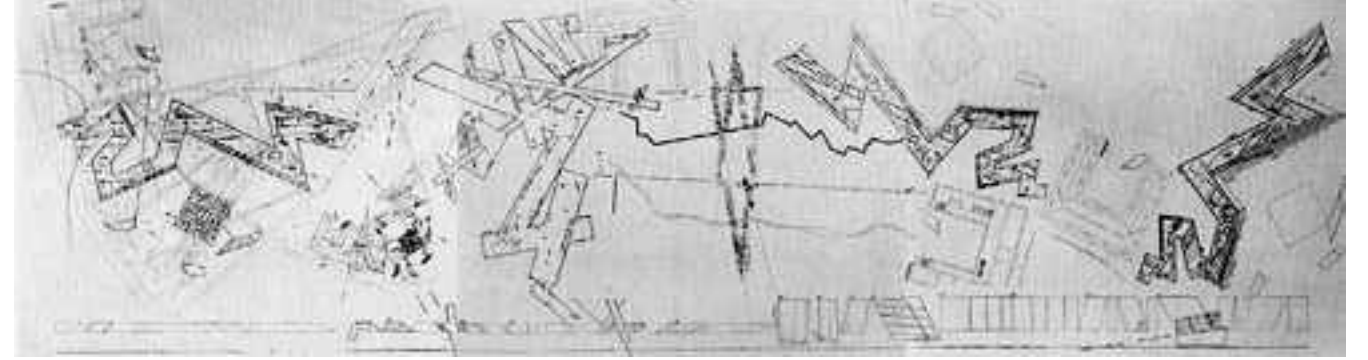
Pompidou Kültür Merkezi ve Müzesinin mimarlık tarihinde 'high-tech' akımının prototipi olarak gösterilmesi nedeniyle özel bir yeri vardır.

High-tech akımının öncülerinden olarak anılan Rogers ve Piano'nun bu yapısı high-tech ve brütalizm kavramları arasındaki sınırı belirlemesi açısından önem taşımaktadır. Pompidou Merkezi tüm strüktrün açıkta bırakıldığı ilk bina olma özelliğini korumaktadır. Yapının dışındaki yürüyen merdiven, renkli havalandırma kanalları, elektrik boruları tasarımın çarpıcı elemanlarıdır. Sanatsal özgürlük sınırının mimarlara bırakıldığı bu yarışmada dönemin mimarlık anlayışını zorlayan tasarımların ödüle layık görülmesi açısından da önem taşımaktadır.

- **Yahudi Müzesi, Berlin, 1988, Daniel Libeskind**

1962 yılında özel yatırımcılar tarafından kurululan Berlin Müzesinin koleksiyonu içinde moda, tiyatro ve Yahudi tarihi yer almaktaydı. Doğu ve batı Berlinin birleşmesinden sonra,

D. Libeskind, Yahudi Müzesi.

Yahudi kültürel tarihini sergileyecek bütün koleksiyon için tek bir binaya gereksinim doğdu. Yeni müzenin üç ana bölümden oluşması planlanıyordu. İlk bölüm "Judaica"ya ayrıcalı bir bütün olarak Museviliğe odaklanacak; diğer iki bölümde Berlin Yahudi kültürel tarihini çeşitli yönleriyle sunacaktı.

Tarihi önem taşıyan bu yapının gerçekleştirilmesi için, 1989 yılında herkese açık ve ulusal, davetiyeli ve uluslar arası olmak üzere karma yarışma açılarak ilk adım atıldı. Yarışmada birinciliğe layık görülen proje Yahudi mimar Daniel Libeskind'e aittir (Bkz. Şekil 5.13).

Libeskind'in tasarımı için "çizgiler aksı" deniliyordu (Curtis., 1996). Çizgilerden biri müzenin dış görünüşüne egemen yıldırım şeklinde, diğeri müzenin boyunca devam eden ve bir dizi boşlukla belirtilen düz bir akstı. Bu boşluklar Nazilerin yaptığı Musevi katliamının bıraktığı boşluğu ve imha kamplardaki ahlaki vicdan eksikliğini aktarmaktadır. Bu nedenle bu boşluklar-kuyular tamamen boş bırakılmıştır. Yarıda kesilmiş aks Alman halkının kırılan belkemiğini sembolize etmektedir. Libeskind tasarımını irrasyonel mimari elemanlara dayamış, tasarımdaki irrasyonel karakteri görünmeyen soyut elemanlar belirlemektedir. Bu görünmezlik içeren, tasarımdaki güçlü sembolik anlamlar Libeskind'e birincilik ödülünü getirmiştir. Yahudi müzesi yarışması dekonstrüktivist akımın Avrupa'da karşılık bulması açısından önemli bir adımdır.

Dr. Merve Akansel'in "Türkiyede mimari proje yarışmalarında elde edilen ürün ve ön proje arasındaki uyumsuzlukların değerlendirilmesi ve çözüm önerileri" isimli doktora tezinden alınmıştır.

TÜRKİYE' DE YARIŞMALARIN TARİHİ

Nejat Ersin

Nejat ersin, Cinnah 19 nolu Apartman, Ankara

Yarışma bir proje elde etme yoludur. Bu onurlu bir yoldur. Bu onur hem yarışmayı kazanana hem de yarışmayı çıkarana aittir.

Bu, bir mimar için vazgeçilemez bir özlemin yakalanması isteğidir.

Yarışmalarda Türk mimarları her zaman için ön plana çıkmışlardır.

Türkiye kalkınma sürecine, cumhuriyetle birlikte girdikten sonra tabi yapılaşma başladı. Yapılaşma başladığında devletin proje elde etme yöntemi yoktu. Nasıl bir yöntem olsun, kime verelim bu projeyi derken, ihaleler denendi; mal alırken devlet ihale yapıyor ve en ucuz teklifi kim verirse ona veriyor. Projede de bir proje yaptırıyor en ucuz kim yaparsa ona veriyor, böyle mimarlık olmaz. Bunun bir takım kötü uygulamaları oldu. Görüldü ki yeni bir sistem kuruluncaya kadar en iyi yol yarışma ile proje elde etmektir. Zamanla bu gelişti, çok iyi neticeler alındı. Fakat bir alışkanlık haline gelince, proje elde etme yöntemleri geliştirileceğine her konuyu yarışmaya çıkarmaya başladık Türkiye olarak. En basit bir orta okulu bile, hatta şakalar yapılıyordu, neredeyse tavuk kümesini bile yarışmaya çıkaracaklar deniyordu.

Biz mimar olduktan sonra, her genç mimar gibi bizi kimse tanımadığından, iş vermeyeceğinden ne yapacağız? Yarışmalara gireceğiz. Bugün de öyledir, dün de öyleydi. Yarışmalar kazanıyorduk. Yarışmalar o zaman çok düzensiz bir şekildeydi. Yarışmaya bir jüri seçilir, jüri birinciyi seçer ama, idare, hangi idare çıkarmışsa, onu yapıp yapmamakta serbesttir. Yani birinciyi ister uygular, ister uygulamaz. İşte hepimizin başından o dönemde böyle olaylar geçti.

BİZ BİRİNCİLİK KAZANDIĞIMIZ YARIŞMALARIN HIÇ BİRİSİNİ YAPAMADIK.

Ya kafalarında başkaları vardı kayırdılar veya o zaman bizi genç gördüler vermediler. Herhangi bir sebepten, „jürinin beğendiğini, idare beğenmedi.

Böylece bir mesleki örgütlenme zorunluluğu ortaya çıktı benim kuşağımla beraber. O zaman Mimarlar Derneği vardı.

Dernek sosyal bir gruptur, teşekkül değildir, devlet üzerinde baskı unsuru olacak bir kuvvet hiçbir zaman olamaz. Mimarlar Cemiyeti, sonra Mimarlar Birliği oldu. Sonra Dernek oldu. Kanuni bir kuruluşu yoktu. Batıdaki örneklerden bunun Mimarlar Odası olduğu fikrini çıkarttık. Ağabeylerimiz Mimarlar Odası'nı benimsediler ve bir mimarlar odasının kurulması için çalıştılar. Mimarlar Odası kuruldu 1954 senesinde ve bu tip

PROJE ELDE ETME METOTLARIYLA BİRLİKTE BÜTÜN MESLEKİ DENETİMLER VE KAVRAMLAR

ODANIN SÜZGEÇİNDEN GEÇEREK MESLEKTAŞLARA SUNULMAYA BAŞLANDI.

Bu tabii büyük bir aşamaydı. Oda kurulduktan sonra yarışmalara el attı. Yarışma düzeni kuruldu. Jüri düzeni kuruldu. Bunlar tabi zamanla kuruldu ama hep devam etti anlamında konuşmuyorum, zaman zaman değişti çünkü. Bunlar hep kongrelerde konuşulup, kongrelerde değiştiriliyordu. Böylelikle bir yere gelinmeye çalışıldı. Hep iyi niyet vardı, hatalar düzeltilirdi. Arkadan öyle bir hale geldi ki, artık yarışmalarda bazı aksaklıklar çok öne çıkmaya başladı. Mesela eskiden jüri seçimlerinde belli kişiler, idarede yetkili olan, müdür olan kişiler hep jüri tayin edilirdi. Bir an geldi ki hep aynı insanlar jüri olmaya başladı. Bu tepki doğurdu. O zaman dediler ki, bu jüriliği ele alalım. Bir takım teklifler yapıldı kongrelerde. Bunların içinde en geçerlisi, bütün camianın fikrini alarak anketle jüri seçimi yapmak. İnsana ilk ağızda çok güzel görünen bir seçim sistemi gibi geliyordu.

ANKET USULÜ BENİMSENDİ KONGRELER DE .

Anket usulünün birkaç sene sonra sakıncaları görülmeye başlandı. Ankara'da İstanbul'da bir takım gruplar vardı. Ellerinde bir liste, oda oda, büro büro dolaşıyorlar ya da dairelere gidiyorlar, aman şuna oy ver , buna oy ver. Gelmişken o da imzalıyor. Böyle bir kulis faaliyetine gidildi. Ben yönetim kurulundaydım. Bunları duymaya başladık. O zaman baktık ki, belli kişiler üzerinde yoğunlaşıyor. Bu da bir tepki gördü. Bunu başka bir şekle sokmak için uğraşıldı. Bir takım kriterler getirildi jüri olmanın kriterleri kondu. Onlar tartışıldı. Örneğin yarışma kazanmış olması lazım, belirli bir mesleki tecrübesi olması lazım, belli bir işi bitirmiş olması lazım gibi. Zaman zaman bunlar ön plana çıkarılarak jürilerin seçimlerine geçildi. Fakat sonradan düşünüldü ki, gene de anketle yapmak doğru değil. Ondan vazgeçildi. İstek formları yollandı. Jüri olmak isteyenler kendilerini tanıtırlar ve müracaat etsinler. Ona göre odada bir jüri komitesi kurulsun. Kendi kriterlerlerine göre o yarışmanın konusuna büyüklüğüne, cinsine göre hangi üye buna daha uygundur onu seçsin. Sonra bu yola gidildi. Uzun süre bu tertip gitti. Öyle pek bir sorun da çıkmadı. Son zamanlarda nasıl yapılıyor bilmiyorum. yani kimler nasıl seçiyor bilemiyorum.

Bu arada özel sektör kuvvetlenmeye başladı. Oda da kuvvetlendi. Oda kendine ait bir yönetmelik yaptı, yarışma yönetmeliği. Bayındırlık Bakanlığı da, çünkü Odalar Birliği Kanunu'nun yürütücüsü Bayındırlık Bakanlığı'dır. O da kendine mahsus bir yönetmelik yaptı, arasında farklar çıktı.

Bu fark da jürilere dayanıyor, mesleki kontrollüğe dayanıyor.

Bu yönetmeliğe göre: Bayındırlık Bakanlığı jürileri, Mimarlar Odası'ndan birkaç kişi önermesini isteyip

nihai olarak kendisi seçiyordu ve mesleki kontrollüğü de verip vermemekte serbestti.

Halbuki mimarlığın tarifinde vardır. Mimarlık, bir binayı düşünüp tasarlayıp projelendirip bitirme sanatıdır. Bunu yalnız projede bırakırsanız mesleği de yarıda bırakıyorsunuz. Bizde bunun sebebi de mimarlıktaki mesleki kontrollükle, şantiye şefliğinin karıştırılmasıdır. Şantiye şefliği, başka bir deyimle, fenni mesuliyet, müteahhide aittir. Binayı yapan birisi bunun her yönüyle sorumludur. Malzemesiyle, projeye uygunluğuyla, betonun harcıyla, demirin kalınlığıyla ilgilenir. Bunu başında her gün duran şantiye şefi denen adam yapar..

Sonunda özel sektör de kuvvetlenmeye başladı.

Kuvvetlenmeye başlayınca bazı kurumlar yarışmaya çıkarmaya başladılar. Onları çoğunlukla biz ikna ediyorduk, Oda'nın yönetmeliğiyle çıkartıyorlardı. Ama devlet yapılarında, yalnız Bayındırlık Bakanlığı'nın değil, bütün bakanlıklar Bayındırlık Bakanlığı Yapı İmar İşleri Reisliği'ne bağlıdır. O sorumludur Türkiye'deki bina yapımında onlar çıkartmaya başlıyorlar. Bu bir ayrılık getirdi ortaya. Bunu çözmek için, benim faal olduğum dönemlere rastlar, çok uğraşı verdik. Ve öyle bir an geldi ki, bazı kurumlar da Bayındırlık Bakanlığı'nın tesirinde kaldı. Bizimle anlaşmış olduğu halde, Bayındırlık Bakanlığı "Hayır ben bu yarışmayı yok sayarım, bizim yönetmeliği uygulayacaksınız" diyordu.

Biz de "Hayır eğer bunu uygularsanız, biz sizi yarışmaya çıkarttırmayız" diyoruz. Buna mani oluruz gibi. Bu çekişmeler sürdü gitti.

Bu durum bilhassa Bayındırlık Bakanlığı'nın o zamanki idarecilerinin büyük bir hatasıdır. Devlette çalışan, kamuda çalışan mimarların ücretleri bellidir ve bizim mesleğin memurluğa uymayan bir tarafı vardır. Zaten teorik olarak baktığımız zaman mimarlık mesleğinin karakteri liberaldir. Yani bir yerde memuriyet yapmak, birinin emrinde çalışmak uymaz, kendi kendinize üreteceksiniz, kendi kendinize düşüneceksiniz, kendi kendinize yapacaksınız, karakteri budur.

Devlette çalışırken size eğer o imkanı verilerse, öyle olabilir ama vermezlerse olmuyor, müdürün dediği oluyor.

DEVLETTE ÇALIŞANLARIN DA ÜCRETLERİ AZ. İŞE ALIRKEN DENİYOR Kİ, SANA SENEDE İKİ ÜÇ TANE DE JÜRİLİK VERİRİM.

Bu adam jüriilik yapar mı yapmaz mı, kabiliyeti var mı yok mu hiç kimse sormuyor onu. Jüriilik bir görev bir vazife değildir. Jüriilik bir payedir. Oraya ulaşılır. Oraya memuriyetteki terfi gibi gelinmez. Ya bir iş yapacaksınız, ya bir proje yapacaksınız. Ya bir

yarışma kazanacaksınız bir yerde. Sizi camia kabul edecek, benimseyecek. Bu adam jüri olur diyecek. Yoksa para alsın diye yarışmayı açan kurumda vazifeli bir jüri yapmak yanlışır.

Biz o zaman Oda olarak kalktık gittik konuştuk. Sizin içinde de jüri olacak bir sürü insan var, bunlar jüri olabilir. Biz bunlara bir şey demeyiz. Ama herhangi bir Fen Heyeti Müdürü kaç senedir jüri olmamış, bu olsun. Olmaz böyle şey, hayatında hiç bina yapmamış, yarışma kazanmamış, sadece orda proje tasdik etmiş.

Buna camiada emek veren yarışmacılar çok sinirleniyorlardı. Bu tartışmalar çok sürdü. Neticede bir kopukluk oldu. Bizim sözlerimizi dinlememeye başladı Bayındırlık Bakanlığı. Fakat o zamanki kanuna göre, Oda'ların bir takım hakları vardı. Biz de boykot çıkartıyorduk, yarışmaya katılmayın diye ve sevinerek söylerim ki katılanlar yüzde beşi geçmedi. Yarışma oldu üç tane beş tane projeyle. Onlar da birinci seçiyor. Birinci, ikinci, üçüncü aynı bürodan girmişler, böyle üç kişi, birisi başka isimle örneğin. Hatta garip şeyler oldu, isim vermek istemiyorum, büro sahiplerinden jüri iken yarışmaya katılanlar oldu. Bunu herkes gördü. Bazılarını iptal etti Bakanlık. Sonra beni görevlendirdiler, o zaman ben Genel Sekreter'dim.

ODA İLE BAKANLIK ARASINDA BİR ÇEKİŞME DOĞRUDAN DOĞRUYA BİNALARA YANSIYOR. NETİCEDE BİNA YAPIYORSUNUZ İYİ BİNA YAPILIYOR MU YAPILMIYOR MU BELLİ DEĞİL

Bayındırlık Bakanlığı nasıl titizleniyorsa, biz de camiayı temsil ediyoruz, mimarlığın yücelmesini , en iyiye ulaşmasını isteyen bir grubuz. Bu işten hiçbir menfaatimiz yok. Biz Bayındırlık Bakanlığı'na teklif de ettik, jürideki ücretleri kaldıralım, ücretsiz olsun diye. Onu da kabul etmediler.

Sonradan bakan ağırlığını koydu. Bir komite kuruyorum dedi beraber anlaşıpna kadar çalışın. Müşterek bir yönetmelik yapın dedi. 1970 senesinde, ona da ben katıldım, bir yerde anlaştık. Onların tam istediği olmadı, bizim de tam istediğimiz olmadı ama bir çizgide birleştik. Bir yönetmelik yapıldı ve o uzun süre uygulandı. Sonra değiştirdiler ama onu takip edemedim artık.

Şimdi siz bana başta bir soru daha sordunuz. Bunlarla bir çağdaşlaşmaya yaklaşıldı mı diye. Şunu söyleyim. Ben bunu yarışmalarla sınırlı addetmem, Türkiye'deki mimarlık bana göre çağa yaklaşmıştır. Bazı yapılarımız ve bazı mimarlarımız çağın da üstüne çıkmışlardır...

Örneğin, altmışlı yıllarda Tunus'ta bir uluslararası şehircilik yarışması yapıldı. Türk mimarları kazandı. Öyle biraz da mimarlığı ağır basan bir şehircilik

yarışması. Ondan sonra mesela Stockholm'de benim bir arkadaşım Belediye meydanı ve binası yarışmasını kazandı. Ama çalışma izni olmadığı için oradaki bir İsveçlinin ismiyle yapıldı. Fransa'da, İsviçre'de kazananlar var, yani Türk mimarları öyle çağı yakalamayı bilmeyen bir grup değil. O kültürleri var.

Ama Türk mimarlarına Türkiye'de imkan verilmedi. Benim söylemek istediğim budur. Bir yabancı uzman hayranlığıdır gider ve niye yabancı uzman hayranlığı?

Türkiye de idareler proje verdiği zaman bizimle pazarlık ederler, ücreti düşürmeye çalışırlar. Asgari ücret tarifelerimiz vardır. Onu bile vermezler. Hep parayla ölçerler işi. Halbuki bütün dünyada bu iş, beceriyle, hizmetle, iyi hizmet yapıyor mu diye bir kriter koyarak ona göre verilir.

Bir idarede birileri vardır, derler ki bunu Türk mimarları yapamaz. Ama hemen parantez açayım, Mimarlar Odası Kanunu değiştirildikten sonra olmuştur bu. Mimarlar Odası Kanunu'na göre, burada yabancı bir mimara proje yaptırmak diye bir olay yoktu. Bir yabancı mimar da çalışamazdı, odadan izin almak lazım. Biz mimarlar olarak dedik ki, Türkiye'de, Türk mimarların yapamayacağı bir iş yoktur. Hiç bize müracaat etmeyin. Devlete de söyledik. Odalar Birliği'ne de söyledik. Biz izin vermeyiz.

BİZİM KONUMUZ BİNA BİZ DE BİNA YAPMAYI BİLİRİZ. BİZ SİNAN'IN TORUNLARIYIZ.

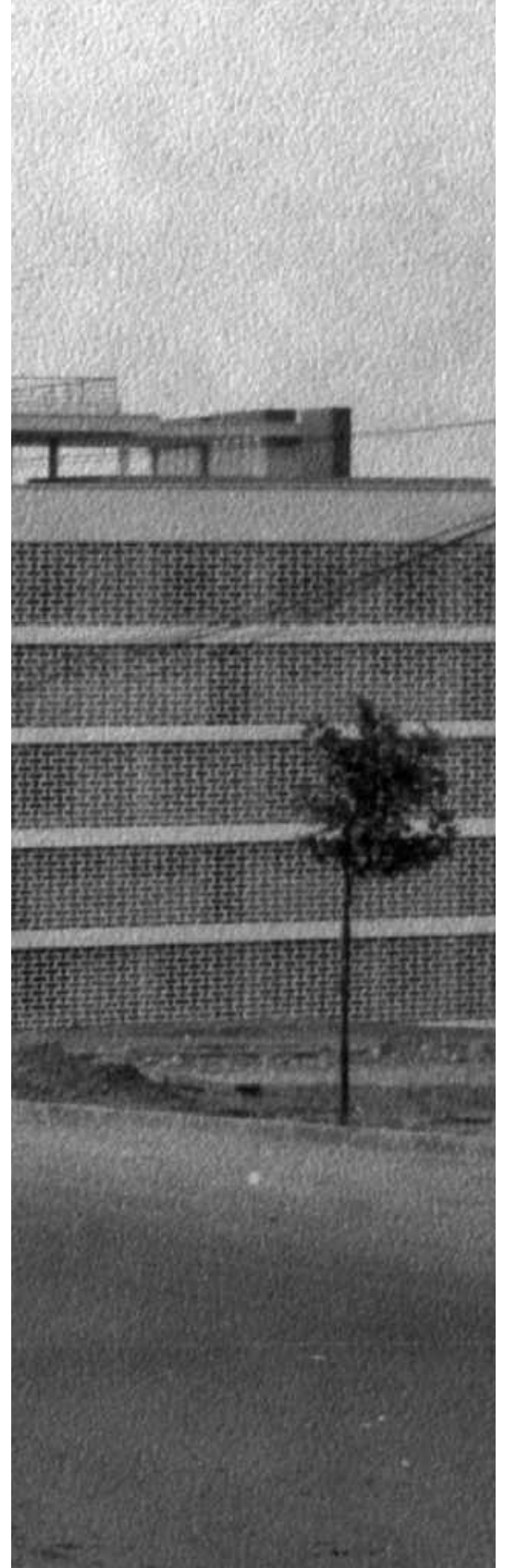
İşi yabancıya veriyorlar. Yabancı ne yapıyor? Yabancı işi alıyor, geliyor Türkiye ye. Bana geliyor mesela, ben diyor şu işi aldım yapar mısın? Çünkü biz ucuzuz. Bana geldiler ben bir defa yaptım. Bir daha tövbe ettim yapmadım. Adamlar para kazandı. Biz, zar zor emeğimizin karşılığını alabildik ancak.

Ve bundan kim yararlanıyor, komisyoncuları var bu işin. Yabancıları Türkiye'ye getiren kişiler de ücretin yansını alıyor. Böyle bir takım komisyoncular para kazandılar Türkiye'den. Çirkin bir olaydı. Odalar Birliği Kanunu kaldırıldıktan sonra Türkiye'de bu iş çok fazla yürüdü ve biz artık iş yapamaz hale geldik. Yani büyük işleri hep yabancı firmalara verdiler.

ÇAĞDAŞLIK AÇISINDAN DÜŞÜNMEYE BAŞLAYINCA, BU YAPILAR (YABANCILARI YAPTIĞI) ÇAĞDAŞ FALAN DEĞİL,

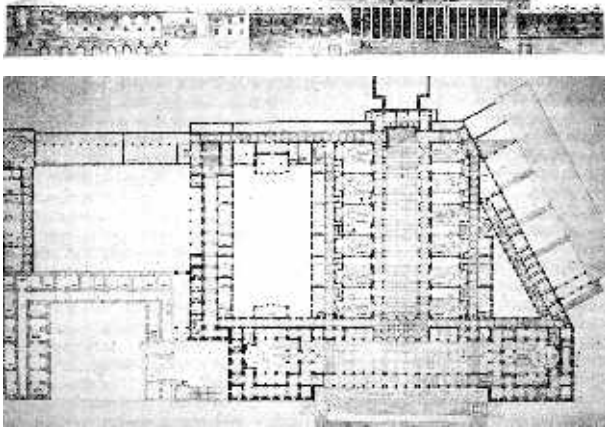
Yarışmalar çağdaş bir mimarlığa her zaman katkıda bulunmuştur, gelişmesini sağlamıştır, bu inkar edilemez. Bazı kötü örnekler olmuş olsa da, onlar yarışmalarla kötü proje elde edildiği anlamına gelmez.

Ebru Can ve Beste Özen tarafından Nejat Ersin'le yapılan söyleşiden alınmıştır

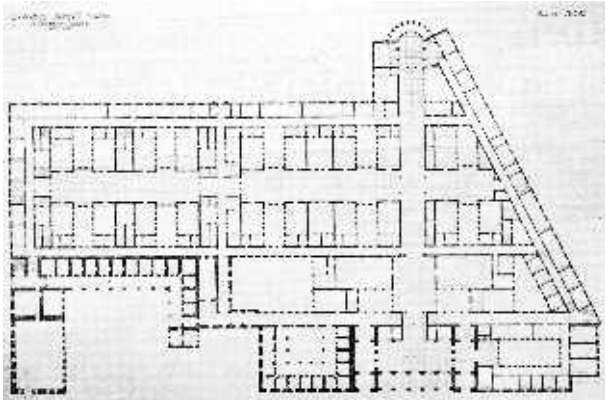

BİR ÖRNEK... İSTANBUL ADALET SARAYI PROJE YARIŞMALARI...

Süreyya Atalay

Leman Tomsu ve Enver Tokay, İstanbul Adalet Sarayı Proje Yarışması, 1947.

Harbi Hotan, İstanbul Adalet Sarayı Proje Yarışması, 1947.

İstanbul Adalet Sarayı için ayrılan alan, Sultan Ahmet Meydanında İbrahim Paşa Sarayı'nın hemen yanından başlayan, büyük kısmı sarayın arkasında kalan alandır. 1947 yılında yapılan ilk yarışmada o zamanların yaklaşımıyla birinciliğe değer proje bulunamaz. Gönderilen 28 projeden 12'sine mansiyon verilir.

Bu yarışmanın jürisinde Muhlis Sertel, İhsan Köknel, Prof. Oelsner, Rüknettin Güney, Hüseyin Kara, Saim Ülgen, Paul Bonatz ve Recai Akçay görev alırlar. Jüri birincilik veremediği bu yarışmada altı maddelik raporla önemli kararlar alır. Projelerin bu halleriyle inşa edilmelerinin olanaksız olduğu gerekçesiyle, jüri yarışmanın tekrarlanması ile birlikte bazı ölçütler belirler. Yarışmaya gönderilen projelerin çoğunda mevcut komşu sarayın tarihsel öğelerine sıkı sıkıya bağlı, neredeyse sarayın devamı sayılabilecek yaklaşımlar vardır. Jürinin önemli kararlarından bir tanesi yeni yapı önerisiyle eski sarayın gerekli olan uyumunun var olan yapının aynen tekrarı veya taklidi ile değil, daha karşıt anlayışlarla elde edilebileceği görüşüdür. Eski Sarayın öğelerinin (korniş, sokl vb...) biraz büyütülmeleri, açıklıkların yeni kısmın görünüşlerinde yinelenmesi iyi sonuç vermeyeceği gibi mevcut yapının değerini de bozacağı sonucuna varılır.

Dönemin Bayındırlık Bakanı Cevdet Kerim İnceday'ının Arkitekt dergisine yazdığı mektupta, bu yarışmadan elde edilen deneyimler ve jüri raporunda bildirilen özellikler göz önünde tutularak Türk sanatçıları arasında yeni bir yarışmanın açılmasının önemi vurgulanır. Aynı mektupta yarışma tarihinin ayrıca ilan edileceği açıklanır.

1940'lı yılların mimari tavırlarını yansıtmaları açısından mansiyon alan projelerin jüri raporundan bazı bölümleri aktarmakta fayda olduğunu düşünüyorum. Leman Tomsu ve Enver Tokay'ın birlikte hazırladıkları projede dönemin klasik ve anıtsal anlayışı hakimdir. Yeni bir mahkeme salonu için eski sarayın devamı niteliğinde tarihi bina gibi bir yapı tasarlanması olumsuz değerlendirilir. Ayrıca cephede 70

metre uzunluğunda, 6 metre yüksekliğindeki merdivenlerin mimari bütünlük içinde orantısızlık yarattığı yine jüri raporunda belirtilir. Tokay'ın 1950 ve daha sonraki davranışları incelenirse, ortamın yarışmacıyı ne kadar etkilediği görülür.

Harbi Hotan'ın projesinde cephede taklit olarak İbrahim Paşa Sarayı'nın tekrarı görülür. Orta kısımdaki ağır mimari ile yanlardaki bölümler arasında uyumsuzluk belirtilir.

Bedri Uçar, Selim Benar ve Dündar Eğilmez'in birlikte hazırladıkları projede ön cephe, eski binanın sağ tarafta tekrarı ile yeni bir orta bölümü içermektedir. Ortaya çıkan görüntüdeki tarihi yapı hakimiyeti eleştirilmiştir.

Önerilen yaklaşımların dışında, mevcut İbrahim Paşa Sarayı'nın tamamını yıkma kararı taşıyan bir proje de yarışma dışı kalır.

İlk yarışmanın jüri raporlarında tarihi yapıya olan tavırların eleştirisi ile birlikte, ölçek sorunlarına ve oran ilişkilerine sıkça değinilmiştir.

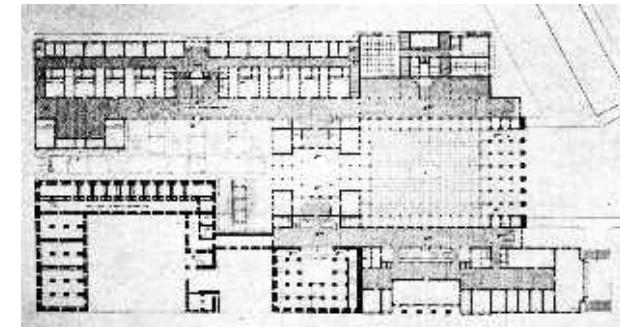
1949 yılında ikinci yarışma açılır. Bu jüride Aziz Yeğner, Paul Bonatz, W. M. Dudok, İvar Tengbom, Selahattin Onat, S. Mimaroğlu, Henri Proust, Hayri Kayadelen, Samim Oktay görevlidir. Bu kez kazanan proje Sedat Hakkı Eldem ve Emin Onat'a aittir.

İkinci yarışmaya gönderilen projeler, İtalya ve Almanya'daki yönetimin etkisi altında geliştirilen mimari anlayışın izlerini taşır. 1940'lı yıllarda bu egemen yaklaşımlar başka yapılarda da görülecektir.

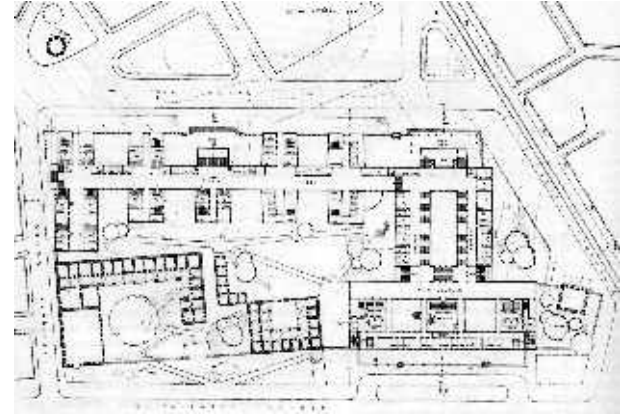
İki yıl önce yapılan ilk yarışmada tarihi yapı ile klasik ve anıtsal yapı imgeleri içiçe kullanılırken, ikinci yarışmada tarihi yapıdan bağımsız dönemin egemen anlayışını yansıtan kitleler önerilmiştir.

Bir ülkede kısa zamanda böyle farklı iki yaklaşımın yaşanması kültürel bir ortamın henüz yerleşmediğini, fakat iyi bir eleştirel süreç başladığını göstermektedir.

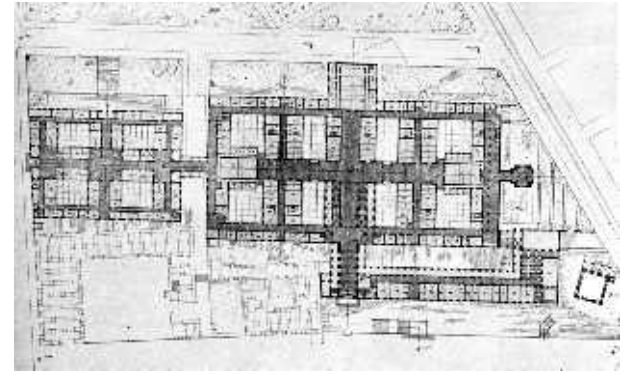
Fakat bu duyarlılık sürmeyecektir.

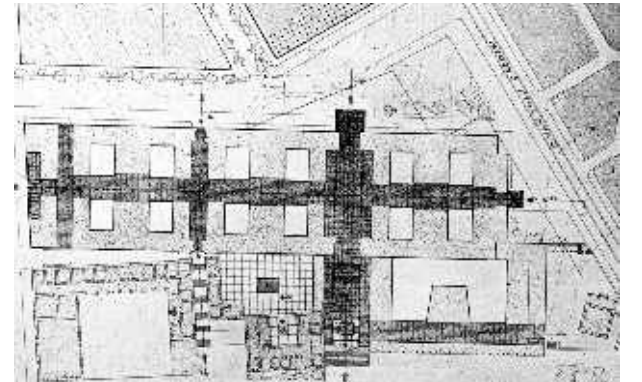
Bedri Uçar, Selim Benar, Dündar Eğilmez, İstanbul Adalet Sarayı Proje Yarışması, 1947.

Emin Onat, Sedat Hakkı Eldem, İstanbul Adalet Sarayı Proje Yarışması, 1949.

Nevzat Erol, Maruf Önal, İstanbul Adalet Sarayı Proje Yarışması, 1949.

Rahmi Bediz, Demirtaş Kamçıl, Fasih Metigil, Nihat Ziya Ülken, İstanbul Adalet Sarayı Proje Yarışması, 1949.

70'ler ve 80'lerde Türkiye'de Yarışmalar

NESRİN VE AFFAN YATMAN,

BAYINDIRLIK BAKANLIĞI

UYGULAMALARI İLE,

YARIŞMALARIN ESAS AMACININ,

ÇATI ÇÖZÜMÜ GİBİ BİR KONUYA

KADAR İNDİRİLEBİLDİĞİ

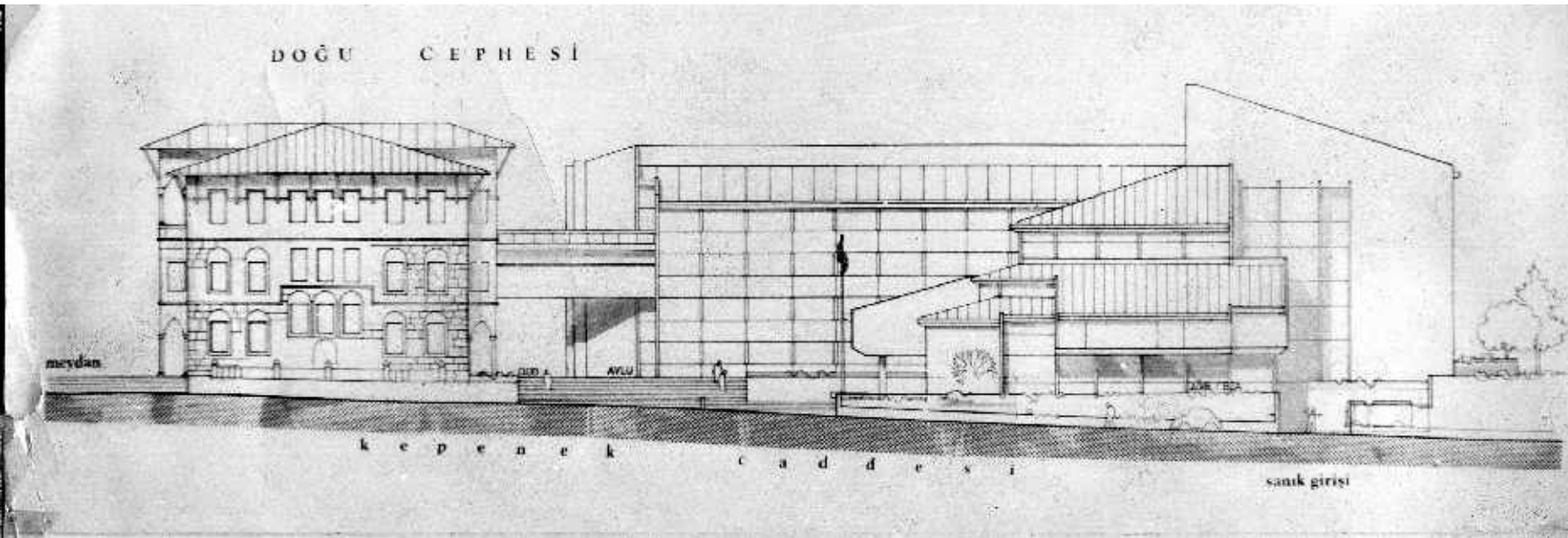
DÖNEMLERİ ANLATIYOR VE

BUNLARIN SEBEPLERİNİ

YORUMLUYORLAR.

Dönüp 70'lere baktığımız zaman, işveren olarak önce çeşitli resmi kurumları görüyoruz. Bu resmi kurumların başında hem kural koyucu, hem de en çok işin sahibi bir kurum olarak Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nü görebiliriz ve bunun yanında İller Bankası Emlak Kredi Bankası, Türkiye Elektrik Kurumu, Sosyal Sigortalar Kurumu gibi devlete ait kurumlar, "işveren" olarak tanımlanabiliyorlardı. Bütün resmi işlerin merkezi ise Ankara idi. Yani, mimarların en büyük işvereni devletti. O zamanlar İstanbul'un büyük işleri de Ankara kaynaklıydı. Orada yapılan işler ancak sanayi binaları veyahut konut binaları gibi yapıları. Daha çok ihale yoluyla iş verilir veya yarışma yapıları. Şimdi de yarışmalar yapılıyor, şimdi de ihaleler yapılıyor ama o zamanlar bunların sayısı şimdiye göre çok daha fazlaydı. Çünkü, hükümet konakları, hastaneler, idari ve sportif bir çok yapıya ihtiyaç vardı. Bütün bu konular sırayla, hatta zaman zaman da arka arkaya yarışmaya çıkar, bu sebeple de bazı yarışmalara beş veya altı teklifin gönderildiği de olurdu. Mimarlar, çok fazla sayıda ve ardarda çıkan yarışmalara teklif veremez hale gelirlerdi. O kadar iyi ve geniş bir iş ortamı vardı. Yalnız tek bir problem vardı o zamanlar, o da, Bayındırlık Bakanlığı'nın koyduğu katı kurallar. Bunlar neydi? Genelde "ülkemizin gerçekleri" başlığı altında toplanarak bizlere sunulan, gerek yapıların mimari çözümlerinde, gerekse malzeme seçimi ve detayların şekillenmesinde getirilen kısıtlamalar ve tiplendirmeler. Bütün bu kısıtlamalar yarışmaların şartnamelerinden başlayarak, yani işi ta başından sınırlandırarak uygulamaya sokulmuştur. Mesela, düz çatılar akıyor gerekçesi ile, çatı malzemesinin kiremit örtü olacağı, bütün şartnamelerde yer almıştır. Bu sebeple de bütün yarışmalarda çatı çözüme becerisi son derece önemli bir unsur haline geldi. Kiremit çatı şartnamede olduğu için genellikle, L şemalı, kare veya U şemalı çözümler kullanılıyordu. Çatıyı en iyi ve en dikkati çekecek şekilde çözebilenler birinci oluyordu. Böylesine bir sistem gelişmişti.

Sivas Hükümet Konağı

1973 senesinde, Sivas Hükümet Konağı Yarışması'nda, 65 proje teklifi arasında birinci olarak seçilen proje. Dikkat ederseniz o zaman çok kullanılan ve bir tarz olarak gelişen kiremit çatılı ve L şemalı bir proje görürsünüz. Eski ve tarihi Hükümet Konağı'nın arkasında yer alıyor ve bir köprü ile bağlanıyor. Bayındırlık Bakanlığı, maalesef, yapılarda tiplendirme politikasından hiç vazgeçmedi. Başka şeyleri de mesela, saçakların, pencerelerin detaylarını tiplendirdi. Kapılar gene aynı şekilde tip haline geldi. Ve bir proje yarışması kazandığınız ya da bir ihale aldığınızda çoğu zaman çok fazla araştırma yapmanıza da gerek kalmıyordu. Çözümler genellikle birbirine çok fazla benziyordu ve kapı, pencere ve çatılara ait detaylar için tip detay kitaplarını açıp aynı detayları uyguluyordunuz. Yani ortada yaratıcı ve araştırıcı bir düşünce eylemi kalmıyordu. Bunun dışında maalesef bu tiplendirme tabiatıyla şunu da getirdi. Sermayesi olan olmayan, her kesimden insanın yapabileceği en karlı faaliyetin müteahhitlik olduğu bir ortam doğdu. Küçük ve orta ölçekli ayrıca bir bilgi birikimi de olmayan bir müteahhit grubu ortaya çıktı. Politik güce her zaman yakın olan bu grup yüzünden, her türlü mimarlık eylemi, en kötü müteahhitlerin bile yapabileceği seviyeye indirilmiştir. Projelerin hazırlanmasından, yapının inşaatının tamamlanıp sahibine teslim edilmesine kadar görevli ve üstelik sorumlu da olması gereken müellif mimarların şantiyeler ve binalar ile ilişkileri koptu. Hem yarışmalar hem de ihale edilen işler için zaman zaman, bütçede para ayrılmaması; görülebilen, üstelik pek de yadigarı olmayan olaylardandı. Para nasılsa bulunur, daha olmazsa başka bir fasıldan aktarılır diye düşünülürdü. O günlerde, yukarıda bahsettiğim idarelerde görevli olan mimarların da sanırım yapabilecekleri fazla bir şey yoktu. Baskı yukarıdan geliyordu ve üstlerinde büyük bir politik etki vardı. Tip projeler, bir projenin birden fazla uygulanması gibi yanlış uygulamalar, hep bu politik baskılar nedeni ile ortaya çıkmıştır. Diğer ülkelerin uygulamalarının aksine, yapı işlerimiz ile ilgili bütün düzenlemelerin ve etkinliğin, ilgili meslek adamlarında yani belirli bir hiyerarşi içinde mimarların elinde olmaması bugünün kötü uygulamalarını getirdi ve bütün bu uygulamalardan sonra, para boş yere harlandı, doğru bir şekilde yapıya dönüşemedi. Sonuçta da, gördüğünüz bütün devlet yapıları bitmeden eskimiş yapılar haline geldi.

Kontrollükler konusu da maalesef başka bir mesele halinde ortaya çıktı; hem idare, hem de müteahhit sizi istemedi ve yapılar sahipsiz bir halde kaldı. Ayrıca yapılan kontrollük da doğru tarifiyenmiş bir iş değildi. Yeterince yetki ve sorumluluğunuz olmadığı gibi, gerek müteahhitle, gerekse idarenin kontrollük grubu ile çatışmanız kaçınılmazdı. O zamanlar idarelerce verilen kontrollüğün herhangi bir yönetmelikle düzenlenmemiş olduğunu seneler sonra anladık.

80'lerden sonra belediyeler daha etkin olmaya başladığı için iş vermeye başladılar. Arkasından bir de turizm yapılarına doğan ihtiyaç ile oteller ve tatil köyleri gibi proje konuları ortaya çıktı. Ancak bu arada, 80'lerin ilk yıllarında, yeni vergi

düzenlemeleri sebebi ile bazı büroların kapandığını görüyoruz. Bizden üst nesildeki bazı mimarların, peşin vergi uygulamaları ve ağırlaşan şartlar yüzünden bürolarını kapatıp büyük şirketlerin yönetimlerine girdiğini görüyoruz. Bu sebeple de, ciddi bir mimarlık emeği ortadan kayboldu. Daha sonra da yine değişen ekonomik koşullar ve özel işlerde görülen artış, mimarların bir bölümünü İstanbul'a yöneltti. 80'li yılların sonu ile, 90'ların ilk yıllarında hem post-modernist yaklaşımların hakim olmaya başlaması, hem de ithal malzemenin gelişi ile bir değişim yaşandı. Farklı anlayışlar ortaya çıkmaya başladı. Olumlu sonuçlar alınmasına rağmen bazı yapıların neredeyse kitch'leştiğini de farketmişsinizdir. Bütün bu karmaşık yapı içinde mimari bürolarımızda kurumsal bir yapıya kavuşamadı. Bugünlerde zaten ekonomik sıkıntılar ve daralan iş hacmi sebebi ile düşük fiyatlarla yaptırılmaya çalışılan işler, zaten yeterli büyüklüğe ulaşamamış olan yapıyı iyice bozdu. Halbuki Batı'da mimarların bürolarının bin kişiye, iki bin kişiye kadar çıktığını görüyoruz. Bu neden kaynaklanıyor? Çünkü orada mesele, nicelik değil nitelik. İş verirken hiç bir şekilde işin bedeli önemli değil. Orada zaten işin bedeli baştan kabulleniliyor. İhtiyaca göre program ve işin bütçesi ortaya konulduktan sonra iş, büronun niteliğine, mimarın işlerine, geçmişine, büronun personeline göre verildiğinden ve mimar "hem harcanan paradan hem de yapının kalitesinden" sorumlu tutulduğundan bize göre daha etkin bir mimari ortaya çıkıyor.

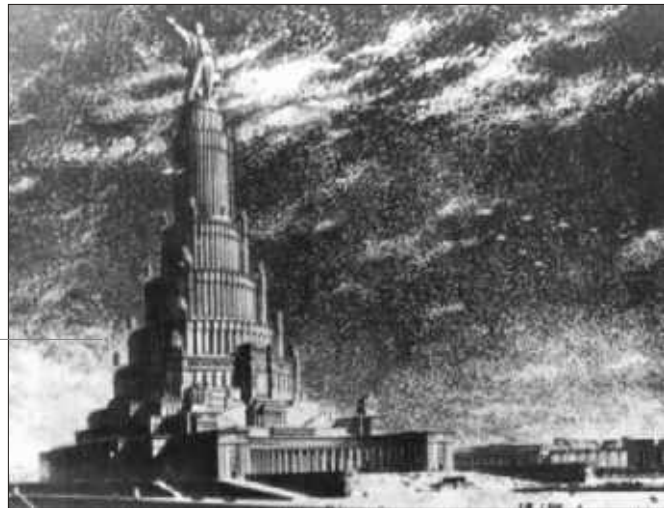

Samsun Adalet Dairesi'nin Mersin'de uygulanmış hali

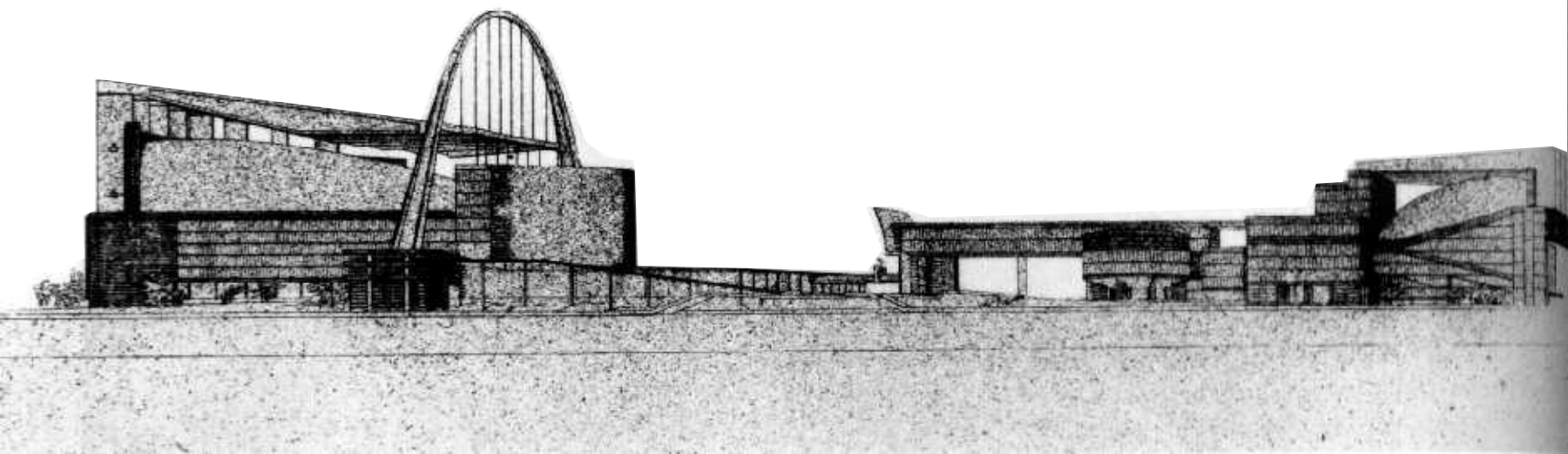
Gene burada anlattıklarımı destekler mahiyette şeyler var. Bu proje daha sonra tip proje olarak Mersin'de de inşaa edilen Samsun Adalet Dairesi Binası'dır. Samsun'da dar bir sokağa göre planlanmıştır. Yapının kitlesi ve cepheleri sokak perspektifi içinde yalnız dar açı ile görüldüğünde bir anlam taşıyacak şekilde tasarlanmıştır. Fakat Mersin'de bu yapı büyük bir meydana konuldu. Meydana konunca, tamamen cepheden algılanan bu yapı, bütün özelliğini kaybetti.

Sayın Nesrin ve Affan Yatman'ın, 8 Mayıs 2003 tarihinde Mimarlar Odası Kütüphanesi'nde yaptıkları "Perşembe Söyleşisi"nden alınmıştır.

ELEŞTİRİ

Corbusier'nin "Palais des soviets" yarışması önerisi ve üstte Boris Lofan'ın birinci olan projesi

0 1 9 0 3

YARIŞMALARIN ESAS GÜCÜ VE ETKİSİ BELKİ DE YAPILARIN ELDE EDİLMESİNDEN ÇOK ORTAMI DÖNÜŞTÜRECEK TARTIŞMALARA ÖN AYAK OLMASIDIR.

KİMİ YARIŞMA PROJELERİ VARDIR, NE BİRİNCİ OLMUŞ NE DE ÖDÜL ALMIŞLARDIR, AMA ORTAMA KATTIKLARI İLE HALA HATIRLANMAKTADIRLAR, BİRİNCİ OLANI İSE HERKES UNUTMUŞTUR.

ÖRNEĞİN LE CORBUSIER'NİN “PALAIS DES SOVIETS” YARIŞMA PROJESİ GİBİ....

* ELEŞTİRİ

28

Vasata Yatırımın Tarihi: Kiminle Yarışyorsunuz?

30

Levent Şentürk

Kimi Gözlemler Ve Mikro Toplum-bilimsel...

32

Ali Cengizkan

Tasarım Yöntemi Olarak Yarışmalar

34

Hasan Özbay

Açık Uç

36

Kenan Güvenç

Alışılmış Yaklaşımlara Aykırı Görüş

38

Şevki Vanlı

İdeoloji, Yarışmalar Ve Ankara

40

R. Faruk Şahin

Mimari Yarışma Kavram Alanında Etik Kod

42

Metin Karadağ

VASATA YATIRIMIN TARİHİ: KİMINLE YARIŞIYORSUNUZ?

Levent Şentürk

Mimarlık pratiğinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirildiği bir ortamda yarışmalar, herhalde, bizdeki anlamını kolay kolay kazanamaz, kazanamazdı. Sağlıklı bir mimarlık ortamında yarışmak, imgelemine bilemek, üstün nitelikli rakipler arasında olmak, üstün nitelikli yapıtlarla boy ölçüşmek, tasarımcıların arada sırada (ya da sık sık) çıkacakları entelektüel bir arenaya adım atmak anlamına gelebilir. Bir de elbette yarışmalar, böyle bir ortamda yeni tasarımcıların yeni yaklaşımlarıyla cesurca boy gösterdikleri, kendi düşüncelerinin geçerliliklerini ve gücünü sınadıkları kültürel bir araç olma niteliği de taşır. Yarışmaların kalite ve düzey arayışının mekânı olmaktan çıkarak kısıtlı iş olanaklarının bulunduğu bir mesleki ortamda hayatta kalmanın bir yoluna dönüşmesi ülkemizde “jüriye oynama geleneği”nin ortaya çıkmasına ve süratle yayılmasına neden olmuştur. En yenisinden en palazlanmışına tüm yarışmacı mimarlar şöyle ya da böyle jüriye oynarlar. Yarışmacı mimar ile aydın kimliği arasındaki dolaysız ilişki bu yüzden bozulmuş, bambaşka bir anlam kazanmıştır: Yarışmacı vasata yatırım yapan kişi haline gelir. (Diğer bir deyişle, hafifleterek söylersek, “uzman stratejist” kesilir.) Mimarlık Borsası'nın kuralları, boşuna aramayalım, satın aldığınız yarışma şartnamelerinde yazmaz ki.

Jüri üyelerinin beğenilerini iyi bilmek; konuya tanıdık fragmanlarla yaklaşp, daha önce başarılı olmuş tasarımlardan çıplak gözle bile görülebilecek alıntılar yapmak; son olarak da, ortaya çıkan ürüne ciddi ve güncel bir hava veren bir söylem eklemek. Ülkemizde bu üç yasayı çiğnemeyenlerin yarışmalarda başarılı olması ne yazık ki her zaman mümkündür. Hattâ, dereceye girmesine kesin gözüyle bakabilirsiniz. Mimarlık Borsası'nda son teknolojiyi ve en yeni sunum tekniklerini takip ederken yeni bir şey söylememeyi başarmak büyük önem taşır ve bunda garipsenecek hiçbir şey de yoktur. Başarılı 'yarışmacı'lar bu bağınazlıklarını ve gözbağcılıklarını (bir tür övünçle) size kariyerlerindeki 'tutarlılık' olarak yutturmaya kalkacaklardır.

Ama o günün geçerli mimari 'dil'lerinden birini kullanmıyorsanız (yani dalaşmanıza yeten yerel bir 'ağız' kullanmaya alışmamışsanız), ilk bakışta çözümlenemeyen (yani 'yorucu!') bir görsellik kuruyorsanız; son olarak da, önerinizin yenilikçi ve iddialı olduğuna ilişkin vurgunuzu (işin reklâm kısmını) bilerek eksik bırakıyorsanız; kısacası yukarıda sıraladığım üç ilkeyi ihlâl edip bir de tam tersini yapıyorsanız oyunun dışında kalmanız, kısacası başarısız olup akıntıya kürek çekmeniz tescil edilmiş gibidir Türkiye'de.

Reichstag, Berlin

Grande Arche, Paris

Yarışmaların mesleki didişmeye ve kariyer oyunlarına (ayak oyunlarına) kurban edilmediği, edilemediği uluslar arası örnekler de olmuştur. Tüm zamanların en çok horlanmış yapılarından birinin yapımı on yedi yıl sürmüş, yarışmaya ise 233 proje katılmış: Utzon ve Andersson'ın önerisi birinci gelmiş. Sydney en önemli simgesini bu tarihi karara ve çıkan binlerce sorunun çözümlenmiş olmasına borçlu. Başka efsanevi örnekler de var: 15 Temmuz 1971 günü Ove Arup ve ortaklarıyla birlikte Piano ve Rogers'ın birinci oldukları yarışmaya 681 proje katılmıştı. Paris'teki Pompidou sanat merkezi yalnızca yer aldığı bağlamla taban tabana zıt bir dil kullanmasıyla değil, aynı zamanda kamusala terk ettiği büyük boşlukla da bugün hâlâ önemini koruyan bir kilometre taşı. Bu efsanevi örnekleri efsane haline getiren bir başka nokta da, diğer katılımcıların önerilerinin tarihi öneminde yatıyor. Grande Arche yarışmasında (La Tête Défense, Paris) yalnızca 424 öneri değil, birinci gelen Spreckelsen'in karşısında Jean Nouvel, Ton Alberts, Max van Huut ve Ricardo Bofill gibi tasarımcılar vardır.

Yarışmaların her zaman demokratizmin bir gövde gösterisi olması da gerekmemiştir kimi yapıları yapmaları için az sayıda rakip davet edilir; bu durumlarda bir tür zirve mücadelesi sergilenirken, işveren prestijini katlamayı sürdürür. Berlin'deki Reichstag binası yarışması bunun tipik örneği. Yarışmaya 1992'de topu topu on dört katılımcı davet edilmiş; bunlardan yalnızca yedisi öneri göndermiş. Norman Foster'ın ikinci turda birinci seçildiği yarışmaya Calatrava, Pi de Bruijn, Jean Nouvel, Jiri Suchomel, Helmut Jahn ve Coop Himmelblau grubu katılmış.

Bizdeki Mimarlık Borsası'nın işleyişini kırmaya kim gönüllü olacak? Genç Kuşak, gerçekten de genç mi? Öyle olduğunu göstermeye niyetli midir? Pek öyle görünmüyor. Hiç öyle görünmüyor; tam tersine, benim de içinde bulunduğum o genç kuşak, Mach'a parmak ısırtırcasına, araziye daha iyi ve daha hızlı kavrayıp ona uyma becerisi sergiliyor: Düşünür, kültürün sadece insanın hayvansal bir biçimde çevresine uyum sağlamasından ileri geldiğini söylemişti; bu sözü söylendiği döneme yönelik kara alayı göz ardı ederek kavramak olanaksızdır. Bizdeki yarışmalar, vasatın inşasına ve işletilmesine dönüktür. Biz bir vasat kuralım, sivrilen sivrilecektir gibi kaba bir düstur yarışmalara olduğu kadar, mimarlık kültürüne de egemen. Bu yaklaşımın olduğu yerde sivrilenin sivrilmeyi sürdürmesine ne gerek vardır ki? Kim niye sivrilsin ve sivri kalsın, dışlanmak için mi?

Yarışmalarda, söyleyecek yeni sözün olan varsa çıksın konuşsun, geri kalanlar da sussun gibi bir felsefenin

uygulanması da herhalde beklenemez. Yeni olan yeni oluşunu kendine olan inançsızlığından da süzecektir. Yarışmalarda bu yüzden jüriyle büyük görev düşer, bu rolü iyi oynamayacaklarsa susmaları gerek, jüri üyesi olmaktan feragat etmeleri gerek.

Sonunda, sözün gelip “Türkiye'de avant-garde neden yok?” tartışmasına varması kaçınılmaz görünüyor. Kimseyi “sen avant-garde'sin, öyle davranacaksın” diyerek öncü kılamayacağımız gibi, bu nitelikleri taşıması mümkün kişilere uygun koşulları sağlamadan, yani yatırım yapıp sabırla beklemeden dövmeye de hakkımız yoktur. Ülkemiz genç potansiyeli savurganca kullanan aslında zengin bir ülke bana kalırsa; mimarlık bölümlerinde asistanlık yapan kimi yeteneksizlere bakıp bir kuşağı yargılamak doğru olmayabilir. Okullarda kalanların ille de en yetenekli kişiler olmadıkları herhalde gözlerden kaçmıyordur. Sorun, sistemin kayıp hanesine yazılanlardadır, bu hanedeki isimlerin sayısı artmaya devam ediyor.

Mimarlık Borsası'nın karatöresini ağartmak için, tüm kurumları akıllı-uslu yarışmalar açmaya, tasarım kültürünü yaymaya yarayacak sahici yarışmalar açmaya davet etmek gerekli. Bundan öte, genç kuşağın ancak katılarak, çok daha fazla katılarak değiştirebileceği bu mimari borsanın adil ve gerçekten ilerici olacağı, sonra da pragmatizmin yaratıcılıkla dengelendiği günleri umutla bekleyelim.

Sydney Opera Binası

MİMARİ PROJE YARIŞMALARI

KİMİ GÖZLEMLER VE MİKRO TOPLUM-BİLİMSEL VARSAYIMLAR

Ali Cengizkan

SON OTUZ YIL ŞÖYLE BİR AKLA
GETİRİLDİĞİNDE, MİMARİ TASARIM
DÜŞÜNCESİNİN SERPİLİP GELİŞTİĞİ
ALANLARDAN EN ÖNEMLİSİ OLAN MİMARİ
PROJE YARIŞMALARI ÜZERİNDE, HİÇ DE
AZIMSANMAYACAK BİÇİMDE VARSAYIMLAR
OLUŞTURUP SINAYABİLECEĞİMİZ BİR VERİ
TABANI ELDE ETTİĞİMİZ GÖRÜLECEKTİR.
MİMARLAR ODASI GENEL MERKEZİ, ŞUBE VE
TEMSİLCİLİKLERİNİN DE YARDIMIYLA, NİÇİN
BÖYLE BİR ÖZDEĞERLENDİRME FIRSATINI
GÜNDEME GETİRMİYOR, NİÇİN BU
VARSAYIMLARIN YOL GÖSTERECEĞİ
İRDELEMELERİ ÜNİVERSİTELER VE
ARAŞTIRMA KURUMLARI ELİYLE
SORUŞTURUP YARGILAR OLUŞTURMUYOR,
DİYE SORMAK GEREKİR. BU KISA DEĞİNİNİN
EN ÖNEMLİ SORUSU BU OLACAKTIR.

ANCAK BU SORUYU BESLEYEN GÖZLEMLERİ
ÇOK HIZLA ANMAK GEREKİRSE:

Birinci Ödül'ü Seçmek

Yıllardır yarışmalarda harcanan bir emekten sözedilir. Gerçekten de, bazen sayısı 100'ü aşan tasarımcı grupları, yarışmalarda çok düzeyli bir zihinsel (entelektüel) üretimde bulunmaktadır ama hedef "birinci ödül"ü yakalayıp tasarımını uygulamaktır. Ortaya çıkan ürünler, müellifler eğer şanslıysa, dergi ya da kataloglarda yayımlanmakta; değilse, yarışma ve ortaya çıkardığı değerler, ürünlerle birlikte arşivlerin tozlu raflarına dosyalar içinde kaldırılmakta, uzman ya da ilgilenenler için birer tarih belgesine dönüşmektedir. Genellikle şanssız konumlar çoğunluktadır, ancak şanslı durumlarda bile yalnızca yayına ilişkin kişisel bir tatmin sözkonusudur: Ürünün temsil ettiği görüşler, bunların geçerliliği ve gücü, önerinin kendisi, gerçekleşme şansı ve değerleri, getirdiği yenilikçi durumlar, hemen hiç tartışılmamakta, değerlendirme yapılmış gibi davranılmaktadır. Oysa tasarımcı grup, oldukça uzun sayılabilecek sürelerde oldukça yoğun biçimde belli bir problem ya da soru için ciddi seçenek olabilecek ürün temsiliyetleri üzerinde çalışmıştır. Değerlendirme süreci, yalnızca ödül ya da mansiyon kategorisini belirleme, hatta yalnızca birinciye seçme arayışına odaklanır. O zaman da bu kadar kalabalık bir katılımcı grubun varlığında, yarışmayı kişisel düzeyde kalacak bir "görüşlerini açıklama", "kendi tasarım değerlerini mimarlık kamuoyuna duyurma", hatta kişisel olarak "isim yapma-adını duyurma" amacıyla kullanan platform olarak görme ve kullanma eğilimleri artar. Dolayısıyla, değerlendirme kurulu üyelerinin "birinci ödül"e layık projeyi seçerek, belki de doğal biçimde yolaçtıkları değerlendirme sürecindeki indirgeme, yarışmacı öznelerin kendi açılarından anlamlı olabilecek yeni ilgi konuları arayıp bulmalarına neden olur; böylece bu tür "yarışma yan ürünleri", en az birinci ödülü kazanıp tasarladığı yapıyı-çevreyi uygulamak kadar öne çıkar. Yarışmaların "birinci ödül'ü seçmek"ten ibaret gibi görülmesi, giderek buna indirgenmesi, yarışma sürecinin hakettiği verimli ortamdan uzaklaşmayı gündeme getirmiştir.

Tasarım Değerlerini Tartışmak

Bu "yarışma yan ürünleri"ne karşı olduğum sanılmasın; kuşkusuz her türlü etkinliğin bu çeşit yan anlam ve boyutları bulunacaktır. Ancak uygulama aşaması ile ilgilenen işverenin, yine doğal olarak yoğunlaştığı birinci ödülü belirleme kararı, bu kadar çeşitli ve kapsamlı değerler üretilen ortamı sınırlandırmakta, diğer ürünlerde bulunan olumlu yönleri ve boyutları tartışmayı bile çoğunlukla uzakta bırakmaktadır. Süreç sonrası ortamda ise değerlendirme ya da seçici kurul üyeleri tarafından kazanan ve kaybedenler arasındaki mesafe korunur, sanki "ödül dışında, üzerinde konuşulmaya değer birşey yokmuş" gibi yapılır. Ödül alan ve uygulama hakkı kazanan müellif, "tartışma bitmiş", hatta "tartışmaya kendisi ürün'yle son vermiş" gibi yapar. Ödül alamayan, birinciliği kaçıran, "hakkı yenmiş, sözü-görüşü anlaşılmamış" gibi yapar. Dolayısıyla kolokyum gibi "değerlendirme sürecini yeniden gözden geçirip süreçle ürün

yargılama, hatta 'özdeğerlendirme' ortamları" da, yukarıdaki eğilimlerin ışığında, bir "hala söylüyorum, anlamıyorlar, zaten bunlar anlamaz" gibi yapan yukarıdaki aktörlerin davranışlarına uygun bir biçimde "hasarsız" atlatılır. Süreç "hasarsız" tamamlanmıştır; mimarlık alanındaki "küçük topluluk", hakkaniyet duygusuna göre işin müellifine kavuştuğu konusunda ikna olmuştur, hatta öyle olduğu sanılmıştır. Mimari tasarım ortamında "değerleri tartışıyor gibi yapmak" "mimarlık topluluğu"nun kendine olan "sahte güven"ini bir kez daha tazelemiştir. Mimari tasarım yarışmalarında tasarımcı grup ve bireylerin emekleri olarak ortaya konan ürünler, aslında arkalarındaki düşünceler kadar, düşünce sistemlerinin bütünlüğüyle de ilişkili ve önemlidir. Dolayısıyla onları yaratan değerlerin tartışılması, gerek yarışma sonrasında, gerekse yarışmanın bir yan ürünü olarak gündeme getirilmelidir.

Sözbirliği Bukağısı Kırılmalı

Ancak komik (ve trajik) bir durum söz konusudur. Yarışmalar süreci ve sonrasında bütün tarafların da katılımı ve sözbirliği ile (isterseniz, 'mutlak oydaşma' da diyebilirsiniz), esas tartışma konusu, yani konunun özü üzerinde konuşulmamış olmaktadır. Bu sözbirliğinin düzeyi ve niteliği, durumun traji-komikliğini ortaya koyar: Yarışma düzenini destekleyen bütün aktörler, ister seçici kurul üyesi, ister yarışmacı, ister oda örgütü elemanları, ister işveren olsunlar, yarışmaya olan ilgilerini kendi kişisel ilgi ve çıkarları düzeyinde düşünmektedirler. Dolayısıyla örneğin seçici kurul üyesi, değerlendirme sonrası süreçle ilişkisini kesmekte, yapının yapılp kamuya malolması durumunda kişisel ve vicdani bir sorumluluk duymamakta; örneğin yarışmacı, kazandığında alçak sesle konuşup yitirdiğinde yüksek sesle konuşarak, tasarladığı ürünün hakkını savunduğunu düşünmekte ve bununla yetinmekte; örneğin işveren, yarışma sonucu elde edilen yapının elde edilmemesi durumunda bir sorumluluk duymasamamakta, sonuçları kolayca değiştirebilmekte ya da iptal etmekte; örneğin oda örgütü üyesi, yarışmanın yönergelere uygun yapılması durumuyla yetinerek mimarlık mesleğine olan katkıyı yeterli bulabilmektedir. Bu sessiz sözbirliğinin oluşturduğu bukağının kırılması, yarışmalar dolayısıyla yalnız iyi ürünler kazanmakla kalmayıp mimarlığı toplumun da gündemine getiren ve yüksek nitelik ile kapsamlı paylaşımı aynı anda hedefleyen yeni bir stratejinin kapısını aralayacaktır.

Ne Yapmalı?

Butün bunlardan anlaşılacağı gibi yarışmalar, mimarlık düşüncesinin geliştirilmesi için bir bahane gibi görülmelidir. Bu 'sözbirliği bukağısı'nın kırılması konusunda, yarışmacı, oda yönetimi, işveren, yerel ya da merkezi yönetim rollerindeki mimarları, yani alandaki bütün aktörleri, şu görevler beklemektedir:

- Her türlü değerlendirme ortamının bir 'karşılıklılık ilkesi'ne bağımlı olduğunun anımsanması, 'birinci

ödül'e oynayan değil, 'iyi mimarlık için çaba harcayan' ürünlerin ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Bir ürünün bir seçici kurul tarafından farklı, başka bir seçici kurul tarafından farklı olarak değerlendirilebileceği bilgisi, mimarlıkta değerlendirme sürecinin nesnel sınırları konusunda en başta yarışmacıyı aydınlatacak ve onun özgüvenini geliştirecektir. Bu bilginin yarışmacı tarafından içselleştirilmesi, yarışmacıyı "ben gerçekten ne istiyorum?" sorusunu daha belirgin ve cesur sormaya teşvik edecektir; yarışmacıya düşen görev budur. Zamana ve mekana ilişkin bütün girdileri tarttıktan sonra, seçici kurul ya da filanca işverene göre değil de, kendi istediğine karar vermek kadar sağlıklı bir durum yoktur.

- Yarışmalarla elde edilen mimarlık ve çevre değerleri ister yapı tamamlandıktan hemen sonra, isterse belli yıl aralıklarıyla yeniden değerlendirilmeli; bunun için akademik ve bilimsel kurumların desteği sağlanmalı; gerekirse eleştiri ve değerlendirme yarışmaları açılmalıdır. Dolayısıyla, yapının nitel ve nicel değerlendirmesinin olabildiğince nesnel yapılabilmesi, mimarlık kamuoyunda elde edilen kavramsal tartışma canlılığı ve sürekliliği ile sağlanabilecektir.

- Bunun tamamlayıcı bir öncülü olarak kentlerin sokak, cadde ve bölge bazında halihazır durumlarını nitel ve nicel açılardan değerlendiren analiz çalışmaları, yerel yönetim karar süreçlerini de etkileyen biçimde, bizzat yerel yönetimler tarafından yapılmalı / yaptırılmalıdır. Böylece, yarışmayla kararlaştırılacak yeni yapının kentsel ve çevresel mimari etkilerini ölçebilecek bir zemin kurulabilecektir.

- Yapının yarışma ile elde edilmesi durumu ile ısmarlama / ihale yöntemleriyle elde edilme durumları arasındaki farklılıkları irdeleyen araştırmalar yapılmalı / yaptırılmalı; dolayısıyla yarışma düzeni ile farklı düzenlerin yapının ya da yapılaşmanın niteliği üzerindeki etkileri denetlenmelidir. Böylece, yarışma düzeninin hangi yapılar için hangi durumlarda uygulanabileceği konusunda somut ölçütler geliştirilebilecektir.

- Sonuç olarak, özeleştirisini geliştirmiş daha özdenetimli (oto-kontrollü) bir ortamın kurulması, yarışma sonuçlarını olduğu kadar, ortamı da daha yüksek performansla erişmek açısından etkileyecektir. Bunun en büyük katkısı, yarışmayla elde edildiği halde olumlu özellikleri algılanmayan, dolayısıyla kamuoyunda mimarlık mesleğine olan güvenin sarsılmasına yolaçan kötü örneklerden arınmak olacaktır.

Burada, tartışmaya yeniden başlanabilir.

TASARIM YÖNTEMİ OLARAK YARIŞMALAR

Hasan Özbay

Türkiye'de bilinen geçmişî 1931 yılına uzanan¹ yarışma geleneğinin, Cumhuriyet dönemi mimarlık deneyimi içinde önemli bir konumu olduğunu söylemek yanlış olmaz. Ancak yarışmaların mimarlık ortamı üzerinde yeterli bir etkisinin olduğunu aynı kolaylıkla söyleyemeyiz. Bunun temel nedeni Türkiye'de yarışmaların proje elde etme aracı olarak yeterince kullanılmamasıdır.(Tablo)

80 sonrasında günümüze dek çıkan yarışmalar incelendiğinde yöntemin özellikle kamu tarafından kullanıldığını gözliyoruz:

Son 23 yılda açılan yarışmaların %92.7 sinin kamu kuruluşları (bütçeye dahil kurumlar) tarafından açılmıştır. Elimizde kamu'nun toplam projelendirme hizmetine ayırdığı kaynak ve onun içinde yarışmaların oranına ilişkin bir bilgi yok. Ancak kişisel gözlemlerime dayanarak, bunun %1-2 oranını bile bulmadığını söyleyebilirim.

Son yıllarda özel kuruluşların yarışma yöntemini daha çok benimsemeye başladıkları görülüyor. Fakat bunlar, batı ülkelerinde görüldüğü gibi şirketler değil, meslek örgütü türü yapılanmalar. Belediyelerin de yarışma yöntemini gittikçe artan oranlarda kullandığı gözleniyor. Özellikle 80 sonrasında belediyelerin kaynak ve yetkilerinin artmasının buna neden olduğunu söylemek yanlış olmaz. Belediyeler özellikle kentsel tasarım türü yarışma konularında çok etkin.

Yarışmaların ekonomik kriz zamanlarında azaldığı; ekonominin düzeldiği dönemlerde veya seçimlere doğru ise çoğaldığını (özellikle belediyelerde) söyleyebiliriz. Siyasi iktidarların tavırları da diğer bir etken. Bir iktidar döneminde yarışmalar baş tacı edilirken, bir sonraki dönemde gözden düşebilir.

Yarışmalar son yıllarda azaldı. 1980-92 arasında yılda ortalama 9.7 yarışma çıkarken, 1993-2003 arasında ortalama 6.7 yarışma çıktı. 24 yılın ortalaması ise 7.6 yarışmaya düştü. Bu değerler ,örneğin, Almanya ile kıyaslanınca (yılda 350-550 yarışma) Türkiye'de yarışmaların son derecede yetersiz bir oranda kullanıldığı görülür.²

Yarışmalar proje elde etme yöntemleri içinde "nitelik" önceliğiyle ayrışır. Çünkü seçimin nedeni tasarımın kendisidir. Kamu'nun proje elde etmek için diğer seçeneği olan "ihale" yönteminde ise esas belirleyici "nicelik"tir:İşi en ucuza yapan yüklenir.

Genç kuşakların yetişmesine ve ürün vermesine olanak sağlaması; açık bir yöntem olması ve herkesin katılımına olanak sunması; sonuçlarının göz önünde olması (şeffaflık) nedeniyle tartışılabilirliği ve işverene sunduğu seçenek bolluğu yarışmaların bilinen avantajları.

Benim bunlara ekleyecek kişisel bir nedenim daha var: Yarışmalar en özgür tasarım yaptığım alan olmuştur. İşveren ile yüz yüze yapılan çalışmalarda, çoğu kez, işverenin talepleri öncelikli girdi olarak tasarımı yönlendirir. Yarışmalar ise konuyu biraz dışardan/yüksekten algılamak, detay sorunlardan kurtulmak ve daha özgürleşmek anlamına gelir. Mimarlık ortamını zenginleştiren pek çok ürün, yarışmaların bu özelliğinden beslenmiştir. 1. ödül dışındaki ödül, mansiyon ve satınalmaların varlığı da durumu kolaylaştırır. Uygulama şansı bulamayacak da olsa taze, cesur yaklaşımlar 1. Ödül dışındaki konumda yer alır; yayınlanır, meşrulaşır.

Yılda ortalama 6 yarışma ile ülke mimarisi içinde yarışmalar dönüştürücü bir rol oynayamaz. Jüriler ve

yarışmacılar karşılıklı iletişim ve etkileşim sağlayıp, dönüşüm ortamı yaratamazlar. Yarışma kazanmak piyango kazanmaya döner. Hatta yarışmalar gereksiz abartıldığı için (nadir olmaları yarışmacıların öne çıkmak için aşırıya kaçmalarına neden olur), yanlış sonuçlara neden olur.

Bu konuyu açmak istiyorum:

Avrupa Birliği ülkelerinin çoğunda kamu yatırımlarında yarışma yöntemi sıkça kullanılmaktadır. Farklı büyüklük ve önemde konular yarışma ile projelendirilmekte, bölgesel-ulusal-uluslararası hiyerarşisinde yarışma mekanizmaları, konunun önemine göre devreye sokulmaktadır: Bu yöntemle ilçe ilkokulundan, evrensel ölçekteki müze yapısına kadar farklı yapılar tasarlanmaktadır. Bu yarışmaları gözlemlediğimizde bölgesel ve bazı ulusal ölçekteki yarışmalarda, işlevsel talepleri çözen, bildik (hatta çok da özgün olmayan) önerilerin seçilebildiği gözlemleniyor. Örneğin bir kreş veya itfaiye binasında kimse dünya mimarisinin taşlarının oynamasını beklemiyor. Ama konu konser salonu, müze... olunca özgün ve taze fikirler sonuna kadar destekleniyor.

Ülkemizde ise "azlık" nedeniyle "abartı" gözleniyor. Küçük bütçelerle yapılacak, basit yapılarda bile her türlü aşırı heyecan ortalığa dökülüyor. Yanlış anlaşılmasın, küçük ve ekonomik yapılarda kaliteli ve özgün mimari yapılamaz/yapılmasın demiyorum; aksine küçük yapılar mimarinin en zengin alanıdır. Ancak mimari kalitenin aranış yöntemini yanlış buluyorum.

Yılda ortalama açılan 6-7 yarışmanın gereğinden fazla önem yüklenmesi bu durumun başlıca nedeni. Sonuçta yarışmalar fikir ölçeğindeki tasarımlar olmaktan çıkıp sunuşun inanılmaz gösterişli boyutlara ulaştığı "göz boyama" mekanizmasına dönüştü. Yarışmaya katılmak altından kalkılmaz boyutlara ulaştı. Bu hem katılımı sınırılıyor, hem de, daha kötüsü, deneyimsiz jürilerin fikirden çok sunuşların etkisi altında kalması nedeniyle, pek çok kaliteli ürünün gözden kaçması sonucunu doğuruyor.

Son yıllarda maliyeti düşürme amacıyla maket istenmemesi durumu daha da vahim hale getirdi. Maket tasarımın üç boyutlu kavranması için en gerekli araçtır. Bu ortadan kalkınca, yeri aldatıcı bir araç olan bilgisayar imajları ile doldurulmaya başlandı. Sonuç: Grafik sunuş altında yok olan mimari çizimler!...

"Alman Fiziksel Planlama, Şehircilik ve Mimarlık Alanlarında Geçerli Yarışma İlke ve Yönergeleri/ GRW 1995" yarışmalarını gerekliliğini şöyle açıklıyor:

"Fiziksel Planlama, Şehircilik ve Mimarlık alanında açılan yarışmalar, bina ve tesis projelerinin olduğu kadar kır (peyzaj) ve kent tasarımlarının da örnek oluşturacak düzeyde geliştirilebilme olanağı sağlar. Burada kişinin kendi yaratıcı gücünü rakiplerinininki ile karşılaştırıp ölçme esprisi ön plandadır. Bu yönüyle yarışmalar yolu, karmaşıktan başlayarak gündeliğe kadar inen planlama görevlerini ekonomik ve yenilikçi yöntemlere bağlayabilen en uygun yöntemdir. Uzmanlık dalları arasında eşgüdümü sağladığı ölçüde toplumdaki kalite bilincinin yükselmesine de katkıda bulunur. Yarışmalar, katılanların kimlikleri gizli tutulduğu cihetle somut göstergelere bağlı tasarım ihalelerinde de uygun bir çıkış yoludur. Böylece yarışmacılara dair kişisel ilişki ve özellikler dikkate alınmadan, salt kendi -çözüm-yeteneğini göstermek ve kanıtlamak fırsatı verilmiş olur. Tarafsız jürinin yoğun ve şeffaf yöntemlerle yaptığı çalışmalar sonucunda yalnızca en iyi tasarım konseptine değil, bunu daha sonraki aşamalarda geliştirerek hayata geçirecek olan müellife de ulaşılmış olur."

"Yarışma sürecinin, hem yarışmayı çıkaran kuruma hem de yarışmacılara oldukça yüklü bir maliyeti olacaktır. Ancak, ortada duran problemin çözümüne iyi hazırlanmış bir yarışma süreci ışık tutuyor ve daha ilerisinde, işin yapımı yarışmacılardan hiç olmazsa biri tarafından ciddi biçimde taahhüt ediliyorsa, bu özverinin haklı ve yerinde olacağı kuşkusuzdur."³

Toplumun tümüne ait olan ve onun birikimiyle ortaya çıkan, özellikle, kamu yatırımlarında, en nitelikli olana ulaşılması esas hedef olmalıdır. Bunun için açık yöntemlerin başında gelen yarışmalar mimari proje elde etme sürecinde yaygınlaşmalı ve başat konuma gelmelidir. Görev de mimarların örgütlerinden öte mimarlara düşüyor. Unutmayalım yarışmalar hepimizi geliştirir. Aalto ölünceye kadar yarışmalara katıldı, Behnisch hala katılıyor. Yoksa onların yolu yanlış mıydı?

Notlar:
1-Elaziz Belediyesi Sinema Yarışması, Arkitekt Dergisi, 1931/5
2-Yarışmalar Demokratik Kararlar İçerirler...Ve Yarışmalar Yapılmalıdır, Bayar Çimen, Mimarlık Dergisi, 1993/253, sf:28
3-Dünden Bugüne Yarışmalar- Türkiye ve AB'de Gelişmeler Paneli ,Yayınlanmamış Çeviri, Yalçın Oğuz, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 2001

Tablo: 1980 Sonrası Açılan Yarışmaların Dökümü

1980-92	117	2*	95	4	18	52	9	42	13	1	83	31	3
		%1.7	%79.8	%3.4	%15.1	%44.2	%8	%36	%11	%0.8	%83	%26.5	%2.5
1993-03	74	2	65	2	5	16	6	30	9	13	52	13	9
		%2.7	%87.9	%2.7	%6.7	%21.6	%8.1	%40.5	%12.2	%17.6	%70.3	%17.5	%12.2
24 Yıllık Ortalama	191	4*	160	6	23	68	15	72	22	14	135	44**	22
		%2.1	%82.9	%3.1	%11.9	%35.6	%7.9	%37.7	%11.5	%7.3	%70.7	%23**	%6.3

Notlar:
Bu listede yarışma yönetmeliklerine göre açılan yarışmalar değerlendirilmiştir. Bazı kuruluşların yarışma olarak duyurdukları "tekliif alma" yöntemleri yarışma olarak değerlendirilmemiştir.

* 2 adedi aynı zamanda sınırlı yarışmadır. ** 2 adedi anıt tasarımı da içermektedir.

açık uç

.....çok değil iki yıl öncesi.....

Kenan Güvenç

İstanbul'da bir yarışma Haydarpaşa Kadıköy Rıhtımı Kentsel Tasarım Yarışması.....Ve ardından bir başkası: İzmir Alsancak Limanı Uluslararası Kentsel Tasarım Yarışması.... İkisi de hacimli, sert yarışmalar.. Konular çok zevkli.... Tasarımsal sorunlar çok yüklü, problemler çetrefil.. Bir 'an'ın içinden 'kişi' olarak cevap vermek imkansız ve gerekli de değil.. Zamanın sesiyle kişisel 'yankılanmalar' yaratmak bir tasarımcının buralarda yapabileceği en güçlü 'şey'... Dolanık süreçlerin, organik şekilsiz ilişkilerin, rastlantının, bir kente ait damak-tadının ve erişildiğinde anında buharlaşıp maddesizleşen görünebilirliği söz konusu... 'Tasarlamak' bu varoluşa akılla dokunabilecek sayılı 'mod'dan biri (...ötekiler belki de gece.... Aşk.... Ölüm... Delilik...)

...Dolmuş- Kahvehane.... İkisi de çok çekici.... Bu ülkeye özgü.... Gelişmemiş bir yönümüze getirilen pratik çözümler. 'an-strüktürleri'.... Süreçleri değil anları tercih eden bir toplumun 'doğal akli yöntemi: Parlak fikirler öne-sürmek...Dolmuş, özel arabamızla belediye otobüsü arasında bir 'ara-çözüm'...Kahve evinizle 'işyeri' arasında bir ara çözüm... Parlak fikirler, ara-çözümler... Derme-çatmalığın estetiği...

Brüt-toplum..Dekoratif brüt-toplum...
....yeniden Haydarpaşa-Alsancak hattı..

Haydarpaşa Jürisi= Yaklaşık 5 km.lık Kadıköy-Harem ve pylonlarla 'mevcut' yol kotlarından ayağa kaldırılmış 'yeşil' plato'ya

birinci ödül vererek işin içinden sıyrıldı.. Harem-Kadıköy arasında 3 farklı 'sosyo-urban' strüktürü hiçbir 'ara-çözüm' elemanını birbirine hayalen dahi bağlayamayacağını bildiği halde böyle yaptı... Harem üstü Yeşil Ada, Haydarpaşa Garı, Kadıköy Rıhtımı üçlüsünü politik olarak nötr (insanlar ve sosyal örgütlenmeler olmasa da...birbirine bağlayabilecek artifakt..) insani olarak yıkıcı bir 'konsensüs' seçerek 'sıyırdı'...-İskender'in kılıcı...

Alsancak Jürisi= Pulvarize olmuş ama gevşek dokulu bir sosyal komüniteyi 'bir yaşarlılık' olduğu için tasfiye edip kağıt üzerinde 'algıya' dayalı bir kriterle seçimlerini yaptı...Burada söz konusu olan 'birinci' ödül değil jürinin kavrayamadığı bir 'kentselliği' indirgeyerek konuyu kendi için anlaşılabilir hale getirmesidir.. 'Algı'sını şöyle düzenledi Jüri: Yatay'da hedef: Bayraklı Nekropolü... (Yarışmacı buraya ne önerdi acaba?..) Düşey algıda ise Kent Silueti... (Yeni bir yapılaşma duvarının büyük ölçekli ve uzaktan algılanmasının şehre katılma biçimi) ama hayatımızın iki temel mekansal strüktürü bunlar: ...biri 'hareket' halindeliğin diğeri geçici oturmanın... Toplumsal biraradalığımızın uzlaşmış doğal mekanları... 'Akıl' buraya kadar..

.....

Noterler Birliği Yarışması... Ankara..Jüri.. “... 'siyah-beyaz' çizimler ve 'beyaz' maket...” dışında 'sunuş' istemiyor... Ve böylece 'Jüri' olmanın birincil sorumluluğu 'seçme' görevini bilinmeyen üçüncü tekil şahısa devrediyor..

Teorik ve ideal olarak yarışmaya sunulan önerinin 'içerik-ifade' bütünleşikliği sağlanmış olduğu varsayılır. Jüri üyeleri 'içeriği' ve 'ifadeyi' kendi değer yargıları sistematığı (subjektivite) içinde “yükseltmiş, anlamlandırmış önerilen böyle olmayanlar- arasından süzmek, ayırtırmak yeteneği ve gelişkinliği insanlar arasından seçilmiştir ki 'sorumluluklarını' layığıyla yerine getirebilsinler.. Kaldı ki öneri sahipleri neye yeltenirlerse yeltensinler sunuşlarını nasıl dekore ederlerse etsinler

İzmir Büyükşehir Belediyesi için kentsel tasarım uluslararası fikir yarışması birincisi, Jochen Brandt(almanya)

oradaki jüri üyesinin akıl-gözü durumu anında algılar ve onun arkasında ne var? diye bakar... Bu insan burada bu 'iş' için vardır... Seçilmiştir...İşinin önemli bir bölümünü 'kolaylaştırmak' için değil....

.....

Yani salt sosyal-yaşarlılığın uzun zamana yayılan bu zamana güvenen akli içine davet edilebilecek yarışma alanı sorunlarını idrak edemeyen jüri kompozisyonu kendi selameti için kolay algılanabilir parlak fikirlerin 'yarışma kadar' süreli fikri enerjilerini benimsedi.. Kentin bu bölgesinin önerebileceği yeni sosyal nüvelerin ve şekillenmelerin yol açacağı doğal ama zorunlu mekansallaşma ihtimallerini kendi jüri zamanının dışına taşıdığı için es geçti... Yerüstünde belirmiş o 'gayya kuyusu'na dalma yerine en bildiği ve en kolay erişilebilir şeye 'yeraltı' dünyasının ölümler-şehrine sığındı...

....Aklımdan şu çıkmıyor: 'Statükocu' kesimler bu kadar güçlü olmasa kafamda özgürlük mefhumunu araştırma güdüsü bu kadar şiddetli olur muydu?

...Jüri...Dolmuş...Kahvehane...Mimarlar Odası...Proje Yarışma ve Yarışmacıları...

P.S. : ...Hiçbir 'sosyal' duruma bulaşmayan sadece 'tasarımı' konu edilen bir yazı yazabilme özlemi içindeyim...Ve bu daha uzun zaman mümkün gözüküyor...Sosyal yazılar 'açık uçlu' oluyor...

Kadıköy Meydanı Haydarpaşa-Harem Yakın Çevresi Kentsel Tasarımı

ALİŞİLMİŞ YAKLAŞIMLARA AYKIRI GÖRÜŞ

YARIŞMALARDA PROJEYİ KİM SEÇİYOR?

Şevki Vanlı

Her konunun bir çok yönü var. Tümünü ele almak dergiyi doldurur ve beni yorar. Ben, bu kez sanıyorum, yarışmaların pek değinilmeyen bir tarafını ele alacağım...

Belki de işin duyarlı bir noktasına şimdiye kadar olandan başka bir yönden ve kuşkuyla dokunmuş olacağım.

Dikkat ettim, dönemlerde jüriler değişiyor, yarışma kazananlar değişmiyor. Ödüller, yine her biri birkaç kişilik, diyelim 8 veya 10 grup arasında dolaşüyor genellikle... Sakın ulaştığım bu rastlantının arkasında bir örgütlenme gibi bir şeyler olduğunu söylüyorum sanılmasın.

Jüriler, farklı önerilerin değerlendirilmesi için genelde birbirinden farklı olması gereken en az beş üyeden oluşur... İşin yapısındaki gelişki; beş farklı yaklaşım sonunda anlaşmak, bir yerlerde buluşmak zorundalar. Ancak bir orta yolda buluşabilirler. Bu orta yola da, güzel bir nitelik bulalım. Akıl veya mantık... Uluslararası mimarlık düşüncesi buna "rasyonalizm" diyor ve bu paylaşılabılır yaklaşım mimarlar ortamında

en çok kabul gören eğilimdir. Bir tür akıllı çoğunluğun buluştuğu tasarım, veya daha doğrusu çözüm. Akıllı çoğunluğun itibarını kazanan çözüm. Jürilerin de bu ortama hesap vermesi kolaylık olacak çözüm etrafında, yani makulde buluşmalarını akıllıca bir seçim olarak değerlendiririz.

Nedir bu akıllıca seçim? Olsa olsa, akıllı azınlığın, yani akıllı projelerin paylaştıkları öneriler... Jüri, öneriler arasından birisini seçecekse, yarışma ortamı, katılanların çoğunlukla arkasında olduğu çözümle üyelere baskı yapar ve aralarında birisi birinci olur. Zaten bir yarışma birinciyi seçmek için yapılır. Diğer ödüller, farklı düşünen yarışmacılar ve jüri üyeleri arasında gerginliği azaltmak için, bir tür sus payıdır kanımca. Uygulanmayan proje, büyük ütopyalar için geçerlidir, zaten onlar uygulansın diye yapılmaz.

Görüldüğü gibi yarışmacı ve jüri çoğunluğunun kabul ettiği projeyi aranız ve yarışma / seçim bu projeler arasındadır. Seçenler o aday projeleri yapanlardır. Jüri, önererek seçimi yönlendirmek sürecinin kurallarını tamamlayan bir unsurdur.

Yarışmada jüriye, seçmek zorunluluğuyla önüne gelen sınırlı sayılı proje içinde, yine sınırlandırılmış egemen yaklaşımı bulmak kalıyor... Ondan sonra, büyük ölçüde güzel sunma marifeti devreye giriyor... Mimarlar Odası Ulusal Sergisinde projeyi sunmada başarı ödüllendiriliyorsa, bu beceri de işi almak için önemli bir araç olmalı... sunmanın da, başka bir işe yaramayan koşullanmaları, yarışmacılarca ortaya konan bir seçim unsurudur.

Sanırım, bütün sanatçılar birbirinden etkilenecek yaklaşımlarını seçerler. Öncelikli niteliği akılcılık olan bir grup öneri temsil ederler. Bunlar önce uluslararası, sonra da yerli ortamlarda ilgi görerek sayıları dönem, dönem sınırlanır. Örneğin Türkiye'de yarışma projeleri 1950'lerde tüm işlevler tek prizmaya tıkıştırılmış önerilerden seçilmiştir. 1960'larda, programın işleve göre kümelendirildiği kutular, dik köşeli prizmalar olarak masaya dökülürdü. Bu, çok sayıdaki kutulararası Mondrian çalışımlı düzenlemeler yarışmaları yönlendirdi... 1970'lerde bu parçalanmaların daha kontrollü olduğunu görüyoruz. 1980 den sonra dışarıya açılma, İstanbul yaklaşımı, yani daha kozmopolit eğilimler, çeşitlilik ortama egemen oldu... Temelde, Türkiye'deki çalışmalar dışardan yönetildi, yani önerileri iyiyi önce yabancılar seçti, sonra yarışma ortamı ve yarışmaya katılanlar seçmiş oluyor. Jüriye de, ağılık ve onaylama kalıyor.

1980'e kadar Ankara'da, Kamu çıkarları için olabildiğince akılcı olmak istenirdi. Bu tarihten sonra İstanbul yaklaşımı, iş dünyası Türkiye sirkinde elindeki çemberi uzatıyor, arslan mimar da sıçrayıp içinden öbür tarafa geçmeye çalışıyor. Çemberin alevleri saçını başını yakmazsa... Aslında iş çevreleri de dışarda gördükleri ile çemberi oluşturuyorlar... Zaten, tarihte yabancı Türkiye'ye İstanbul'dan girmiş, Ülkemizi, acıdır ama, bir kaç yıldır yabancılar oradan yönetmektedir. Sanıyorum Atatürk de onlardan kaçarak Ankara'yı icat etmiş.

İstanbul'da yarışma, proje teklifi alma; jüri, patronun kendisi; seçim, gözüne kestirdiği mimar... Dergiler, yarışmaları niye yayınlar? Bir sonraki yarışmalar için... Yarışmacılar gerekirse bu yayınlardan önce acele başa gürşen, yani seçilmişlerin fotoğraflarını niye çeker? Yarışmacıların bürolarındaki raflarda niye kitap değil de belli görseller bulunur? İşte kazanacak proje bu süreçle hazırlanır ve ortam oluşur. Jüriye de "aferin" dağıtmak kalır.

Seçmek üzerine birkaç kuruntu daha!

Özellikle gelişme sürecini tamamlayamamış ülkelerde toplum düzeni, başarıya göre değil, yaşam sorunlarını azaltacak ilişkiler aracılığıyla kurulabiliyor. Geleceğine güven duymayan insan toplum pazarında herhangi bir eşya gibidir. Yani kişiliği epeyce yıpranmıştır.

Kendine güvenmeyen, çalışma ve düşünme tembeli insan, geçimini sağlamak, su yüzünde kalabilmek için özel yollar aramak zorundadır. Bu bir okul

dayanışması, bir kamu içi dayanışma, sosyal kulüpler vb... çeşitli gerekçelerle yönlendirilmiştir. Bu ilişkilerin her birisinin bir insan tipi yarattığını, bir ortam oluşturduğunu düşünürüm.

Bu ortamlar aykırılıklardan, iklim değişikliklerinden hoşlanmazlar... Uzlaşmacıdır. Halbuki yeni yollar aykırılıklarla, açılır. Tartışma ortamı yaratıcıdır, bu iklimde yaşamak için sağlıklı güçlü olmak gerekir.

Yarışmacılar, bir tür adil iş dağıtım düzeni, gerilimleri uzlaşmaya dönüştürme yöntemi olmalıdır. Yaratıcı ortam kavgasız olamaz. Fakat dünyayı yönetenler için sessiz bir egemenlik, sistemli bir sömürü esas olmalıdır. Öbürlerini bilmiyorum ama tek tanrı dinler de birlik (vahdet) ortamına fazlaca düşkünler. Aralarında, sürekli çalışmaktan kaçanlar ile, sürekli aldatılanlar olmalıdır.

Kuşkusuz benim sözettiğim kavga kuramsal olanıdır. Ne olduğu belli olmayan atışmalar eksik değil... Örneğin bir yarışma sonrası tasarımın yaklaşımı tartışılmıyor da, içindeki bir yapının yüksekliğine önem veriliyor...

Yarışmalar bir uzlaşma ortamı mı? Projeleri katılanlar mı, jüriler mi seçiyor?

Jüriler sürekli değiştiği halde, kazananlar on yıl boyunca hep aynı ekipler olursa bunu nasıl anlamlandırırınız? Acaba bu kazananlar, yarışmaya giren veya girebilecek diğer mimarlardan çok çok önde de hangi jüri olursa olsun onları mı seçiyor? Yoksa sistemde de bir sorun mu var?

Sıra örneğe geldi... Mimarlık dergisinin 93 / 1 (251.) sayısında yarışmalar ele alındı. 1985-95 yılları arasını incelersek... Katılan grubun neredeyse her ay bir özgün öneri toparlaması gerekiyor. Bu olası olmadığına göre, dergilerin veya önceki yarışmaların yine sahneye çıkmaları zorunludur. Yanlış saymadıysam, Hasan Özbay ve arkadaşları on yılda 7 birincilik - 34 derece, Karaaslan ve arkadaşları 7 birincilik - 33 derece, Edip Önder Us 4 birincilik - 19 derece, A. Aşkun 3 birincilik - 15 derece, Ö. Ecevit 4-13, C. Açikkol 3-13, E. Yener ve arkadaşları 3-12, M. Baturalp 1-11 gibi sonuçlar almışlar... toplam 32 yarışma. Yalnız Aşkun İstanbul'dan diğerleri Ankara'dan... 10 yılda birinciliklerin % 50 si 8 kişi veya grup tarafından kazanılmıştır.

Jüriye gelince, yaklaşık %15 bürokrat, %30 öğretim üyesi, %60 kadarı profesyonel mimarlar, onun da yaridan fazlası, eski veya yeni yarışmacılar.

İDEOLOJİ, YARIŞMALAR VE ANKARA

R Faruk Şahin

Cumhuriyet'in ilk yıllarında, mimarlık sanatın diğer alanlarında olduğu gibi, yeni Cumhuriyet'in ideallerini ifade etmek için kullandığı en önemli araçlardan biriydi. Gerek kentlerin planlanması gerekse yapıların tasarımında, yatırımcı olarak siyasi iradenin arayışları, tasarımcıları da yönlendiren önemli bir faktör haline gelmişti. Her ne kadar dönemin hakim ideolojilerinin etkisi altında olsa da, ideolojik tavrını tüm ifade alanlarına yansıtmaya çalışması ve "muasır medeniyet" idealine yönelmiş olması ile genç Türkiye Cumhuriyeti her adımda kendini yeniden kurduğunun farkında olarak ilerliyordu.

Bir programı hayata geçirebilecek yapıyı elde etmenin ötesinde, ideolojik yaklaşımların mekansal ifadesinin arayışında, yarışmalar doğal olarak önemli bir araç haline gelmişti. Yarışmalar en iyi çözümü bulmak dışında, hatta kimi zaman "en iyi çözüm" olmasa da, bir fikri, yaklaşımı ifade etmenin en özgün ve yaratıcı halini ararken, aynı zamanda o fikrin propagandasını yapmanın da bir aracıdır. Dolayısıyla yarışma ile proje ve yapı elde etme yöntemi aslında çoğu zaman ideolojik bir yaklaşım, siyasi bir karardır.

En demokratik proje seçme yöntemi olarak benimsenmiş olan yarışmalar, kimi zaman, en anti-demokratik yönetimler tarafından elde etmek istedikleri projeyi (aslında baştan belli olan), dayatma olmanın ötesine taşıyıp meşru kılmanın aracı olarak da kullanılmışlardır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında farklı bir ideal ve amaç için kullanılan bu araç, yakın geçmişimizde de, cebren değiştirilmiş olan Ankara ambleminin yenisini elde etmekte kullanılmıştır.

Yarışma yöntemi konusunda bu temel yaklaşım farklılıkları aslında tek bir noktada birleşiyor, o da yarışmanın en iyi çözümü elde etmek dışında herşey olabileceğidir. Hatta çoğu zaman bir projenin yarışma ile elde edilmiş olduğunu hatırlatacak pek çok neden olabilir ama hiçbirisi sadece o projenin programı gerçekleştirme becerisi ile sınırlı kalmaz.

Başkent Ankara ise yarışmaların ülkemizde neden sorun yumağı haline geldiğini açıklamakta kullanabileceğimiz pek çok farklı örnekle örülmüştür. Ankara'da çeşitli konularda açılmış yarışmalarda elde edilmiş ve çok çeşitli sebeplerle uygulama süreci yarım kalmış tasarımların toplamı kağıt üzerinde sanal bir kent oluşturabilecek boyuttadır. Bu sanal Ankara'nın bir modelini oluşturup bugünkü Ankara ile karşılaştırma şansımız olsa, içinde yaşadığımız

sıradanlığı, tekdüzeliği nasıl seçtiğimizi görebilir miyiz? Tam da bu noktada kafamı kurcalayan soru, bütün bu emeğin ve fikrin nasıl olup da bu kadar kolay terkedilebildiği, yok sayılabildiği. Yapılan tasarımlar yeterince iyi çözümler olmadığı için mi, yoksa sadece iyi çözümler olduğu için mi, ya da bazı durumlarda bu iyi çözümlerin ifade ettiği dünya görüşünün, mevcut siyasi iradenin (yani yatırımcının) dünya görüşü ile çakışmamış olması mı?

Opera binasına dönüştürülmüş olmasına rağmen bir türlü belleklerden silinmemiş olan Sergievi binası, sanal kentimizin en eski ve en önemli örneklerinden biridir. Son yıllara baktığımızda ise yarışmalar ile elde edilen Konser Salonu, Kongre Merkezi, Havaalanı, Merkezi İş Alanı, Kent Girişleri, Gölbaşı Çevre Düzenlemesi, Kent Omurgası, Ankara ve Çankaya Belediye binaları ve benzeri pek çok proje uygulanma şansını henüz bulamamıştır. Uygulandıklarında kent yaştanısında köklü değişikliklere sebep olacak bu projelerin hepsinin sadece fikir çalışması gibi bir kağıt üzerinde kalmış olmasının yarışmalar sürecini tartışmaya başlamak için en uygun nokta olduğunu düşünüyorum. Güncel olarak yarışmalar sürecinin en çok tartışılan yönü jürilerin seçilme yöntemi ve kriterleri ya da bu jürilerin seçtikleri projelerde izledikleri yol iken, sanal bir Ankara kuracak kadar çok projenin atıl kalmasının tüm yükünü jüriye yüklemek çok büyük haksızlık olacaktır. En geçerli ve işler olduğunu düşündüğümüz bir yarışma mekanizması kurgulasak bile, temelde yarışmaları sadece bir iş dağıtım düzeni olarak gördüğümüz sürece bu işin altından kalkamayız. Sadece mimarlar arasında değil, yarışma açan kurumlar içinde yarışmanın anlamının ne olduğunu yeniden tariflemek gerekiyor.

Sonuç olarak bir programı hayata geçirebilecek iyi bir proje elde etmek için pek çok yöntem söz konusu olabilir, ancak bir ifade aracı olarak mimari mekan elde etmek istendiğinde birbirinden farklı kişi ya da grupları yarıştırmak gerekecektir. Tüm bu süreçlerin gerçekleşebilmesi için de baştan hem yatırımcının hem de mimarların, mimari mekanın sanatsal bir ürün olduğunu ve sonuç itibarıyla bir dünya görüşünün ifade edilmiş hali olduğunu kabul ederek, yani mimarlığın bir sanat olduğunu kabul ederek yola çıkması gerekecektir. Cumhuriyetimizin ilk yıllarında yapılmış olan yapılar ve gerçekleşen Ankara ile bugünü karşılaştırdığımızda göreceğimiz temel farklılık ve eksiklik de zaten budur.

MİMARİ YARIŞMA KAVRAM ALANINDA;

ETİK KOD

Metin Karadağ

Giriş: Bilgi arkeolojisi için derin kazı...

İnsanlar tek başlarına her türlü sorunlarını çözebilecek bir yetenekle dünyaya geliyor olsalardı, acaba aktöresel ya da karatöresel davranışlar toplamı olarak bugünkü uygarlık birikimini oluşturabilirler miydi?

Bu tek seçenekli basit sorunun yanıtı tabii ki "hayır"dır...

İnsan-canlısının yavrusu, yetişmesi sırasında uzun zaman süren bağımlılığı nedeniyle ister istemez sosyal-canlı olmak zorunda kalır.

Hem tekil hem de çoğul ilişkiler yumağından insanı, "günümüz insanı" haline getiren yani gelişkin sosyal-canlı yapan "bilinçli bir tercih" değil, sıradan ve doğal bir dizi tetikleyici durumdur.

Dikkat çekici olan, kendiliğinden yani doğal olan bir durum; doğa için doğal olmayan çok önemli bir sürece yol açmaktadır. Örneğin, kuraklık ya da doğal olan herhangi bir başka felaket sonucu yer değiştirme; yaşam koşullarının değişimini tetikleyen doğal olaylar zincirinin başlangıcı da olabilir.

Her ne sebeple olursa olsun doğa ilk ve son kez bir hata yapmıştır. Ve artık geri dönüşü de yoktur. İnsanlaşmanın öyküsü yine kendi doğal sıradan süreçlerine dayanarak başlamıştır.

Yani doğa, kendi kendini yadsıyarak; "İlk yabancılaştırmaya" yol açmış ve Charles Darwin'e suçüstü yakalanmıştır.

"İkinci Yabancılaştırma" adımı ise, "Türlerin Evrimi" kuralına(*) uygun olarak; Homo-Erectus'un kendi doğal ortamına yabancılaştırması / Habitat - yaşam ortamını değiştirmek ve gittiği yeni ortama uymak zorunda kalması / yoluyla değişmesi-dönüşmesi ve yerini;

"Kendi kendisinin farkında olduğunun farkında olan" anlamına gelen adıyla "Homo-Sapiensis Sapiens"e; günümüzün modern de denilen insanına bırakmıştır.

Yaklaşık son 1 milyon yıldır süregelen "Üçüncü Yabancılaştırma" ise, artık "kendi kendisinin farkında

olduğunun farkında olan / empatik insan"ın kendi kendisini yadsıması yoluyla hala devam eden "Sürekli Yabancılaştırma..."

"Sürekli Yabancılaştırmaya" herhangi bir olumluluk ya da olumsuzluk atfetmeden önce, onun "İNSANIN KENDİ KENDİSİ İLE YARIŞMASI" olarak farkına varır ve öyle ele alabilirsek; sürekli yabancılaştırmanın yol açtığı her türlü olumsuzluğun aslında olumlu birer katkıya dönüştürülebilecek birikim/bilgi arkeolojisi olduğunun farkına varabiliriz...

- * İnsanın kendi kendisi ile yabancılaştırması / yadsıması süreci; yani seçeneklerinin farkını algılaması...
- * Kendisini kendi dışındaki dünya ile kıyaslama süreci; yani seçenekler arasından seçim kararını belirlemesi...
- * Kendi kendisinin farkına varması süreci; yani seçtiği duruma / kararına göre kendini yeniden tanımlaması...
- * Kendi başına kendisinden yeni bir gelişkin kimlik yaratması; yani kendi benzerleri / eş-değerleri ile "paylaşımı ve dayanışması" olmaksızın olanaklı değildir...

Her defasında tüm davranışlarını önceden ya da sonradan bir kez daha gözden geçirebilecek düzeyde hafıza ve değerlerini zenginleştirmesi ve bu yönde kullanabilmeyi öğrenmesi; yine toplumsallaştırma yani dil/anlam/akıl kodlarının birlikte eşzamanlı belirlenmiş olmasıyla ilgilidir.

Örneğin 10 kişiden oluşan bu tür bir ilk toplulukta "paylaşımsız dayanışmasız / ölçme bilgisiz" kişisel hafıza "bir(1) kelimelik/ses/işaret"e olanak tanıyorsa topluluk hafıza toplamı "bir(1) kelimelik/ses/işaret"le tanımlanabilir.

Ancak "paylaşımlı - dayanışmalı / ölçme bilgili" bir başka toplulukta kişisel hafıza "bir(1) kelimelik/ses/işaret"e olanak tanısa bile paylaşımlı / dayanışmalı toplumsal hafızanın paydaşları olarak topluluk hafıza toplamı "On(10) kelimelik / ses / işaret"le tanımlanabilir.

Kişisel olarak bir kelimelik işlem gücü ve hafızası olan "toplum tek"i, tek başına iken asla elde edemeyeceği

işlem gücü ve hafızasını, kendi dışındaki eş-değerleri ile birlikte "paylaşım ve dayanışma / ölçme bilgisi" yolu ile kat kat artırabilmeyi yaşayarak öğrenmiştir...

Kendi kendine sorgulama yeteneği hafızayı; hafıza, bilgi biriktirmeyi; biriken bilgi, yeniden üretebilmeyi; yeniden üretebilme, yeni davranış alışkanlıklarını; davranış alışkanlıkları, kültürü; kültür, hasadı; hasat, coşkuyu; coşku ve sevinç, yerinde duramamayı; yerinde duramama, koşmayı; koşma da bize, bir koşuda yarışmayı getirmiş olsun...

Kendisine karşı sürdürdüğü bu yadsıma / yabancılaştırma / yarışma; sonuçta yine kendisine gelişkinlik olarak yansiyorken, aynı gelişkinlik sorgulamasını yani yadsıma / yabancılaştırma / yarışmayı sonuçları ve süreçleriyle birlikte kendisi dışında yer alan her şeye de yansıtarak onları da kendi dönüşümü ile koşut kılabilmesiyledir ki somut-soyut kültür birikimi olarak bugünkü insanlığın aktöresel birikimini / uygarlığı oluşturabilmiştir.

Tek tipleşmenin (Homo-Erectus) ötesinde, tek tek farklı kimlik/kişilik süreçlerinin yarattığı zenginliklerin eş koşullar / yarışma altında nasıl daha da bir zenginliğe (Homo-Sapiensis Sapiens) dönüştüğünü günümüz kesitindeki tüm birikimlere biraz dikkat ve özenle bakarak görebiliriz.

Yarışmanın koşulları, gelişen insani ilişkilerin koşulları ile zenginleştikçe, aktöresel/ahlak edimlerinin niteliği artar ve gelişir.

Bu nitelik gelişimi ile birlikte üst dile çevrilen aktöresel / ahlaksal değerler, artık ahlak kavramı değil Etik Kod tanımıyla tüm ilgili ahlak alanlarının üzerinde karşılıksız olarak onlara ışık tutar.

"Tarihin en eski ikinci mesleği olarak; mimarlık" apaçık ortada olan tüm birikimlerini ancak; yazılı koşulları olmayan ilkel yarışmalar döneminden, yazılı koşulları olan günümüzdeki mimari yarışmalar dönemine kadar insanın etik gelişimine koşut olan davranışlarla ortaya koyabilmiştir.

Diyebiliriz ki her üretim Etik Kod taşımayabilir ancak bir insan üretimi olduğu için mutlaka ahlaki(**) bir sürece koşut olarak gerçekleşebilir.

Ancak mimari ya da değil; her bir yarışma herhangi bir ahlakın / aktörenin ötesinde mutlak bir Etik Kod dizgesini bağrında taşıdığını herhangi bir aşamasında kanıtlayabilmelidir.

(*)*Türlerin Evrimi Kuramı: Kısaca "Güçlü olanların değil yeni şartlara 'uyum gösterebilenlerin' varlıklarını koruyup sürdürdükleri" temel vurgusunu taşır...*
(**) *Ahlaksızlık da bir ahlak değeridir. Karatöreler gibi...*

MAVİ MEKTUP

BİZ;MİMARLIĞIN SANAT OLDUĞUNU

DÜŞÜNENLERİN ÖNÜNDE NE ÖRNEKLER VAR

ACABA?

SÖYLEYİYİM:

ÖNÜMÜZDE KUŞAKLAR VAR Kİ YAPI USTALARI İLE

DOLU, AMA MİMAR YOK.

ÖNÜMÜZDE KUŞAKLAR VAR Kİ "ESTETİĞİ" GÖRSEL

BİR ŞEY SANIP DERGİLERDEN CEPHE

LAMBALAMIŞ.

ÖNÜMÜZDE "FİLOZOF" LAKAPLI MİMARLAR VAR

Kİ, SANAYİLEŞMİŞ ÜLKELERİN DÜŞÜNCE

AKIMLARININ, YANİ BİR DERİDA'NIN BİR

FOUCAULT' NUN BİZİM DÜŞÜNSEL

İHTİYAÇLARIMIZA CEVAP VERECEĞİNİ

SANMIŞLAR.

ANLAŞILMADAN TERCÜME EDİLMİŞ METİNLERDEN

YENİ UYDURMA TÜRKÇE KELİMELELERLE ALINTI

YAPARAK KAHRAMAN OLUVERMİŞLER.

DÜŞÜNCE ADAMLARIMIZ OLMAMIŞ, BABASIZ

DOĞMUŞ TÜRKİYE'DE SANAT.

MİMARLIK Kİ ASLINDA, BİR DÜŞÜNCENİN TAŞLA,

BETONLA, ÇELİKLE CAMLA BULDUĞU VÜCUTTUR;

ÖKSÜZ BİR ÇOCUK OLARAK KATILMIŞ DİĞER

SANAT KARDEŞLERİNİN YANINA.

FONKSİYON, KONSTRÜKSİYON, ŞART DEĞİL AMA,

OLURSA DA... PROPORSİYON DEMİŞ ABİLERİMİZ.

SANATIN GEREKLİ OLDUĞUNU ANLAMAYAN BİR

TOPLUMDA, MESLEK ERBAPLARININ DAHA

DEMOKRATİK BİR İŞ PAYLAŞIM YÖNTEMİ OLARAK

GÖRDÜKLERİ MİMARİ YARIŞMALARA, VERGİDEN

MUAF OLSUN DİYE, "GÜZEL SANATLARI TEŞVİK"

DİYE BİR MADDE EKLENMİŞ; BUNA KANAN

BAZILARIMIZ O YARIŞMALARA CEVABEN BABASIZ

DA OLSA SANAT ÜRETMEYE ÇALIŞMIŞLAR:

HÜZÜN VERECEK KADAR BAŞARISIZLIĞA

MAHKUM BİR ÇABA.

MEKTUP O YÜZDEN MAVİ.

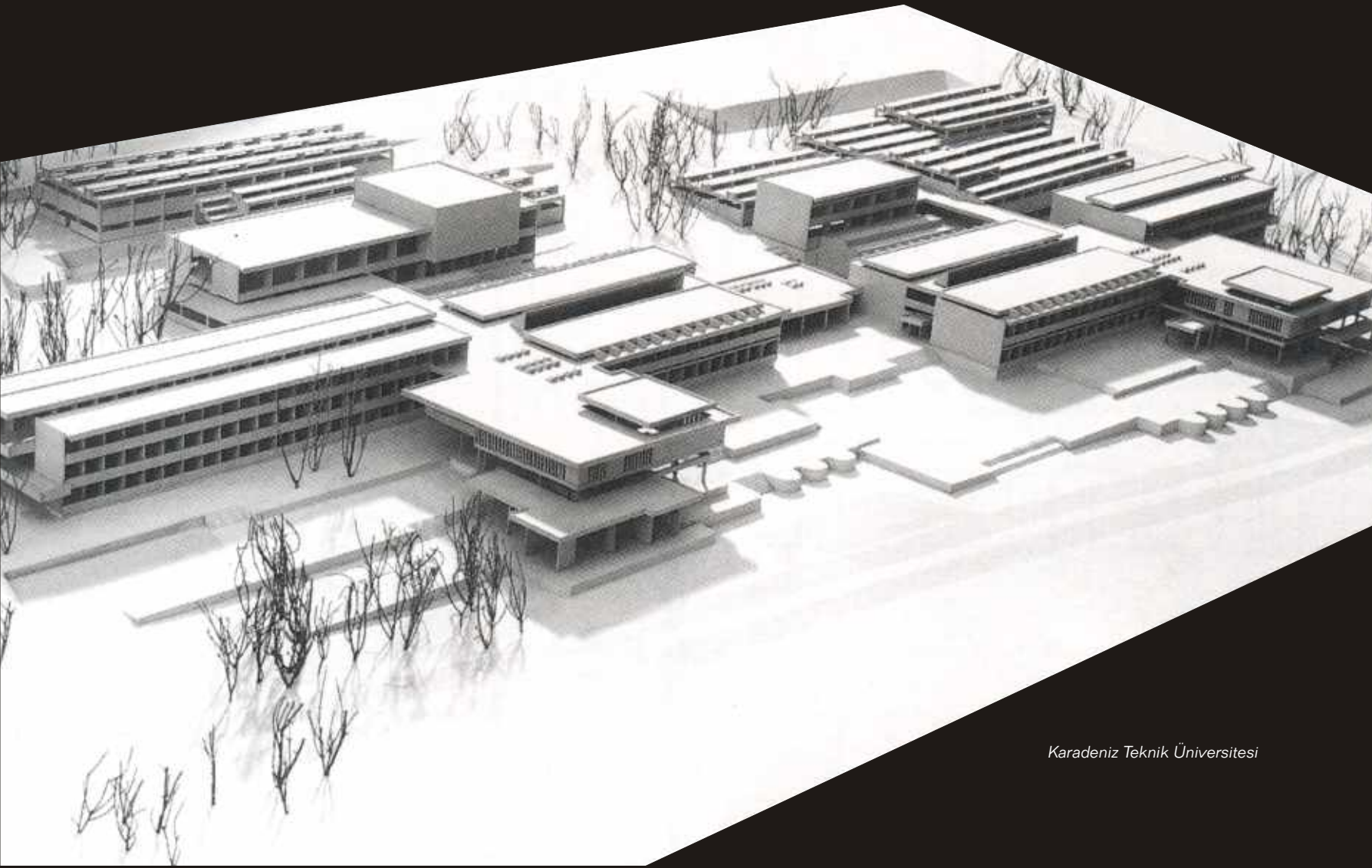
İLHAN KESMEZ

SON

RASI

h i k a y e l e r i

Yarışma yapıldı, ödülleri verildi, birinci seçildi. Ya sonra?...

Karadeniz Teknik Üniversitesi

* SONRASI HİKAYELERİ

44

Esenboğa Hava Limanı...

46

Ercan Çoban

Onsekiz Yıl Süren Öykü:...

50

Hasan Özbay

Türk Bakü Büyükelçiliği...

52

Nesrin Yatman

Kuşadası Ticaret ve Sosyal Tesisleri

54

Gülner Güvenç

Ankara Kongre Ve Kültür Merkezi...

55

Özgür Ecevit

Bir Kültür Yapısının Öyküsü

55

Semra Uygur, Özcan Uygur

Teskomb Binası Yarışma Sonrası Süreçleri

56

Mete Öz, Mehmet Soylu

Mimarın Mimara Yaptığı

57

Selim Velioğlu

ESENBOĞA HAVA LİMANI İÇ VE DIŞ HATLAR TERMİNAL VE KAPALI OTOPARK YARIŞMASI

Ercan Çoban

Mimari proje yarışmaları mimarlık ortamı için ikinci bir eğitim, proje ve yapı elde etme yöntemleri içerisinde en sağlıklı yollardan biri olup, mesleğe yeni katılan genç meslektaşların özgün tasarımlar yaparak kendilerini kanıtlamaları ve tanıtımları için de bir vesiledir.

Diğer ülkelerde olduğu gibi bizde de, tüm kamu yapılarının yarışma yöntemiyle elde edilmesini sağlayabildiğimiz takdirde beyin jimnastiği yapılp özgün fikirler üretileceği gibi en önemlisi de özgür tasarım ve yapı yapma olanağımızın sağlanacağı ve itici bir güç elde edileceği gerçektir.

Yarışmaların mimarlık ortamına dönüştürülememesi , geliştirilememesi ve bu gücün yeterince kullanılamaması; önce mimarlık sanatının ve mesleğinin, doğru gelenek , görenek , ilkeler ve etik içerisinde maalesef bizler (meslektaşlar) ve yatırımcı kuruluşlar tarafından yarışma sonrası sürecinde sağlıklı bir şekilde ele alınamamasından kaynaklanmaktadır.

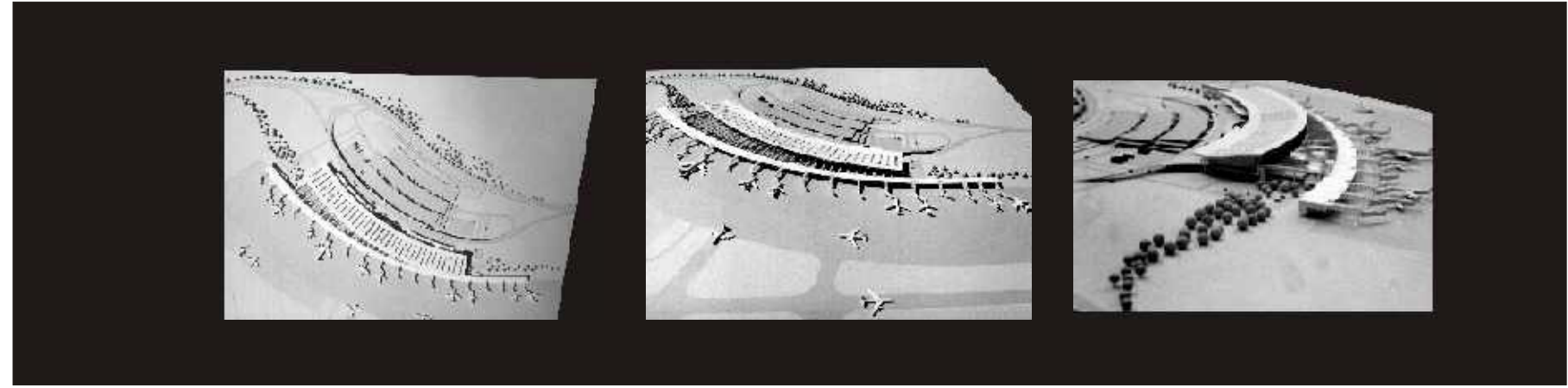
Tabii ki aksaklıklar yönetmelikler ve şartnamelerden de kaynaklanmaktadır. Yanlış anımsamıyorsam, bizler her yarışma şartnamesinde şu cümleyi okuyarak yarışırız: “Yatırımcı kuruluş ödenek bulamadığında ya da ihtiyaç programında veya arsada herhangi bir değişiklik olduğu takdirde, birincilik ödülü yani müelliflik hakkı tamamen ortadan kalkmakta olup, hiçbir ortamda hak iddia edemezsiniz !.....” Ne kadar üzücü değil mi?

Herhangi bir yarışmada birinci olursanız şayet yatırımcı kuruluş ödeneğini ayırdıysa (yarışma öncesi jüriler ayrılıp ayrılmadığını kontrol edebilir) yoğun bürokratik işlemler ve geçen uzunca bir süreden sonra birgün sadece sizin katılacağınız bir ihale daveti alırsınız. Yani tek kişilik bir ihale. İhale salonunda ihale komisyonun karşısında oturursunuz, “Hadi bakalım tenzilatla başlayın!” derler. Sağınıza solunuza bakarsınız , doğal olarak sizden başka katılımcı yoktur. Espri yolu “Kimlerle tenzilat yapacağız? “ dediğinizde “Yasa gereği yapmak ve tenzilatı almak zorundayız.” cevabını alırsınız. (Yıllardır bu usulü anlayamamışımdır.) Bu işin doğal hakkınız olduğunu , tenzilat yapmak zorunda olmadığınızı anlatmaya çalışırsınız, diretirsiniz ancak nafile , % 0,1 (Binde bir)

dersiniz. Gözler açılır, gülüşmeler... Olmaz, yükseltin diyerek baskılar yapılır. Tenzilat yapmayalım hiç olmazsa bu bedelle yurt dışındaki benzer yapıları gezelim, araştıralım, bilgileneelim önerisinde bulunursunuz; olmaz derler. (Halbuki o tenzilat rakamları da bizim bedelimizdir) Bütün bu direktmeler sonucunda ihaleyi iptal etmek gibi cümleler duyarsınız (Süreç içerisinde ne yazık ki iptal edilenleri de yaşadık gördük) Tartışmalar sonucunda % 3-4'lerde bağlanır ancak son zamanlarda % 10-15'lere kadar çıktığını da duyuyoruz. (Tabi ki sadece yarışma olan ihalelerde, diğerlerinde ise tavana kadar çıkılmaktadır)

Ankara Esenboğa Hava Limanı İç ve Dış Hatlar Terminal ve Kapalı Otopark Mimari Proje Yarışması yanlış hatırlamıyorsam 1998 yılında 10-15 gün arayla çıkan (böylesine önemli) 3 havaalanı yarışmasından biriydi. (İzmir Adnan Menderes Havaalanı ve Bodrum Havaalanı) Sevgili Ahmet Yertutan, Süleyman Bayrak'tan oluşan yarışma ekibimize Sn. Suzan Esirgen kardeşimiz de katıldı. Türkiye Cumhuriyeti'nin Başkenti'ne yakışır bir hava alanı terminal yapısının gerçekleşme umudunun fazla olması düşüncesi bize Ankara Esenboğa Yarışması'nı seçti. Uyum içerisinde çalıştık ve başarılı olduk. İlk yapılan Dalaman Hava Alanı yapısından sonra Türkiye'de 2. hava alanı yapısını uygulama şansını elde etmiştim, tabi ki mutluyduk.

Sonra neler oldu biliyor musunuz; o dönem mevcut hükümet istifa etti ve ne şanssızlıktır ki bir boşluk sürecine denk geldik. Bu yarışmaları çıkaran devlet kurumundan hiçbir resmi yazı ve davetiye almadan o dönemin idareci ve yöneticileri tarafından şifahi olarak görüşmeye çağırıldık. Tabi ki davete diğer meslektaşlarımız gibi bizler de icabet ettik. Bize cumhuriyet devletinin başkentine hizmet verecek olan yaklaşık 320.000 m2 civarındaki yapıya ait 1/200 avan projeleri, yap işlet devret modeli ihalesine ışık tutacak şekilde tüm malzeme kararları, sistem detayları ve şartnameleri ile birlikte hiçbir sözleşme ve protokole bağlanmadan, kısa sürede bedelsiz olarak (“Makinede hazır değil mi?” cümleleriyle) yapmamız öneriliyordu. Bu isteğin yanlış olduğunu bir sözleşme veya protokolle yapabileceğimizi saatlerce o dönemin yöneticilerine anlatmaya çalıştık ama nafile. Uzun süre ekip arkadaşlarımla birlikte direndik, sonunda prosedüre bağlılıkla suçlandık.

Mimarlar olarak tabi ki yaptığımız tasarımların kağıt üzerinde kalmayıp yapılaşması en büyük arzumuzdur, ancak bu sürecin profesyonelce, yasalar, yönetmelikler, sözleşmeler ve meslek etiği içerisinde yürütülmesi; kendimiz, mimarlık ortamı, camiası ve gelecek kuşaklar açısından en sağlıklı ve doğru olanıdır!

Ancak geçen süre içerisinde Bodrum ve Adnan Menderes Hava Alanları yap işlet devret modeli ihale ilanları basın yoluyla çıkmaya başladı, uygulayıcı inşaat firmaları ihale şartnamelerini alıyor ve hazırlıyorlardı. Fakat neler oldu bilemiyoruz. Bu ihaleler birkaç kez ertelendi... Sonra hiçbir ses çıkmadı... Herhalde kaldı, yapılsaydı duyardık...

Üzüldüğüm taraf, bu garip gelişme süreci içerisinde 3 meslektaş bir araya gelerek güç oluşturamadık, yasal örgütlerimizi (Oda , dernek v.b.) devreye sokamadık. Halbuki bence yapmalıydık, olması gereken böyle bir davranıştı.

Diğer iki terminale ait ihale ilanlarının defalarca çıkması bizleri bir kez daha düşünceye sevk etti ve

yaptığımız yöntemin yanlış olduğunu bile bile şifahi olarak istenilen Türkiye Cumhuriyeti'nin başkentine ait, 5.000.000 iç - 5.000.000 dış yolcu kapasiteli ve kapalı otoparkla birlikte yaklaşık 320.000 m2 civarındaki yapının avan proje hizmetlerini tamamlayarak verdik.

Sonrası malum hiçbir hareket yok ve hala başkentimiz eski ve yetersiz bir terminal binası ile hizmet vermeye çabalamaktadır. Kısacası kurumların sürdürdüğü sağlıksız, otoriter sistem bizim sektörümüzdeki potansiyel enerjiyi de gölgelemektedir.

Kişisel beceri ve yetenekler insanı bir yere kadar taşır, ancak insanoğlunda var olan hırs ve sonrasında ortaya çıkması kaçınılmaz olan egoizmle birlikte bir yerden sonra kişinin aleyhine çalışır. Bu nedenle birlikteliklerden çıkacak gücü sağlıklı ve doğru bir şekilde işletebilirsek (ki maalesef beceremiyoruz) bizlerden çok gelecek kuşaklar, hiç olmazsa mimarlık mesleği ve sanatını doğru uygulayabilecekleri ortamlara sahip olabilirler ki, tek dileğim ve isteğim budur...

Kent, insanın en önemli buluşudur.

Katılımın, tüm mimar ve öimarlık öğrencilerine açık olduğu bu fikir buluşması, tüm dünyada, UIA Üye Kesimlerindeki ulusal yarışmalar ve bunun ardından ulusal yarışmaları kazananlar arasından yapılacak bir uluslararası seçim olmak üzere iki aşamalı olarak gerçekleştirilecektir.

Fikir buluşması mimarlar (P) ve mimarlık öğrencileri (S) için iki ayrı kategoride düzenlenmektedir.

Yarışmaya katılım için son kayıt tarihi: 6 Ekim 2003
Projelerin teslimi için son tarih: 5 Ocak 2004

TÜRKİYE ULUSAL JÜRİSİ

DANIŞMANLAR

- 1- Erdoğan BİLENSER, Tarihî Kentler Birliği Başkanı - Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı
- 2- Sadun EMREALP, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı (IULA-EMME) Genel Sekreter Yardımcısı - Yerel Gündem 21 Türkiye Programı Koordinatörü
- 3- Yücel GÜRSEL, Mimarlar Odası Genel Başkanı

JÜRİ ÜYELERİ

- 1 Erhan ACAR, Mimar
- 2 Akın ATAUZ, Şehir Plancısı
- 3 Tamer BAŞBUĞ, Mimar
- 4 İhsan BİLGİN, Mimar
- 5 Oktay EKİNCİ, Mimar
- 6 Han TÜMERTEKİN, Mimar
- 7 Ümit Nevzat UĞUREL, Şehir Plancısı

RAPORTÖRLER

- 1 F. Nuran DURAK, Mimar
- 2 Emine KOMUT, Mimar
- 3 Faruk ŞAHİN, Mimar

Ulusal jüriler tarafından seçilen projeler UIA Genel Merkez'ine yollanacak, burada UIA Bölgelerine göre gruplara ayrıldıktan sonra, gizlilik koşulu korunarak aşağıdaki kişilerden oluşan uluslararası jürinin değerlendirmesine sunulacaktır.

ULUSLARARASI JÜRİ:

Jaime LERNER, UIA Başkanı (Brezilya)
Vassilis SGOUTAS, Bir Önceki Dönem Başkanı/Past President (Yunanistan)
Jean Claude RIGUET, Genel Sekreter (Fransa)
Donald J. HACKL, Sayman (ABD)
Gaetan SIEW, 1. Başkan Yardımcısı, V. Bölge (Mauritius)
José L. Cortes DELGADO, 2. Başkan Yardımcısı, III. Bölge (Meksika)
Peter HANNA, Başkan Yardımcısı, I. Bölge (İrlanda)
Yuri GNEDOVSKI, Başkan Yardımcısı, II. Bölge (Rusya)
Louise COX, Başkan Yardımcısı, IV. Bölge (Avustralya)
Wolf TOCHTERMANN, Mimar (Almanya) UNESCO İnsan Yerleşimleri Bölümü Eski Başkanı ve şu andaki UIA Uluslararası Yarışmalar Komisyonu Direktörü

ULUSLARARASI FİKİR BULUŞMASI YAŞASIN KENTLER [Celebration of Cities] YARIŞMASINA ÇAĞRI

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) tarafından mimarlar ve mimarlık öğrencileri arasında olmak üzere, iki kategoride bir mimari fikir projesi yarışması düzenlenmiştir. Yarışmanın tema'sı "Yaşasın Kentler" (Celebration of Cities) olarak belirlenmiştir.

Yarışma, her mimarın ve her mimarlık öğrencisinin yaşadığı kente dair "keşke yapılsa", "keşke gerçekleşse" dediği ve yaşadığı kentin çevresel niteliğini, kentsel mekanı, kentlilerin gündelik hayatını zenginleştirecek, toplumsal yaşama katkıda bulunacak, kenti daha yaşanılır kılacak "mimarca" bir hayali, bir düşü, bir fikri olduğu inancına dayanmaktadır.

Yarışma, mimarların ve mimarlık öğrencilerinin bu hayallerini sergilemelerini, tanıtmalarını, fikirlerini olabilir kılacakları ortamları yaratmayı hedeflemekte, mimarlığı toplumla buluşturmayı ve halkın kente karşı duyarlılığını kıskırtmayı amaçlamaktadır.

Yaşasın Kentler Uluslararası Fikir Buluşması

uia
ULUSLARARASI MİMARLAR BİRLİĞİ
INTERNATIONAL UNION OF ARCHITECTS

ONSEKİZ YIL SÜREN ÖYKÜ: T.C. İSLAMABAD BÜYÜKELÇİLİĞİ

Hasan Özbay

1985 yılının sonbaharında İslamabad Büyükelçiliği Mimari Proje Yarışması'nı kazandığımız haberi bize ulaştığında, bu yapı ile olan ilgimizin 2003 yılının sonlarına kadar süreceğini asla bilemezdik. İlk bakışta konu bizim için, yurt dışında yapılacak önemli bir yapıyı gerçekleştirme heyecanı ve deneyimi idi; ancak konuyla ilgimiz yoğunlaştıkça, bu tasarım öyküsünün bizimle başlamadığını öğrendik.

1970'li yıllarda T.C. İslamabad Büyükelçiliği'nin mimari projelerini elde etmek amacı ile proje yarışması açılmış ve 1. ödülü, (bizim kazandığımız yarışmada 2. ödülü kazanan) Affan Kırımlı-Turgut Övünç ekibi kazanmıştı. Bu proje uygulama aşamasına geçememiş, daha sonra da değişen program şartları ve gözden düşen mimari dili nedeniyle uygulanmasından tümüyle vazgeçilmişti. 80'li yıllarda konu yeniden gündeme gelince önce ihale yöntemi ile projelerin elde edilmesi yoluna gidilmiş; Yüksel Erdemir ve Zafer Aldemir'e yapılan iki ihaleden de beklenen sonuç alınamaması nedeniyle ihale yönteminden vazgeçilmiş; sonuçta 1985 yılında (bizim kazandığımız) yarışma yolu yeniden seçilmişti.

Tasarımımız “yurt dışında Türkiye'yi temsil edecek bir yapının mimari ifadesi ve kimliği nasıl olmalıdır?” sorusu etrafında gelişti. Genel kabul gören bir yöntem olan kiremit çatılı, saçaklı, kemeri “Türk Mimarisi” taklitleri bizce doğru değildi. (Hala da değil.) Yapı 20. yüzyıldaki modern Cumhuriyeti temsil etmeli, ancak kaynaklandığı kültür ile bağlarını da koparmamalıydı.

Programın ana bölümleri olan "büyükelçi evi" (rezidans) ile "bürolar"ı (kaçılırlara) tek bir form altında birleştirecek "**duvar**" tasarımımızın ana kurgusunu oluşturdu. Tüm ıslak hacimler, çekirdekler ve servis mekanları "duvar" içine yerleştirildi; programın diğer bölümleri de bu "duvar"a eklemlendi. "U" formundaki "duvar" dışı karşı yalın ve kapalı olmasına karşın, bahçe tarafındaki yapı yüzeyleri, parçalı ve dinamik bir etkiye tasarlandı. Giriş mekanlarını tanımlayan iki adet "tonoz" duvarı deldi ve iç mekana doğru uzanarak giriş mekanlarının ifadesini artırdı.

Uygulama projelerine başlarken Dışişleri Bakanlığı Tamer ile beni İslamabad'a gönderdi. Biz geziyi biraz uzatarak Lahor ve Karaçi'yi de gezdik. Bu gezide ülkeyi, kenti, iklimi ve yörenin mimari atmosferini tanıma fırsatı edindik. Malzeme seçimlerimizde bu seyahatin önemli etkisi oldu. Özellikle tuğla, çok iyi bir şekilde uygulanıyordu ve biz de tuğlayı "duvar" için

cephe malzemesi olarak seçtik. (İnşaat esnasında hangi tuğla kullanılacak sorusunu "gidin Lahor'a, Alhamra Sanat Merkezi'ndeki tuğlayı öğrenin ve aynısını kullanın" diye yanıtladık. Öyle de yaptılar.)

İnşaatın başlaması 2000 yılını buldu. Bunda Bütçe'de ödenek bulunamaması, bulunduğu zaman da SSCB'nin dağılması sonucunda önceliğin Türki Cumhuriyetler'deki Büyükelçilik yatırımlarına kayması, ekonomik krizler... başrol oynadı.

2000 yılında Pakistan Devleti'nin arsası geri alma ihtimali ortaya çıkınca, yapı öncelik kazandı ve ödenek temin edilerek sonunda inşaat "anahtar teslimi" yöntemiyle ihale edildi. İnşaat ihalesini STFA aldı. Bu bizim ve yapı için bir şans oldu. STFA bizim Türkiye'de şahit olmadığımız bir iş oganizasyonu becerisi ve ciddiyetiyle inşaatı yürüttü. İnşaat süresince ayda 1 kez giderek biz de "Mesleki Kontrollük" hizmetini yürüttük. Yerinde denetimi ise Pakistan firması olan Nespac yükledi.

Yapı maliyeti ile ilgili kısa bir bilginin de yararı var: Yaklaşık 4500 m2 kapalı alanı olan kompleks 4.5 milyon ABD dolarına ihale edildi. Çevre düzenlemesi gibi maliyetleri göz ardı edersek, kaba bir hesaplama, m2 maliyeti 1000 ABD dolarına mal oldu. Bu standartta bir yapı için bu maliyet normal bir değerdir. Ancak bizim için önemli olan konu, Büyükelçilik yapıları için, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın yaklaşık yapı maliyetini 400 ABD doları olarak kabul etmesidir. Bu da mimarların daha projeye başlamadan nasıl "kazık yediklerinin" göstergesidir.

Yapım sürecinde kaba inşaatla ait tüm malzemeler yerinden sağlandı. Bu imalatlara ait işçilikler Pakistan'lı işçilerce yürütüldü. Cephe tuğlası, mermer ve cephe seramiği de Pakistan'dan temin edilen ince yapı malzemeleri oldu. Vitrifiye elemanları, iç seramikler, bakır kaplamalar, elektrik armatürleri Türkiye'den sağlandı. Ahşap ve soğutma sistemi ise ABD ve Japonya'dan getirildi.

İnşaatın yerel taşaronlarla yapılması, bu taşaronların Pakistanlı işçi kullanması, işçilerin alıştıkları şekilde çalışmaları... şantiyede ilginç tezatların yaşanmasına neden oldu. Bir yandan nivo ile kot alınıp, beton santralında kaliteli bir beton elde edilirken, öbür yandan betonun eşeklerle sepetler içinde taşınması bu tezatlardan biriydi. Pakistanlı işçilerin ücretleri çok

düşük. Ülkedeki kişi başına gelir 450 ABD doları civarında. Ancak işçiliklerdeki yüksek kalite etkileyici; özellikle sıva, dökme mozaik, mermer kaplama gibi geleneksel imalatlardaki özen şaşırtıcıydı.

Sorunlar elbette vardı. Özellikle idari değişikliklerin yapıya (ve bize) etkileri yıpratıcı oldu. Bir yönetici, önceki yöneticinin isteklerini yanlış buldu, arada bizim mimari yeterliliğimiz tartışılır oldu (!)

Bir mimarın tasarladığının %60'ı gerçekleşirse, bence, o yapı başarılıdır. (Tabii tasarım da iyi i s e .) B e n b u r a d a tasarladığımızın %90 oranında gerçekleştiğini düşünüyorum. Bunda tüm ekibin olağanüsü çabasının etkili olduğuna inanıyorum.

Kendi adıma 18 yıla yayılan, bazen yıpratıcı, bu süreci yaratıcı ve kendimi geliştirici olağanüstü bir deneyim olarak görüyorum. Önümüzdeki ay içinde yapının kabulü yapılacak. Tamer'le birlikte 25 defadan fazla gittiğimiz İslamabad'ı ve "Yapı'yı" özleyeceğim.

TÜRK BAKÜ BÜYÜKELÇİLİĞİ BİNASI'NIN YARIŞMA SONRASININ ÖYKÜSÜ

Nesrin Yatman

Bakü Türk Büyükelçilik Binası projelerini elde etmek için, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü sürenin kısıtlı olması ve yeterli etüd proje ödeneğinin olmamasını neden göstererek 'Fikir projesi teklifi alma' yöntemi ve 'Sınırlı Proje Yarışmaları Yönetmeliği' esaslarını uygulayarak 01.12.2000 gün ve 3014 sayılı Bakanlık makamı oluru ile 15 bürodan fikir projesi teklifi istemiştir.

Yine bu makam olurunda, mesleklerindeki bilgi ve deneyimlerine güvenilerek seçilen büroların herbirine, fikir projesi ve maket bedeli olarak 2 milyar TL.'sının net olarak ödenmesi de uygun görülmüştür.

Bayındırlık Bakanlığı'nın uygulamanın yarışma usul ve isteklerine uygun olacağını taahhüt etmesi nedeni ile TSMD de katkı koymayı kabul etmiştir.

16.03.2001 tarihinde değerlendirme komisyonu yarışmaya katılan 11 büro arasından Nesrin ve Affan Yatman'a ait projenin bütün yönleriyle tatbik edilebilir olduğuna karar vermiş ve 1. proje olarak belirlemiştir.

Değerlendirme sonuçları, Dışişleri Bakanlığı'nın yetkililerinin de katılımıyla Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşarı tarafından yapılan basın açıklaması ile duyurulmuş ve projeler Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'ne ait internet sitesinde sergilenmiştir.

Sonuçların belli olmasından sonra proje teklifi veren mimarlık bürolarına ödenmesi gereken 2 milyar TL. ödenmemiştir.

16.03.2001 tarihinde sonuçlanan yarışma sonrası, 1. seçilen proje müellifine, uygulama projeleri için herhangi bir davet gelmemiştir. Bu bekleme sürecinde, Dışişleri Bakanlığı tarafından Bayındırlık ve İskan Bakanlığına gönderilen yazı metninden aktarmalar yapmak istiyorum.

04.01.2002 tarih 236.00/2002 İMAD/4304 sayılı yazı metninden:

'.....fikir projesi 2001 yılında yarışma yoluyla elde edilmiş olan Bakü Büyükelçiliği Binası'na ait diğer proje aşamalarının ivedilikle başlatılması ilgi (a) yazımızda istenmiş, ancak bugüne değin bir gelişme sağlanamamıştır. Bakü Büyükelçiliği'nden bu konuda

intikal eden yazıda, iki ülke arasındaki ilişkiler çerçevesinde, 2002 yılının en temel önceliğinin Büyükelçilik binası inşaatının başlatılması olduğu, bu konunun Azerbaycan tarafından çeşitli düzeylerde sık sık dile getirildiği, arazinin boş olarak durmasının ve henüz temel dahi atılmamış olmasının belli çevrelerin kaçınılmaz olarak dikkatini çektiği belirtilerek tapusu alınan bir arazi üzerinde inşaat faaliyetine bir yıl içinde başlanmadığı taktirde, tapu geçerliliğini yitirdiği için arsaya el koyulacağı bu itibarla Bakanlıklarınca gerekli çalışmaların en kısa sürede tamamlanarak fikir projesi mevcut olan Bakü Büyükelçiliği Binasına ait uygulama projesi ihalesinin acilen yapılmasını müsadelerine saygılarımla arz ederim.'

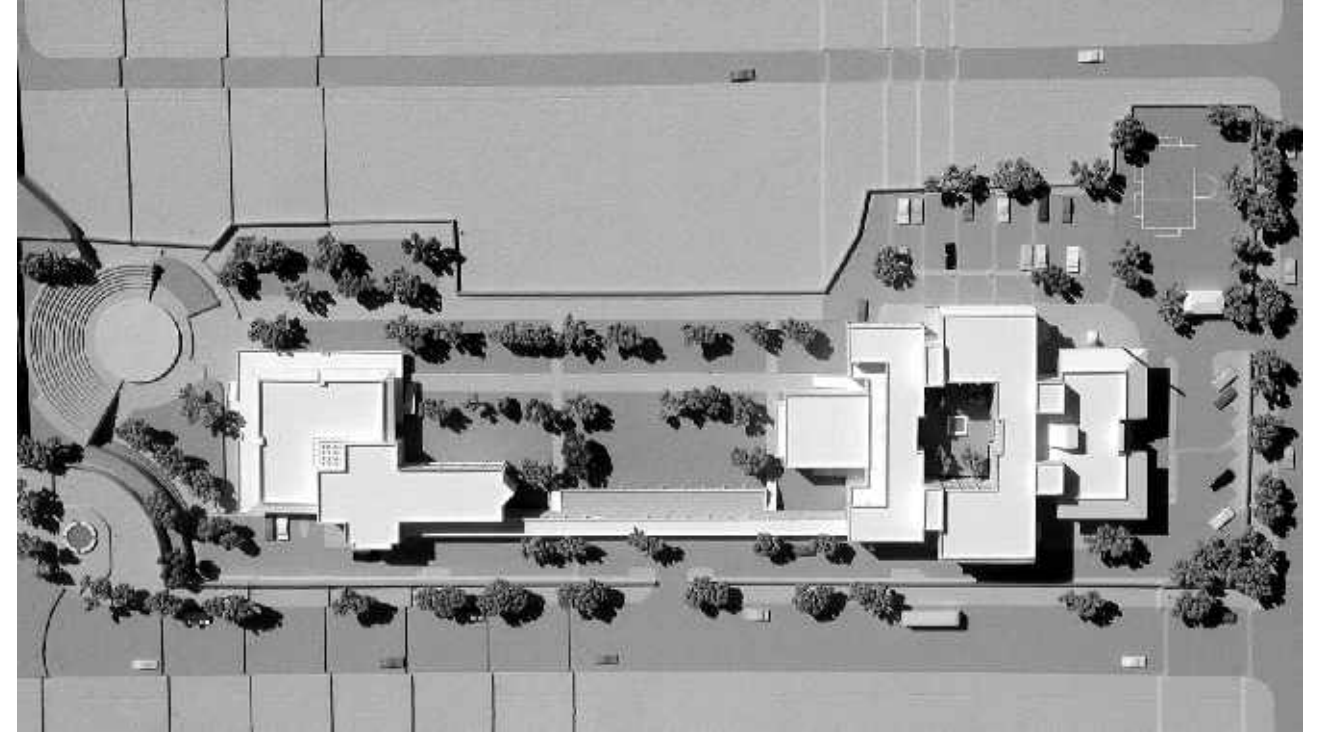
Bu yazı üzerine Bayındırlık ve İskan Bakanlığı çalışmalarını hızlandırmış olacak ki, uygulanacak projenin seçimi yapılmış olmasına rağmen, uygulamada Maliye Bakanlığı'nın izin vermediği gerekçesiyle (04.04.2002 tarih - B.090.Y/GO.11.00.08/19 sayı) geçen süreci ve yapılan çalışmaları yok saymış Türk devletinin prestij kaybını gözardı ederek, Bakü Büyükelçiliği Binası proje işini 2886 sayılı kanun hükümlerine göre sözlü teklif almak sureti ile pazarlıkla ihaleye çıkarmıştır.

16.02.2002 tarihinde yarışmaya katılan 11 büroya ilaveten 8 adet büro daha eklenerek 19 büronun çağrıldığı bu ihaleye büromuz da davet edilmiştir. Bu ihalenin iptali için tarafımızdan hukuki yollara başvurulmuştur. Çağrılı diğer büroların katılmamaları nedeniyle ihale iptal edilmiştir.

Bundan sonraki bekleme sürecinde, Dışişleri Bakanlığı ile yapılan sözlü görüşmelerde, zamanın Dışişleri Bakan'ndan, uygulama projesi ihalesinin, yarışma şartnamesine uygun olarak Bakü'de yapılması konusunda onay alındığı sevinilerek öğrenilmiştir.

Seçilmiş fikir projesi sahibi olarak uygulama projelerinin ihalesi için Bakü'ye davet beklerken, 16.11.2002 tarihinde Bakü Türk Büyükelçiliği'nden gelen yazının yeni bir ihale çağrısı olduğu görülmüştür.

İşin gerçekleşmesi için acele eden, bu konuda Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nı uyaran yazılara karşılık, gönderilen bu ihale davetine şaşkırmamak imkansızdı.

Bizimle birlikte çağrılı bürolardan istenen, proje, maket ve fiyat teklifinin teslim tarihi 30.01.2003 olarak belirtilmiş idi.

Yine ihaleye davetli ve fikir projesi müellifi olarak ihalenin iptali için hukuki yollara başvurularak proje teklifi gönderilmemiştir.

Çağrılı bürolardan sadece birinin katılımı ile yapılan değerlendirmede, fiyat teklifinin yüksek bulunması nedeniyle bu ihale de iptal edilmiştir.

Yarışma sonrası 16.03.2001 tarihinden 30.01.2003 tarihine kadar geçen iki senede yaşanan olayların nedenlerini, niçinlerini bilmek ve çözmek mümkün değilken, bundan sonraki gelişmeleri anlayabilmek de zordur.

Ancak bütün bunların sonunda,sanki bir sihirli değnek dokunmuşcasına, yarışma sonrası yapılması gereken yapıldı, seçilen proje müellifi olarak acilen Bakü'ye davet edildik ve uygulama projelerinin ihalesi bizimle yapıldı. Nitelikli ve sağlıklı proje elde etmenin bir sisteme oturtulmadığı, zaman kaybı ve maliyet artışı için endişe duyulmadığı, proje ve proje müellifi gibi kavramların arkasında durulmadığı ve indirimlerin teşvik edildiği yöntemlerden vazgeçilmediği sürece, herbirimizin bitmeyecek nice öyküleri olacaktır.

KAZANMAK YETMEZ Kuşadası Ticaret ve Sosyal Tesisleri

Gülnur Güvenç

1989'da sonuçlanan yarışma sonrasında Kuşadası Belediyesi ile hiç iletişim kurulmadan geçen yıllardan sonra 1991'de sözleşme yapmak üzere Kuşadası'na çağırıldığımızda dünyalar bizim olmuştı. Hepimiz meslek hayatının başında, iyimser, idealist ve parasız mimarlardık. Sözleşme yapabilmek için yarışma grubunda çalışan 5 arkadaş (Kenan Güvenç, Gülgün Selamoğlu, Bülent Bardak, Ayfer Uğur ve ben) ortak bir şirket kurduk, borç harç bir büro tuttuk, teminat mektubu alabilmek için tanıdığımız herkesten yardım istedik, sözleşmenin noter masrafları için takılarımızı sattık.

Sözleşmeyi, Kuşadalı mimarların yapması gereken meslek hizmet katsayısı olan 0.5'i kabul ederek, yani yüzde elli indirimle yapmaya razı olduk. 1/200 projelerin teslimi ile hemen inşaat ihalesi yapıldı ve temel atıldı. Aylarca 5 kişinin gece gündüz çalışarak hazırladığı 1/50 projeler ise hiç bir zaman onaylanmadı. Projeyle hiç ilgisi olmayan bir imar kanunu maddesi gerekçe gösterilerek sözleşme feshedildi, hiç para ödenmedi ve teminata el koyuldu.

Belediyede onay için uğraşırken müdürün masasındaki bizim paftaların üzerinde belediye başkanının müdüre yazdığı "mimarları devreden çıkaralım" notunu gözlerimizle görüp bizi neden istemediklerini anlayamamıştık. Sözleşme fesh edildiğinde işin ciddiyetini anladık, sonra projenin aldığı şekil ve yapım tekniği hiç tereddüte yer bırakmadı.

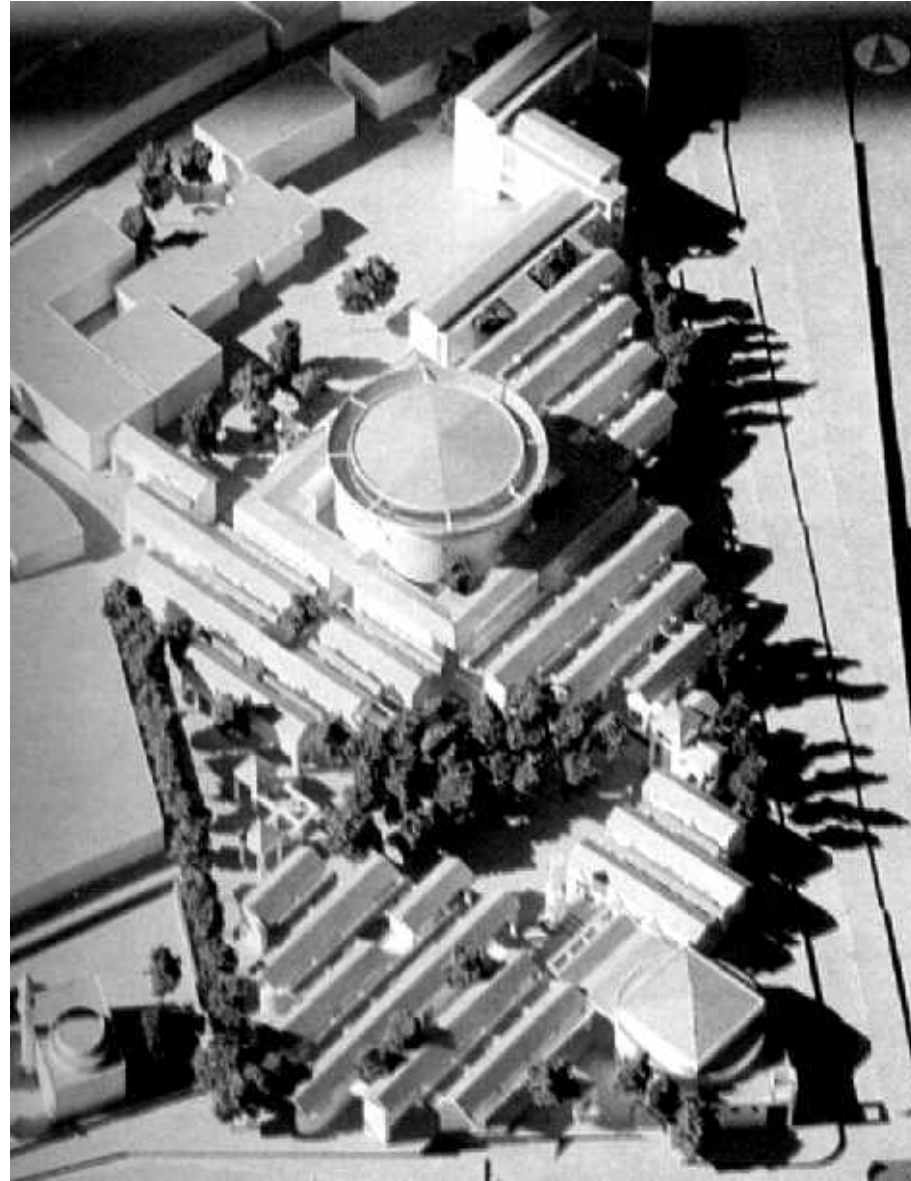
5 yıl süren mahkeme boyunca gerekçe gösterilen maddenin bizim projemizle ilgisi olmadığını anlatmak için çabaladık, durduk. Sonunda bilirkişi lehimize karar verdi fakat danıştay kararı bozdu ve biz davayı yüzde yüz haklı olduğumuza eminken neden olduğunu anlayamadan kaybettik.

İnşaat bitmeden, bizi saf dışı bırakma kararını veren ve uygulayan Belediye Başkanı Lütfü Suyolcu (meydana

getirdiği "eser"in sonuçlarını göremeden), öldürüldü, katil bulunamadı. Yerine seçilen yeni başkan, bizim para istememizi hayretle karşılayıp sefelinin izinden yürüdü.

Bu esnada Kuşadası mimarlık bürolarından birinde uygulama projeleri, bizim tasarımıımızın sadece vaziyet planı izdüşümü kullanılarak çizildi, hemen onaylandı ve mahkemenin ilk yıllarında prefabrik teknikle yapılan inşaat çoktan bitmişti. Sonuçta tasarımın fikri, karşılığı da ödenmeden elimizden alınıp, en ufak bir malzeme, detay mevhumu olmadan, mekan ve mimarlık bilgisi kullanmaksızın inşa edilmiş oldu. Şu anda, yarışmada 4 etap olarak planlanan ve şartname gereği, o bölgenin imar planı olarak kabul edilen projemizin 1. etabı, Kuşadası'nın karmaşık ve kötü yapılaşmasına bir katkı olarak varlığını sürdürüyor. Diğer etapların akibeti belirsiz.

Yarışmaların belki de başka hiç bir yöntemin sağlayamayacağı faydası, genç mimarlarla idareleri aynı masada buluşturması gibi görünse de, o masada müelliflerin meşruiyetini sağlamaya yetmeyen bir fayda bu.

ANKARA KONGRE VE KÜLTÜR MERKEZİ MİMARİ PROJE YARIŞMASI VE GELİŞİMİ

Özgür Ecevit

Konu yarışma projemiz 1995 Temmuz ayında birinci ödüle layık görüldü. Ancak uygulama projelerinin hazırlanması için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile sözleşme imzalamamız ancak 30 Aralık 1998 tarihinde gerçekleşebildi. Ödenek sorunu olmamasına rağmen niçin sözleşme 3,5 yıl sonra yapıldı? Bu gecikmenin ana nedeni Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın proje müşavirlik ekibini saptamak için iki ihale yapması ve birinci ihalenin iptali, ikinci ihalede ise istenilen belgeleri hiçbir katılımcının tam olarak verememesi. Bu arada üç yıl boyunca Kültür Bakanlığı'nın konu proje için ayırdığı ödeneklerin de yandığını belirtmek gerek. Nihayet 1998 yılı başında Kültür Bakanlığı'nın zorlaması sonucu, müşavirlik hizmetlerinin bir üniversiteye yaptırılmasına karar verildi ve 98 sonunda önce O.D.T.Ü. ile sonra bizimle sözleşme yapıldı. Ancak ödenek eksikliğinden ötürü yalnız Opera-Bale bölümü için sözleşme imzalandı ve diğer iki bölümün sözleşmelerinin bilahare imzalanacağı belirtildi.

Ödenek sorunlarından ötürü süre uzatımı verilmesi nedeni ile projelendirme süresi biraz uzadı ise de, uluslararası bir ekiple Opera-Bale bölümü projelerini Haziran 2001'de tamamladık ve yapım ihalesine hazır hale getirdik. Maalesef yapım ihalesi ödenek yokluğu nedeni ile bugüne kadar yapılamadığı gibi, projenin geriye kalan tiyatro ve kongre merkezi bölümlerinin uygulama projeleri de tarafımıza yaptırılmadı. Gerekçe olarak da "opera uygulanamadı, uygulanmaz da, biz proje koleksiyonu mu yapacağız" tezi öne sürülmekte.

Ankara için çok büyük önemi olan, Ankara'nın "KÜLTÜR BAŞKENTİ" olabilmesine büyük katkısı olacak olan böyle bir kompleksin hükümetlerce önemsenmemesi çok acıdır. 1980'de çıkarılan "ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KURULMASI HAKKINDAKİ KANUN" da finansman sorununun çözülmemiş olması, bu alanda 23 senedir hiçbir şey yapılamamasına neden olmuştur. Hükümetlerin bu nemli projeyi benimsememelerine karşın Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Hipodrom alanı ile yakından ilgilenmekte, alanın kendilerine tahsis edilmesi, tören pisti'nin kaldırılması ve Atatürk Kültür Merkezi projesinin uygulanmaması için büyük gayret sarf etmektedir. Amaç bu alanda belediyeye ait spor alanları ve rant tesislerinin yaptırılmasıdır. Cumhurbaşkanımızın başkanlık teklif ettiği ve Atatürk Kültür Alanı'ndan sorumlu Milli Komite'nin Temmuz ayındaki son toplantısında bu durum açıkça ortaya konmuştur. Kültür Bakanlığı projeyi gerçekleştiremeyeceğini açıkça belirtmektedir. Yalnız sayın Cumhurbaşkanı projenin iptaline karşı çıkmaktadır.

Bu önemli projenin iptaline ve Ankara'nın taşarlaşmasına karşı çıkan hiçbir kuruluşun olmaması, kamu oyunun da bu konuda duyarsız olması son derece düşündürücüdür. Kanımızca bu konuda başkentli aydınlara ve Mimarlar Odası'na önemli görevler düşmektedir.

BİR KÜLTÜR YAPISININ ÖYKÜSÜ

Semra Uygur

Özcan Uygur

Ülkemizde Mimari Proje Yarışmaları, genellikle kamu ile ilgili olarak gündeme geldiğinden, siyasi iradenin yönlendirdiği veya ilgi duyduğu oranda hayata geçirilebiliyor. Yönetime hakim irade sıkça değişikliğe uğradığından, siyasi tercihler de bu olguya paralel olarak değişiyor.

Yapı elde etme konusunda kurumsallığı oturmamış olan ülkemiz, kuralları da oluşturmadan, siyasi iradenin tercihlerinin sürekli değişimi ile birlikte geriye doğru gidiyor. Hayata geçirilebilme şansı bulamayan mimari proje yarışmaları, değil mimarlık ortamını dönüştürme, geliştirme gücünü oluştursun, kendisi bile salt kağıtlarda kalmaktan öteye gidemiyor. Yarışma anında, projeler, ortamı değiştirme dönüştürme gücene sahipmiş gibi gözükseler dahi, o anı temsil eder sürede gerçekleşme şansı bulamadıklarından yıpranırlar.

Mimarların düşünsel ürünlerinin kağıtlarda kalmadan, zamana tanıklık etmesi, gündemi belirleyebilmesi, ülkemizin mimarlığa verdiği önemle aynı paralellikte kalmaktan öteye gidemiyor. Bir kültür, sanat ve teknoloji ürünü olarak mimarlığa baktığımızda, diğer kültür ve sanat ürünlerine verilen değerden farklı olduğunu da göremiyoruz.

Mimarların yarışmalarda ortaya koydukları düşünsel ürünler, aynı dönemdeki uluslararası düzeyden farklı olmasalar bile, zaman aşımı nedeniyle onları takip eder duruma düşülmesi de ayrı bir sorundur.

A.K.M. C.S.O Konser Salonu ve Koro Çalışma Binaları mimari proje yarışması sonrasındaki hikayesi de aynen böyledir. Yarışmanın sonuçlanmasının üzerinden 11 yıl, sözleşmenin yapılmasından 10 yıl, zamanın Cumhurbaşkanı'nın temel atmasının üstünden ise 6 yıl geçmiş olmasına rağmen hala Başkent'in göbeğinde bir çukurdan öteye geçememiştir. Bu yarışmanın sonuçlanmasından çok sonraları, yurtdışında açılan yarışmaların kullanılır hale geldiklerini görmek, bunun ise hala bir çukur olarak başkent'in göbeğinde duruyor olması ne yazık ki, ülkemizin bu tür yatırımlara nasıl baktığının açık bir ifadesi dir. Bu koşullarda mimari proje yarışmalarının gücü ancak eğer basılı hale getirildi ise kaynak olmaktan öteye geçemiyor.

TESKOMB BİNASI YARIŞMA SONRASI SÜREÇLERİ

Mete Öz

Mehmet Soylu

Çoğu kurumda olduğu gibi TESKOMB'da da (Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Merkez Birliği) yarışma yoluyla proje elde etmenin değerinin anlaşılamadığı düşüncesi tarafımızda oluşmuştur. Çünkü yarışma süreci öncesi ve yarışmaya gösterilen özen ve efor tam anlaşılamamış gibiydi...

Bu projenin yarışma yoluyla elde edilmesinde büyük emeği geçen yönetici, kurumdan ayrılmış ve yeni yönetim kurulu oluşmuştu. Bu aşamada dahi neden yarışma yapıldığı, neden bu kadar para harcandığı, üstelik uygulama projeleri için ilave para ödeneceği tartışmaları devam etmekte idi. Hatta bu binanın projeleri ile birlikte bir müteahhite verilmesi ve işin bitirilmesi kurum için daha ekonomik ve kolaydı.

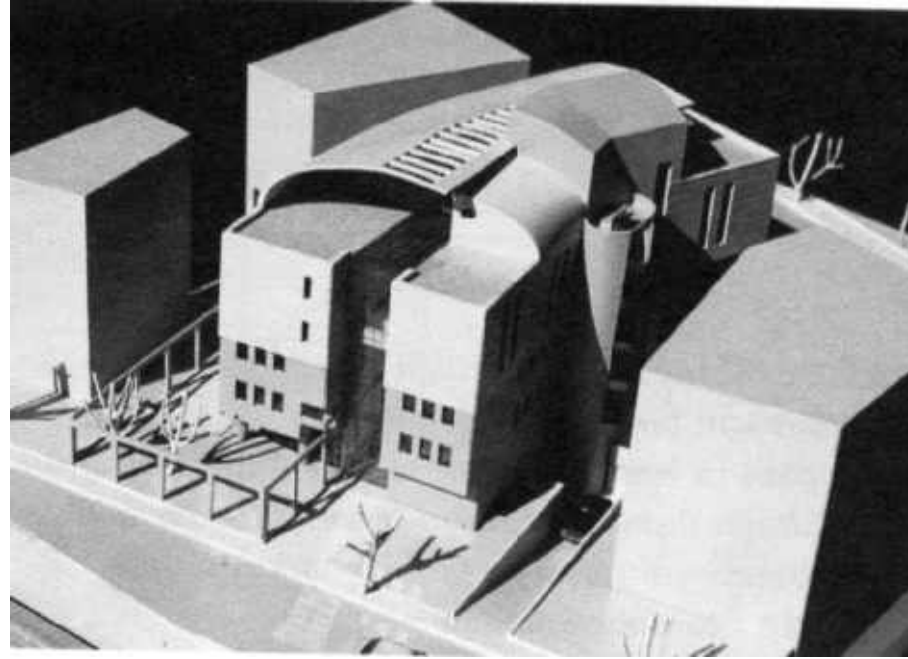
Uzun tartışmalar ve görüşmeler (6 ay süresince) sonunda kurumu yarışmayı kazanan projenin uygulanması için ikna edebildik.

Doğal olarak kurum proje onay ve izin süreçlerini bilmiyordu. Kendilerine hem proje süreçlerini denetleyecek hem de idari konularda danışmanlık yapacak müşavir firma bulmalarını önerdik.

Yarışma sürecinde bina ofis ve misafirhane olmak üzere iki farklı işlevden oluşmaktaydı. Kurum bu binayı sadece ofis binası olarak kullanacağını bize bildirdi. Bu karar mimari ve teknik çalışmalara daha da olumlu etki yaptı. Uygulama projeleri çalışmaları süresince mimari ve teknik düşünce ve kararlara hiçbir müdahale olmadı. Bu tutum bizler için çok şaşırtıcı bir durumdu. Bu tutumun nedeni sanırım kuruma nasıl bir bina yapmak istediğimizi çok iyi anlatmamızdan kaynaklanmaktadır.

Bir de bu işin imar süreçleri vardı. Proje özelliğinden dolayı imar koşullarını zorlamakta idi. İmar müdürlüğünden proje onayını almak tam dört ay sürdü.

Otopark yönetmeliği gereğince kurumun bugünkü otopark gereksiniminin üç katı büyüklükte bir otopark alanı planlamak zorunda kalındı. Sonuçta binanın

zemin üstü inşaat alanı kadar zemin altı inşaat alanı oldu. Sonuçlar gerçekten çok şaşırtıcı ve olumsuzluk içeriyor. Bu durum bize göstermektedir ki bugünkü imar planlamaları ile (parsel boyutunda) tasarım yapmak büyük boyutta çelişkiler yaratmaktadır.

Yapı denetim firması, bu süreçte projeler Belediye'ye verilmeden önce imzası alınan bir firma konumunda kalmıştır. Oysa bina karma inşaat sistemi (betonarme ve çelik) ve teknik olarak üst düzeyde (klima, havalandırma vs.) sayılabilecek özellikler taşımaktaydı. Tasarım sürecine katılamayan, bilgilenmeyen bir disiplinin inşaat sonrası süreçte taşıyacağı sorumluluk tartışma konusudur.

Jürinin oluşturduğu şartname çok olumlu olduğu için proje sözleşmesi aynı zamanda mesleki kontrollük hizmetlerini de kapsamaktadır. Çok az görülen bu düzenleme binanın gerçekleştirme süreci için son derece olumludur.

İnşaat şu anda alt zemin kat seviyesindedir ve devam etmektedir.

MİMARIN MİMARLA YAPTIĞI

Selim Velioğlu

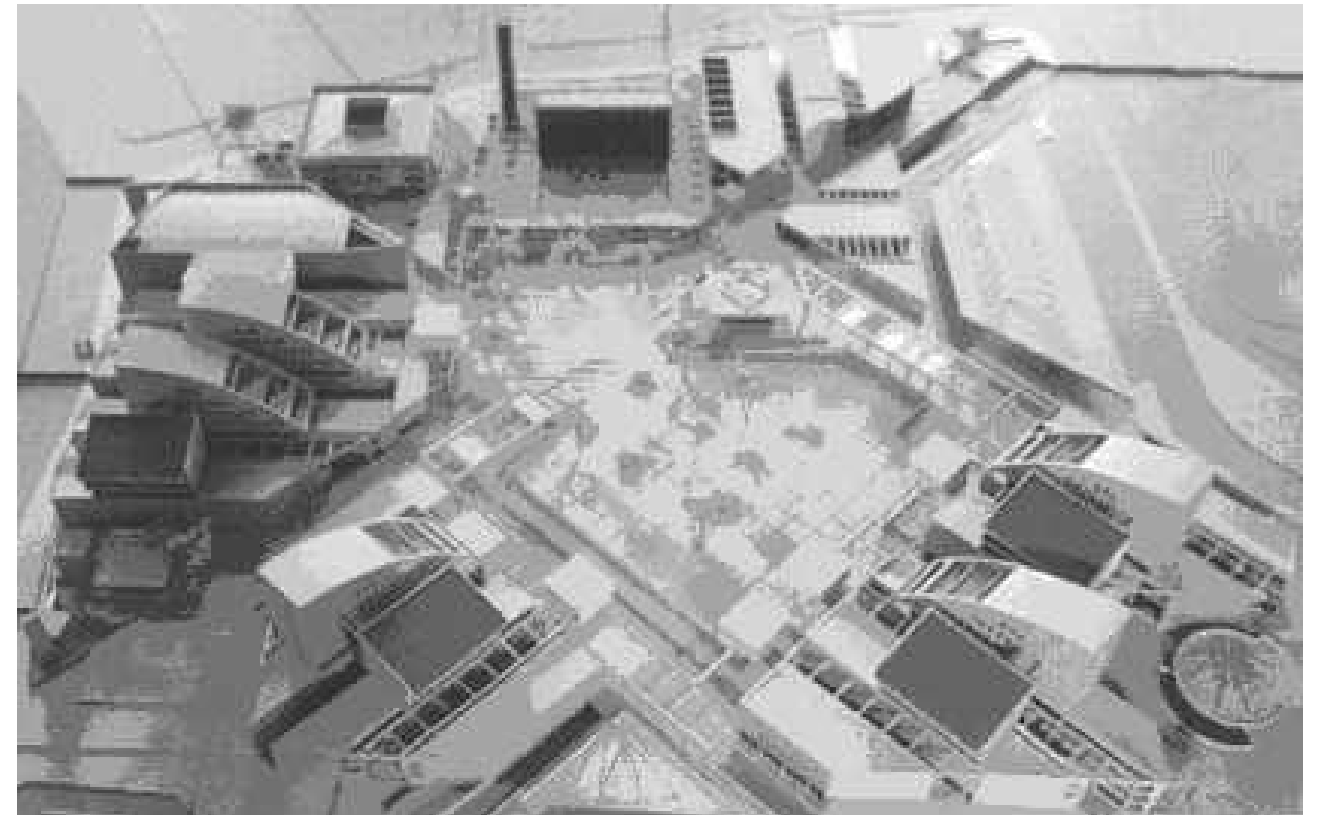
Yarışma Kurumu yeni mezun genç bir mimarı; Devlet'in bakanlıkları,belediyeler,kamusal kurumları ve birçok başka kurum ve işverenle eşit şartlarda masaya oturtması açısından da önemlidir.

Türkiye'deki mimarlık yarışmaları ülkemizdeki birçok başka alandaki yarışmalara nazaran ciddi, tutarlı ve kurumsallaşmış yapısı ile ön plana çıkmaktadır. Yaşanan aksaklıklar daha ziyade yarışma kurumu dışındaki unsurlardan ve özellikle yarışma sonrası süreçte ortaya çıkmaktadır.

1997 yılında kazandığımız Isparta Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması sonrasında, Isparta Belediyesi ile uygulama projesi için sözleşme imzaladık. 1985 yılında kazandığımız Trabzon Sahil Şeridi Kentsel Tasarım yarışmasında bu aşamaya gelememiştik. Bu nedenle bir yarışma projesinin uygulamaya geçiyor olması bizi çok sevindirdi.

Uygulama Projesinin hazırlanması aşamasında, Belediye yetkilileri, jüri, esnaf odaları üyeleri ve yerel kullanıcıların katılımıyla yapılan toplantılar sonucu proje daha da olgunlaştırıldı ve idareye teslim edildi. İhale sonrası inşaat başlamış ve projenin 1.etabının kaba inşaatı bitmiş iken 1998 genel seçimleri sonucunda belediye yönetimi el değiştirdi.

Seçilen yeni Belediye Başkanı, Çarşamba Pazarı yarışmasına iki proje ile katılmış ve projeleri ilk elemelerde elenmiş Isparta'lı bir mimar idi. Bu raslantının projenin sağlıklı olarak tamamlanmasına engel olacağı konusundaki, Isparta mimarlık ortamından yapılan uyarıları önce ciddiye almadık. Bu durumu, aksine projeye katkı sağlayacak anlamlı bir buluşma olarak görüyorduk. Ancak yeni Belediye Başkanı ile yapılan görüşmeler sonucunda anladık ki, o; aklındaki kendi projesini yapmak istiyor ve çeşitli gerekçeler öne sürerek projemizi değiştirmemizi istiyordu. Projeye ilişkin Belediye tarafından hazırlanan değişiklik raporu, Jüri Heyeti, Isparta Mimarlar Odası ve Isparta S.D. Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nden Kent yararına bulunmayarak destek görmedi. Söz konusu kesimler desteklerini proje müelliflerinden yana verdiler ve bize inançlarını dile getirdiler. Bunun üzerine çabaları sonuçsuz kalan Belediye yönetimi, hukuk dışı bir yola başvurarak, kamu yararlarını da hiçe sayarak, projeyi iptal etme kararı aldı ve kaba inşaatı tamamlanmış kısımları yıkma girişiminde bulundu. Biz de bu noktada "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu" uyarınca yargı yoluna başvurduk. Dava boyunca hukuk bilğimiz arttı, yargının ülkemizde bu konudaki eksikliklerine tanık olduk, "cazip tekliflere" ve baskılara muhatap olduk, mimarlara güvenmeyi ve güvenmemeyi öğrendik. "Davamız" sürüyor...

ÖN

0 1 9 0 3

NERİ

YARIŞMANIN YERİNİ NE ALABİLİR, YA DA YARIŞMALAR NASIL DÖNÜŞEBİLİR, DÖNÜŞMELİ MİDİR?

* ÖNERİ	58
Mimar Belirlemede Üçüncü Yöntem: Mülakat	60
Sait Kozacıoğlu	
Workshop`lar Yarışmaların Yerini mi Alacak?	62
Mesut Tanyel	
Yarışma Düzeni Kurumsallaştırılıp Yaygınlaştırılmalıdır	64
Yarışmaların Almanya'daki...	66
Bayar Çimen, Cüneyt Akbulut	
Yarışmalarda Jürinin Önemi	69
Bilal Yakut	

MİMAR BELİRLEMEKTE ÜÇÜNCÜ YÖNTEM: MÜLAKAT

Sait Kozacıoğlu

Yarışma ve ihale gibi bilinen mimar belirleme yöntemlerinin uygun düşmediği durumlarda ve süreçlerde kullanılabilecek üçüncü bir mimar seçme yöntemi de mülakat yöntemi. Mülakat yolu ile işe uygun mimar aramak hizmet bedelini değil, hizmet ehliyetini esas aldığından ihaleden çok yarışma yöntemine yakın bir yöntemdir. Yarışma yönteminden farklı olarak öneri proje hazırlanmasını gerektirmediğinden kısa sürede gerçekleştirilebilir. Daha az zahmetli ve külfetlidir. Mimarlık bilgisinin zımnî niteliğinden dolayı yarışmalarda olduğu gibi bu yöntemde de objektifliğe ancak subjektif tercihlerin örgütlenmesi, kollektifleştirilmesi ve belgelenmesi ile yaklaşılır. Bu yöntem (son otuz yılda) ülkemizde pek uygulanmadığından yerleşmiş ve genel kabul görmüş bir uygulama biçimi söz konusu değil. Mimarlar Odası Ankara Şubesinin güncel bir gereksinimini karşılayabileceği düşünülen bu yöntemin uygulama esaslarının tanımlanmasında yarar var. Aşağıdaki taslak bu çerçevede hazırlanmıştır:

MÜLAKAT YÖNTEMİ UYGULAMA ESASLARI (YÖNERGE)

Amaç

Mülakat yönteminin amacı; tanımlı bir yapı, yapılı çevre ve/veya yaşam çevresinin tasarımı için uygun mimarı seçmektir.

Kapsam

Mülakat yöntemi mimari proje yarışmaları yoluyla mimar belirleme ve proje elde etmenin uygulanamayacağı durumlarda ve süreçlerde kullanılır. Mülakat yöntemine zaman darlığı nedeni ile başvurulabileceği gibi yapılacak işin niteliği (mimardan beklenen işin somut bir tasarımdan çok bir hazırlık, araştırma ve geliştirme veya gözetim işi olması gibi) nedeni ile de tercih edilebilir.

Mülakat yöntemi ile mimar seçme Mimarlar Odası Yarışmalar Komitesinin denetiminde yapılır. Mülakat yönteminin uygunluğuna Mimarlar Odası Yarışmalar Komitesi karar verir.

Başvuru

Mülakat yöntemi ile mimar seçmek isteyen kuruluş Mülakat Heyeti'nin oluşturulması için Mimarlar Odası Yarışmalar Komitesine yazı ile başvurur. Bu yazıda:

- Mimardan beklenen hizmetin tanımı,
- Mülakat Heyeti ile seçim yapma nedenleri,
- Mülakat Heyeti'nin belirleyeceği mimara işin verileceğinin taahhüdü ve yönetmeliğin mimarlık hizmet bedelleri ile ilgili hükümlerinin kabul edildiği yeralır.

Atama

Mülakat Heyeti en az üç kişiden oluşmak üzere

Yarışmalar Komitesi tarafından kurulur. Heyete atanacak mimarlarda jüri üyesi olabile koşulları aranır. Heyet bir defada atanabileceği gibi, önce heyetin bir üyesi belirlenerek başvuru sahibi ile görüşmelerle diğer üyelerin belirlenmesi yoluna gidilebilir. Her halde atama komite tarafından yapılır.

Mülakat Heyeti Çalışma Koşulları

Mülakat Heyeti, işverenin sağlayacağı bir mekanda çalışır. Çalışmaları süresince gerekebilecek ulaşım ve konaklama giderleri işveren tarafından karşılanır.

Mülakat Heyeti üyelerine kural olarak jüri üyelerine ödenen tazminat ödenir. Bu tazminat Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliği veya Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yarışmalar Yönetmeliğine göre hesaplanır. Hangi yönetmeliğin esas alınacağı komite tarafından belirlenir. İşveren heyet üyelerinin tazminatının yarısını heyetin ilk toplantısında, bakiyesini heyetin seçtiği mimarı işverene bildirmesinden sonra öder.

Mimarlar Odasının kamu yararına girişimleri nedeniyle kurulması gereken Mülakat Heyet'leri üyelerine tazminat ödenmeyebilir. Bu durum atama kararında belirtilir.

Mülakat Heyeti Çalışma Esasları

Mülakat Heyeti ilk toplantısında bir başkan seçer. Yazışmalar başkan tarafından yapılır. Toplantı zamanları başkan tarafından saptanır. Mülakat heyeti gerekli gördüğü sayıda mimar ile mülakat yaparak seçimini yapar. Seçilen mimar ile işveren arasında sözleşme imzalanması ile heyetin görevi sona erer. Heyetin çalışmalarının hitamında toplantı tutanakları, kararların ve yazışmaların birer sureti başkan tarafından işverene ve Mimarlar Odası Yarışmalar Komitesi'ne teslim edilir. Hizmet süresince işveren ile mimar arasında çıkabilecek anlaşmazlıklarda hukuk yoluna başvurulmadan önce Mülakat Heyetinin görüşü alınır ve arabuluculuğu istenir. Bu husus yapılan sözleşmede yeralır.

Mülakat Esasları

Mülakat Heyeti'nin çalışmalarında şeffaflık esastır.

Mülakat Heyeti mülakatlara başlamadan önce mülakat yapılacak mimarların listesini yapar. Mülakatlar başladıktan sonra bu listede ekleme veya çıkartma yapılmaz. Mülakat yapılan bütün mimarlara liste bildirilir.

Konunun niteliğine göre mülakatlar duyurulu veya davetli olarak yapılabilir.

Duyurulu mülakatlarda işin konusu, mülakat yapılacak mimarlarda aranacak şartlar ilan edilir. Başvuran mimarlardan aranan şartlara uyanlardan mülakat listesi düzenlenir.

Davetli mülakatlarda Mülakat Heyeti mülakat yapılacak mimarların listesini kendisi hazırlar ve listedeki mimarları mülakata davet eder.

Mülakatlar kural olarak mimarın işyerinde yapılır.

Mülakatlara başlamadan önce standart mülakat değerlendirme formu (ekte) gözden geçirilerek eklemelerle konuya uygun hale getirilir. Mülakatların tamamlanmasından sonra mülakat formlarında verilen puanlar karşılaştırılır. Mimar seçiminin puan durumuna dayalı olarak yapılması zorunludur. Gerektiğinde Heyet ikinci bir tur mülakat yaparak yeniden değerlendirme yapabilir. Mimar seçimi yapıldıktan ve mimar ile işveren arasında sözleşme bağlandıktan sonra her mimara, seçilen mimara ve kendisine ait formun bir kopyası iletilir.

Standart Mülakat Değerlendirme Formu

Mülakat yapılan mimar:	
Mülakat yeri (adres)	
Mülakat günü ve saati (süresi)	
Mülakat Heyeti	

Kriterler	Puan aralığı	Puan
1. a	Konuyla ilgili bilgi birikimi	0 — 10
1. b	Konuyla ilgili bilgilere ulaşma istekliliği	0 — 5
1. c	Konuyla ilgili bilgilere ulaşma olanağı	0 — 5
1. d	Yeni bilgi edinme deneyimi	0 — 5
2. a	Konuya ilişkin deneyim	0 — 5
2. b	Ölçeğe ilişkin deneyim	0 — 5
2. c	Genel deneyim (süre)	0 — 5
2. d	Genel deneyim (ölçek)	0 — 5
2. e	İşveren veya işveren grubuna ilişkin deneyim	0 — 5
2. f	Deneyim spektrumu	0 — 5
2. g	Deneyimlerin yeni işlere aktarılma olanağı	0 — 5
2. h	Deneyimlerin tekrara yol açma olasılığı (eksi puan)	0 — - 10
3. a. 1	(Kapasite) personel	0 — 5
3. a. 2	(Kapasite) donanım	0 — 5
3. a. 3	(Kapasite) kütüphane	0 — 5
3. b	İş yükü (eksi puan)	0 — - 20
4.	Mobilizasyon sürati	0 — 20
5.	Yaklaşım tazeliği	0 — 10
6.	Kullanılan proje standartları	0 — 5
7.	Sunuş teknikleri ve olanakları	0 — 5
8.	Çalışma sistemliliği (proje yönetimi metodolojisi)	0 — 5
9.	Kalite güvencesi sistemi (ISO 9000 vb)	0 — 5
10.	Dokümantasyon sistemi	0 — 5

ALMANYA'DA MİMARİ PROJE YARIŞMALARI YA DA GENEL OLARAK FİKİR ESERLERİNİN ELDE EDİLMESİ ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ VE TÜRKİYE BAĞLANTISI:

Workshop`lar yarışmaların yerini mi alacak ?

Bundan bir süre önce gerek Alman Basınında, gerekse Alman Mimarlar Odası'nın yayın organlarında yer alan Workshop haberlerinin ardından konu nihayet, ciddi düzeyde tartışmaya açıldı daha da önemlisi bir çok mimarlık bürosu, artık Workshop ya da Moderation guruplarına ya da çalışmalarına katılmayacaklarını açıkladılar. Buradaki temel endişe en açık deyiimiyle fikir hırsızlığı olacağı ya da olduğu endişesi.

Bu yöntemi başlatan ve uygulayan kamu kurum ve kuruluşları oldu. Workshop oluşturup bunu basın ve diğer yollarla Mimarlara duyurduktan sonra, bu amaçla bir araya gelen Mimarların o proje veya düşünceye olan yaklaşımları, çözüm önerileri hatta bazı eskizler toplanıp kurum içinde projeye dönüştürülmekte ve bu workshop denen çalışmadan ise mimara sadece bir bardak soğuk su içmek düşmektedir.

Mimarlık uygulamaları konusunda dünyanın sayılı ülkelerinden biri olan Almanya'da böyle bir konunun hem de kamu kurumları tarafından gündeme getirilmesi çok üzücü, çünkü diğer taraftan her geçen gün özel şahıslar ve kuruluşların yarışmalara olan ilgisi artmakta. Özel yapı sahipleri proje hizmetlerini yarışma yoluyla elde etmeyi tercih etmektedirler.

Workshop`lar hiç bir kurala ve yönetmeliğe tabi değiller. Fikir ve Sanat eserleri kanununa aykırılık teşkil etmektedirler ve serbest piyasa ekonomisinin en temel kurallarından biri olan, "Her hizmetin ve malın bir bedeli vardır" ilkesine aykırıdır.

Euro`nun tedavüle çıkmasıyla birlikte başta Almanya ve Hollanda olmak üzere Avrupa'da fiyat artışları % 100 oranında bir düzeye tırmandı. Bu fiyat artışlarından ayrıca Almanya'nın genelde de Avrupa'nın dünya pazarlarındaki payının azalmasıyla beraber kamu gelirleri de önemli ölçüde azaldı. Bugün binlerce firmanın iflasından hatta daha da ileri giderek belediyelerin iflasından söz edilir oldu.

Dolayısıyla ekonomik dengelerin bozulmaya başlamasıyla, hukuki ve etik dengelerin de bozulmaya başlaması son derece kaçınılmaz gibi görünmekle

beraber, yine de buna karşı durup temel bazı değerleri korumak gerekir diye düşünüyorum. Aksi takdirde böyle bir alışkanlık yerleşirse, ekonomi düzelse dahi bu yanlış uygulama devam edebilir.

Benim görüşüme göre yapılacak iki şey var:

- 1- Kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik geniş bir bilgilendirme (Türkiye'de yönetim Adem-i merkeziyetçi bir yapıda olduğuna göre herhalde bu bilgilendirmenin en yukarıdan başlaması gerekir. Almanya'da yerel yönetimler kendi içinde bir özerkliğe sahiptir, orada bu konu yerel yönetimler ve kurumlar düzeyinde ele alınabiliyor.)
- 2- Mimarları bu tip uygulamalara katılmamaya davet etmek. Ancak bu ekonomik koşullarda bu tavsiyenin ne kadar işleyeceği şüpheli. (Serbest Piyasa Ekonomisi içinde üyelerine ekonomik ve cezai yaptırım uygulayabilecek bir Mimarlar Odası zaten düşünülemez, kaldı ki birçok ülkede Mimarlar Odası dahi yok veya Oda olsa dahi herkesin Mimarlık yapabildiği uygulamalar var, mesela Avustralya ve Hollanda da olduğu gibi)

Örnekleri biraz global veriyorum, çünkü Türkiye Mimarlar Odası ACE`de gözlemci statüsünde ve yakında üye olacak. GATS pazarlıklarının yapıldığı bir süreç yaşanıyor, ayrıca AB üyeliği gündemde. O nedenle konuyu sadece ulusal zeminde ele almak yerine, biraz daha geniş yelpazede ele alıp önümüzdeki sürece de bir katkı yapacak şekilde çözümler üretmek faydalı olur diyorum.

Almanya Mimarlar Odası'nın 8 yıldan beri yaptığı bir uygulama var. MİMARLIK GÜN(LERİ)Ü. Bu uygulamayla toplumun dikkati kaliteye yönlendirilmek istenmekte ve bu kalitenin de nasıl oluştuğu birebir olarak izleyiciye sunulmaktadır. Mimarlar, eserleriyle kamuoyu önünde yarışmaktalar ve kendilerine yeni iş alanları yaratmaktalar. Daha önce bu konuyla ilgili olarak İstanbul "Mimarlara Mektup" gurubuna gönderdiğim, uygulamaya yönelik kısa bir bilgiyi aşağıda sunuyorum.

Ancak Mimarlık Günü'nde elitizm yapılmıyor. Türkiye Ulusal Mimarlık Sergisi'nde olduğu gibi sadece çok prestijli mimarlar tarafından yapılan ödüllü yapılar değil de, (ancak bunlardan müracaat varsa bunlar da dışlanmamakta) bildiğimiz sıradan piyasa mimarlarının yaptığı yapılar çoğunlukta oluyor. İşin gerçeğine bakıldığında da, toplam yapı üretiminin nerdeyse % 90`i piyasa mimarları tarafından gerçekleştirilmektedir. Piyasa Mimarlığı deyip geçmeyelim, bayağı güzel yapılar var. Çalışmalar her kategoride olabiliyor. (Yeni yapı, tadilat yapısı, kat

ilavesi, müstemilat ilavesi, yeni bir merdiven ilavesi veya eskinin sökülüp yeninin yapımı, eski bir yapının yeni kullanım ve malzemeyle yeniden ayağa kaldırılması, iç mimari (hastane, çocuk yuvası, kreş, okul), peyzaj , dış mekan düzenleme, şehircilik vs.) Mesela bu yılki Mimarlık Günü'nde bir çatı onarımı benim çok hoşuma gitmişti. Yani Mimarlık adına hersek bu Mimarlık Günü'nde veya günlerinde diyelim, çünkü daima iki gün oluyor, gösterime açılıyor. Katalogdaki bilgiler yine mimarlar tarafından çalışma gurubuna iletiliyor, zaten mimarlar bu iki gün boyunca yapıda bulunuyorlar ve anında bilgilendirme olanağı oluyor.

Bu Mimarlık Günü boyunca Mimarlar Odası'nda da bütün gün boyunca, Oda tarafından toplu bir bilgilendirme yapılıyor. Gerek multimedya gösterisi seklinde gerekse broşür vs. matbu yöntemlerle Oda bu iki gün boyunca açık oluyor. Bunun bir amacı da, bütün binaları tek tek görme şansına sahip olamayanlar veya bunu çok yorucu bulanlar ya da birtakım fiziki engellerden veya yaşlılıktan dolayı yapılara ulaşmaansı olmayanlar da, Oda merkezinde aynı gün tüm yapılanlar hakkında bilgi sahibi olabiliyorlar. Bu arada İnternet`i unutmayalım, bütün bunlar sanal ortamda da meraklılarla buluşuyor.

Ve en önemlisi bu hizmetin BEDAVA OLMADIĞI bilinci pekişiyor. Mimarlık Kavramı ve Mimarlar onore oluyorlar.

Türkiye'de son zamanda mimarlara veya yapı kuruluşlarına proje yaptırılıp, ancak işin kendilerine verilmediği kamu uygulamalarını biliyorum.

Kamu kurumları için belli bir meblağın üzerindeki yapılarda, projenin yarışma yoluyla elde edilmesi bir zorunluluk haline getirilebilir, bunun için de İhale Kanunu'nun buna uygun olması gerekir.

Yarışmalara EVET, ancak hep aynı isimlerin görüldüğü yarışmalara HAYIR.

Hep aynı şahısların önerileri ve projeleri yerine, başka mimarların düşüncelerinin de alınması faydalı olacaktır. (Bazen en önemli düşünce saatlerce gevezelik eden de değil de kenarda sessizce oturan kişidedir.)

Bu sebepten dolayı yarışma yönetmeliğinin değiştirilmesi; katılım çevresini arttırmak amacıyla yarışmalara katılımda sınırlama (hep aynı isimlerin katılımını engelleyici yönde ve diğer mimarlara fırsat verecek şekilde) getirilmesi faydalı olur.

WORKSHOP`LAR YARIŞMALARIN YERİNİ Mİ ALACAK?

Mesut Tanyel

YARIŞMA DÜZENİ

KURUMSALLAŞTIRILIP

YAYGINLAŞTIRILMALIDIR

Bu yazı, 8.08.2000 tarihinde Ankara Şube Yarışmalar ve İhaleler Komisyonu tarafından hazırlanmış rapordan alınmıştır.

Yarışmaların yaygınlaştırılması için Odanın yapması gereken çalışmalar dört ana başlık altında toplanabilir

1. Kamu kuruluşları nezdinde yapılacak çalışmalar,
2. Oda içi çalışmalar,
3. Üniversite ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik çalışmalar,
4. Kamu oyu oluşturma çalışmaları

Şimdilerde bu olumsuz gidişe karşı toplum içinde geçerli olan etki - tepki yasası işlemeye başladı. Bu, yoz lümpen anlayıştakilerle ülkeyi daha iyi yerlere taşımaya çalışanlar arasında bir mücadeleden ibarettir. Bu mücadelede elbette biz mimarların yeri yozlaşmaya karşı durmaktır. Mimarlar topyekun bir mücadele için toplumda benzer düşünceleri taşıyan unsurlarla olan işbirliği olanaklarını sonuna kadar kullanarak toplumsal etkinliklerini artırmalıdır. Bu genel ilkeden hareketle bir anlamda mimarlık ve mimarlık kültürü hakkında toplumdaki yetersiz bilgilenmeye karşılık ciddi bir tanıtım programı uygulanmalıdır. Çok geniş detaylı bir program gerektirecek bu çalışma kapsamında yarışmaların yaygınlaştırılması için :

1. KAMU KURULUŞLARI NEZDİNDE YAPILACAK ÇALIŞMALAR

1.1. Yarışmaların yasal dayanağı olan Devlet İhale Yasası'nda yapılması düşünülen değişikliklerle ilgili olarak Bayındırlık ve İskan ile Maliye Bakanlıklarınca bir yasa taslağı hazırlanmıştır.

Bu tasarıda kamu yatırımlarının ihale edilebilmeleri için:

- * istisnasız ayrıntılı uygulama projelerinin bitirilmiş olmasına,
- * proje hizmetlerinin yarışma yoluyla yaptırılmasına,

- * tip proje uygulamasına son verilmesine amir hükümler konulması yönünde yoğun çaba harcanmalıdır.

Bu taleplerimiz mevcut taslağın en önemli amaçlarından olan, en geniş anlamda rekabetin,nitelikli projenin ve en ekonomik çözümlerin, en sağlıklı olarak yarışma yoluyla sağlandığı ve bu nedenle yarışmada birinciliği kazananla pazarlık yapılmaksızın sözleşme imzalanması tezi savunulmalıdır. Zaten mevcut taslakta yarışmalar ihale usulleri dışındaki işler bölümünde sayılmıştır. Buna karşın bir başka maddesinde alışkanlıktan olsa gerek pazarlıkla ihale edilmesi öngörülmektedir ki bu durum kendi içinde de gelişmektedir.

Öte yandan bu tezin savunulmasında Avrupa Birliği adaylığından yararlanılmalıdır. Birliğin Resmi Gazetesinde 24 Temmuz 1992 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren 92/50 numaralı direktifi olan Avrupa Yarışmalar Yönetmeliğinin 7. Maddesinde öngörüldüğü gibi 200 000 ECU ve daha büyük maliyetli kamu yatırımlarının projeleri için yarışma açılması zorunluluğu dayanak olarak alınmalıdır.

1.2. Yine, Bakanlıkça hazırlanan ve büyük ölçüde Odamızın yönetmeliğine yaklaştırılan Yarışma Yönetmeliği taslağında:

- * Yarışmalara katılmanın ön şartı olarak meslek odalarına üye olma koşulu mutlaka korunmalıdır.
- * jürilerin oluşumunda, 1981 öncesinde olduğu gibi Odanın da rol almasını sağlayacak bir düzenleme yapılması için girişimde bulunulmalıdır.
- Odanın rolü 5 kişilik jürilerde 3, 7 kişilik jürilerde 5 üyelik için yarışmayı açan kuruluşa iki katı aday bildirilmesi ve seçimin bu adaylar arasından yapılması şeklinde olabileceği gibi kuruluşa Oda ortak bir komisyon oluşturarak da jüri listelerini oluşturma şeklinde olabilir. (Bu ikinci seçeneğin daha sağlıklı işleyeceği düşünülmektedir.)
- * Jüri ücretleri ve ödüllerden Oda payı olarak %5 kesinti yapılması ve bu kesintinin yarışmayı çıkaran kuruluş tarafından kaynağında yapılarak Oda'nın hesabına yatırılacağına ilişkin bir madde eklenmesine çalışılmalıdır.

1.3. Kamu yönetiminin karar mekanizmalarında yönetici konumunda veya yönetimleri etkileme konumunda olan kişi ve gruplara yarışmaların yararlarının anlatılması amaçlı özel ziyaretler ve davetler düzenlenmeli. Bu mekanizmalara odamız üyelerinin getirilmeleri yönünde sürekli bir lobi çalışması yapılmalıdır.

1.4. D.P.T. ve Maliye Bakanlığı gibi yatırımların ödenek planlamalarıyla görevli kuruluşlar nezdinde tasarım hizmetlerine daha çok kaynak ayrılması için girişimlerde bulunulmalıdır.

2. ODA İÇİ ÇALIŞMALAR

2.1. Bakanlığın taslağının yukandaki değişikliklerle yürürlüğe sokulmasının sağlanması durumunda Oda, bu yönetmeliği aynen benimseyerek Devlet İhale Yasasına tabi olmayan kuruluşlar ve kişilerin açacakları yarışmalarda geçerli olarak yürürlüğe sokulmasını sağlamalıdır.

2.2. Geçmişte iki defa yapılan jüri anketi yenilenmelidir. Ancak bu defa jüri aday listelerinin oluşturulması ankete katılanların oyu yerine meslekte temayüz etmiş ve geniş kesimlerin güvenine sahip, mimarlık toplumunu iyi tanıyan meslektaşlarımızdan oluşacak bir kurulun değerlendirmesiyle yapılmalıdır. Bu listede yer alacak meslektaşlarımızın sicilleri daha bir özenle tutulmalı ve listede kalabilmelerinin koşulları için özel düzenleme yapılmalıdır. Anket için kişisel isteklilik esas alınmalıdır. Yukarıda değinilen kurul, listelere başvurusu olmasa da geçmişte mimarlık mesleğine, özellikle yarışmalar düzenine katkısı ve inancı gözetilerek temayüz mimarları doğrudan koyabilir.

2.3. Oda paylan (%5) özel bir fonda toplanarak mimarlık ödülleri verilmesi, yarışmalara uygun fiziki mekan temini, yayın ve diğer etkinliklerin finansmanında kullanılmalıdır.

2.3. Tüm bu çalışmalarda yol almamıza yardımcı olacak olan Avrupa Birliği adaylığımızdan yararlanılmalıdır. Bunun için Avrupa Birliğinin Proje hizmetleri ve yarışmalarla ilgili mevzuatı ilgili kurumlarla işbirliği yoluyla ivedilikle Türkçe'ye çevirilmeli ve kendi mevzuatımızda yapılması gereken uyum çalışmalarında öncülük yapılmalıdır.

2.4. Yarışmaların salt bir iş dağıtım aracı gözüyle görülmesi yerine ciddi bir meslek içi eğitim aracı olma özellikleri ön plana çıkarılmalıdır.

2.5. Yarışmaların düzenleyen kuruluşlara olan külfetinin olabildiğince azaltılması için önlemler geliştirilmelidir. Bu amaçla, gerektiğinde Oda, merkez veya şubeleriyle, yarışma açacak kuruluşlar adına tüm organizasyonu üstlenmelidir.

2.6 Yönetmeliğin hatasız uygulanabilmesi ve yarışmaların şaibesiz olarak sonuçlandırılabilmesi için yarışmayı açan kuruluşlara, Oda organlarına, raportörlere, jüri üyelerine ve yarışmacılara hitap edecek bir "Yarışmalar el kitabı" hazırlanmalıdır.

2.7 Yarışmaların gerekliliği için kamuoyu yaratmak üzere çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir.

3. ÜNİVERSİTE VE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

3.1. Kamuoyu yaratmada, yakın meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla etkin bir işbirliği ortamı sağlanmasına öncülük edilmelidir.

3.2. Üniversitelerin kendi yatırımlarının proje hizmetlerini kendi döner sermayeleri aracılığıyla veya son zamanlarda artan bir oranda müteahhitler eliyle olmak üzere ihale yoluyla yaptırmaktadırlar. Üniversitelerin yaptırdıkları ve yaptıkları projelerde izlenen yöntemler sorgulanmalıdır.

Vakıf üniversiteleriyle, sayısı 70'e ulaşan üniversitelerimizin yatırımlarının projelerini yarışma yoluyla elde etmelerine ikna edilmeleri tek başına yılda 5-6 yarışma anlamına gelecektir ki bu bile mimarlık alanında ciddi bir hareketlilik sağlayacaktır. Bu konuda özellikle mimarlık ve mühendislik fakülteleri olan üniversitelerimizle işbirliği olanakları araştırılmalıdır.

4. KAMUOYU OLUŞTURMA ÇALIŞMALARI

4.1. Geçmişte yapılan yarışmalara göre inşa edilmiş ve beğeni toplamış yapıların geniş olarak tanıtımları yapılmalı. Bu konuda yapılacak çalışmalara bu yapıların müelliflerinden film, sergi, afiş, web sitesi tasarımı gibi araçlarla destekleri sağlanmalı veya bu çalışmaları kendileri yapmak isteyenlerle araştırmacılara destek verilmelidir. Aynı şekilde geçmişteki yarışmaların olumsuz yanları da ciddi bir biçimde sorgulanmalıdır.

4.2. Yarışmaların gerekliliği konusunda geniş katımlı sempozyum, panel gibi etkinlikler düzenlenmeli. Mimarlık dergisinde, özel yarışmalar dosyası yayınlanmalıdır. Bununla sınırlı kalmayıp kültür ve sanatla ilgilenen yayın organlarında da benzeri yayınların yer alması için çalışmalar yapılmalıdır.

4.3. Özel sektör kuruluşları ve kamu hizmeti yapan özel statülü kuruluşların da yaptıracakları yapıların projelerini yarışma yoluyla yaptırmaları için girişimlerde bulunulmalıdır. Bunun için öncelikli olarak bu kuruluşların üye oldukları kurumlarla (TOBB. TESK. ATO. Vb) diyalog kurulup, geliştirilmelidir. Bu kuruluşların üyelerini teşvik etmeleri sağlanmalıdır.

Yukarıda ön görülen çalışmalarda kuşkusuz Oda yönetimleri tek başlarına bırakılmamalıdır. Adeta topyekun bir mücadele verilmesi durumunda ancak tatminkar sonuçlar alınabileceği unutulmamalıdır. Her mimar, her yerde, her an mesleğin toplumda saygınlığını artıracak girişimlerden geri durmamalıdır.

YARIŞMALARIN ALMANYA'DAKİ YENİ İHALE SİSTEMİ İÇERİSİNDEKİ YERİ

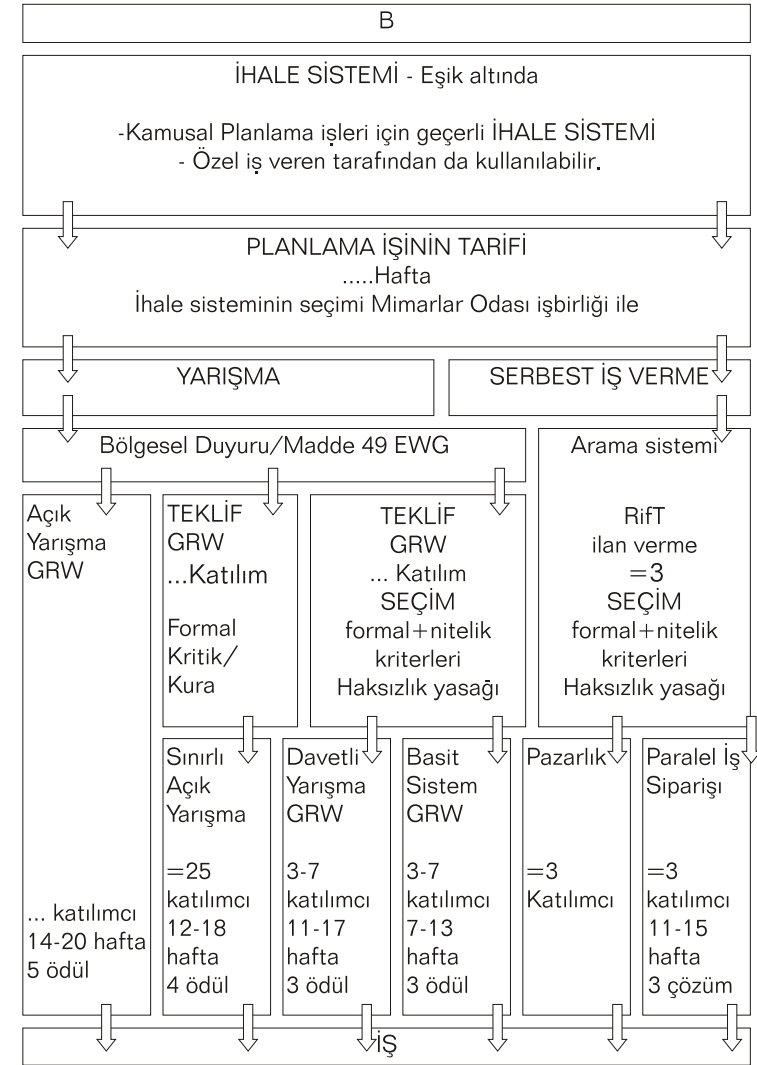
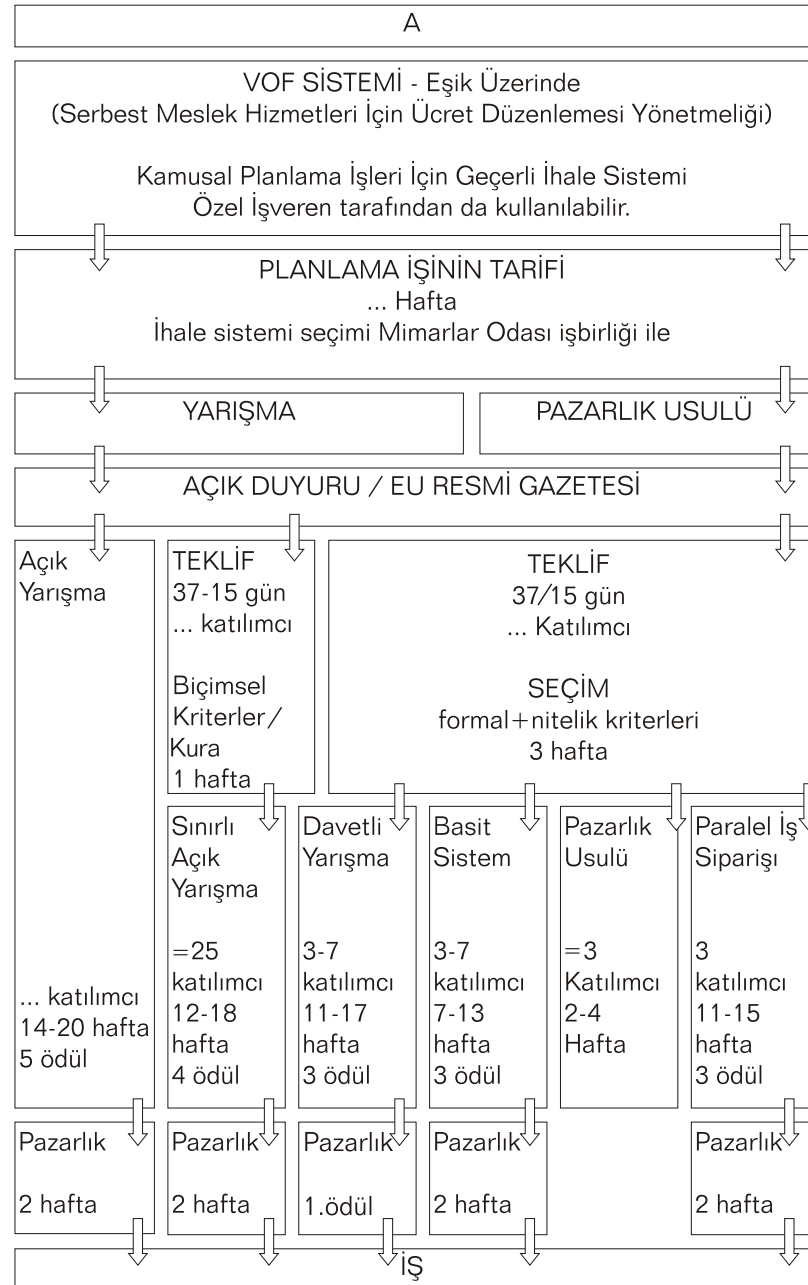
Bayar Çimen

Cüneyt Akbulut

Avrupa Birliği'nin politik önergeleri ve bunlardan geliştirilen Avrupa Yönergeleri Almanya'nın ihale biçimini temelden değiştirmiştir. İş alma ve yarışma yapma şartları da bu yeni ihale yönetmelikleriyle yeniden kurallara bağlanmıştır (Yarışmaların sınırlandırılmalarına karşı yasa (GWB), Serbest meslek hizmetleri için ücret düzenlemesi (VOF) ve İhale Yasası (VgV) vb). Yarışmalar da bu sistem içinde tesis eden, ilişkiler kuran bir faktör olarak yerini almış ve davetli, kura çekimli, sınırlı, tercihli yarışma seçenekleri ihale sistemine entegre edilmiştir.

Kamu ve özel yapı sahipleri tüm Avrupa'da açık ve anonim olarak açılan yarışmalar yerine, bir bakışta herşeyi kontrol edebildikleri "ihale sistemini" tercih etmeye başlamışlardır. Almanya'da geçmişte yılda 500-600 arasında olan yarışma sayısı, 1996 yılından bugüne yılda 300'e gerilemiştir.

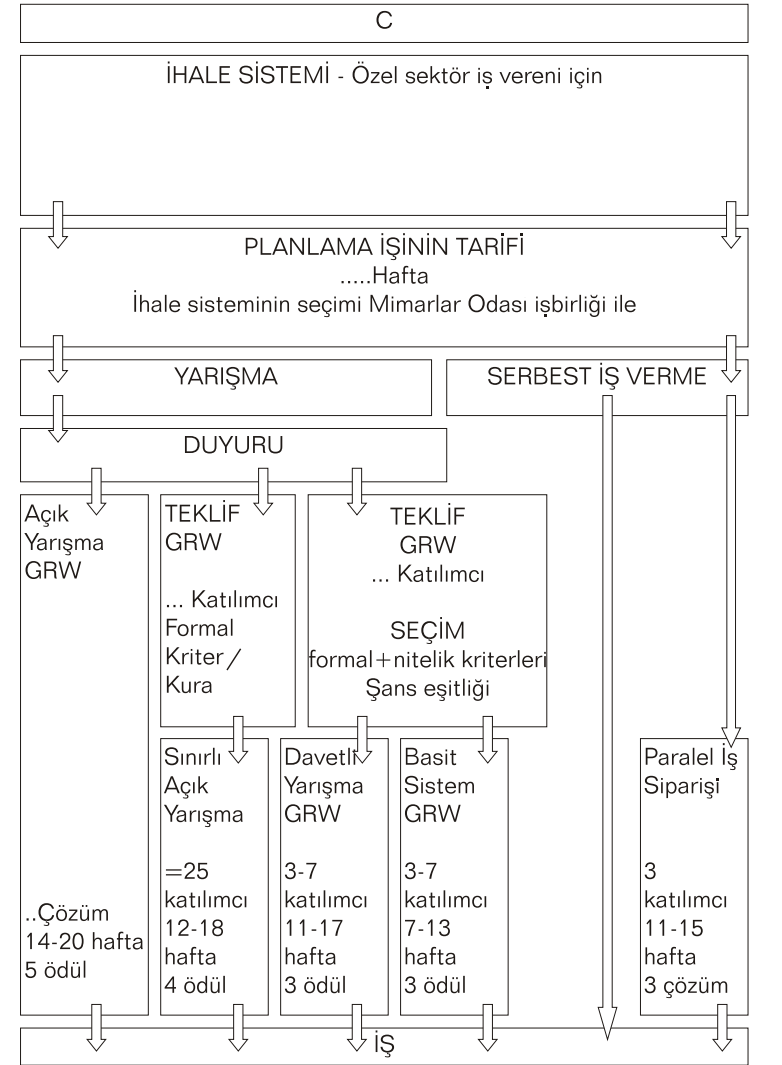
Zaman içinde kamusal işveren, planlama işlerinin %80-90'ını pazarlık usulü ile dolaysız olarak vermeye başlamıştır. Geriye kalan işlerin %10-20'si sınırlı, %1-3 arası ise serbest yarışmalar aracılığıyla verilmektedir. Sonuçta; aşağıdaki şemalardan da okunabileceği gibi ihale sistemine yarışma tercihleri monte edilebilmesine rağmen, "pazarlık sisteminin" riskleri ve yan etkileri belli olmaya başladığı halde, ihale sistemine olan eğilim süreklilik kazanmış durumdadır.

VOF-PAZARLIK SİSTEMİNİN İRDELENMESİ

Serbest meslek hizmetleri için ücret düzenlemesi (VOF) aracılığı ile kamusal işveren Avrupa'da, eşik değeri 200.000 Euro'nun üzerinde olan hizmet işlerinin ihalesini, şans eşitliği ve mümkün olabilecek derecede şeffaflık altında vermeye zorunlu kılınmıştır. Yasalara göre her verilen işte VOF kullanılmak zorundadır. VOF'nin ana hedefi, en iyi iş talibinin bulunması ve "mümkün olduğunca en iyi hizmetin" kendisinden istenmesidir. Aslında bu, yarışma sistemi için de bir gerekçedir. Bu nedenlerden dolayı, hem yarışma hem de pazarlık sisteminin VOF'e entegre edilip, temel kuralları üzerinde düşünülmüş olması mantıklıdır.

VOF'nin büyük destek gören hedeflerine (şans eşitliği, şeffaflık, en iyi çözümü getirene işi verme) rağmen, pek çok meslektaşta hatta işverenlerde pazarlık sisteminin uygulanışından emin olamama durumu vardır. Ağırlıklı olarak "Şans eşitliği ve şeffaflık" hedefine ulaşamamaktadır. İşe talip olanların büyük bir kısmı, alınan ihale kararlarını anlayamamaktadır. Katılımcılar, pek çok durumda işverenlerin VOF-Sistemini şekilsel olarak kullandıklarına ve ihaledeki seçimi daha önce yaptıklarına inanmaktadır. VOF tarafından yapılması telkin edilen; bina büyüklüğü, donanımı, referansların sayısı ve "sert ve objektif

olarak kontrol edilen kriterler" nedeniyle, henüz mesleğin başında olan genç mimarlar iş dağılımında neredeyse tüm şanslarını kaybetmektedirler. Böylece, meslekteki yoğunluk az sayıdaki büyük büroonun elinde kalmaktadır. Müracaat sayısı çok yüksek olduğu için, ihaleyi kazanmak nerdeyse imkansızdır, işe talip olmak karışık ve masraflıdır. Uygulamadaki bu hataların sonucunda, mimarlık kuruluşları pazarlık sistemine (VOF) kırmızı kart gösterir.

Yukarıda sayılan problemlerin yanı sıra çözümün pazarlık sistemini kabul etmemekte yattığı da söylenemez. Pek çok mimarın düşüncesine göre; meslek örgütü Mimarlar Odası, hem meslek çıkarlarını, hem de işverenin çıkarlarını dikkate alan, akıllı, hafif ele alınabilir bir sistem için etkili olmak zorundadır.

Sonuç olarak; pazarlık sistemi ilk bakışta daha ucuz ve daha az zaman alan bir sistem gibi görünmektedir. Ancak zaman ve ücretten kaynaklandığı zannedilen küçük avantajlar, her pahasına satın alınan içeriksel hatalardan doğan zararları ve yasal riskleri karşılamamaktadır. Mimar sadece geçmişteki işlerine dayanılarak seçilmektedir, yapacağı işe dair veri bulunmamaktadır. Katılımcıların objektif kriterlere göre seçimi söz konusu olamamaktadır ve zaman

almaktadır, az şeffafdır ve yasal riskleri beraberinde getirmektedir. En iyi çözüm için alternetifler arasından garantili bir seçme şansı yoktur. Pazarlık usulüyle yapılan planlama, yarışmayla yapılane kıyasla daha fazla zaman almaktadır. Çünkü, en doğru çözümü bulmak için kontrol etmek ve seçmek gerekirken, bu durum yarışma sisteminin içinde sonuçlanmaktadır.

Yarışmalar ise yapı ücretinin %1'i kadar masraflıdır. Yarışmalardaki en doğru çözümün seçimi sayesinde, yapı ücretinde % 4-10 arasında ucuzluğa ulaşılabilir. Bir yarışmadan sonraki planlama, yarışmasız durumdakinden, daha düşük bir ücretle yapılır. Tahmin edilen 20.000.000 Euro'luk bir yapı ücretinde; yarışma aracılığı ile elde edilen kazanç 1.000.000 Euro'dur. Bir yarışmanın zamansal örgütlenmesi, işin büyüklüğüne, zorluğuna, karışıklığına ve sisteme bağlıdır. Sınırlı yarışmalarda ise zaman faktörüne yönetmelikler karar verir. Bu ise sınırlı yarışmaların açık yarışmalardan daha fazla zaman alması demektir.

Bir planlamanın kalitesi sadece işlevsel ve ekonomik yönüyle tanımlanamamaktadır. Oysa yarışmalardaki karşılaştırmalarla tesbit edebilir. Rakipler ne kadar çoksa, sunulan çözüm önerilerinin çeşitliliği de o kadar fazladır. Yarışmaların, pazarlık usulü sisteminde dolaysız olarak verilen işe karşı en belirgin faydası da burada yatmaktadır.

YAPI MALİYETİ / SİSTEM MALİYETİ

Yapı Maliyeti * (Euro)	Yarışma	Pazarlık Sistemi	Pazarlık + 3 Sipariş
3.000.000	70.000 %2,3	1.800 % 0,6	64.000 % 2,1
10.000.000	93.000 %0,9	30.000 % 0,3	174.000 % 1,7
25.000.000	114.000 %0,5	32.000 % 0,1	375.000 % 1,5
50.000.000	121.000 %0,2	34.000 % 0,1	681.000 % 1,4

SİSTEM MALİYETLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Yapı Maliyeti * (Euro)	Açık Yarışma	Sınırlı Açık Yarışma	Davetiyeli Yarışma	Basitleştirilmiş Sistem	Pazarlık	Pazarlık +3 Sipariş
	% 100	% 89	% 81	% 65	% 23	% 81
3.000.000	79.000 E	70.000 E	64.000 E	51.000 E	18.000 E	64.000 E
10.000.000	105.000 E	93.000 E	85.000 E	68.000 E	24.000 E	85.000 E
25.000.000	128.000 E	114.000 E	104.000 E	83.000 E	29.000 E	104.000 E
50.000.000	136.000 E	121.000 E	110.000 E	88.000 E	31.000 E	110.000 E

SİSTEM ZAMANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Açık Yarışma	Sınırlı Açık Yarışma	Davetiyeli Yarışma	Basitleştirilmiş Sistem	Pazarlık	Pazarlık +3 İş Siparişi
% 100	% 126	% 121	% 111	% 63	% 126
19 hafta	24 hafta	23 hafta	21 hafta	12 hafta	24 hafta

*YAPI ÜCRETLERİ

Küçük yapılar (Mimarın ücreti VOF'e göre eşik değerin altında)	Euro 3.000 .000
Orta yapılar (Mimarın ücreti VOF'e göre eşik değerin üzerinde)	Euro 10.000.000
Büyük yapılar (Mimarın ücreti HOAI-Tabela değerleri sınırında)	Euro 25.000.000
Çok büyük yapılar (Mimarın ücreti serbest kararlaştırılır veya genişletilmiş Rift-Tabelasına göre)	Euro 50.000.000

Kaynakça:

DAB (Deutsches Architektenblatt) / 05.2003

Almanya Mimarlar Odası Yayın Organı

- Kristin KERSTIN, Mimar, DAB Yayın Kurulu Başkan Yardımcısı; DAB 05/2003, s.5
- Karsten KÜMMERLE, Dipl.-Ing., Mimar, Baden-Württemberg Mimarlar Odası -Yarışmalar ve İhale Bölümü Başkanı; DAB 05/2003, s. 12-17
- Hartmut RUDİGER, Dipl.-Ing., Braunschweig kentinde serbest Mimar ve Aşağı Saksonya Eyaleti Mimarlar Odası Başkan Yardımcısı; DAB 05/2003, 2.16-17
- Lothar GREULICH, Karsten Kümmerle, Lothar Greulich Hannover kentinde serbest Yazar ve Mimarlık kritikcisi, DAB 05/2003 , s.18-20

Jüri kararları, kesin olmakla beraber kolokyumlarda enine boyuna tartışılabilmektedir. Tartışmalarda ender olarak düzeysiz savlar da öne sürülebilmekte. Bu savların çoğalması, şike kuşkularının ortaya çıkması, yarışmalar düzeninde tamiri güç yaralar açar.

Böyle bir olumsuzluk; ancak, jürilerin kararlarında gerçekçi ve adil olmalarıyla önlenebilir. Bu bakımdan, jürilerin oluşturulması çok büyük önem taşır.

Jüri üyeliklerine yapılacak seçim için gerekli ölçütler Yarışma Yönetmeliğinin 19. maddesinde sıralanmıştır. (*) Bu ölçütler; gerekli olmakla beraber, tek başlarına yeterli değildir. Bu ölçütlere uygun olup da dürüstlük, güvenilirlik ve mesleki yetkinlik bakımından meslek topluluğunca geniş kabul görmeyen kişilerin oluşturdukları jüriler genellikle ihtiyatla karşılanagelmıştır.

Bu bağlamda, jürilerin oluşturulması büyük önem kazanmaktadır.

Yönetmeliğin 18. maddesiyle; 5 kişilik jürilerde en az 1, 7 kişilik jürilerde en az 2 üyenin meslek odaları tarafından atanmasıyla ilgili fırsatın çok iyi değerlendirilmesi gerekir. Bu konuda en çok yarışma düzenlenen mesleğin odası olması bakımından Mimarlar Odası'na 1980 öncesi deneyimleri de dikkate alındığında çok önemli bir görev düşmektedir. Bu fırsat iyi değerlendirildiğinde inanıyorum ki bir çok idare açacakları yarışmaların jürilerinin tamamını Mimarlar Odası'ndan isteyeceklerdir.

Oda'nın görevi idarelerin istedikleri sayıda üye için isim bildirmekle bitmeyecektir kuşkusuz. Gerek kendi bildirdikleri, gerekse idarelerin kendi tayin ettikleri jüri üyeleri ciddi bir şekilde izlemeye alınmalıdırlar. Böylece yarışmalar düzenine katkı sağlayamayanlarla zarar verme riski taşıyanlara daha fazla fırsat verilmemiş olacaktır.

Yarışmalar Komitesinin rolü bu bakımdan çok önem kazanmaktadır.

- Öncelikle Komite, saygınlıkları, dürüstlükleri ve mesleki yetkinlikleri bakımından en küçük zaafı olmayan ve mimarlar topluluğunca tartışmasız kabul görebilecek meslektaşlarımızdan oluşturulmalıdır.
- Komitede görev alacakların yarışmalardan kısıtlı olmaları nedeniyle görevlendirmede gönüllülük aranmalıdır ve sistem yeniden yapılandırılmalıdır.
- Anket, tarama, başvuru alma vb. yöntemlerle bir jüri aday listesi hazırlanmalıdır.
- Görevlendirmeler eşitlik esassına göre değilse de hakkaniyet ölçülerinde bu listeden yapılmalıdır.
- İdarelerle işbirliği içinde, dengeli jüri oluşumları için yoğun çaba harcanmalıdır.

Sonuç olarak, yarışmaların yaygınlaştırılması ve sağlıklı bir yarışmalar düzeni oluşturulmasında Oda örgütlülüğü içinde tüm meslektaşlara ciddi görevler düşmektedir.

Bilal Yakut

YARIŞMALARDA JÜRİNİN ÖNEMİ

Yarışmalar, mimarlık mesleğinin gelişiminde, sağladıkları verimli ortam ile çok önemli bir yer tutarlar. Bu görüşe bazı meslektaşlarımız hiç katılmasalar da, yarışmalar büyük bir kesimin ilgisini hiç çekmiyorsa da bu böyledir.

Uykusuz gecelerin sonunda telaşla ve son dakikalarda yetiştirilen bir proje iyi bir derece kazanmışsa mimar tadabileceği en büyük keyiflerden birini tadar. Tersi durumda, emeklerim boşa gitti deyip vazgeçmez, yeni bir yarışma için kolları sıvar. Kazanılan eğer birincilik ise değmeyin keyfine.

Yarışmaların diğer bir güzel tarafı mimarlık topluluğunda hareketli tartışmalara zemin hazırlanmasıdır. Düzenlenen kolokyumlarda, yarışma özelinin yanı sıra, düzeyli mesleki tartışmaların ve devamında dergilerde çıkan yazıların mimarlık kültürümüzün zenginleşmesinde önemli bir rol oynadığı gerçeğini gözardı etmemeliyiz.

ARISLAR

dikkat ... dikkat ... dikkat ... dikkat ...

ŞUBEMİZE YAPILAN BAŞVURULAR VE YAŞANAN BAZI OLUMSUZLUKLAR NEDENİYLE, “SERBEST MİMAR VE SERBEST MİMARLIK BÜROLARI LİSTELERİ” TÜM İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARA İLETİLECEKTİR. SERBEST MİMARLIK HİZMETLERİNİ, 2003 YILI İÇİN, SADECE BÜRO TESCİLİNİ YENİLEYEN ÜYELERİMİZİN YAPMAYA YETKİLİ OLDUĞUNUN BELİRTİLECEĞİ LİSTELERDE, 2003 YILI BÜRO TESCİLİNİ YENİLEYEN SERBEST MİMARLAR İLE SERBEST MİMARLIK BÜROLARI YER ALACAKTIR.

LİSTELERDE YER ALMAK İSTEYEN ÜYELERİMİZİN, 19 EYLÜL 2003 SAAT 18:00'A KADAR ŞUBEMİZE GELİP, 2003 YILI İÇİN BÜRO TESCİL YENİLEME İŞLEMİNİ¹ (VEYA BÜRO TESCİL İLK BAŞVURU İŞLEMİNİ) GERÇEKLEŞTİRMELERİ GEREKMEKTEDİR. SÖZKONUSU LİSTELER 22 EYLÜL 2003 TARİHİNDE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARA İLETİLECEKTİR.

BUNUN YANISIRA SİZDEN RİCAMIZ; BÜRO TESCİL YENİLEME İŞLEMLERİNİZİ (YÖNETMELİKLERİMİZ ÇERÇEVESİNDE DE) HER YIL OCAK AYI SONUNA KADAR GERÇEKLEŞTİRMENİZ. UNUTMAYINIZ Kİ; HER YIL OCAK AYI SONUNDA “SERBEST MİMAR VE SERBEST MİMARLIK BÜROLARI LİSTELERİ” İLAN EDİLECEK, İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARA İLETİLECEKTİR.

DİĞER YANDAN; SÖZKONUSU KURUM VE KURULUŞLARIN SERBEST MİMARLIK HİZMETLERİNE DAİR ŞUBEMİZE ÇEŞİTLİ BAŞVURULARI OLMAKTADIR. BU BAŞVURULARDA SERBEST MİMARLIK YAPAN (2003 YILI TESCİLLİ BÜROLAR) ÜYELERİMİZİN LİSTESİNİN İSTENMESİNİN YANISIRA, TANIMLANAN İŞLER İÇİN BENZER HİZMETLERİ DAHA ÖNCE GERÇEKLEŞTİRMİŞ ÜYELERİMİZ HAKKINDA AYRINTILI BİLGİ DE TALEP EDİLMEKTEDİR.

ANCAK ŞUBE ARŞİVİMİZ, ÜYELERİMİZİN BÜRO TESCİL BİLGİLERİ DIŞINDA HERHANGİ BİR BİLGİNİN EKSİKSİZ OLARAK KURUMLARA İLETİLMESİNDE YETERSİZ KALMAKTADIR.

YASAL DÜZENLEMELERDEN KAYNAKLI BU TALEPLER, MİMARLAR ODASI'NIN (ÖNCELİKLE) TÜRKİYE MİMARLIĞI İLE MİMARLARIN TÜM BİLGİLERİNE SAHİP OLMASI GEREKLİLİĞİNİ HEPİMİZE YENİDEN ANIMSATMAKTADIR.

YILLARDIR TARTIŞILAN, KISMİ YA DA DENEYSEL ÇALIŞMALAR YAPILAN “ÜYE SİCİL BİLGİLERİ”NİN TUTULMASINA DAİR YÖNTEM ARAYIŞLARI SONUCUNDA BİLGİLERİN MERKEZİ OLMASINI SAĞLAYABİLMEK İÇİN ŞUBELERİN DE KATILIMIYLA MİMARLAR ODASI TARAFINDAN BİR ÇALIŞMA ALANI OLUŞTURULMUŞTUR VE ÇALIŞMALAR SÜRMEKTEDİR.

ŞUBEMİZDE “ÜYE SİCİL BİLGİLERİ”NİN, BİLGİ, BELGE, DOKÜMANLARININ NASIL TUTULMASI GEREKTİĞİ KONUSUNU SİZLERLE TARTIŞMAK İSTEMEKTEYİZ. KATKIDA BULUNMAK İSTEYEN ÜYELERİMİZİ 24 EYLÜL 2003 TARİHİNDE SAAT 19:00'DA MİMARLAR ODASI BİNASI 5. KATTA DÜZENLEYECEĞİMİZ TOPLANTIYA BEKLİYORUZ. TOPLANTI ÖNCESİNDE BİZİMLE PAYLAŞMAK İSTEDİĞİNİZ HER TÜRLÜ GÖRÜŞ, ÖNERİ VE KATKIYI 0 312 417 1804 NOLU FAKSA, sicil@mimarlarodasiankara.org E-POSTA ADRESİNE İLETEBİLİRSİNİZ.

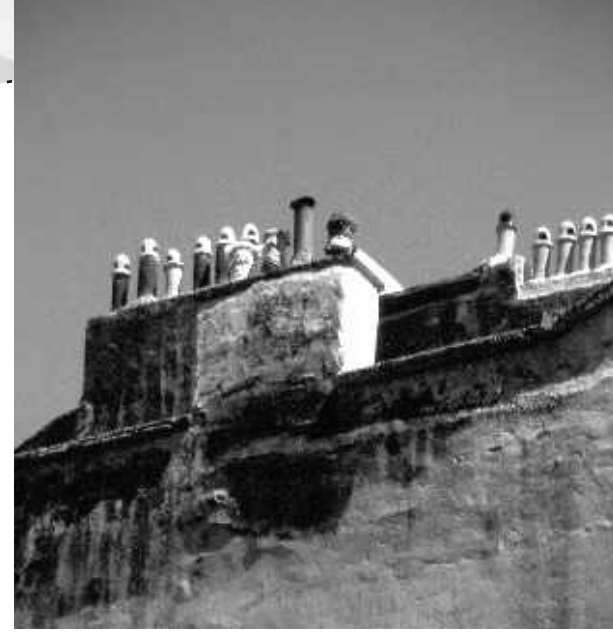
¹ Büro tescil yenileme ve büro tescil ilk başvuru işlemleri ile ilgili bilgileri (gerekli dokümanlar, ödenti ve harçlar vb.) 0 312 417 8665 Şube telefonları ile www.mimarlarodasiankara.org Şube web sitemizden öğrenebilirsiniz.

APA "AÇIK PROJE ALANI", ODA ÜYELERİNİN VE MİMARLIK ÖĞRENCİLERİNİN KENDİ İLGİLERİ, POTANSİYELLERİ VE İSTEKLERİ ÇERÇEVESİNDE ÜRETMEK İSTEDİKLERİNİ ÜRETEBİLİR VE YAPMAK İSTEDİKLERİNİ YAPABİLİR OLMALARI SÜRECİNE BİR MESLEK ODASININ OLANAKLARINI SUNMAYI AMAÇ EDİNEREN BİR ETKİNLİKTİR.

Açık Proje Alanı, üç projenin kabul edilmesi ile hayata geçti. Öneri dört projeden üçü APA yapısına uygun görülerek mimarlık ortamı ile paylaşılacak üzere desteklenecektir. Açık Proje Alanı (APA)'na dahil olan projeler; Taştaki İz/Güvenpark Anıtı Belgeseli, Bacalar Projesi/Belgeleme-Araştırma ve Tasarımda İnsan Boyutu/ Yağlı Boya Resim Tekniği ile Araştırma. Projelerini ortamla paylaşma istek ve cesaretlerinden dolayı tasarımcılara teşekkür ederiz. Sizleri de hayallerinizi ve birikimlerinizi "YAPMA"ya davet ediyoruz. APA'ya katılarak, mimarlık ortamını zenginleştirebilir, hayallerinize gerçekleşme şansı verebilirsiniz.

Tekrar "Düşün"meye ve "Yapma"ya MERHABA.....

apa@mimarlarodasiankara.org

BACALAR

Levent Şentürk

Türkiye'de, büyük ve önemli konulardan, "kenardaki" konulara sıra gelmiyor nedense mimarlık alanında. Çöp kutularından rögar kapaklarına nesneler düzeyinde; alışveriş merkezlerinden su kulelerine yapı düzeyinde tipolojik arşiv çalışmalarının dışında uzun zamandır sürdürüldüğü, yaygınlık kazandığı; alanın "klasik"lerinin ortaya çoktan çıkmış olduğu bilinen bir gerçek. Mimarların, konu belgelemeye gelince, beğendikleri modernist / ultra modernist / postmodernist yapıları ya da mimarsız mimarlık örneklerini kelebek topar gibi topladıklarını; gözlerinin konvertibilitesi düşük alanlara doğru kolay kolay kaymadığını biliyoruz.

Bacalar çeşitli kültürel kodlar ve anlamlarla yüklü; yaşamın temel gereksinimleriyle doğrudan bağlantılı. Baca ocağın bir uzantısı, ateşin görünümünden biri. Bacaların her türlüşünde, ocağın konut için taşıdığı önem okunuyor. Bacanın bir artefakt, bir tür totem kılığında karşımıza çıkmasına da şaşmamalı. Geçicidir baca; el altında bulunan her tür malzeme ile, her tür teknik kullanılarak inşa edilir. Bacalar sınıfsal birer dışa vurum olmanın yanında falına bakılabilecek, okunabilecek nesnelerdir de. Onları oyuncu bir pratik zekânın neşeli nesnesi olarak selâmlamaya, alternatif tipolojilerin oluşturulması yolunda adım atmaya karar verdikten (ve bu karardan sonra Eskişehir'deki her sokağı didik didik ettikten) bir yıl sonra, APA kapsamında Oda'nın desteğini almış olmak benim için büyük önem taşıyor.

Ankara'dan başlayarak Türkiye'de tüm bölgelerden (kırsal-kentsel, büyükşehir-kasaba ayrımı yapmaksızın)

mümkün olduğunca çok örnek toplayıp zaman içinde eksiksiz bir slayt arşivi kurma düşünün peşine düşmek, bugüne dek başlı başına mimari, sosyolojik, kentsel bir argüman haline gelip öne çıkmamış bu nesnenin, bacanın kimliğini ortaya çıkarmaya yönelik bir "görsel kazı" çalışması bu.

Bacalar projesi, tipolojisi çıkarıl(a)mamış bir çok alanın gayya kuyusu olan kentlerimize akademik anlamda dikkat çekme amacını da taşıyor. Otobüs durakları ya da sağır duvarlar, inşaat iskeleleri ya da iptal edilmiş yapı unsurları: Geleneksel yerleşimlerin "kurtarılması" dışında kolay kolay belgeleme yapılmayan bir ülkede, bunca önemsiz nesneler ve konulardan söz edip bunların "değer"inden bahsetmek gülünç olacak tabii. Dahası, korunacak, kurtarılacak nesneler değildir ki bacalar; gelir ve geçerler, tıpkı zamanla buharlaşıp yokolan kentler gibi: Elli yıl öncesinin Ankara'sının bacaları bugün elimizde eksiksiz olarak bulunacak olsa, neler yapabiliirdik, bir düşünün. Kent, bu karmaşık "yapılı çevre", nice özgün artefaktlar florasına ev sahipliği yapıyor: Yeterince yakından bakılabilsse, bu bakışları derinleştirmeyi olanaklı kılacak APA gibi kurumsallıklar çoğalsa, bu floradan nektar toplamak işten değildir.

Mimarların, heykeltıraşların, enstalasyon sanatçıların; giderek kent eleştirisi yapan yazarların; kısaca gününü anlamak isteyen herkesin bacalarda görececeklerini yabana atılamayacağını gösterebilmeyi umuyoruz.

Bugünlerde birileri bacalarınıza yüz sürmeye gelebilir.

TMMOB MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ

apa

TAŞTAKİ İZ

A. Can Ertuna

Selda Salman

"Taştaki İz", Kızılay'da yer alan Güvenpark'ın zaman içinde geçirdiği dönüşüm üzerinden, Ankara kent merkezinin tanıklık ettiği toplumsal ve mekansal faklılaşmanın izinin sürüleceği 30 dakikalık bir belgesel film projesidir. Filmde, dönüşüm geçiren kamusal alan ile birlikte parkta yer alan ve tasarımı ile Ankara'daki diğer anıt heykellerden ayrıran Güvenlik Anıtı ve Ankaralıların ilişkisi sorgulanacak, üç kuşak Ankaralıların anıt ve etrafındaki kamusal alan ile etkileşimleri mercek altına alınacaktır. On bir aydır üzerinde çalışılan bu projede hem Türkiye'den hem de anıtın mimarı Clemens Holzmeister ve heykeltıraşı Anton Hanak'ın ülkesi olan Avusturya'dan çeşitli bilgi ve belgeler toplanmıştır. Toplanan yazılı ve görsel materyallere ek olarak, farklı yaş gruplarından Ankaralıları ile derinlemesine söyleşiler kaydedilmiş, böylece farklı kuşakların anlatımıyla Güvenpark'ın monografisi derlenmiştir. Projenin amacı, elde edilen bu kaynakları mekan ve insan etkileşimini ortaya çıkartacak şekilde yeniden düzenlemek, Ankara'nın bu önemli noktasına dair unutulmuş ve belki de hiç bilinmeyen noktaların altını çizerek başkente dair var olan bilgi birikimini zenginleştirmektir. İnanıyoruz ki, böylesi bir bilgi birikimi, yoktan var edilen bu kentin hızla tüketilen mekanlarının sahiplenilmesi ve başıboş bırakılmaması için oluşacak kolektif bilincin en önemli öğelerinden biridir. Aralarında Belgesel Sinemacılar Birliği, Avusturya Büyükelçiliği, Ankara Uluslararası Film Festivali, Ko'Medya Prodüksiyon'un da bulunduğu pek çok kurum tarafından desteklenen bu proje, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin sağlayacağı katkı sayesinde daha da yetkinleşecektir.

Christina Diaz Moreno, Efrén Gorora Grinda / Jyväskylä yeni konut bölgesi yarışması- 1. Ödül

JYVÄSKYLÄ / İZ(LENİM)LER

M. Onur Yılmaz

(Bu yazı Ankara için düşünülüp Jyväskylä için yazılmıştır. Yazılanlar Jyväskylä için gerçek, Ankara için umuttur.)

JYVÄSKYLÄ;
...HELSİNKİ'NİN 100 KM KUZEYİNDE, 1830'DA KURULMUŞ; ...MODERN MİMARLIĞA İNANMIŞ;
...ALVAR AALTO'YU SAHİPLENMIŞ; ...AALTO BİNALARINI KENTİN YAŞAM ODAKLARI HALİNE
GETİRMİŞ; ...EN YÜKSEK BİNASININ EN ÜST KATINDA BİR KENT PLANLAMA VE TASARIM OFİSİNE
VE YAYINLANMIŞ BİR “JYVÄSKYLÄ KENTİ MİMARLIK POLİTİKASI”NA SAHİP...

JYVÄSKYLÄ;
“MODERN MİMARLIĞIN KENTİ”;
“İNSAN İÇİN TEKNOLOJİ KENTİ”

Jyväskylä'nın en yüksek binasının en üst katında “Şehir Mimarı” Ilkka Halinen yönetiminde bir planlama ve kentsel tasarım ofisi var. Bu ofisin çalışmalarıyla oluşturulan ve 17 Haziran 2002'de kent konseyinin kararıyla kabul edilen “Jyväskylä Kenti Mimarlık Politikası” 90'lardan bu yana sürdürülen uygulamaları resmileştirmesi açısından önemli. Temel ilkelerini 17 Aralık 1998'de Finlandiya Devlet Konseyi tarafından benimsenen ve ulusal ilkeleri belirleyen Finlandiya Mimarlık Politikası'ndan ve 20 Kasım 2001'de Doğu Finlandiya Eyaleti İdaresi tarafından benimsenen mimarlık politikası programından alan metin Jyväskylä'ya yerel ilkelerini ve politikasını belirleyen ilk kent olma ünvanını vermiş. Belirlenen politikanın İngilizce yayınlanmış kitapçığının da olması bu programa ilan edilen bir manifesto niteliği kazandırmış. Jyväskylä Kentsel Tasarım Ofisi geçen yıldan bu yana bu politikasını pek çok Avrupa kentinde sunmuş, paylaşmış. Avrupa kentlerinde esmeye başlayan Amerikan tipi şehirleşme rüzgarına alternatif öğeler içermesi metnin önemini artırmakta.

Jyväskylä Kenti Mimarlık Politikası'nın hedefleri şöyle özetlenebilir:

- Mimarlık eğitiminin üniversite öncesi yaş gruplarını da içine alacak şekilde yeniden programlanması
- Kentteki planlama, inşa ve değerlendirme süreçlerinde yüksek kalitenin hedeflenmesi
- Proje uygulamaya geçen süreçte mimari kalitenin korunmasını amaçlayan düzenlemelerin geliştirilmesi
- Mimarlık mirasının korunması için strateji geliştirilmesi
- Mimarlık ve sanat arasında ilişki/işbirliği yollarının geliştirilmesi yönünde çalışma yapılması
- Kentsel gelişim projeleri hazırlanmasında uluslararası mimarlık birikiminin kullanılması ve akademinin desteğinin alınması
- Planlama ve yapı çevre kalitesini yüksek tutmak ve örnek oluşturabilecek düzeyde çözümlere erişebilmek için mimarlık ve planlama yarışmalarının düzenlenmesi
- Kentte uygulanan mimari projelerin izlenmesi ve kente ve yapı çevrenin kalitesine katkıda bulunan projelerin ödüllendirilmesi

Jyväskylä konut dokusu

Belirtilen bu hedefler kağıt üstünde kalmamış. Daha doğrusu bu program zaten uygulanmakta olan bir sistemin yazılı hali olduğundan belirtilen hedeflerin gerçekleşmesini, kente ve yapıli çevreye katkısını gözlemlemek hiç de zor değil.

Örneğin, Kentsel Tasarım Ofisi son altı aydır, Jyväskylä'nın yeni konut bölgesi kentsel tasarım ve mimari proje yarışmasını kazanan İspanyol mimarlar Christina Diaz-Moreno ve Efrén Garcia Grinda ile birlikte projenin detayları, uygulama ve finansman yöntemleri üzerine çalışıyorlar. Bu ofis her yıl Jyväskylä üzerine en az iki kentsel tasarım ve mimari proje yarışması açmak ilkesini benimsemiş.

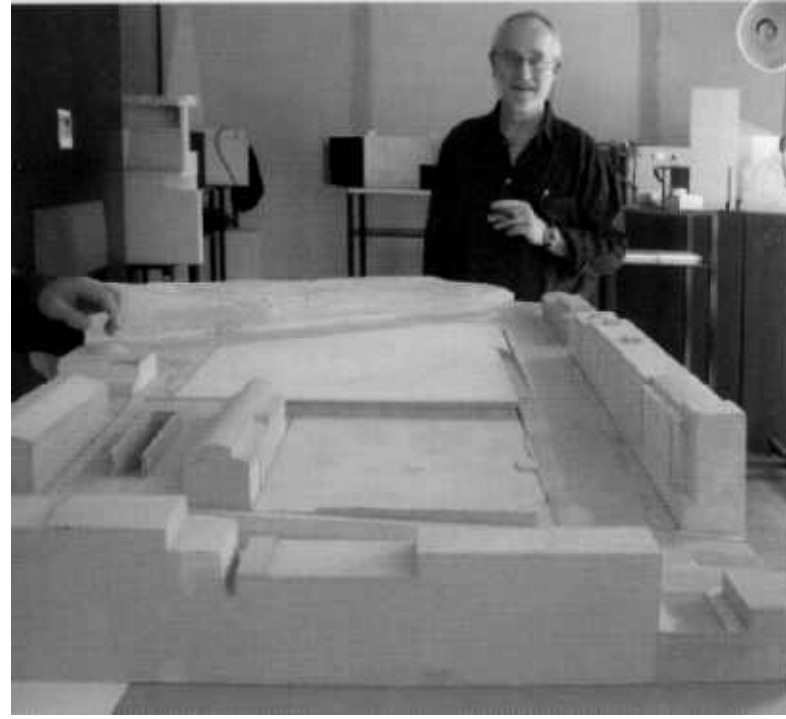
Ofisin tanımlı görevleri şöyle;
• Yarışmaları ve diğer kentsel projeleri koordine etmek,

- Kentin ihtiyaçlarına cevap bulacak projeleri ve elde edilme yöntemini önermek
- Açılan yarışmalar sonucunda 1. Ödülü alan projelerin uygulama süreci çalışmalarına mekan ve olanak sağlamak

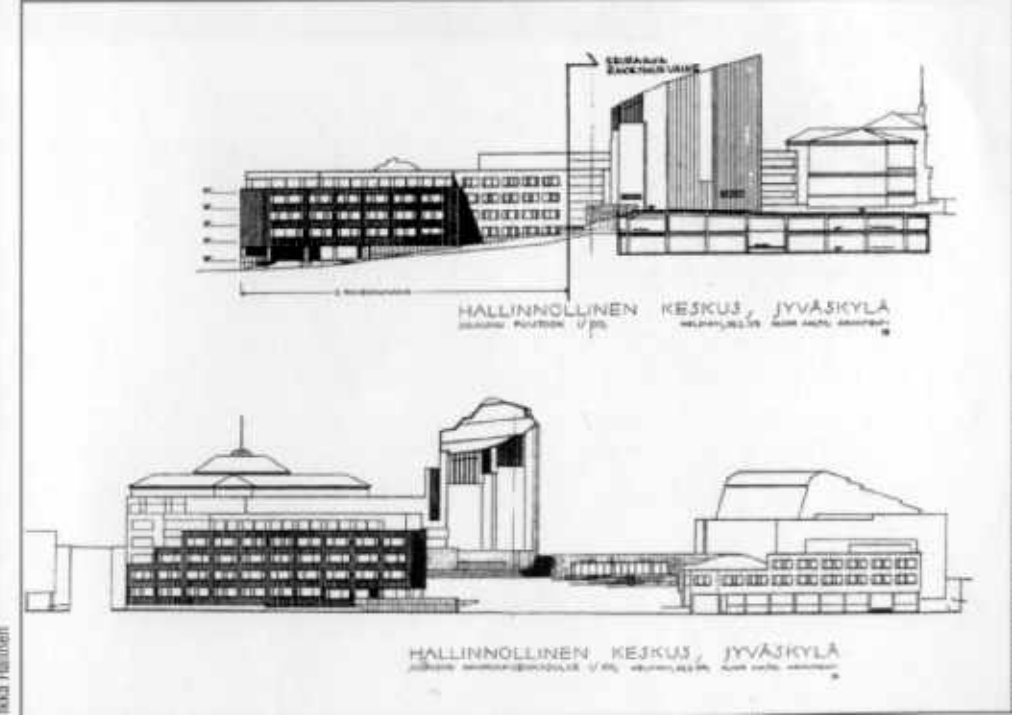
Ofisin bir diğer proje elde etme yöntemi ise ofisçe önerilen ve yerel yönetim tarafından belirlenen dünyaca ünlü mimarları Alvar Aalto'nun kenti Jyväskylä'da proje yapmak üzere davet etmek. Bir yıldır süren ve Peter Zumthor ile yürüttükleri kent merkezi konut blokları projesi buna bir örnek. Ofis yarışma yöntemini tek alternatif olarak görmemekle beraber mekansal çözümlerin ötesinde kente dair öneriler ve açılımlar bekledikleri projeleri yarışma ile elde etmenin gerekliliğine inanıyor.

Jyväskylä'nın geleceği

Peter Zumthor- Kent merkezi konut blokları projesi

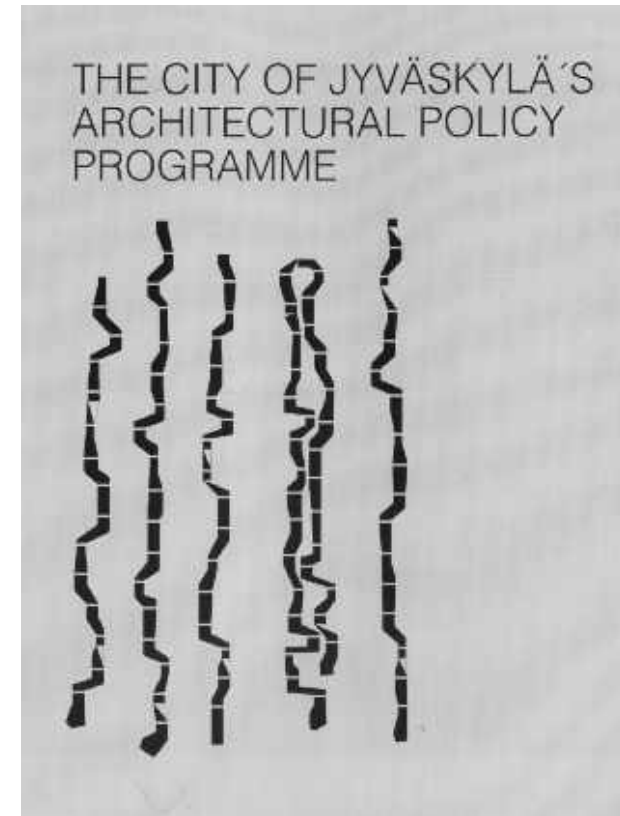
Jyväskylä Kenti Mimarlık Politikası'nın uygulama alanlarından birisi de mimarlık eğitimi üzerine. Alvar Aalto Müzesi koordinatörlüğünde düzenlenen atölye çalışmaları ve eğitim programları aracılığıyla Jyväskylä halkının ve özellikle küçük yaştaki kentlilerin kentlilik, mimarlık ve mimarlık kültürü ile ilgili bilinç düzeyi yükseltilmeye çalışılıyor.

Jyväskylälıları sahip oldukları modern mimarlıkta birleştiren en önemli unsur kuşkusuz ki Alvar Aalto'nun kent içerisinde ve çevresinde pek çok önemli yapıya imza atmış olması. Alvar Aalto Müzesi bir yandan bu imzayı kentte daha belirgin kılmak üzerine çalışırken, bir yandan da bu mirası paylaşarak çoğaltmanın ve kentin geleceğinde belirleyici olmasının araçlarını üretmeye çalışıyor. Bu araçların en etkiliisi bu yıl dokuzuncusu düzenlenen Alvar Aalto Sempozyumu. Katılımcısı olmak şansına eriştiğim bu sempozyum mimarlığın akademi dışındaki entelektüel yüzünü vurgulaması açısından çok önemli: Sempozyuma bu yıl dünyanın 30 ülkesinden 400'ü aşkın mimarın katılmış olması sanırım yaratılan paylaşım ve üretim ortamı hakkında bir fikir verir. Bu paylaşım ortamına ev

sahipliği yapan Jyväskylä'nın imgesine kattıkları ise tartışılmaz önemde. Son dört yıldır sempozyum öncesinde başlayan ve ürünlerini sempozyum ortamına taşıyan "Mimarlığın Seslenişleri Atölye Çalışması" ise sempozyum temasına paralel çalışmalar kurguluyor. Atölyenin bu yıl ki teması "Kentsel ve Doğal Arasında Bir Yer - Çocuklarla Çalışmak" olarak belirlenmişti. Bu etkinlik 12 ülkeden 16 mimarın katılımıyla Anne Taylor yürütücülüğünde gerçekleşti.
...

Jyväskylä;
...Helsinki'nin 100 km kadar kuzeyinde 1830'da kurulmuş; ...modern mimarlığa inanmış; ...Alvar Aalto'yu sahiplenmiş; ..Aalto binalarını kentin yaşam odakları haline getirmiş; ...kentin en yüksek binasının en üst katında bir kent planlama ve tasarım ofisine ve yayınlanmış bir "Jyväskylä Kenti Mimarlık Politikası"na sahip...

Jyväskylä;
... "Modern Mimarlığın Kenti";
... "İnsan için Teknoloji Kenti"

Jyväskylä Kenti Amblemi

İNÖNÜ BULVARI'NDA KENT İÇİ OTOYOL

Cüneyt Elker

İsmet İnönü Bulvarı'nda Turizm Bakanlığı'nın önündeki kazıları gören Ankaralılar metro çalışması yapıldığını düşünmekte. Oysa, Anadolu Ajansı'nın 7 Temmuz 2003 tarihli ve "Ankara'da Trafik Karışacak!.. Bazı Yollar Kısmen veya Tamamen Trafiğe Kapatılıyor" başlıklı bülteninde:

"İnönü Bulvarı'nda Turizm Bakanlığı, Paten Pisti, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, T.C. Karayolları arasında, 9 Temmuz 2003'te yapımına başlanacak köprülÜ kavşak inşaatı nedeniyle Ankara Valiliği İl Trafik Komisyonu'nca bazı kararlar alındığı" belirtilerek yeni trafik düzeni uygulanacak yollar açıklanmaktadır.

Bu da nereden çıktı?

Bu aslında yeni bir proje değil. Hatırlanacağı gibi, bütün eleştirilere ve yasal engellere karşın gerçekleştirilen Akay Kavşağı ile birlikte Ankara Metrosu'nun 2. aşaması olan Kızılay-Çayyolu hattının yapımından vazgeçilmiş ve Akay'dan Turizm Bakanlığı'nın önüne kadar alt ve üst geçitlerle donatılmış bir "kentiçi otoyol" projesi ortaya atılmıştı. Ancak, söz konusu proje Genel Kurmay Başkanlığı'nın güvenlik nedeniyle karşı çıkması üzerine rafa kaldırılmıştı.

Aradan geçen süre içinde, yol genişletmelerinin sadece kısa vadeli rahatlamalar yaratıp sorunları ortadan kaldırmadığını gören Belediye Çayyolu'na raylı toplu taşıma sistemiyle hizmet götürülmesi için yeni arayışlara girmiş ve Ankaray'ın uzatılması biçiminde özetlenebilecek bir proje üretmiştir. Bu projeye göre, Ankaray AŞTİ İstasyonu'ndan sonra Eskişehir Yolu'na bağlanmakta, bu yolun güney yanını izleyerek Ümitköy'e varmakta ve Ümitköy Kavşağı'nı geçtikten sonra son bulmaktadır.

Bunun üzerine, daha şimdiden doyma noktasına yaklaştığı gözlenen Ankaray'ın ucuna, Çayyolu gibi orta büyüklükte bir kent nüfusuna sahip bir yerleşmenin yolcularının eklenmesinin yaratacağı sorunlar ve özellikle AŞTİ-Kızılay arasında sistemin kapasitesinin yetersiz kalacağı konusu gündeme gelmiştir. Projenin, aralarında bu satırların yazarının

da bulunduğu bir grup tarafından bu nedenlerle şiddetle eleştirilmesi üzerine, Belediye, Çayyolu hattının orijinal planda olduğu gibi, Eskişehir Yolu, TBMM önü ve Atatürk Bulvarı üzerinden Kızılay'a bağlanacağını ilan etmiştir.

Yeni bir plansızlık örneği

Eğer Belediye'nin açıklaması doğruysa, tepkiler sonucu da olsa, „Ankara'nın ulaşım ana planında yer alan Metro'nun 2. aşamasını oluşturan Kızılay-Çayyolu bağlantısını uygulamaya koymak kuşkusuz olumlu bir davranıştır. Ancak, aynı güzergah üzerinde ve aynı zamanda, ne Ankara Ulaşım Ana Planı ne de Ankara Nazım İmar Planı'nda var olan ve doğal olarak metroyla çelişen bir kent içi otoyol projesinin yapımına başlanması tam bir plansızlık ve keyfilik örneğidir. Bu proje, Ankara'nın son dönemine damgasını vuran "konunun uzmanına danışmadan, hatta uzmanların uyarısına rağmen hesapsız bir biçimde aklına geleni yapma" anlayışının son fakat en vahim halkasını meydana getirmektedir.

Ankaralıların yakından izlediği gibi, aynı yol üzerinde ağaçlar dikilmekte, birkaç yıl sonra bunlar kaldırılmakta, kaldırımlar yapılmakta, bazen birkaç ay geçmeden bunlar sökülüp yol genişletilmekte ve kaldırımlar yenilenmekte, yaya üst geçitleri yapılmakta, daha yapımı tamamlanmadan yıkılmaktadır. Bir noktada görülen bir soruna, hiçbir plan ve etüde dayanmadan bir veya birkaç kişinin aklına ilk gelen projeyle çözüm bulmaya çabalama çağı çoktan kapanmıştır. Defalarca örnekleri görüldüğü gibi, bu tür bir yaklaşım sorunun sadece başka noktalara kaymasına yol açmaktadır. Planda olmayan projelerin uygulanması, sınırlı kaynakların çarçur edilmesi, hatta daha da beteri gelecek kuşaklara düzeltilmesi olanaksız miraslar bırakılması anlamına gelmektedir. Mevcut planlarda beklenmeyen bir gelişme olduğu durumlarda bile, yapılacak şey keyfi projeler uygulamak değil, planların yeni verilerle revize edilerek bundan sonraki uygulamaların bu plana göre gerçekleşmesini sağlamak olmalıdır

Yeni bir çağ dışı uygulama örneği

Kent içindeki ulaşım ile ilgili sorunların çözümünde yeni yollar, katlı kavşaklar, kent içi otoyollar gibi yüksek yatırımlı, otomobil kullanımına yönelik ve estetik dışı projelerin uygulanması dünyada 1960'lı ve 70'li yıllarda terk edilmiştir. Gelişmiş ülkelerin belli başlı kentlerinin ana caddelerinde bu tür yapıların görülmemesi hem bu nedenle, hem de yönetimlerin insana, yayaya ve geçmişe yansıtan bina dokusuna saygısındandır. Örneğin, Londra'da Oxford Street'te, Paris'te Champs-Élysée'de veya New York'ta 7. Street'te trafik akımı yayaların karşıdan karşıya geçmeleri ve yan trafiğin katılımı için durdurulmakta olup kimsenin aklına katlı kavşaklar, tüneller, yaya üst geçitleri yapmak gelmemektedir.

Trafiğin tıkanıdığı yerlerde kapasiteyi arttırıcı yatırımlar yapmak otomobil kullanım talebini yeniden

canlandırmakta, ancak canlanan talep sonucu trafik yeniden artmakta, sonuç olarak yollar yeniden tıkanmakta ve yeni yatırımların yapılması gerekmektedir. Bu fasit daireden kurtulmanın tek yolu, yeni, pahalı ve çirkin yapılar yapmak yerine, ulaşım talebini otomobilden toplu taşıma kaydırıcı politikaların uygulanmasıdır. Diğer bir deyişle, otomobil kullanımının caydırılması ve toplu taşımanın geliştirilmesi gerekmektedir. Böyle bir anlayış içinde, tabiidir ki, aynı güzergah üzerinde bir yandan metro yapımı sürdürülürken aynı zamanda kentsel otoyol uygulaması çelişki yaratmakta ve çağdaş ulaşım politikalarına ters düşmektedir. Günümüzde dünyanın gelişmiş ülkelerin kentlerinde, değil yeni katlı kavşaklar, viyadükler ve tüneller yapılması, önceden yapılanların yıkılması gündemdedir.

Ayrıca, hızlı yollarla Kızılay'a getirilmeye çalışılan bunca otomobilin gün boyu nerede park edeceğinin, bunlara park yeri sağlanmaya çalışılması halinde bu semtin otoparklardan ibaret kalacağını ve sonuç olarak buranın kent merkezi niteliğini kaybedeceğinin de ciddi bir biçimde düşünülmesi gerekir.

Teknik güçlükler

Akay Kavşağı'nın yapımıyla birlikte, metro projesinin kullanacağı yer altı alanlarda önemli kısıtlama ve güçlükler meydana gelmişti. Bu defa, Genel Kurmay Başkanlığı'ndan Turizm Bakanlığı önüne kadar olan kesimde, hem metronun hem de kent içi otoyolun tünel, viadük, bağlantı yolları gibi yapılarının aynı koridor üzerinde çıkması gibi çok önemli bir teknik sorun ortaya çıkmaktadır. İki sistemin aynı koridoru paylaşması ister istemez proje özelliklerinden ödünler verilmesine (kesitlerin daraltılması, rampaların arttırılması, dönüş yarıçaplarının düşürülmesi, proje kotlarının değiştirilmesi, v.b.) yol açacaktır. Bu da daha yüksek maliyet, daha az konfor ve kaza riskinde artış anlamına gelmektedir.

Sonuç

Yapımına başlanan kent içi otoyol günümüzün ulaşım politikaları ile çelişmektedir. Bu projeyle insan ölçeği, kentsel estetik gibi kenti kent yapan özellikler onarılmayacak biçimde yok edilmektedir. Halen otomobil ağırlıklı olan ulaşımın yapısı olumsuz yönde daha da pekiştirilmekte, "aynı güzergahta yüksek kapasiteli yol inşaatı" yapımına başlamış olan metroya olacak talep baştan engellenmektedir.

Ayrıca, projenin planlara aykırı olarak yapılması beraberinde yasallık sorununu getirmekte, bunun doğal sonucu olarak da kaynakların verimsiz kullanımı gündeme gelmektedir. Gereksiz ve çelişkili bir proje olan kent içi otoyol, başta yapım maliyeti olmak üzere, işletme maliyeti, metroyla aynı güzergahı kullanmanın yaratacağı teknik sorunların maliyeti gibi kamuya pek çok ek külfet getirmektedir. Unutulmamalıdır ki, harcanan herhangi bir firmanın kaynağı değil, Ankaralıların, hatta merkezi fonlardan gelen kaynaklar nedeniyle de bütün toplumun parasıdır.

BİR YAZ OKULU ÜZERİNE NOTLAR

Rabia Çiğdem Çavdar

"30.Haziran.2003 saat 09.30

Mimarlar Odası 3. katında yabancı bir kalabalık, bir grup ebeveyn, çocuklar ve gençler... toplantı masasının etrafında oturanların yaş ortalaması 15. Hiç olmadığı kadar küçük. Az sonra yola çıkacağız, doğrultumuz anadolu medeniyetleri müzesi. Bir hafta boyunca müzede 25 genç/çocuk ve 10 kadar atölye yürütücüsü bir arada olacak.

Bir ilk yaşıyor, yeni bir deneyim oluşacak. Farklı bir iletişim ve öğrenme ortamı kurgulanıyor. Sıfır noktası... sadece zihinlerde sorular var, yolculuğumuza başlamamıza neden..."

BAŞLANGIÇ

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Çocuk ve Mimarlık Çalışma Grubu, farklı yaş gruplarından ve farklı okullardan öğrencilerin bir araya gelerek oluşturabilecekleri ortamların öğrenme ve mimarlık kültürü ile ilişkilene sürecinde etkili olabileceği düşüncesiyle, geniş bir aralıktaki yaş grubuna seslenen bir "Yaz Okulu" kurguladı. Bu çalışma "1000 Mimar 1000 Okulda" Projesine paralel yürütülebilecek yeni bir aksın gerçekleştirilebilmesinin denemesi niteliğinde olacaktı. "1000 Mimar 1000 Okulda" Projesi Çocuk ve Mimarlık Grubunun okul içerisinde mimarlık ve kent kültürü ile ilişkilene ayağını varederken; "Yaz Okulları" farklı temalar ile kurgulanabilme ve okul içi kodları, tanışıklıkları barındırmama gerekçeleri ile ortama yeni açılımlar sunabilecekti. Böylece "Mimarlık ve Kent Yaz Okulu" fikri geliştirildi.

Gençlerin mimarlık ve kent ile ilgili temel kavram ve konularla karşılaşmalarını sağlamak ve bir tasarım deneyimi edinmelerine olanak vermek yaz okulunun amacıydı. Paylaşımların kalıcılığını sağlamak için gençlerin/çocukların etkin katılımları hedeflendi. "Yapma" üzerine kurulu, atölye çalışmaları aksına oturtulmuş, konulu söyleşilerle öğrenme esasına dayalı bir çerçeve çizildi. Çocuklar mimarlığı ve kenti, kendi kentlerini, hayallerindeki kenti yaparak öğreneceklerdi. "Kentin oluşum sürecini birebir yaşayarak tartışmak ve değerlendirmek" anafigriyle "parçaları bir araya getirmek" yönteminin izlenmesine çalışıldı.

Proje, "Kendi Kentini Kendin Yap" adıyla her bir gence/çocuğa (Kent Yapıcı) verilen zeminlerin önce bir topografya haline getirilmesi ardından da farklı malzemelerle bir kente dönüştürülmesiydi. Parça kentlerin birlikteliğini ve yanyanalılığını sağlamak ikincil hedef olarak belirlenmişti. Projenin gerçekleştirilmesi tamamen Kent Yapıcıların zihnine ve emeğine bağlıydı. Parçaların yan yana gelebilirlikleri de yine onların istek ve çabalarıyla şekillenecekti. Yaz okulu programı bu ana proje etrafında örülürken, tariflenen projenin ardına veya önüne eklenmesi düşünülen bir afiş çalışması vardı. Afiş çalışması; Kent Yapıcıların kentleri nasıl gördüklerinin iki boyutlu tarifi niteliğindeydi.

Okulların kapanmasının ardından fazla uzunca bir süre beklenmeden, 30 Haziran 6 Temmuz 2003 tarihleri arasında 13 16 yaş arası katılımcılarla "Mimarlık ve Kent Yaz Okulu"nun yapılması kararı alındı. Tüm mimarlık ortamına ve basın aracılığıyla kentlilere duyuruldu.

Yaz okulunun yapılacağı mekan, atölye çalışması kurgusuna uygun, hem güvenli hem serbest, hem sessiz hem renkli, hem farklı hem de kent içinde bir yer olmalıydı. Bu çerçevede, yaz okulu

mekanı olarak Anadolu Medeniyetleri Müzesi seçildi.

İşte herşey tamamdı: Proje, yer, yürütücüler, duyurular... Yolculuğa hazırдық, yolcularımız var mı bilmeden...

YOLCULUK

Esas kişiler -herşeyin üzerlerine kurgulandığı hedef kitle- beklenmekteydi. Kentliye, duyarlı ebeveynlere beklentilerimizi gerçekleştirdikleri için teşekkürler... 25 genç/çocuk bir ilk deneyimi bizlerle paylaşmayı tercih etmişlerdi. Onlar bizimle olmayı seçmişlerdi. Duyurumuzda 13 - 16 yaş grubunun katılımını öngörmemize rağmen 11 yaşından 17 yaşına kadar uzanan bir aralıktaki katılımcımız vardı. Şimdi yola koyulma zamanı...

SEYİR DEFTERİ - 1. GÜN: Karşılaşma/Tanışma

Herkes ilk kez karşı karşıya geldi. Veliler bile vardı çocuklarını bırakmaya gelen. Önce yaka kartlarını dağıttık, sonrasında saat 9.30 olmasına rağmen gelemeyenleri aradık telefonla.

Saat 9.45: Hepimiz otobüsteyiz. Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne gidiyoruz. İyi şanslar...

Saat onbuçuğa yaklaşırken, binlerce yıllık tarihin etrafımızda olduğu orta avluda koltuklara oturmuştuk sessizce. İlk günkü sabah programında müze gezisi ve müze tarihçesinin dinlenmesi yer almaktaydı. Müze yetkililerinin anlatımı tamamlanınca atölyeye gittik ve herkes kendini tanıttı. Mut/Mersin'den üç katılımcı, keman çalan bir dansçı, bir buz pateni yapan, iki gitarist, bir mimar olmak isteyen, bir jeolog, bir arkeolog ve bir de pilot olmak isteyen bir filozof varmış aramızda... Öğleden sonra projemize başladık. Mukavva zeminler dağıtıldı, onlarca çeşit malzeme ortaya kondu. Oyun hamuru esas malzememizdi. Bugün malzemeyle de tanışmanın günü. Yürütücüler sessiz, ipucu bile vermiyorlar.

YANLIŞ YAPMAKTAN KORKULUR MU?

...

SEYİR DEFTERİ - 2. GÜN

Bugün bir konuğumuz var: Akın ATAÜZ. Kale bölgesini keşfe çıkacağız. Sorumuz: Biz neredeyiz, burası Ankara'da nerede? Biraz tarih, biraz keşif... Yaya olmayı da öğreniyoruz galiba, yorgunluk hat safhada. Katılımcıların ellerinde küçük "eskiz defterleri" var. Biri saat kulesini çizmiş, diğeri Çengel Han'ın oda sayısını yazmış. "Bir eskiz defteri nasıl kullanılır?"'in anlatımı ile başlayan ikibuçuk saatlik gezinin ardından öğle yemeği yenildi. Herkes acıkmış... Atölyenin serinliği önce durgunlaşmaya ardından da çalışmaya itti tüm grubu. Her parça kentte farklı bir dil var. Fazlasıyla bireysellik okunuyor yapılanlarda. Yürütücüler şimdi biraz tedirgin. Nasıl olup da bu parçaları yan yana getireceğiz? Tüm gruba çağrı yaptık: "Herkes bir diğerinin kentinin nasıl olduğunu merak etmiyor mu?" ÖZGÜRLÜK NEDİR?

...

SEYİR DEFTERİ - 3. GÜN

Bugün geziye gitmemekte kararlıyız...

Müzenin konferans salonunda Ayşegül TOKOL ile beraber "Mimarlık ve Teknoloji" üzerine konuşacağız. Bir dizi slayt ile teknolojinin hangi noktalara taşındığını izledik. Sinemanın büyüü de gizlenmişti slaytlar arasına. İlgi çekiciydi.

Yeniden atölyedeyiz... Bugün maketi nasıl birleştireceğimiz üzerine konuşacağız. Yine beklenmedik bir tutum gerçekleşti; birçok kişi çoktan karar vermiş kimin maketi ile nasıl birleşeceğine. Tüm grup kendi maketini diğerininkine göre revize ediyor. Keyifler yerinde. Bir baraj ve bir havaalanı tamamlandı bile. Topografya iyice şekillendi, kentin kalesi bile var artık. Tarihsiz kent olur mu? Kendiliğindenlik nedir? Ağaç nedir, nasıl ifade edilir? Dalgakıran nasıl yapılır? Köprü neleri bağlar? Kentte suçlular nerede durur? Yürütücüler kendilerine sadece ipucu verme ve soru sorma görevini verdiler, diğer tüm işler "Kent Yapıcı"lara verildi. UZLAŞMA NEDİR?

...

SEYİR DEFTERİ - 4. GÜN

Artık sabahları kimlerin gelip gelmediğini kontrol etmiyoruz. Çünkü grup olmayı ve beraber yaşamayı öğrendik. Herkes arkadaşlarının var olup olmadığını kendisi kontrol ediyor. Bu sabah da bir konuğumuz var: Erhan ACAR bize "Yerleşimler Tarihi"ni anlatacak. Kentlerin nasıl kurulduğunu dinleyecek Kent Yapıcılar... Bugün kentimiz tamamlanacak. Ortamda bir heyecan ve telaş var. Çünkü yarın öğleden sonra afiş çalışması yapılacak, bugün maketi bitirmemiz gerek. Maketi sahipleniyoruz. KENTİ SAHİPLENEBİLİR MİYİZ?

...

SEYİR DEFTERİ - 5. GÜN

Dün kentimizi bitirdik... Kent Yapıcılar hâlâ devam etmek istemişler. Ancak bugün sabahtan Ankara'yı gezecek, öğleden sonra ise afiş çalışması yapacağız. Bize Ankara'yı gezdirecek olan Sedvan TEBER. Cumhuriyet Ankara'sının yapılarını göreceğiz. Üç noktada mola var: Altınpark, Etnografya Müzesi ve Ellinci Yıl Parkı. Ellerimizde gideceğimiz yerlere ait bir fôy demeti.

Saat 13.30: Gezimiz sona erdi. Öğle yemeğimizi Ellinci Yıl Parkı'nda yedik. Şimdi müzedeyiz, herkes dinleniyor.

Öğleden sonra boyunca afiş çalışmasında, grup, kent ile ilgili görüşlerini ifade etti. Özgürlüğün kenti vardı yapılanlar arasında, eğlenmenin kenti, kentin yoğunluğunun ve karmaşasının anlatımı. Bir afiş de kentteki yabancılaşmayı anlatıyordu, zaman çizgiselliğinde. Kent Yapıcıların kentlere ilişkin derin görüşleri var. Ortam hem yürütücüler hem de yapıcılar için öğrenmeye açık. Atölye çalışmaları bugün sona erdi. ÖĞRENEN KİM? ÖĞRETEN KİM?

...

SEYİR DEFTERİ - 6. GÜN

Hayal kenti tartıştık bugün. Kentte neler vardı? Kent nasıl olmalıydı? Kent neleri barındırır? gibi soruların cevaplarını aradık. Kendi yaptığımız kenti eleştirdik. Tartışma verimliydi. Öğleden sonra piknikte olacağız Hisar Parkı'nda. Bugün yolculuğun son günü sayılır. Yarın velilerle buluşma yaşanacak. Ayrılık zor olacak. HENÜZ YANYANA DURMAYI ÖĞRENMİŞKEN AYRILMAK OLUR MU?

...

SONUÇ

Mimarlık ve Kent Yaz Okulu yolculuğu 6 Temmuz 2003'te düzenlenen sertifika töreni ile son buldu. Katılımcılar kendi yaptıkları kenti ailelerine gösterdiler, anlattılar. Özgürce yaratmanın verdiği güçle sundular ve savundular kentlerini. Maket kendilerini ifade etmenin aracı olmuştu. Artık yanlış yapmaktan korkmuyor, cesurca fikirlerini dile getiriyorlardı. Yaptıkları kentin ortaklığını paylaşıyor, sorumluluğunu taşıyorlardı. Yaz okulu amaçlananın ötesine geçti; Kent Yapıcılar bireyselliklerini ortaklaşmaya dönüştürdüler, kente dair fikir ürettiler ve kente bakmayı öğrendiler. Onlar artık "Kentli"ler... ANKARA'LI KENTLİ OLDU MU?

ARDINDAN

25 Temmuz 2003 günü "Hayal Kent" Konur Sokak'ta sergilendi. Ankara'ya nasıl bir kent kurduklarını Kent Yapıcılar anlattılar. Küçük adamların koca kente ve de kentliye gönderdikleri mesaj netti:

"Kent ancak kente sahip çıkanlar ile varolabilir."

Kast:
Senaryo/Kurgu: Zuhal Ulusoy
Yürütücüler: Özge Özdamar, Ali Kemal Arkun, Elif Zilan, Pınar Ünal, İhsan Yıldırım, Çiğdem Yılman, Meral Yılmaz, Nur Durmaz, Rabia Çiğdem Çavdar.
Konuklar: Ayşegül Tokol, Akın Atauz, Erhan Acar, Sedvan Teber.
Gözcüler: Mehmet Onur Yılmaz, Eloise Dhuy, Ebru Baysal, Zeynep Ömür Yılmaz
Kent Yapıcılar: Baran, Can Ayter, Cem, Tibetcan, Can, Arda, Ceren, Rüya, Mustafa, Emre, Göker, Yaman, Ece, Sine, Gizem, Arda İlhan, Çağdaş, Ulaş, Doğu, Ayşegül, Nesli Naz, Mustafa Uca, Sumru, Batuhan, Muratcan.

Açılış

Mimarlar Odası Lokali “ODA” 25 Temmuz 2003 tarihinde açıldı. Açılışa; ürünlerini bizimle karşılık beklemeden paylaşan sponsor firmaların yetkilileri ve temsilcileri, çalışmalarımızda en az bizler kadar emek harcayan üyelerimiz, tükenmeyen enerjileri ile hep yanımızda bulunan mimarlık öğrencileri, çağrımıza yanıt verip destek ve katkılarını esirgemeyen üyelerimiz ve diğer odalardan katılımcılar bulundu.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Sn. Ayhan Çelik'in bir konuşma yaptığı törende, sponsor firmalara teşekkür beratları sunuldu.

Keyifli sohbetlerin yapıldığı açılış töreni “ODA”da tekrar buluşma sözleri ile son buldu.

“ODA”da düzenlenmesi planlanan diğer sanat dallarına ilişkin temalı, temasız sohbetlerin, özel gün ve gecelere dair organizasyonların katkılarınızla daha da renkleneceğini ümit etmekteyiz. “ODA”da görüşmek, buluşmak üzere...

1 000 MİMAR 1 000 OKULDA

Okullar açılıyor, 2003-2004 eğitim ve öğretim dönemi başlıyor. 1000 mimarın 1000 okula doğru akışının zamanı geldi. Ekim 2003'ten (okulların açılmasından onbeş gün sonra) başlayarak, mimarlar, okullara, eğitime ve çocuklara doğru ilk kez ve belki de kendilerine ve mimarlığa doğru tekrar yürüyüşe başlayacaklar. Mimarlık ortamı böyle bir yürüyüşün enerjisiyle toplumla ilişkilene ve kendini kurma alanında yeniden doğabilir.

“1000 Mimar 1000 Okulda” projesini ilk çağrımıza cevap veren altmışyedi üyemiz ve bunlara eklenmesini beklediğimiz yeni üyelerimizle beraber 2003-2004 eğitim ve öğretim yılında gerçekleştirmeyi hedeflemekteyiz.

Niceliğin (1000mimar, 1000okul) doğuracağı niteliğin arayışındayız. Bu bir karşılaşma barındırıyor; zamanın(?/tarifsiz), mekanın (okul/nerede/hangi) ve de kişilerin (mimar-öğretmen-çocuk) karşılaşması.

Bu bir çarpışma barındırıyor; niteliğin mimarlar tarafından ortaya konduğu, cesaretle kurulan bir ortamda tarifli sistemli yapı(yetişkin-mimar) ile tarifenemez / yeniden inşa edici olanın(çocuk) çarpışması. Bu tanımlanmamış olanın doğuracağı enerjinin keşfi, “1000 Mimar 1000 Okulda”....

MİMARLAR ODASINDAN MEKTUP VAR....

Çok yakında “1000 Mimar 1000 Okulda” projesi/kampanyasının gerçekleştirilmesi için birlikteliğimizi kurgulayacak bir mektup alabilirsiniz.

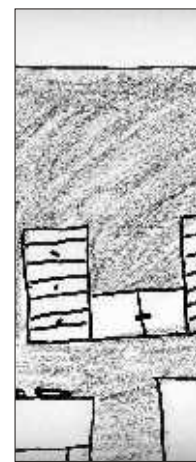
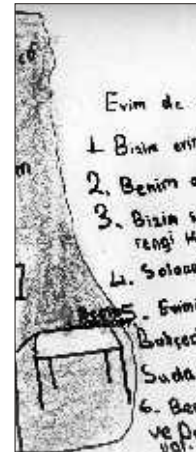
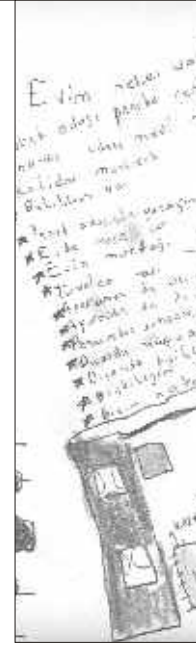
Sizi,
Raslantısal olan,
Nicelikten, niteliğin doğmasını dilediğimiz,
Mimarlığı anlatmanın,
mimarlık kültürünün aktarımının tariflenmesinin beklendiği,
“Çocuk” kadar tanımsız ve tarifsiz olan alana,
“1000 Mimar 1000 Okulda” projesine davet ediyoruz.

Şimdiden düşünmeye başlayın, hangi okulda, nasıl, ne yapmak istediğinizi?
Yanı başınızdaki sokağınızdaki okulda mı?
Çocuğunuzun/kardeşinizin/yeğeninizin/torununuzun okulunda mı?
Mezun olduğunuz okulda mı?
Yoksa bir mimar olarak bulunmanızın “anamlı” olacağını düşündüğünüz başka bir okulda mı?
Dialarınızla mı?
Projelerinizle mi?
Kağıdınız, kaleminizle mi?
Masalınızla mı?
Ya da belki sadece kendinizle mi?

Bir mimar ne söylemek ister bir çocuğa?
Mimarların çocuklara söyleyecek çok sözü ve çocuklardan öğrenecek çok şeyi var...

Çocuk ve Mimarlık Çalışma Grubu

cocukmimarlik@mimarlarodasiankara.org

TÜRK MİMARLAR ODASI AZA KAYIT BEYANNAMESİ

1. Adı *Ekmel Derya*
2. Soyadı *Derya*
3. Annesinin adı *Suhenden*
4. Babasının adı *Aziz*

Mimarlar Odasının 2003 yılında meslekte 50. yılını kutladığı 8 kişiden biriydi. “Meslek Yılına Saygı” kapsamında, O’nunla İstanbul’daki evinde bir söyleşi yapılmış ve bu esnada çekilen film, O’nun katılamadığı ödül töreninde izlenmişti. Ekmel Bey’i elinde kahve fincanı, yüzünde çok aydınlık bir gülümseme ile gördük, anlattıklarını dinledik, sevdik...

Mimarlık ortamımızın tarihine tanıklık etmenin ötesinde, bu tarihi yapan kişilerden biri olan Ekmel Derya’yı kaybettik, derin üzüntü duyuyoruz.

1925 yılında İstanbul’da doğan Ekmel Derya, 1944 yılında Galatasaray Lisesi’nden mezun olduktan sonra 1952 yılında University of California, Berkeley’den B.Arch. derecesi, 1953 yılında da Oklahoma A. And M. Institute of Technology’den Master of Architecture Profesyonel derecesine hak kazanmıştır. 1953-54 yıllarında Philadelphia’da R.T. Addis mimarlık bürosunda ortak olarak çalışmış, 17 binanın projesini ve inşaat kontrollüğünü yapmıştır. Ekmel Derya, 1956 yılında ODTÜ kuruluş çalışmalarına katılmış, 1957 yılında Mimarlık Fakültesi Dekan Yardımcılığı, 1958 yılında Yapı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü’nde görevlendirilmiş, stabilize toprak yapılar üzerinde araştırmalar yapmış, 1959 yılında Radyo Evleri sınırlı yarışmasında birincilik ödülü almış, 1960 yılında ODTÜ’de Yardımcı Profesör olmuştur. 1960-61 yılları arasında Mimarlık Fakültesi Dekanlık Komitesi Başkanlığı, 1963-65 yılları arasında UNESCO Bursu ile İngiltere, Fransa, Hollanda, Danimarka, İsveç ve Finlandiya’da Şehircilik ve Konut Planlaması konularında araştırmalar yapmıştır. 1969-70 yıllarında tekrar Mimarlık Fakültesi Dekanlığı görevini üstlenmiştir. 1971 yılında ODTÜ Keban ve Aşağı Fırat Tarihi Eserlerini Kurtarma ve Değerlendirme Araştırma Merkezi Müdürlüğü’ne atanmıştır. 1973 yılında Doçent, 1982 yılında da Profesör olmuştur. 1956 yılından beri ODTÜ Mimarlık Fakültesi’nde öğretim görevini yapmakta iken 1982 yılında YÖK tarafından Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Dekanlığına atanmış ve 1985 yılında kendi isteği ile emekli olarak İstanbul’a yerleşmiştir. Ekmel Derya’yı 21 Temmuz 2003’de kaybettik.

EKMEL DERYA’YA SAYGI...

6 Ekim 2003 dünya MİMARLIK KÖNÜT günü

Mimarlık her gün var. Ancak bizim insanlara yaşamlarında her an dokundukları, baktıkları, sevdikleri veya nefret ettikleri her şeyin mimarlığın kendisi ya da ona asılı nesneler olduğunu, hayatın her anı mimarlığın içinde, dışında ve yanında olduğumuzu anlatacak özel bir günümüz var: 6 Ekim Dünya Mimarlık Günü.

Bu yıl, bu günü mimarlığın kullanıcıları ile buluşması olarak “kutlamak” istiyoruz. Kentin kendisini ve yarattığı her aracı kullanarak kentliye ulaşmak, onlara kendimizi, mesleğimizi, mesleğimizin kültürünü anlatmak istiyoruz.

Sokağı kullanacağız: Sokak sergimiz olacak;
Radyolara, televizyonlara konuk olacağız, mimarlık konuşacağız;
Mimarlık sergilerini taşıyacağız Ankara’ya, mimarlık ortamını zenginleştirmek için ve yeni fikirleri ortamla paylaşmak için,
Posterlerimizi, afişlerimizi kentin dörtbir yanına asacağız, mesleğimizi anlatacağız;
Mimarlık balomuz olacak Ankara Palas’ta, mesleğimizi kutlayacağız.

SOKAK SERGİSİ...

Ankara Sergisi, Ankara’daki mimarlığın altını çizmek için... Ucundan tutmak lazım biraz... Fotoğraf çekecek, bu işe kafa yoracak üyelerimize ihtiyacımız var.

“MİMARLIK VE ...” KONUSMALARI...

Radyolara, televizyonlara konuk olacak, birikimini Ankaralılarla paylaşacak üyelerimize ihtiyacımız var. Mimarlık ve Kültür, Mimarlık ve Çocuk, Mimarlık ve Kent, Mimarlık ve Sinema, Mimarlık ve Eğitim, Mimarlık ve Deprem, Mimarlık ve Felsefe, Mimarlık ve Tarih, Mimarlık ve ...

AFİŞ ÇALIŞMASI...

Söyleyecek çok şey var; bilbordlarda, duvarlarda mimarlığı hatırlatacak deyişler, çizişler... Bu işe el verecek üyelerimize ihtiyacımız var.

MİMARLIK SERGİLERİ...

“Mimarlığı Tersten Giydirmek” sergisini İstanbul’dan ve Alvar Aalto sergilerini ise Finlandiya’dan Ankara’ya getirmek ve mimarlık ortamına sunmak için çalışmalarımız sürmektedir.

MİMARLIK BALOSU... (10 Ekim 2003-Ankara Palas)

Mimarlar Derneği 1927 ve şubemiz ortak çalışması... Ankara Palas’ın büyüğü atmosferinde mesleğimizi kutlayacağız. Hepimiz orada olacağız. Katılımın rezervasyonlu ve biletli olması öngörüldü... Son rezervasyon tarihi: 26.Eylül.2003... Son bilet satış tarihi: 04.Ekim.2003

GELİN BU PROGRAMI BİRLİKTE TASARLAYALIM: 8 EYLÜL Pazartesi, Saat: 17:00

Bilgi almak veya katkıda bulunmak için: 417 8665/117 Rabia Çiğdem Çavdar

MİMARLIK VE KENT DANIŞMA KURULU

YAŞASIN KENTLER YARIŞMASI, YEREL YÖNETİM SEÇİMLERİ, 2020 ANKARA PROJESİ, MİMARLAR ODASININ KURULUŞUNUN 50. YILI KAPSAMINDA KENTLERİMİZLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR DERKEN; HEM BİZİM HAZIRLIKLARIMIZ NETİCESİNDE HEM DE GÜNDEMİN ÖNÜMÜZE KOYDUKLARI İLE, ÖNÜMÜZDEKİ DÖNEMİN EN ÖNEMLİ GÜNDEM MADDELERİNDEN BİRİ “KENT VE MİMARLIK” OLARAK KARŞIMIZA ÇIKMAKTADIR. BÜLTENİMİZİN EKİM SAYISINDA “İMAR VE ŞEHİRLEŞME”, KASIM SAYISINDA İSE “YEREL YÖNETİM SEÇİMLERİ”NİN DOSYA KONUSU OLARAK BELİRLENMESİYLE DE, KENT OLGUSU ETRAFINDA ÖRÜLEBİLECEK PEK ÇOK KONUYA MİMARLIK ALANINDAN KALKARAK CEVAP ARAMAYA VE ORTAMA SUNMAYA ÇALIŞACAĞIZ. YAŞASIN KENTLER YARIŞMASINI ÇOK ÖNEMSIYORUZ VE BAŞARILI, TÜM KATKILARA AÇIK BİR SÜREÇ ORGANİZE EDİLMESİNİ SAĞLAMAK İSTİYORUZ

DOĞAL OLARAK, BÖYLE BİR ÇALIŞMAYI, TÜM BU BAŞLIKLARIN YENİ ÇALIŞMALARA DÖNÜŞMESİNİ SADECE MEVCUT GÜCÜMÜZ VE KAYNAKLARIMIZLA SÜRDÜRMEMİZ MÜMKÜN DE DEĞİL, DOĞRU DA DEĞİL. BİR SİVİL TOPLUM KURULUŞU OLARAK MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİNİN GÜCÜ VE ÖNEMİ, HEPSİ ÇEŞİTLİ ALANLARDA UZMAN 6000 CİVARINDA ÜYESİNİN DESTEĞİ BU ÇALIŞMALARIN HEPSİNE KATILDIĞINDA ANCAK ANLAŞILABİLİR. YAŞADIĞIMIZ KENT ANKARA VE GENEL ANLAMDA KENTLERLE İLGİLİ YAPILACAK TÜM ÇALIŞMALARI KURGULAMAK, YENİ FİKİR VE YAKLAŞIMLAR ÖRGÜTLEMEK VE SÜRDÜRMEK İÇİN YOĞUN DESTEĞE İHTİYACIMIZ VAR. BU AMAÇLA EYLÜL AYINDA, KÜÇÜK DANIŞMA KURULU NİTELİĞİNDE BİR TOPLANTI DÜZENLEYEREK, ÖNÜMÜZDEKİ SÜRECİ VE YAPILACAK ÇALIŞMALARI KURGULAMAK İÇİN BİRARAYA GELMEK İSTİYORUZ. 20 EYLÜL CUMARTESİ GÜNÜ SAAT 15:00’TE BAŞLAYACAK OLAN BU TOPLANTIDA, YAZININ GİRİŞ KISMINDA SIRALANAN ÇALIŞMALARIN TÜMÜ İÇİN YENİ FİKİRLER VE ÇALIŞMA DESTEĞİ OLUŞACAĞINI UMUYORUZ.

TOPLANTI GÜNÜNE KADAR HABERLEŞME, SORU VE ÖNERİLER İÇİN ŞUBEYİ ARAYABİLİR YA DA kent@mimarlarodasiansankara.org ADRESİNE E-POSTA YOLLAYABİLİRSİNİZ. TOPLANTI GÜNDEMİ VE HAZIRLIKLARI KONUSUNDA ÖNERİLERİNİZİ ÖNCEDEN BİZE İLETMEK İÇİN BİZİMLE BAĞLANTI KURMANIZI BEKLİYORUZ.

TOPLANTI TARİHİ: 20 EYLÜL 2003 (CUMARTESİ) SAAT 15:00
TOPLANTI YERİ: MİMARLAR ODASI 5. KAT

DÜZGÜN İŞLEYEN, GÜVENİLİR BİR YAPI DENETİM SİSTEMİ KURABİLİRİZ/KURMALIYIZ

BÜYÜK DEPREMDEN SONRA YOĞUNLAŞAN, YAPI DENETİM SİSTEMİ ARAYIŞLARINA SIRAYLA; 595 SAYILI KHK, 601 SAYILI VE 4708 SAYILI KANUNLA YANIT BULUNMUŞ İDİ. HALEN YÜRÜRLÜKTE OLAN SONUNCUSU, YANİ 4708, BİRÇOK YANLIŞ VE EKŞİĞİN YANİ SIRA, KENDİNCE MİMARLARI VE MİMARLIĞI YAPI ÜRETİM SÜRECİNDEN DIŞLAYACAĞINI VARSAYIYORDU.

TÜRKİYE DÖRT YIL İÇERİSİNDE ÜÇ ADET YASAYI ESKİTTİ VE BUGÜN 4. YASA GÜNDEMDE, BAKANLIĞIN HAZIRLADIĞI YASA TASARISI İSE GELİŞTİRİLEBİLİR ÖZELLİKLER TAŞIYOR.

HER TÜRLÜ ÇEKİŞMENİN ÜZERİNDE TUTARAK, TAM BİR İŞBİRLİĞİ İÇERİSİNDE VE KİMSENİN KENDİNE YONTMADIĞI BİR AKILCILIK İÇERİSİNDE BAZI KOŞULLARI SAĞLAMAK ZORUNDAYIZ.

ÖYLE BİR YAPI DENETİM SİSTEMİ KURMALIYIZ Kİ;

- İNSANLARIN İÇİNDE YAŞAMAKTAN GURUR DUYACAKLARI BİR YAPILI ÇEVRE VE YAPILAR ÜRETMEMİZE DESTEK OLSUN.
- İNSANLARIMIZ DEPREM DAHİL, FARKLI DOĞA OLAYLARI KARŞISINDA CAN VE MAL EMNİYETİ ENDİŞESİ TAŞIMASIN.
- SİGORTA FİRMALARI, SİGORTALAMAYACAKLARI KADAR RİSK OLDUĞU YARGISINI SİLEBİLSİN.
- TÜM TARAFLARIN YETKİLERİNİN YANİ SIRA SORUMLULUKLARI DA NET OLSUN, HERKESİN KENDİ İŞİNİ YAPMASIYLA YETİNMESİN, İYİ VE KUSURSUZ YAPILMASINA DA DESTEK OLSUN.
- PARA KAZANILSIN AMA, YAPILAN İŞİN TİCARİ YANINDAN ÇOK KAMUSAL İŞLEVINİN ÖNDE OLMASINI SAĞLAYABİLSİN.
- EN ÖNEMLİSİ, HEPİMİZDE TAM BİR GÜVEN DUYGUSU YARATSIN.

KONUYA DAİR ÇALIŞAN BİRÇOK ARKADAŞIMIZ VAR. TÜM BİLGİLERİ VE GELİŞMELERİ <http://www.mimarlarodasiansankara.org/yapidenetim> ADRESİNDEN EDİNEBİLİRSİNİZ. KATKILARINIZI yapidenetim@mimarlarodasiansankara.org ADRESİNE İLETEBİLİRSİNİZ.

BUNLAR DANIŞMA KURULU'NDA, ORTAK İRADEMİZİN OLUŞMASINI KOLAYLAŞTIRACAK. 9 EYLÜL'DEN İTİBAREN; DANIŞMA KURULU TARTIŞMA KURGUSUNU, AYRINTILANDIRILMIŞ GÜNDEMİ, TEMEL DOKÜMANLARI İÇEREN DOSYAYI ŞUBEDEN ALABİLİR VEYA

<http://www.mimarlarodasiansankara.org/yapidenetim>
ADRESİNDEN İNDİREBİLİRSİNİZ

KONU; YALNIZCA YAPI DENETİM FİRMASI SAHİPLERİNİN, ÇALIŞANLARIN, TESCİLLİ BÜROLARIN, KAMU ÇALIŞANLARINI DEĞİL TÜM MİMARLARIN KONUSU. HERKESİ SÜRECE KATILMAYA VE DANIŞMA KURULU'NDA BİR ARAYA GELMEYE ÇAĞIRIYORUZ.

TOPLANTI TARİHİ: 13 EYLÜL 2003 (CUMARTESİ) SAAT 15:00
TOPLANTI YERİ: MİMARLAR ODASI 5. KAT

ATO EK BİNASI
PROJE İLANI İLE
BAŞLAYAN
SÜREÇ...

GAZETE İLANI/ 09.07.2003

GAZETE İLANININ ARDINDAN OLUŞAN TEPKİLERE
PARALEL OLARAK ATO'YA GÖNDERİLEN
YAZI/09.07.2003

Tarih : 09.07.2003
Sayı : 07/978

ANKARA TİCARET ODASI BAŞKANLIĞI' NA
ANKARA

09.07.2003 tarihli Hürriyet Gazetesi seri ilanlar bölümünde "proje ilanı" başlıklı bir şartnameniz yayınlanmıştır. Üyelerimizden gelen tepkileri de dikkate alarak kullanilan ifadelerin Ticaret Odası' na uygun olmadigini düşündüğümüz için ilanın sizin tarafınızdan verilip verilmediğini yazılı olarak Odamıza bildirinizi dilerim.

Saygılarımızla,
Şekibe Aslan Köksal
Sekreter Üye

·MİMARLAR ODASI GAZETE İLANI/ 24.07.2003

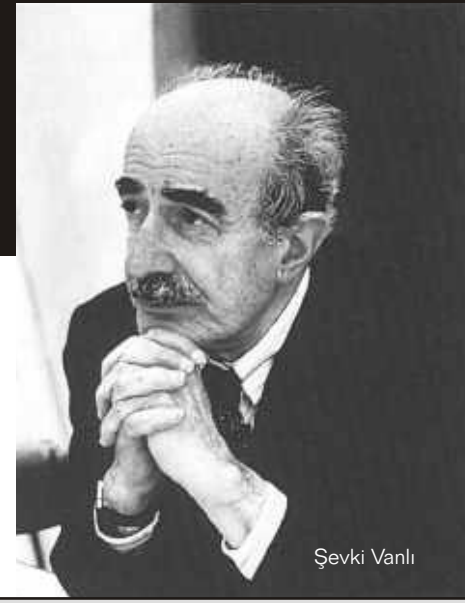
GAZETE İLANININ AEDINDAN ATO'DAN GÖNDERİLEN
YAZI/ 12.08.2003

ATO'nun gazetelerde yayınlanan "PROJE İLANI" ile başlayan süreç mimarlar odasının doğru zamanda doğru tepki vermesinin sonuçlarını ortaya koyması açısından önemlidir. Bu süreci önemli kılan bir diğer durum ise sürecin geldiği noktada Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin soruna yaratıcı çözümler bulmak yönünde tavrını belirlemesi gerekliliğidir. Bu gündemle yapılacak toplantıya konuyla ilgilenen herkesi bekliyoruz.

Toplantı Tarihi: 15.Eylül.2003
Saat: 17.00

Yer: Mimarlar Odası Ankara Şubesi Konur sok.
4/3 Kızılay

AZİZ NESİN'İN ARDINDAN, Çok sevdiği çocuklar için kurduğu vakfa yardım edelim:

Aziz Nesin'in yapıtlarının telif haklarıyla, vakfın gayrimenkulleriyle ve halkımızın bağışlarıyla ayakta duran vakfa yardım için Ziraat Bankası Çatalca Şubesi 130 48907 numaralı hesaba veya İş Bankası Parmakkapı Şubesi, 1042 550334 numaralı hesaba bağışlarınızı yatırabilirsiniz. Veya istediğiniz süre boyunca istediğiniz kadar aylık bağışta bulunabilmek için vakfın web sitesine girip bir taahhütname doldurabilirsiniz.

http://www.nesinvakfi.org
Tel: 0212 783 60 49 0212 783 63 58
Faks: 0212 783 60 50 0212 234 17 77
nesinvakfi@turk.net anesin@turk.net

BERLIN-2002'DEN İSTANBUL-2005'E KENTLER VE MİMARLIK

Mimarlar Odası Bursa Şubesi, her yıl geleneksel olarak düzenlediği Yapı ve Yaşam Kongresi'ni, bu yıl 18-20 Eylül 2003 tarihlerinde Bursa Uluslararası Fuar Merkezi'nde düzenliyor. 15. kez düzenlenen kongrenin ana teması "kentler ve mimarlık" olarak belirlendi. Temanın alt başlıkları ise: "Tarih İçinde Kent ve Mimarlık", "Günümüzde Kent ve Mimarlık" ve "Yarının Kenti ve Mimarlık" olarak belirtiliyor. Kongrede, kentleşme ve mimarlık arasındaki etkileşim ve bu etkileşimin şekillenmesinde belirleyici olan kültürel, sosyal, politik ve ekonomik faktörleri irdelemek amaçlanıyor.

Bilgi için: www.bursamimar.org.tr

METROPOLİS İSTANBUL'DA

28 Eylül - 1 Ekim 2003
İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Yönetim Kurulu Üyesi olduğu Dünya Büyük Metropoler Birliği (METROPOLIS), kentsel planlama, kentsel kalkınma, çevre, ulaşım, alt yapı ve iletişim gibi büyük dünya şehirlerini etkileyen meselelere çözümler aramak amacıyla 1984 yılında kuruldu. METROPOLIS, uluslararası işbirliğini artırmayı ve büyük metropollerin siyasi yöneticileri ve bu metropollere bağlı özel-kamu kuruluşları arasındaki karşılıklı ilişkileri teşvik etmeyi amaçlıyor. Üç yılda bir yapılan Genel Kurul Toplantıları 1984 yılında Paris'te, 1987'de Meksika'da, 1990'da Melbourne'de, 1993'de Montreal'de, 1996'da Tokyo'da, 1999'da Barselona'da ve son olarak 2002 yılında Seul'de gerçekleştirildi.

YEREL YÖNETİMLER OKULU'NUN 2. DÖNEMİ AÇILIYOR

İlk dönemi Nisan-Haziran 2003 arasında yapılan ve büyük ilgi ile karşılanan "Yerel Yönetimler Okulu" Ekim ayında yeniden açılıyor. Sosyal Demokrasi Vakfı (SODEV), Türkiye Sosyal Ekonomik ve Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES) ile Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından hazırlanan bu eğitim programı; yaklaşan yerel yönetim seçimlerini de gözönünde bulundurarak, seçimlerde aday olmayı düşünenler ile sivil toplum kuruluşlarında, meslek odalarında ya da benzeri programlarda yerel yönetimler konusunda çalışmayı düşünenlerin bu alandaki birikimine katkıda bulunmayı amaçlıyor.

1 Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi (Dünyada ve Türkiye'de)
2 Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri, Demokratikleşme-Katılım
3 Yerel Yönetimlerde Katılım, Denetim Mekanizmaları (Ombudsman)
4 Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum ile Devlet Arasındaki Yerinin Geliştirilmesi
5 Projelendirme ve Uygulamada Devlet-Belediye-STK işbirliği
6 Belediyelerde Planlama ve İmar Uygulamaları, Mevzuat ve Sorunlar
7 Türkiye'de Yerel Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi, Yerel Yönetimler Yasası ve Reform Tartışmaları

7 derslik eğitim Ekim ayında başlayacak Kasım ayında sona erecek. Pazartesi akşamları 18.30 - 20.30 arasında verilecek dersler Mimarlar Odası Toplantı Salonunda yapılacaktır. Yerel Yönetimler Okulu'na katılmak isteyenler başvuru formlarını doldurup, kayıt ücretlerini Sosyal Demokrasi Vakfı (SODEV)'e ödeyerek kayıt yaptırabilirler. Kayıtlar 40 kişi ile sınırlıdır

Başvuru formları Mimarlar Odası Ankara Şubesinden de temin edilebilir.
SODEV 0312. 425 69 24
Mimarlar Odası Ankara Şubesi 0312. 417 86 65

KAMULAŞTIRMA BİLİRKİŞİLİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi ile İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi'nin ortaklaşa yürüttükleri Kamulaştırma Bilirkişiliği Eğitim Programı Ekim 2003'te tekrar başlayacaktır. Ön kayıt yaptırmak, programa ve kayıt işlemlerine ilişkin bilgi almak için 15 Eylül-30 Eylül 2003 tarihleri arasında şubemizle iletişime geçmeniz gerekmektedir. Programa ilgi ve katılımınızı beklemekteyiz.

KÜLTÜREL MİRASI KORUMAK İÇİN YENİ PERSPEKTİFLER

30 Eylül - 4 Ekim 2003 tarihleri arasında, Antalya'da "Medeniyetlerin Beşiği Türkiye'de Kültürel Mirası Korumak için Yeni Perspektifler" başlıklı uluslararası bir sempozyum düzenleniyor. Bu yıl 19.'su gerçekleştirilecek sempozyumun amacı, yeni teknolojilerin kazanımı, işlenmesi ve kullanılması ile bilgi sağlayıcıları ve bilgi kullanıcıları arasındaki diyalogun gelecekte "korumacılar" topluluğu için oynayacağı rolün tanımlanmasına katkıda bulunmak olarak belirtiliyor.

Bilgi için: www.cipa2003-antalya.org

TÜRKİYE BİLİŞİM HAFTASI VE İNŞAAT SEKTÖRÜNDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ UYGULAMALARI

1971'de Türkiye'yi bilişim toplumuna taşımak hedefiyle kurulan Türkiye Bilişim Derneği (TBD)'nin 1976'dan bu yana düzenlediği ve ülkemizde bilişim politikalarının geliştirilmesinde öncü rol üstlenen TBD bu yıl 01-07 Eylül 2003' tarihlerini "Türkiye Bilişim Haftası" olarak ilan etmiştir ve bu kapsamda çeşitli etkinlikler yapacaktır. Harbiye Askeri Müzesi Kültür Sitesi, Beyoğlu İstiklâl Caddesi ve Hilton Otelinde düzenlenecek etkinlikler içerisinde yer alan 20. Ulusal Bilişim Kurultayında "İnşaat Sektöründe Bilişim teknolojisi Uygulamaları" ayrıntılı bir biçimde incelenecektir. TBD 20. Bilişim Kurultayı kapsamında 05 Eylül 2003 tarihlerinde 14:00-18:00 saatleri aralığında yarım gün boyunca İnşaat Sektörüne yönelik mevcut ve gelişmekte olan bilgi ve iletişim teknolojileri hakkında bilgi paylaşımının sağlanacağı oturumlarda: Veri Değişim Standartları, İnşaat Yönetiminde Bilişim, Mimarlık ve Bilişim, Geoteknik ve Bilişim, Jeodezi & Fotogrametri ve Bilişim, Yapı Analizi Yazılımları Tasarımı, İnşaat Sektörüne Yönelik Açık kaynak Kodlu Yazılımlar, ana başlıkları altında çeşitli konular ele alınacaktır. Etkinlikle ilgili program ve katılım bilgilerini, www.bilisimhaftasi.org.tr adresinden edinebilirsiniz. Etkinliğimize katkı sağlamanızı bizi onurlandıracaktır. Katkı ve katılımınızla, çalışmalarımıza güç katmanız dileğiyle...

Türkiye Bilişim Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

DEPREMİ UNUTMA UNUTTURMA!

TMMOB Ankara İKK tarafından AFSAD'ın katkılarıyla "Depremi Unutma Unutturma!" Programı; 15 - 19 Ağustos 2003 tarihlerinde düzenlendi. Ankara'da Yüksel Caddesi İnsan Hakları Anıtı önünde ve Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde deprem fotoğrafları sergisi açıldı ve sinevizyon gösterimleri yapıldı. **Etkinlik, Deprem ve Yapı Denetimi** konulu paneller son buldu.

'MİMARLIĞI TERSTEN GİYMEK'

Garanti Galerisi (GG), tasarım konusunu değişik boyutlarıyla incelemek amacıyla yeniden yapılandı. Geçmişte, Garanti Sanat Galerisi adıyla hizmet veren İstanbul Beyoğlu'ndaki mekân, tasarım konusunda dünyada tartışılan değişik kavramlara, olgulara yer verecek. GG'nin ilk sergisi "Mimarlığı Tersten Giymek Rural Studio: Mimarlıkta Sınırışımı ve Muğlaklık", 5 Ağustos Salı günü başladı. Küratörlüğünü mimarlık tarihçisi Bülent Tanju'nun, tasarımını ise Bülent Erkmen'in yaptığı sergi, 6 Eylül'e kadar izlenebilecek. 6 Ekim Dünya Mimarlık Günü etkinlikleri kapsamında, "Mimarlığı Tersten Giymek" sergisini Ankara'da tekrarlamak üzere, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, görüşmeleri sürdürüyor.

ŞEHİRLER VE PAZARLAR: KENTSEL GELİŞİMDE KAYMALAR

5-8 Ekim 2003
Viyana
Uluslararası Konut ve Planlama Federasyonu IFHP, 5-8 Ekim 2003 tarihleri arasında Viyana'da "Şehirler ve Pazarlar: Kentsel Gelişimde Kaymalar" temalı bir kongre düzenliyor. Kongrenin amacı, globalleşme ve pazar dinamikleri ile yaşanabilir kentsel gelişime ulaşma çabası arasında bir denge sağlamak için gerekli yolların araştırılması olarak belirtiliyor. Kongrenin yanısıra kentsel planlama disipliniyle ilgili olarak çalışmalarını sürdüren öğrencilere açık olan bir yarışma da düzenleniyor. Yarışmanın konusu "geleceğin şehrinde 'yerel' ve 'uluslararası' kavramlarının tanımı".
Bilgi için: www.ifhp2003.at

“oda” SÖYLEŞİLERİ

Eylül ayı ile beraber, öncelikle bahçede başlayıp ardından 5. kata taşınacak, sonbahar boyunca sürecek bir dizi “oda” söyleşisi başlıyor. Cuma akşamlarınızı bize ayırmanızı diliyoruz. Birikimlerini bizlerle paylaşacak olanlar, o gece “oda”da olacak, sungria içip, keyifle söyleşip, dinleyeceğiz.

“oda” Söyleşileri'nin ilk konuğu Sayın **Şevki Vanlı** olacak. **Şevki Vanlı** ile 19.Eylül 2003 tarihinde “Türkiye’de Mimarlık Öğrencisi Olmak” teması etrafında sohbet edeceğiz. Herkesi 19 Eylül’de, saat 19:00’da “oda”ya bekliyoruz.

YİTİRDİKLERİMİZ

EKMEL DERYA (928)

SAVAŞ BASATEMÜR (4145)

ASLI KARAMEHMETOĞLU ERDEMİR (17840)

ALLPLAN 2003 TANITIM SEMİNERİ 3 EYLÜL'DE ODA'DA

Allplan 2003, 13 Eylül 2003, saat 17'de Mimarlar Odası 5. Katta tanıtılacak.

Allplan 2003'e ait yenilikler, üretici firma tarafından şöyle özetlendi:

Allplan 2003 ile projelendirme, eskisinden daha kolay ve zevkli bir süreç haline geldi. Yeni nokta yakalama opsiyonları, Windows arayüzüne uyum, yeni yardım menüsü, Oda Programı Yardımcısı bu versiyondaki gelişmelerden sadece birkaçı. Acad bloklarını akıllı sembol haline getirmek, Acad'da yapılmış çizgitipi tanımlarını Allplan'a aktarmak gibi kolaylıklar, animasyon penceresini Bitmap olarak kaydedebilmek, Allplan'dan Excel'e ve Excel'den Allplan'a veri aktarımı gibi özellikler de yine Allplan 2003'ün nimetlerinden.

Mimari modüller de birçok yenilik sunuyor: Allplan 2003'te kesit objesi derinliği, yardımcı çizgi olarak gösterilebiliyor. Kesit modifikasyonu çok kolaylaştı: Kısayol menüsü yardımıyla modifikasyon imkanı geldi. Yatay kesite aşağıdan bakış seçeneği eklendi. Duvar'ın özellik penceresine öteleme yönü tuşu ve animasyon penceresi eklendi. Döşeme oyuğu/boşluğu komutunda da gelişmeler var. Metrajdaki gelişmelere gelince, artık merdiven altında kalan hacmin metraji alınabiliyor. Ahşap ve Çelik konstrüksiyon modülünde gelişme: Alt seviyeye bağlı yastık kirişi oluşturabilme imkanı geldi.

Sunum modülündeki gelişmeler ise şunlar:

- Animasyon penceresinde: Görünüm küçültme/büyütme, önceki/sonraki görünüm tuşları eklendi.
- Kamera yerleştirme ve döndürme: Tek bir tıklamayla yapılabilir.
- Tekerlekli fare ile Zoom seçeneği.
- Aşağıdan gelen paralel ışıkla gerçekçi ışıklandırma
- Raytracing: Render prosedürünü öngörünümde izleme imkanı.
- Animasyon penceresini yüksek çözünürlükte basabilirsiniz.
- Animasyon penceresini baskı önizlemede görebilirsiniz.
- Yüzey verilerini *sur dosyası olarak kaydedip, gölge hesaplama gibi işlerde kullanabilirsiniz.
- Kamera dönüşü: Bu tuşu tıkladığınızda, film oluşturmaya gerek kalmadan, proje çevresinde gezinen hazır film oynamaya başlıyor.
- Cinema 4D'ye Export'ta gelişmeler: Oda tanımı aktarılabilir, Export işlemi hızlandı.

DUVAR(LAR) FOTOĞRAF YARIŞMASI 2004 YILI AJANDASI

Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, 2004 yılı ajandasında yer alacak fotoğraflar için, geleneksel olarak düzenlediği saydam dalındaki fotoğraf yarışmasının beşincisini gerçekleştirmektedir. Duvar; bir mekân oluşturan mimari düzenlemenin vazgeçilmez elemanı; bazen yalnızca kendisi olarak, bazen karmaşık bir binada belki de pek fark edilmeyen bir sınırlayıcı olarak. Yeniden buluşmamızı ve kucaklaşmamızı sağladığı gibi, uzaklaşmayı ve korunmayı da sağlıyor. Bu yanıyla yüzyıllardır yapı kültürünün de taşıyıcısı görevini üstleniyor. Evlerimiz ve sokaklarımıza anlam veren, evlerimizin sokaklarla buluşmasını, sokaklardan meydanlara ulaşmamızı sağlayan; bazen bir kır evinin, bazen de koca bir kentin sınırlarında rastladığımız bu elemanın, ister dış, ister iç mekânda olsun, yaşamımızdaki yerini irdelemek ve “duvar”ı yeniden hatırlamamızı sağlamaktır amacımız. Yarışmacıların, düzenlenmiş her malzemeden “duvar” olabileceğini düşünmelerini, “duvar”ın hayatımıza izdüşürdüklerini kendilerince ifade etmelerini, yaşarken alışageldiğimiz ancak yeterince algılayamadığımız etkilerini bize yeniden göstermelerini istiyoruz. Umuyoruz ki, deklanşörleriniz aracılığı ile dile gelip konuşmaya başlayacaktır dilsiz sandığımız duvar(lar).

Yarışma Koşulları

Katılım: Yarışmaya, 6 saydamı geçmemek üzere, 5x5 cm. camlı çerçeveye konulmuş “35 mm renkli saydam” ile, Şube Yönetim Kurulu, Seçici Kurul ve Ajanda Yayın Kurulu dışında herkes katılabilir. Yarışmaya, daha önce ödül almış, sergilenmiş, yayımlanmış saydamla katılinamaz. Katılımcılar yarışma koşullarını kabul etmiş sayılırlar. **Kimlik:** Saydam çerçevesinin üzerine katılımcının 6 rakamdan oluşan rumuzu, yapıt adı, saydam numarası mutlaka yazılmalıdır. Katılım formu doldurulduktan sonra bir zarfa konularak üzerine sadece rumuz yazılmalıdır. Zarf içinde katılımcının açık kimliği, iletişim bilgileri ile her saydam için yer, tarih ve konunun kısa bir açıklaması ya da adı mutlaka yer almalıdır.

Yapıtların gönderilmesi: Yapıtlar ve katılım formunun bulunduğu zarf postada zarar görmeyecek şekilde paketlenerek başvuru adresine gönderilebileceği gibi elden de teslim edilebilir. Postadaki olası gecikme, kayıp ve hasarlardan Mimarlar Odası sorumlu tutulamaz.

Telif: Seçilen saydamlar, Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi ajandası dışında, çeşitli yöntemlerle çoğaltılmış olarak yarışma sergisinde ve sergi duyurusunda, ayrıca Oda'nın öngöreceği sergi amaçlı etkinliklerde isim belirtmek kullanılmak üzere Mimarlar Odası'na verilmiş sayılır.

İade: Yarışmaya gönderilen tüm saydamlar, ajanda yapımından sonra posta ile iade edilecektir. Postada doğabilecek aksaklık ve hasarlar için sorumluluk kabul edilmez. Ayrıca, adreste bulunamadığı için geri gelen saydamlar, iki ay içinde alınmadıktan takdirde iade edilmeyecektir.

Ödüller

Kapakta kullanılacak saydam için 250 milyon TL, iç sayfalarda kullanılacak 39 saydam için 75’şer milyon TL. ödülün yanı sıra tüm katılımcılara “Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi Kültürel Katkı Belgesi” verilecektir.

İletişim Bilgileri (Contact):

Neslihan Kılıç, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, Yıldız Sarayı Dış Karakol Binası, Barbaros Bulvarı 34349 İstanbul
Tel: 0212-227 69 10
Faks: 0212-236 85 28
e-posta: mimarist@mimarist.org
Web: http://www.mimarist.org/

KOÇ ALLIANZ FOTOĞRAF YARIŞMASI "ELLERİN DİLİ"

Bu yıl 10.su düzenlenecek Koç Allianz Fotoğraf Yarışması'nın konusu "Ellerin Dili" olarak belirlendi. Amatör ve profesyonel tüm fotoğrafseverlere açık yarışma, "siyah - beyaz" ve "renkli" olmak üzere iki ayrı dalda düzenleniyor. Yarışma, amatör ve profesyonel tüm fotoğrafseverlere açık. *Yarışmanın sonuçları 24 Ekim 2003 tarihinde duyurulacak. Yarışmada ödüle ve sergilenmeye değer görülen eserler ise takip eden bir ay içinde Koç Allianz Oditoryum Fuayesi'nde sergilenecek.*

Son başvuru ve teslim tarihi: 30.09.2003

Ödüller

Her iki kategorinin birincilik ödülü de 4 milyar olarak belirlendi. İkincilik ödülü 2.5 milyar, üçüncülük ödülü ise 1 milyar 750 milyon TL.

Jüri

Prof. Dr. Ahmet Öner Gezgin, *Mimar Sinan Üniversitesi Öğretim Üyesi*
Fotoğraf Sanatçıları: Şakir Eczacıbaşı, Merih Akoğul, Nuri Bilge Ceylan, Emine Ceylan M. Kemal Olgaç, *Koç Allianz Genel Müdürü*, Nadir Ede, *Fotoğraf Dergisi Editörü*

İletişim Bilgileri

Bağlarbaşı, Kısıklı Cad. No:11 Altunizade 34662 İstanbul
Tel: 0 216 556 60 80
web: www.kocallianz.com.tr

IX. USKON UZAY SİSTEM YARIŞMASI

Yarışmanın amacı, Prefabrike Çelik Uzay Kafes Sistemin fonksiyonel ve mimariye katkıda bulunacak şekilde ve doğru bir tarzda projelendirilip kullanımını sağlamaktır. Yarışma; Türkiye ve K.Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Mimarlık Fakültesi öğrencileri arasında yapılacaktır. Bütün lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin katılabileceği yarışmaya, 2002-2003 öğretim yılının herhangi bir yarıyıl projesiyle katılmak mümkündür.

Son başvuru ve teslim tarihi: 03.10.2003

Ödüller

1.ödül: 1.000.000.000. TL, plaket ve "NEMETSCHEK AÇ" tarafından ALLPLAN FT Mimari CAD sistemi 2 yıllık öğrenci kullanım hakkı verilecektir.
2.ödül: 600.000.000. TL ve plaket
3.ödül: 450.000.000. TL ve plaket

Jüri

Yaşar Marulyalı, *Y.Müh.Mimar, USKON A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı*
Prof.Dr.Hasan Şener, *İ.T.Ü.Mimarlık Fakültesi Dekanı*
Prof.Dr.Işık Aydemir, *Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Ana Bilim Dalı Başkanı*

Prof.Dr.Ali Muslubaş, *Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi*
Bülban Bozok, *Dipl.Ing.Arch, USKON A.Ş. Yurtiçi Projeler Müdürü*
Tuncay Kaya, *Y.İnş.Müh., USKON A.Ş. Statik Projeler Müdürü*

İletişim Bilgileri:

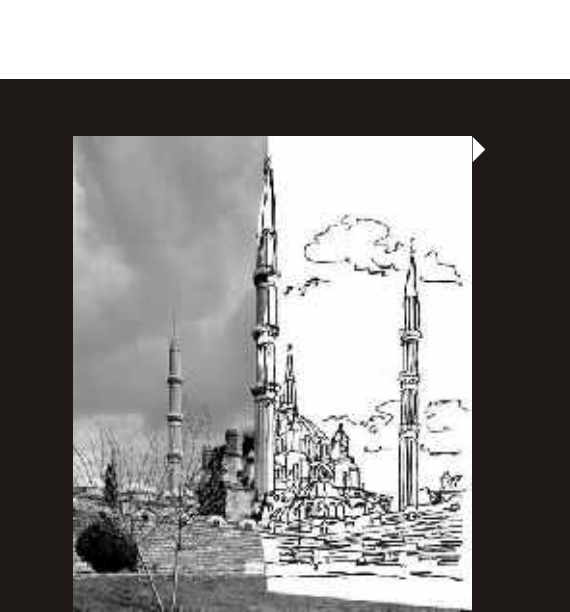
Konaklar Mah.İhsan Hilmi Alantar Sok. Konak Ap. K:1 D:1 4.Levent - İstanbul

ECZACIBAŞI VİTRA ÜRÜN TANITIM SEMİNERİ MİMARLAR ODASI'NDA

Vitra, 2001 yılından beri Mimarlar Odaları ile işbirliği içinde düzenlenerek devam eden ve Anadolu'nun çeşitli illerini kapsayan seminer, 2003 yılında da ziyaret edilen 6 şehirdeki Mimarlar Odası şubesi ile devam ediyor.

Seminerde Vitra'nın 2002 yılının sonunda Sayın Bülent Eczacıbaşı'nın gerçekleştirdiği bir basın toplantısı ile lansmanı yapılan yeni Vitra logosunun değişiminin altındaki nedenler, Vitra'nın ürün gamındaki 2003 yenilikleri ve müşteri ilişkileri yönetimindeki genel yaklaşımları ve yenilikleri katılımcılar ile paylaşılacaktır. Seminere katılan mimarlara günün anısına hediyeleri ile birlikte ürün gruplarını tanıtıcı dökümanlar dağıtılacaktır.

Vitra'nın seminerde tanıttığı 2003 yenilikleri arasında, banyo tasarım kültürüne farklı bir bakış açısı kazandıran yeni sistemi Matrix, Defne Koz tarafından tasarlanan iki yeni banyo takımı serisi Sense ve Calm yer almaktadır. Diğer yenilikler arasında, extra konfor için tasarlanan Paria kompakt kabin, minimalist çizgideki İsis banyo aksesuarları ve İlia banyo armatürleri ile canlı renkleri banyolara sokan Joy banyo akseuarları; değişik fonksiyonlara sahip zengin seçeneklerle yenilenen elduşu ve duş başlıkları ve lake renk alternatifleri ile yenilenen Nuovella Banyo Mobilyaları ana başlıklar olarak sayılabilir.

SİNAN'A SAYGI “MİMAR SİNAN ESERLERİ ESKİZ PROJESİ”

Eserlerinin özgünlüğü, çeşitliliği ve derinliği ile eşsiz bir mimar olan Mimar Sinan'a, günümüzde aynı zenginlikte ve derinlikte bakabilmek için herkese bir çağrımız var... Mimar Sinan'ın farklı eserlerindeki sayısız yorumu, "Sinan'a Saygı" projesi kapsamında düzenlenen bir yarışma ile buluşturmayı istiyoruz. Ülke, coğrafya, yapı tipi ayırt etmeksizin ziyaretçilerinin gözüyle Mimar Sinan'ı ortaya çıkarmak için kaleminiz, kağıdınızla sizi İstanbul'a, Kayseri'ye, Edirne'ye, Van'a, Sivas'a, Bolu'ya, Saraybosna'ya, Şam'a, Halep'e... Mimar Sinan'ın yapıtlarına davet ediyoruz... ÇEKÜL Vakfı tarafından 1999 yılında başlatılan "Sinan'a Saygı" projesi İstanbul, Anadolu, Trakya ve yurt dışı olmak üzere dört bölgede aşamalı olarak sürdürülmektedir. Proje, Mimar Sinan yapıtlarının hak ettiği öneme ve bakıma kavuşturulması için yapılacak çalışmaları kapsamaktadır.

Son başvuru ve teslim tarihi: 15.09.2003

Katılım Koşulları

- Eskiz yarışması, katılımcıların eskizlerini yayırtmaktan çok halkın ilgisini Mimar Sinan'ın eserlerine çekmeyi amaçlamaktadır.
- Yarışma dileyen herkese açıktır.
- Eskizlerin konusu Mimar Sinan'ın eserlerinden alınmalıdır. Türbe, külliye ,cami , çeşme, su kemeri gibi Mimar Sinan'a ait yapılardan herhangi biri ya iç ve dış mekanlarıyla ya da mimari detaylarıyla eskizlerin konusu olabilir.
- Eskizler en fazla 35 cm. X 50 cm. boyutlarında olmalıdır. Eskizde kullanılacak renk, teknik, kağıt ve benzeri özellikler tamamiyla katılımcının seçimine bırakılmıştır.
- Yarışmaya gönderilen eskizler orijinal kopya olmalıdır.
- Yarışmaya, her katılımcı en fazla iki eskizle katılabilir.
- Katılımcılar yarışmaya gönderdikleri çizimlerinin arkasına, çizimlerine konu olan eserin adını, bulunduğu şehir ve ülkeyi, kendi ad, soyad, doğum tarihi, telefon, adres ve e-posta adreslerini yazmalıdır.

Yarışmanın son teslim tarihi 15 Eylül 2003' tür.
15 Eylül 2003'e kadar ÇEKÜL Vakfı'na gelen çizimler, taranarak internete yüklenecektir. Değerlendirme için internet üzerinden halk oylamasına başvurulacaktır. Oylamanın detayları 15 Eylül 2003 tarihinde bu sayfadan duyurulacaktır. (*www.cekulvakfi.org.tr/yarisma*)
Değerlendirme sonucu belirlenecek eserler ÇEKÜL Vakfı tarafından yayımlanacak sergi kataloğunda yer alacaklardır. Ayrıca, en çok oy alan ilk beş eskiz sahibine sembolik bir ödül verilecektir. ÇEKÜL Vakfı değerlendirme sonucu belirlenen eserleri İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerde bulunan üniversitelerde ve Mimar Sinan'ın yapıtlarında sergilemeyi amaçlamaktadır. Sergileme etkinliklerinin Mimar Sinan'ın doğduğu şehir olan Kayseri-Ağırnas'ta düzenlenecek bir sergi ile bitirilmesi düşünülmektedir. Sergileme süresi bitiminde eserler katılımcıların posta adreslerine iade edilecektir. Yarışma dileyen herkese açıktır.

İletişim Bilgileri (Contact):

Tel: 0212-251 54 44
http://www.cekulvakfi.org.tr/yarisma
e-mail: orgutlenme@cekulvakfi.org.tr

DÜNYA KONUT GÜNÜ

BU YILIN TEMASI KENTLER İÇİN SU VE KANALİZASYON

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 1985 yılında aldığı bir kararla oluşturulan Dünya Konut Günü, her yıl Ekim ayının ilk Pazartesi günü kutlanmaktadır.

Bir Dünya Konut Günü ilan etmenin ardındaki temel düşünce ve amaç, hükûmetlere, yerel yönetimlere ve genel olarak kamuoyuna insan yerleşimlerini daha iyi bir hale getirmenin ne kadar acil bir sorun olduğunu hatırlatmaktır.

Türkçeye yıllardır resmi olarak, ancak biraz da yanıltıcı bir şekilde, “Dünya Konut Günü” olarak giren “World Habitat Day”, aslında salt konut değil, yerleşimlerle ilgili konuların tümünün içermekte ve her yıl bu konu veya sorunlardan birini ana tema seçerek, vurgulamaktadır.

Bu yıl resmi kutlama 6 Ekim 2003 tarihinde Brezilya'nın Rio de Janerio kentinde gerçekleştirilecek ve dünyadaki kentsel su ve kanalizasyon krizine dikkat çekmek amacıyla, bu konular üzerinde yoğunlaşılacaktır.

Birleşmiş Milletlerin insan yerleşimi konularından sorumlu birimi UN-HABİTAT'ın “Dünya Kentlerinde Su ve Kanalizasyon” başlıklı yeni bir raporuna göre, örneğin sadece Afrika'da, bu kıta nüfusunun yüzde ellisini oluşturan 150 milyon kentli yeterli sudan yoksun olarak yaşamakta, yaklaşık 180 milyon kişiye ise kanalizasyon hizmeti ulaşmamaktadır ve gerçek durum, resmi istatistiklerin ortaya koyduğu manzaradan çok daha kötü ve vahimdir.

Birleşmiş Milletler, kentlerin temiz su, gerekli kanalizasyon alt yapısı ve diğer temel hizmetlerden yoksun çöküntü bölgelerinin dünyada yaşam için en büyük tehditi oluşturan çevreler olduğunu ifade etmektedir.

Dünya Konut Günü için planlanan diğer etkinlikler arasında uluslararası bir su konferansı, Latin Amerika ve Karaib Kentleri için Su Programı'nın başlatılması ve çöküntü bölgelerindeki koşulları iyileştirmeyi ve en fakir kesimlere yardım etmeyi amaçlayan, yenilikçi projeler bulunmaktadır.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER TÜM ÜYE ÜLKELERİ 2003 DÜNYA KONUT GÜNÜ ETKİNLİKLERİNE KATILMAYA DAVET EDİYOR

Birleşmiş Milletler, yönetimlerin ve tüm insanların dünyadaki su ve kanalizasyon sorununun kentlerle ilgili temel bir konu olduğu konusunda bilinçlendirilmesi için üye ülke hükûmetlerini ve sivil toplumdaki diğer ortakları kendi ülkelerinde etkinlikler düzenlemeye çağırmaktadır.

Ülke Düzeyindeki Etkinlikler için Rehber:

2003 Dünya Konut Günü'nün odak noktası su sağlanması ve kullanımı konularında bilinç geliştirmek amacıyla düzenlenecek olan ülke düzeyindeki etkinlikler olacaktır. Aşağıda hükûmetlerin ve ortaklarının bilinçlendirme amacıyla yapacakları kampanyalar için bazı öneriler verilmektedir.

Hükûmetler özellikle gazeteler, radyo ve televizyonu kullanarak, basın bildirileri, konferanslar, video ve diğer görsel-işitsel desteklerle yapılan etkinliklere dikkat çekebilir, Hükûmetler, basında çıkacak yazılar, radyo ve televizyonlarda yayınlanacak dökümanter programlar ve bu ortamlarda düzenlenecek politika belirlenmesinde yetkili olan kişilerin katılımıyla (kamu görevlilerinin, meslek adamlarının, ve gazetecilerin) panellerle su temini, kanalizasyon ve drenaj yönetimi konularına dikkat çekebilir. Kamuoyunu bilgilendirme kampanyaları ve tiyatro gösterileri de bu sorun ve konularda bilinçlendirme araçları olarak kullanılabilir, Hükûmetler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları bu özel günden yararlanarak, fakir kesimlere ulaştırılan su ve kanalizasyon hizmetlerindeki somut iyileştirmeleri ortaya koyabilir ve fakir kesimlerin yaşam koşullarını gözle görülrür bir şekilde iyileştiren yerel girişimleri saptayarak bunların duyurulması ve tanıtımını yapabilir ve bu girişimleri ödüllendirebilir. Bilinçlendirmeye katkı ve yerel kurumlarla bir bağlılık duygusu oluşturmak üzere, üniversiteler soruna çözüm bulmaya yönelik tasarım yarışmaları düzenleyebilir, okullarda bu konu üzerine kompozisyon ve resim yarışmaları açılabilir, Bu günde ayrıca, geliri yoksul yerleşim kesimlerindeki hizmetlerin iyileştirilmesi amacıyla kullanılacak özel futbol maçları, konserler vs. gibi etkinlikler düzenlenerek kaynak yaratma kampanyaları gerçekleştirilebilir, Posta İdareleri özel Dünya Konut Günü pulları çıkarabilir, Eğitimden sorumlu resmi kurumlar su konusundan sorumlu bakanlık veya kurumlarla işbirliği yaparak, su konularının okul ders programlarına sokulmasını sağlayabilir Kentin farklı mahalle ve kesimleri yolları ve drenajları temizlemek, çöpleri toplamak yolu ile yaşadıkları çevreyi temizlemek yönünde teşvik edilebilir.

T.C
ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
ÖZEL KALEM MÜDÜRLÜĞÜ

06.BBB.01-2003/

TMMOB
MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ BAŞKANLIĞI'NA

İLGİ: 10.07.2003 tarih ve 07/984 sayılı yazınız,

İlgi yazınız incelenmiştir.

Basında çıkan yazılarda katkı sağlamaktan ziyade problem çıkartmanın esas olduğunu görmekteyiz.

Ankara Büyükşehir Belediyesinin, Mimarlar Odasının katkılarına ihtiyacı yoktur.

Mimarlar Odası, herhangi bir konuda eğitim arzu ederse, teknik elemanlarımız size bu eğitimi verebilirler.

Saygılarımla.

İ.Melih GÖKÇEK
Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı

ANKARA Ş.B.			
TARİH: 13.08.2003			
GELEN EVRAK No: 2528			
DAĞITIM	BİLGİ	İLERİ	ARAF
44			
NO:			

KATILIMCILIKIN VE İLETİŞİMİN REDDİ.....

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin istediği "Meclis bahçesinde yapımı düşünülen metro istasyonu hakkında bilgi istemi" konulu dilekçeye verilen yanıttır.

KULLANICI PROFİLLERİ

Gözlerimi tavana dikip, bir gece evvel dürüp silah yaptığım gazetenin gazabından kurtulamayıp, birbiri ardınca duvarda kırmızı minik rölyeflere dönüşmüş sivrisineklere baktım. Uyku saatimin gelmesini bekliyordum. Sözde tatildegim, ancak yazlık sitemizin seçkin(!) gençlerinin dinlediği müzik, saat 01:00 den önce bitmiyor. Ve daha da kötüsü benim yattığım yere kadar ulaşabiliyor. Bir de ara sıra bu gürültünün sebebi olan insan evladının sesi işitiliyor: " Haydi eller havaya!" diye...Eller havaya. Kabul . Lakin daha sonra o eller nereye? Buldum! Gırtlığa! Eller gırtlığa! Hatta şöyle iyice bir sıkın da Etajer kulunuz, hiç olmazsa bu gece rahat uyunun.

Tatil, insan cinsi için (homo sapiens) genel anlamıyla dinlenmektir. Fakat burada özelliklerinin tam dökümünü veremeyeceğim bazı düşünen hayvan cinsleri için, tapındıkları gürültü içerisinde, doyasıya ve cüzdan boşaltasıya bir özgürlük ifadesidir. Bahsi geçenler, siz tatil niyetiyle yola çıkıp da daha tatil yerine varamadan başınıza bela olmayı başarabilirler. Nitekim, önce arabanızın dikiz aynasında görürsünüz yaklaşan belayı. Plakasındaki yabancı harfleri ve hatta seri numarasını size okutuncaya kadar yaklaşık ve en münasebetsiz zamanda ani bir hareketle sollayverir. İçindeki bastırılmış herşeyi dışa vururken, sizi de don gömlek kullandığı pahalı ve markalı otomobiliyle şarampole vurmaya ihmal etmez.

Bahsettiğim kullanıcı profilindeki bireylerin, yerli orijinli ve lisans altında yabancı ülkelerde üretilmiş olanları mevcuttur. İkinci grup, aynı malzemeden mamul olmakla beraber, nitelik olarak biraz farklıdır. Biri, uykunuzun en tatlı yeri olan sabahın körü bölümünde bozuk Türkçesiyle bağıra çağıra hanyayı konyayı anlatır, diğeri ise bir öğle yemeği sonrası rehabetinde hamburger lisaniyla, çığlık çığlığa, lailayı reinayı... Yerli orijinliler, magazin programlarındaki sanal pırlıtlı yaşamlarla motive olur, o motivasyonla önerine geleni sollayıp, arkalarına geleni gazlarlar. Sakınamazsınız, zira tıpkı yukarıda bahsettiğim gibi onlar gelir ve sizi bulur.

Uyku diyarının kapısı aralanamayınca beni sinir tutar. Şöyle bir dolaşmak arzusu kaplar içimi. Sonunda, kalkıp giyindim, gürültünün merkezine doğru yollandım isteksizce. Bundan yedi yıl kadar önce burası sitenin ortasındaki niteliği mechul, bir kısmı çocuk bahçesi olarak düzenlenmiş boş bir araziydi. Sonra yavaş yavaş burada önce site yönetimi, bakkal, tesisatçı ve hizmetli konutundan ibaret bir kompleks şekillendi. Daha sonra buna uyduruk bir kır gazinosu eklendi. Birkaç yıl önce buradaki son boş toprak parçasının üzerine site yönetimine "mali kaymak" sağlamak amacıyla, bir apart otel yapıldı. Son olarak da bu yıl, önceden yapılan kompleksin üzerine kat çıkılarak apart otel hadisesinin mümkün olduğunca abartılması yoluna gidildi. Sonunda, üçüncü dünya ülkelerindeki şehirlerin varoşlarını andıran bugünkü durum oluştu. Bangır bangır canlı müzik çalınan, bar ve cafe geleneğine uymak bağlamında metamorfoz özelemleri çeken bir kır gazinosu, onu çevreleyen "abart" oteller, bunların arasında şıkırdayan okey taşlarının sesinin hiç kesilmediği, ayaklarında takunya ve üstlerinde kirli tişörtleriyle birahane figürlerinin küfrede küfrede maç izledikleri bir açık hava kahvehanesi. Ve bunların çevresinde buralara dinlenmek için geldiğini kabul ettiğimiz site sakinlerinin, birbirinden rüküş ferforjeler ve pancurlarla bezeli evleri.

Bundan birkaç yıl önce, iş çığrından çıkma aşamasına gelmeden, ben de bazen bu kır gazinosunda akşam serinliğinde soğuk bir bira içmek için gelirdim. Bu kırık dökük mekan, o zamanlar potansiyelinin ötesinde kullanılır, buluşmanın ve muhabbetin ortamı olur, dolup dolup taşardı. Mum ışığının aydınlatdığı masaların üzerine, western filmlerindeki barlar misali o zaman için yenilik olan,

KULLANICI PROFİLLERİ

cep telefonları konulur, muhabbeti bölmemesi için de sesleri kısılırdı. Bu arada yan masalardaki muhabbetlere kulak kabartılır, göz ucuyla, ertesi gün kumsalda buluşmak üzere randevu verilecek karşı cinsten bireyler için, konusunda uzmanlaşmış kişiler tarafından arama tarama faaliyetleri yürütülürdü. Daha sonra bu muhabbete doyamayanlar, soluğu Kuşadası'ndaki barlarda alır, horozların mesaiye başladıkları vakitten önce de dönmezlerdi. (Bu arada Etajer kulunuzun böyle bir eylemin adamı olmadığını da unutmadan belirtelim.)

Bugüne dönelim. Sandaletlerimin üzerinden gördüğüm manzara ise bir hayli farklı. Tuhaftır, yukarıda bahsettiğim kitlenin gençleri bu mekandan yayılan müziği, sandalyelere oturarak ve minderlerle döşenmiş özel bölümlerin keyfini çıkararak değil de, hemen yakındaki çocuk parkının banklarına tünerecek dinliyorlar, soğuk biralarnı ise bakkalın küflü buzdolabından temin ediyorlar. Biranın doğurduğu malum sorunları çözmek için de, kapısında pipo ve bayan ayakkabısı resmi olan mekanlar yerine, çevredeki evlerin bahçelerindeki zakkumların dibini, park yerindeki otomobillerin arasını kullanıyorlar. Ama en çok ilgimi çeken, bu kitlenin birbirleriyle iletişim biçimi. Sohbet, muhabbet yok. Zaman zaman fısıltıların bozduğu korku filmi sessizliğinin içinde koyun sürüsü gibi düzensiz bekleyen, çevreye garip bakışlar atan uyuşmuş (belki uyuşturulmuş), bir grup bu... Hemen her zaman cep telefonu kullanıyorlar. Bip-bi-b-bip...Mesajların biri gidip biri geliyor. Burada cep telefonlarının her çeşidi mevcut. Işıklar saçanı, ortadan katlananı, fotoğraf çekenı, yumurta şeklinde olanı... Hepsi son moda, lakin tuhaftır, hepsi de aynı işe yarıyor.Bu güruhun, geçmişin ve geleceğin hiçbir izini barındırmayan konuşmaları, ünlemlerle bezeli, kaba ve kısa.

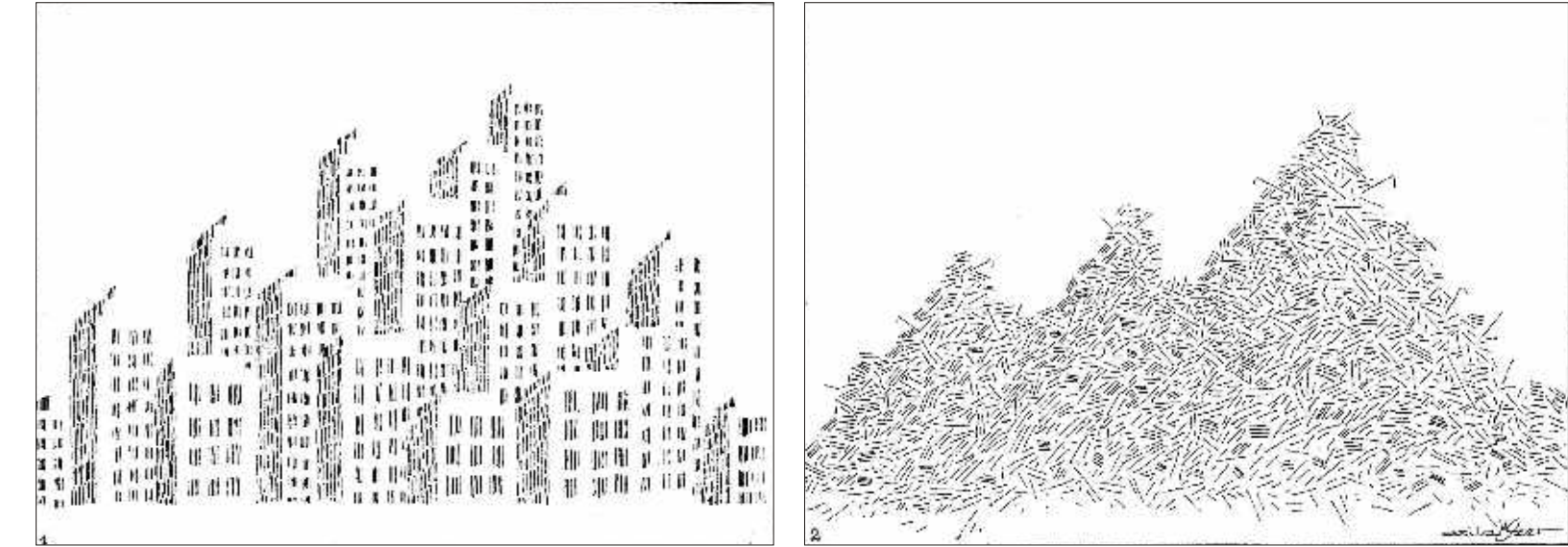
Bu iletişim rahatsızlığı içindeki, şarj edilebilir güruhu, zavallılığıyla başbaşa bırakıp, eve, sivrisineklere dönüyorum. Daha anlatacak birçok şey var. Zira ara sıra tadı bozulsa bile, hem hayat hem de tatil devam ediyor. Lakin huzuru ve sakinliği bulmak artık her zamankinden daha zor.

Pek sevgili meslektaşlarım;

Bu sayıdaki dosyanın konusu, bildiğiniz üzere, yarışmalar ve yarışmaların istenilen amaca ulaşmadaki etkinliğidir. Beni mimarlığın çeperlerinde gezinmekle eleştirenlerin: "İyi de nedir bu yazdıkların, ne alakası var konuyla" diyeceklerini biliyorum. Tatil ortamında dinlendiğini sananları betimlemeye çalıştığım bu trajik manzara üzerine pek çok yorumlar yapmak elbette mümkün. Malum konuyla ilgili olarak benim katkım şudur: Yarışmalar doğası itibarıyla mimarlığın özgür, idealist ve ilerici yapısı adına birşeyler üretme durumları olmaya çalışır. Neticede sizler istediğiniz kadar yarışma projesi yapın, ister kendinizle ister başkaları ile yarışın, ancak kullanıcılar, süreçte seyirci unsurlar olmaktan çıkıp, insan olmayı duyumsadığı nispette, uykusuz gecelerinizin ürünü, görülür, beğenilir ve sahip çıkılır olabilecektir. İçinde bulunduğumuz toplumun eğitimi ve gelişimi sürecinde yapılmış ve yapılmakta olan hatalar, toplumu istenmeyen biçimde şekillendirip sadece yaşamsal bir süreçte seyirci kalan bireylerden ibaret hale sokmakta, geleceğin yapılarını, tüketim ve maliyet politikalarının güdümünde mimarsız, mimarlı olsa bile markaların ve modaların esiri olarak mimarlıksız oluşmaya; tasarımcıyı ise, kısmen tasarlanmış bir kaos ortamında, özgünlükten uzak, kimliksiz ve sessiz bir yokoluşa doğru götürmekte, ve bu duruma hiçkimse hiçbir şekilde tepki vermemektedir. Yaratın bizzat. Lakin değerlendirecek ve sürdürecektir olanla bağlarımız ya kopmuş ya da kopmak üzeredir. Bu anlamda belki, eğer var ise- misyonumuzun, hareket ortamımızın ve hatta, hayattaki ve toplumsal hafızadaki yerimizin yeniden tanımlanması gerekecektir. Ve bu durum, hepinizin takdiri odur ki, bu sayfaların çok ötesinde ve alışılmışların ilersinde, hepimizin ellerini nasırlandıracak bir çabanın ortaya çıkışı ile gerçekleştirilecektir. Sızce, formların, renklerin, nizamnamelerin ve kuralların ötesinde, artık, kullanıcının nasıl bir mahlukat olduğunu ve zaman içerisinde neye dönüştüğünü düşünmenin zamanı gelmedi mi?

etajer@mimarlarodasiankara.org

etajer

Atilla Özer

AÇIKLAMA	01.06.2003		02.06.200- 30.06.2003 ARASI HAREKETLER						01.07.2003YE DEVİR DURUMU	
	(1) MEVCUTLAR VE ALACAKLAR	(2) BOÇLAR	GELİRLER			GİDERLER			MEVCUTLAR VE ALACAKLAR (1)+ (3)+ (4) - (6) - (7)	KALAN BORÇLAR (2)- (7)+ (8)
			(3) ALACAK TAHAKKUK U	(4) NAKİT (Kasa Banka+Viza)	(5) ALACAK TAHSİLÂTI	(6) NAKİT	(7) ÖDENEN BORÇLAR	(8) YENİ BORÇLAR		
Devir Kasa	635.042.613								72.038.407	
Devir Banka	11.111.691.254								8.059.562.157	
Devir Viza	37.576.503.667								43.202.023.667	
Birimlerden % 25 Alacak	36.556.695.512		7.527.650.000		2.093.575.000				41.990.770.512	
Üye Kayıt Ödentileri				350.000.000						
Üye Aidatları				31.020.643.333						
Mesleki Denetim				44.377.290.000						
Bilirkişilik				1.107.000.000						
Büro Tes.Yen.ve Açma				1.150.000.000						
Belge Satışları				3.670.000.000						
Bilgisayar kurs gelirleri				6.107.500.000						
Adres Satış				540.000.000						
Yayın satış				16.000.000						
Merkez adına Mühür tahsilatı				385.000.000						
Merkez adınaKimlik tahsilatı				300.000.000						
Bilirkişler adına tahsilat				632.000.000						
Mimarlar Der.adına tahsilat		27.500.000								27.500.000
Halfeti Kam.Çal.Top.Harca		7.455.625.201				1.377.280.870	6.778.985.201	399.280.000		1.075.920.000
Çorum Birim Top.Gezi				1.590.000.000						
Yaz Okulu				1.200.000.000		65.500.000		115.404.000		115.404.000
Profesyonel çalışan sekreter üye ücreti						2.199.000.002				0
Yeni üyelerin Çay-						437.000.000				0
Kahve+ Çelek-Çiçek+Vefat ilanı)						3.169.825.130				0
Konferans Sempozyum		7.089.625.637				7.004.373.000	6.578.632.000	2.421.175.896		2.932.169.533
Personel Ücretleri						19.720.534.742				0
SSK Primleri						5.453.667.430				0
Muhtasar Vergi						2.169.050.000				
Personel Yollukları						246.750.000				0
Bilgisayar kurs giderleri						2.974.111.283				0
Posta-Kargo-Telefon-İnternet		796.500.000				2.737.213.019	796.500.000			0
Kırtasiye		2.342.152.953				581.721.594	1.016.260.287	1.199.328.990		2.525.221.656
Bina İşletme Giderleri		1.176.510.000				6.696.807.900	468.250.000	3.665.323.080		4.373.583.080
Hukuk İşleri Giderleri						450.000.000				0
Yayın ve Yayın alım giderleri		7.423.596.937				869.753.978	3.042.409.200	4.785.970.898		9.167.158.635
Demirbaş Alımları						251.871.000				0
Bilirkişilere ödenen						764.000.000				0
Genel Merkeze % 20 pay		55.604.431.520					14.199.125.000	34.598.128.480		76.003.435.000
Merkeze Kimlik Ödemesi						2.480.000.000				0
TOPLAM	85.879.933.046	81.915.942.248	7.527.650.000	92.445.433.333	2.093.575.000	59.648.459.948	32.880.161.688	47.184.611.344	93.324.394.743	96.220.391.904